

RAPORT O STANIE MIASTA

BYTOM 2013

*URZĄD MIEJSKI W BYTOMIU
WYDZIAŁ STRATEGII I FUNDUSZY EUROPEJSKICH*

Urząd Miejski w Bytomiu
Wydział Strategii i Funduszy Europejskich

Raport o stanie miasta Bytom 2013

Bytom, maj 2014

Wydział Strategii i Funduszy Europejskich przedstawia kolejną edycję „Raportu o stanie miasta. Bytom 2013”, zawierającego podstawowe informacje charakteryzujące różne dziedziny funkcjonowania miasta w 2013 r.

Niniejszy dokument obejmuje 5 bloków tematycznych, do których należą:

1. Ogólna charakterystyka miasta
2. Zarządzanie miastem
3. Sfera społeczna
4. Sfera gospodarcza
5. Środowisko naturalne

Podstawowym założeniem przygotowanego raportu jest zaprezentowanie możliwie pełnego spektrum życia miasta w oparciu o publicznie udostępniane dane statystyczne oraz inne informacje pozyskane i przetworzone na potrzeby tego dokumentu.

Niniejszy raport został opracowany w pionie I Zastępcy Prezydenta, Andrzeja Panka, przez pracowników Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich, pod nadzorem Izabeli Domogały.

Kierownictwo i redakcja opracowania: Izabela Domogała

Zespół redakcyjny w składzie:

Magdalena Bosek	– rozdz.: 2.5; 2.6; 3.7; 3.10;
Dagmara Bryłka	– rozdz.: 1; 2.2; 3.1; 3.8; 3.9; 4.5;
Maciej Brzezina	– rozdz.: 2.3.1; 2.3.2;
Zofia Ćwikła	– rozdz.: 3.3; 3.6; 4.1; 4.2;
Patrycja Dąbek	– rozdz.: 2.4; 3.4; 3.5; 4.4.1; 4.4.2; 4.4.3; 5;
Ilona Jaworska-Kapica	– rozdz.: 3.2; 4.6.2;
Anna Szwarz	– rozdz.: 2.3.3;
Magdalena Walter	– rozdz.: 4.3; 4.4.4; 4.6.1; 4.6.3;
Magdalena Mazurkiewicz, Agnieszka Potkańska-Ćwikła, Małgorzata Wieczorek – rozdz.: 2.1;	

Oprawa graficzna: Zofia Ćwikła

Zdjęcia: Wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Bytomiu, sieć Internet

1. Ogólna Charakterystyka Miasta	5
1.1 Położenie.....	5
1.2 Przynależność do organizacji krajowych.....	7
2. Zarządzanie Miastem	8
2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne.....	8
2.1.1 Program Rewitalizacji Bytomia	10
2.1.2 Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT)	12
2.1.3 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	14
2.1.4 Kontrakt terytorialny	18
2.1.5 Obszar Strategicznej Interwencji	20
2.1.6 Monitoring i ewaluacja.....	24
2.1.7 Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem.....	25
2.2 Zagospodarowanie przestrzenne	25
2.2.1 Planowanie przestrzenne	25
2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych	27
2.3 Finanse miasta	29
2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta	29
2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta	31
2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne	35
2.4 System obsługi klienta	40
2.5 Promocja miasta	41
2.6 Współpraca z zagranicą.....	43
2.6.1 Miasta partnerskie.....	43
2.6.2 Pozostała współpraca	44
3. Społeczność.....	46
3.1 Demografia	46
3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście.....	47
3.3 Oświata i wychowanie	52
3.4 Ochrona zdrowia.....	69
3.5 Stan sanitarny miasta.....	73
3.6 Pomoc społeczna.....	74
3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	83
3.8 Sport i rekreacja.....	91
3.9 Bezpieczeństwo Publiczne	93
3.10 Organizacje pozarządowe	99
4. Sfera Gospodarcza	101
4.1 Przedsiębiorczość w mieście.....	101
4.2 Rynek pracy.....	104
4.2.1 Pracujący.....	104
4.2.2 Bezrobocie.....	105
4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne	111
4.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna.....	111
4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta	113
4.3.3 Ciepłownictwo	115
4.3.4 Gazownictwo	117
4.3.5 Telekomunikacja	117
4.3.6 Komunikacja	118
4.3.7 Transport publiczny.....	120
4.4. Inwestycje.....	121
4.4.1 Inwestycje miasta.....	121
4.4.2 Gospodarka nieruchomościami	122
4.4.3 Inne inwestycje w mieście	124
4.4.4 Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne.....	125
4.5 Bytomski Park Przemysłowy	128
4.6 Otoczenie Biznesu	129
4.6.1 Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna.....	129
4.6.2 Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej.....	129

4.6.3 Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji	131
5. Środowisko	131
5.1 Uwarunkowania środowiskowe.....	131
5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne.....	131
5.1.2 Warunki glebowe	131
5.1.3 Warunki hydrologiczne.....	131
5.1.4 Warunki klimatyczne	132
5.1.5 Szata roślinna i fauna.....	132
5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo.....	132
5.1.7 Obszar NATURA 2000	133
5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska	134
5.3 Eksploatacja górnicza	134
5.3.1 Zakłady górnicze prowadzące działalność na terenie Bytomia	134
5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górnictwa – ujęcie dzielnicowe	135
5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych	137
6. Spis map.....	138
7. Spis tabel.....	139
8. Spis wykresów	140
9. Spis ilustracji.....	141
10. Spis fotografii.....	142

1. Ogólna Charakterystyka Miasta

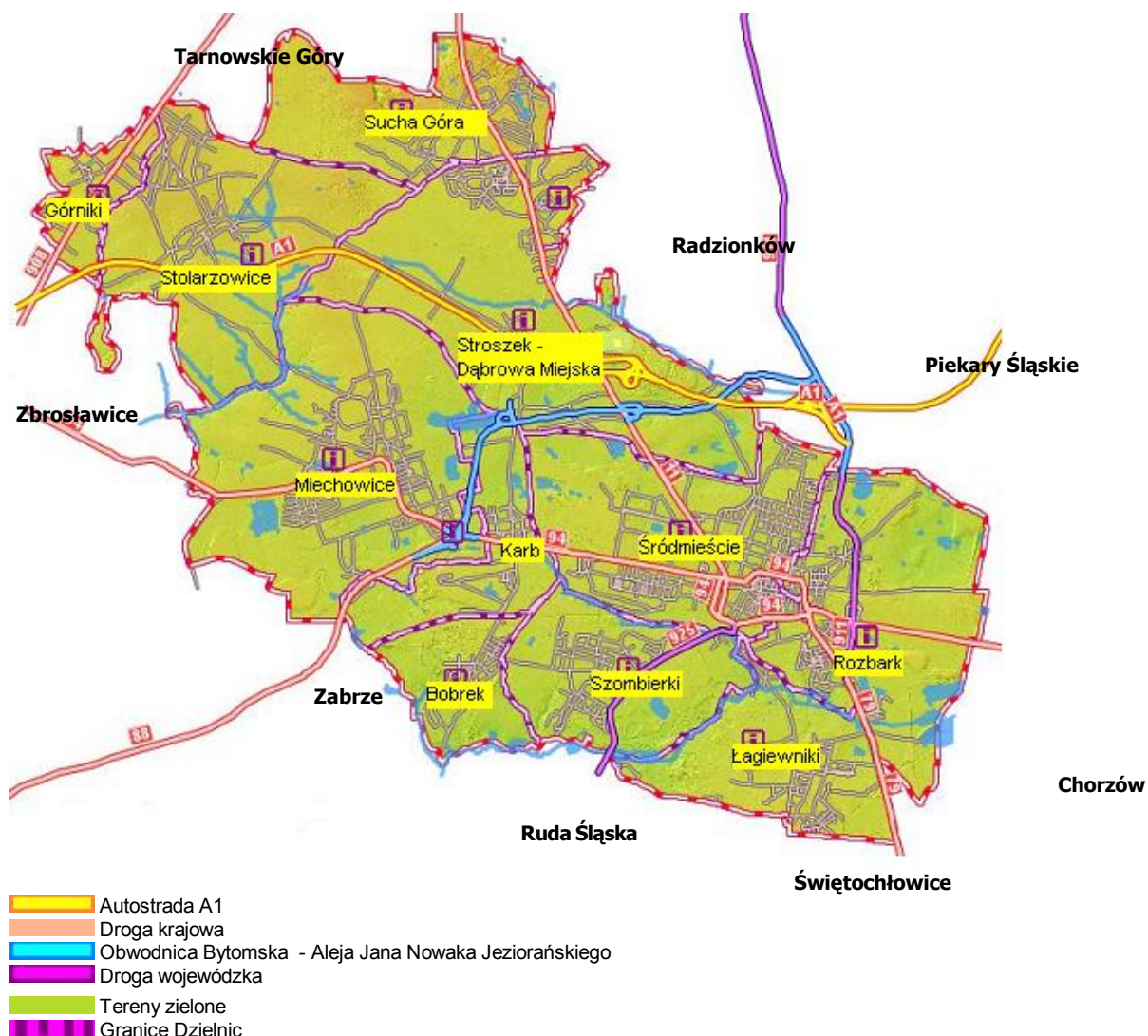
1.1 Położenie

Bytom jest jednym z najstarszych miast Polski i Górnego Śląska, które posiada prawa powiatu. Jego historia sięga XII wieku, ale prawa miejskie otrzymał w 1254 roku. Jest członkiem Górnośląskiego Związku Metropolitalnego oraz Związku Miast Polskich. Leży w południowo-zachodniej części Wyżyny Śląskiej, a wysokość waha się między 249 m n.p.m. w dolinie rzeki Bytomki do 346 m n.p.m. w rejonie rezerwatu Segiet. Położenie geograficzne Bytomia wyznaczają współrzędne: 50°19' i 50°26' szerokości oraz 18°47' i 18°58' długości geograficznej. Centralne położenie na terenie województwa śląskiego powoduje, iż Bytom jest znaczącym węzłem komunikacyjnym wplecionym w sieć drogową regionu i kraju.

Ukształtowanie terenu miasta jest urozmaicone, bowiem tworzą je liczne wzniesienia i obniżenia powierzchni. Bytom wraz z całym obszarem Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego leżą w obrębie śląsko-krakowskiej dzielnicy klimatycznej. Charakteryzuje ją przewaga wpływów oceanicznych nad kontynentalnymi oraz sporadyczne oddziaływanie docierających tu od południowego zachodu mas powietrza zwrotnikowego.

Bytom obejmuje obszar o powierzchni 69,44 km² i sąsiaduje z następującymi gminami oraz miastami: Chorzowem, Piekarami Śląskimi, Radzionkowem, Rudą Śląską, Świętochłowicami, Tarnowskimi Górami, Zabrzem i Zbroslawicami.

Mapa 1 Powierzchnia i granice miasta Bytomia

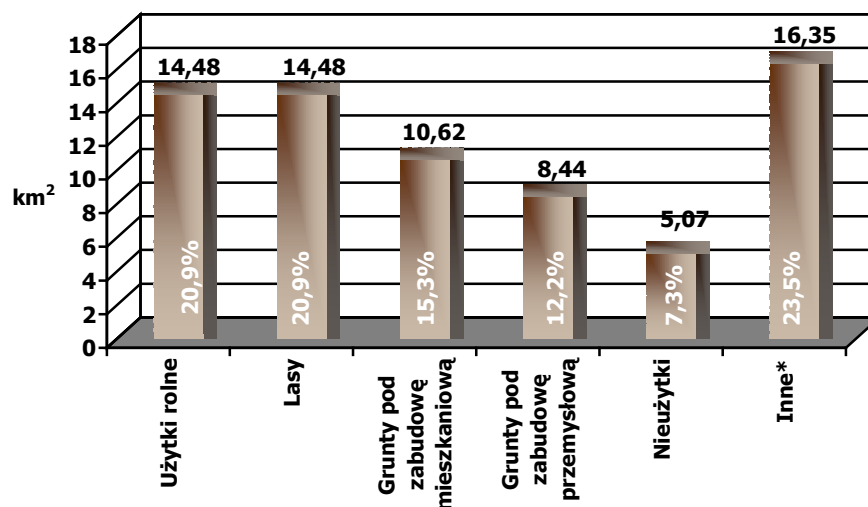

źródło: mapa wygenerowana z i-BIIP – internetowego serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

Łączna długość granic administracyjnych miasta wynosi 54,45 km, z czego najdłuższa to granica z Zabrzem wynosząca 12,52 km, a najkrótsza ze Świętochłowicami opiewająca zaledwie na 2,63 km.

W stosunku do 2012 roku, długość granic zmniejszyła się o 120 metrów. Zmiana wynika z ustalenia dokładnych obrysów miast województwa śląskiego, łącznie z terenami niepodległymi.

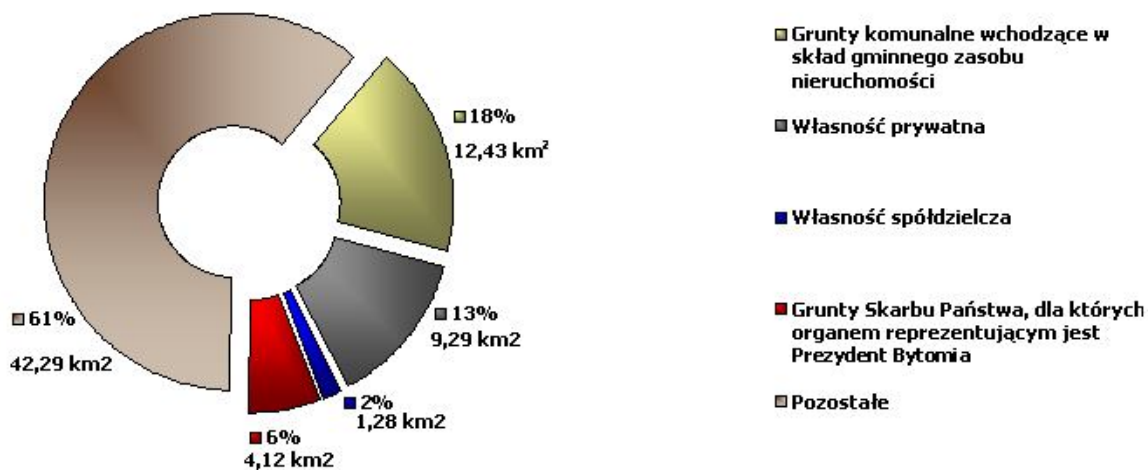
Wykres 1 Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania

* m.in. grunty zadrzewione i zakrzewione, tereny pod wodami, rekreacyjno-wypoczynkowe, komunikacyjne, zurbanizowane tereny niezabudowane, inne tereny zabudowane

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

Wykres 2 Struktura gruntów według form własności

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Geodezji UM w Bytomiu

1.2 Przynależność do organizacji krajowych

Miasto Bytom należy do Związku Miast Polskich, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Śląskiej Organizacji Turystycznej oraz Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Od października 2013 roku miasto należy do Związku Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego. Bytom jest także członkiem Stowarzyszenia pn. Kapituła Najstarszych Miast.

Związek Miast Polskich ma na celu wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz dążenie do gospodarczego i kulturalnego rozwoju miast polskich poprzez reprezentowanie miast we wszystkich wspólnych sprawach na forum ogólnopaństwowym i międzynarodowym, inicjowanie i opiniowanie projektów aktów prawnych, dotyczących samorządów terytorialnych, propagowanie wymiany doświadczeń w zakresie wykonywanych zadań, inspirowanie i podejmowanie wspólnych inicjatyw gospodarczych, mających wpływ na rozwój i bogacenie się miast polskich, prowadzenie pracy informacyjnej, konsultacyjnej i programowej, mającej na celu wspólne rozwiązywanie problemów w zakresie poszczególnych dziedzin działalności samorządu miejskiego. Związek jest członkiem Rady Gmin i Regionów Europy, ma swoich przedstawicieli w Komitecie Regionów UE, Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Europy oraz Światowym Związku Miast i Władz Lokalnych.

Śląski Związek Gmin i Powiatów to stowarzyszenie, którego misją jest służba na rzecz społeczności lokalnych i samorządów terytorialnych województwa śląskiego. Wszystkie podejmowane przez Związek inicjatywy i działania służą integracji regionu i rozpowszechnianiu najlepszych wzorców w zakresie rozwoju lokalnego. Działalność Śląskiego Związku Gmin i Powiatów opiera się na idei współpracy z innymi organizacjami - zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi - które wspólnie z nami realizują różnorodne przedsięwzięcia służące stymulowaniu rozwoju regionu.

ŚLĄSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

Śląska Organizacja Turystyczna jest instytucją, której zadaniem jest szeroko pojęta promocja Województwa Śląskiego w kraju i za granicą, jako regionu charakteryzującego się bardzo zróżnicowanym krajobrazem przyrodniczym oraz bogactwem wspaniałych pomników historii i kultury śląskiej. Jej celem jest kreowanie atrakcyjnego wizerunku Województwa Śląskiego jako miejsca na mapie Polski wartego zwiedzenia.

Górnośląski Związek Metropolitalny to dobrowolny związek międzygminny skupiający 14 miast na prawach powiatu. To wyjątkowy w skali kraju i Europy wielkomiejski ośrodek o ogromnym potencjale. Nowoczesna gospodarka, edukacja i kultura czynią z Metropolii znakomite miejsce do pracy i życia. Bytom w GZM jest reprezentowany przez Prezydenta Miasta oraz I Zastępcę. Ponadto Prezydent Miasta Bytomia jest również członkiem Zarządu Związku.

Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego (zwany także subregionem środkowym) jest położony w centralnej części województwa śląskiego. W jego skład wchodzi: 14 miast na prawach powiatu oraz 8 powiatów ziemskich. Powierzchnia Subregionu Centralnego wynosi 5 578 km². Na terenie tego Subregionu zamieszkuje około 2,85 mln osób, co stanowi około 61,6% ludności całego województwa śląskiego. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego postanowiono powołać m.in. celem efektywnego wykorzystania środków finansowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, a w szczególności w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, lepszego przygotowania do nowego okresu programowania, w tym także celem lobbowania o jak największe kwoty na projekty miast i gmin Subregionu Centralnego. Innymi celami Związku są m.in. upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej, stymulowanie i wspieranie rozwoju gospodarczego i kulturowego gmin i powiatów należących do Związku, wspieranie wzrostu innowacyjności i konkurencyjności podmiotów gospodarczych, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw, poprawa jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego, zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej oraz zapobieganie skutkom klęsk żywiołowych.

Kapituła Najstarszych Miast i Miejscowości w Polsce to polskie stowarzyszenie z siedzibą w Sieradzu, założone w 1997 roku. Celem organizacji jest współpraca miast, które powstały do XII wieku. Stowarzyszenie ma za zadanie m.in. upowszechnianie wiedzy o historii miejscowości członkowskich, współpracę w zakresie ochrony dóbr kultury, ekologii, ochrony środowiska, sportu i rekreacji.

2. Zarządzanie Miastem

2.1 Planowanie strategiczne i operacyjne

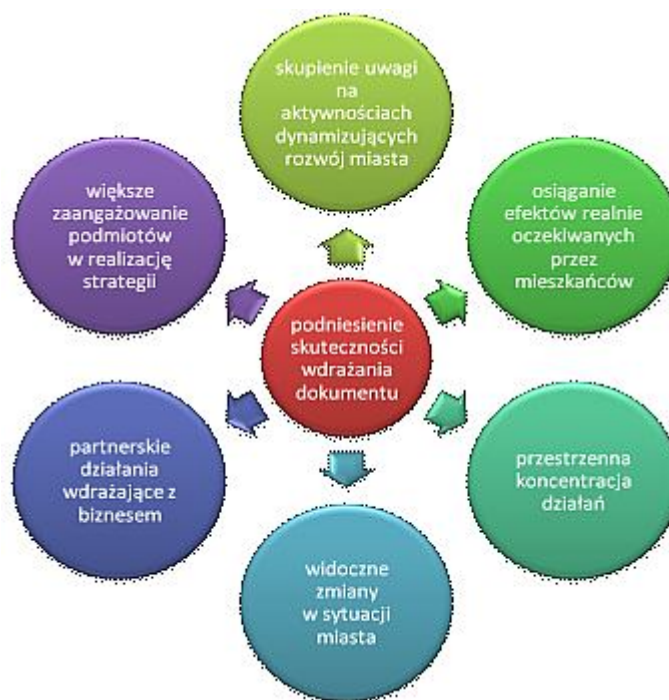
W 2013 r. przystąpiono do aktualizacji przyjętej w 2009 r. **Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020**. Związane jest to z szeregiem przesłanek wewnętrznych i zewnętrznych oddziałujących na zakres i sposób wdrażania obowiązującego dokumentu. Do głównych przesłanek aktualizacji strategii należy zaliczyć:

- ❑ nowy okres programowania w UE i wiążącą się z tym zmianą kierunków polityki oraz zakresu i reguł wsparcia dla podmiotów lokalnych,
- ❑ aktualizację dokumentów krajowych i regionalnych, a także stworzenie nowych dokumentów wyznaczających cele i kierunki polityki regionalnej oraz możliwości pozyskiwania wsparcia dla realizacji polityk realizowanych na szczeblu lokalnym,
- ❑ zmiany w polityce lokalnej realizowanej przez inne jednostki terytorialne, w szczególności miasta Aglomeracji Górnośląskiej,
- ❑ zmiany w wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowaniach decydujących o możliwościach kształtowania rozwoju miasta,
- ❑ możliwe do wykorzystania doświadczenia związane z procesem wdrażania dotychczasowych dokumentów strategicznych, szczególnie strategii oraz programu rewitalizacji.

Przy aktualizacji Strategii Rozwoju Bytomia przyjęto następujące założenia:

- ❑ potraktowanie aktualnej strategii jako wizji długofalowej oraz wyselekcjonowanie z niej celów i aktywności do realizacji w horyzoncie:
 - krótkim – 2016/2017,
 - średnim – 2020,
- ❑ stworzenie dokumentów wykonawczych wdrażających strategię, na które złożą się konkretne projekty, w szczególności inicjowane przez podmioty lokalne,
- ❑ ograniczenie „warstwy wdrożeniowej” strategii do projektów, które władze miasta i podmioty lokalne chcą z pełną determinacją realizować,
- ❑ powiązanie projektów z podmiotami i wykreowanie liderów wdrażających strategię,
- ❑ traktowanie strategii jako swego rodzaju kontraktu władz lokalnych i podmiotów lokalnych,
- ❑ wzbogacenie potencjału strategicznego miasta o wykorzystanie podmiotów i zasobów w otoczeniu – szczególnie w Aglomeracji Górnośląskiej.

Rysunek 1 Zakładane efekty realizacji strategii

źródło: Raport z pierwszej części prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020, str. 5

Wśród oczekiwanych szczegółowych efektów procesu aktualizacji i wdrażania strategii rozwoju Bytomia wskazano:

- ❑ doskonalenie dotychczasowych procesów rozwoju oraz stałe podnoszenie poziomu kreatywności w zarządzaniu rozwojem lokalnym,
- ❑ rozszerzanie zakresu dostępnych potencjałów rozwojowych, zarówno uruchamianych w mieście, jak również pozyskiwanych z otoczenia,
- ❑ integrowanie różnych funkcji i działalności w spójny rozwój miasta,
- ❑ identyfikowanie nowych funkcji decydujących o rozwoju społeczno-gospodarczym miasta, w tym rozwijanie funkcji, które pozwalają na wykorzystywanie najbardziej wartościowych potencjałów miasta,
- ❑ stworzenie pola działania dla podmiotów lokalnych, zwiększanie liczby podmiotów zaangażowanych w rozwój miasta, a w dalszej kolejności integrowanie aktywności podmiotów lokalnych,
- ❑ przyciągnięcie podmiotów zewnętrznych z ich potencjałami i aktywnościami napędzającymi rozwój miasta,
- ❑ określenie pozycji miasta w otoczeniu oraz określenie pożądanych relacji z podmiotami w otoczeniu, w szczególności z podmiotami w Aglomeracji Górnośląskiej oraz podmiotami subregionu centralnego,
- ❑ stworzenie punktu odniesienia dla oceny zachodzących procesów rozwoju.

Wskazano, że pierwszy horyzont wdrażania strategii to skupienie uwagi na tych aktywnościach, które prowadzić będą do przebudowy struktury gospodarczej miasta, podniesienia jakości przestrzeni miasta i wzmocnienia atrakcyjności Bytomia dla podmiotów w otoczeniu. Pomędzy wskazanymi efektami powinien wystąpić efekt synergii.

Rysunek 2 Efekt synergii – relacje pomiędzy wskazanymi efektami w pierwszym horyzoncie czasowym

źródło: Raport z pierwszej części prac nad aktualizacją Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020, str. 25

Prace nad aktualizacją strategii prowadzone w 2013 r. miały charakter przygotowawczy do sformułowania nowej wersji dokumentu. W ramach I etapu przeprowadzono 6 warsztatów strategicznych, w tym: warsztaty z przedsiębiorcami, przedstawicielami bytomskiego środowiska medycznego, przedstawicielami bytomskich przemysłów kreatywnych i NGO, radnymi oraz przedstawicielami poszczególnych wydziałów urzędu miejskiego oraz miejskich jednostek organizacyjnych.

Fot. 1 Warsztaty strategiczne z przedsiębiorcami

W trakcie prac warsztatowych zostały wypracowane wstępne przedsięwzięcia (działania, projekty, propozycje kierunkowe) wspierające wdrażanie strategii rozwoju Bytomia. Zaproponowane przedsięwzięcia podzielono na dwie grupy:

- ☐ partnerskie przedsięwzięcia podmiotów lokalnych wdrażające strategię,
- ☐ przedsięwzięcia tworzące warunki dla wdrażania strategii, w szczególności usuwające bariery funkcjonowania podmiotów lokalnych.

W roku 2014 r. prowadzone będą kolejne warsztaty z bytomskimi podmiotami, które pozwolą na doprecyzowanie przedsięwzięć, które powinny być zapisane w ostatecznej wersji dokumentu. Zakończenie prac nad Aktualizacją „Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020” przewidziane jest na kwiecień/maj 2014 r. Do tego czasu dokumentem obowiązującym jest: *Strategia Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020*: <http://www.bytom.pl/urm/dokumenty/1244010283.pdf>.

2.1.1 Program Rewitalizacji Bytomia

Program Rewitalizacji Bytomia został przyjęty uchwałą nr LV/798/09 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 16 grudnia 2009 roku.

Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 zawiera:

- ☐ opis sytuacji miasta obejmujący gospodarkę, społeczność, kulturę i środowisko,
- ☐ nawiązanie do strategicznych dokumentów, dotyczących rozwoju miasta Bytomia,
- ☐ założenia programu rewitalizacji miasta Bytomia,
- ☐ typy projektów rewitalizacji miasta Bytomia,
- ☐ system wdrażania i komunikacji społecznej programu,
- ☐ monitoring i ocenę,
- ☐ indykatywną tablicę finansową,
- ☐ karty projektów rewitalizacyjnych miasta Bytomia.

Program obejmuje dwie perspektywy programowania funduszy Unii Europejskiej: lata 2007-2014 oraz 2014-2020.

Program Rewitalizacji jest jednym z obligatoryjnych załączników do wniosków o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013”:

- ❑ Priorytet VI. Zrównoważony rozwój miast,
- ❑ Działanie 6.2 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- ❑ Poddziałanie 6.2.1 Rewitalizacja – „duże miasta”,
- ❑ Poddziałanie 6.2.3 Rewitalizacja – JESSICA.

W roku 2013 przyjęto dwie uchwały w sprawie zmiany programu rewitalizacji, tj.:

- ❑ uchwała nr XV/202/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 27 maja 2013 r.,
- ❑ uchwała nr XVII/245/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 29 lipca 2013 r.

Zmiany wynikały z chęci skorzystania przez podmioty zgłaszające projekty z pożyczki w ramach instrumentu JESSICA. Jednym z obligatoryjnych warunków skorzystania z oferowanego wsparcia jest ujęcie projektów w Zintegrowanym Programie Rozwoju Obszarów Miejskich, którego funkcję w Bytomiu pełni Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020.

Zainteresowanie inicjatywą JESSICA wyraziły niżej wymienione spółki, zgłaszając swoje projekty do objęcia programem rewitalizacji:

- ❑ Armada Development S.A. „Wzmocnienie funkcji prorozwojowych terenów przemysłowych poprzez budowę klubu golfowego z restauracją w Bytomiu”,
- ❑ HM INWEST S.A. zgłaszając projekt „Przebudowa i adaptacja budynku biurowo-usługowego przy ul. Moniuszki 22 w Bytomiu”,
- ❑ 4 Partners Sp. z o.o. zgłaszając projekt „Rewitalizacja kamienicy przy ul. Rycerskiej 1 w Bytomiu”,
- ❑ Bytomski Zakład Usług Górniczych Sp. z o.o. zgłaszając projekt „Budowa Centrum Diagnostyki Medycznej oraz Oddziału Opieki Geriatrycznej BZUG ŻYCIE na zdegradowanych terenach dzielnicy Bytom Miechowice”.

Projekty te stanowią uszczegółowienie dotychczasowych zapisów Programu w zakresie wskazanych terenów i obiektów wymagających rewitalizacji.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008r. Nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), każda zmiana w Programie Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020 wymagała dokonania uzgodnień z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach. W przypadku ww. projektów uzyskano decyzję o odstąpieniu od przeprowadzenia ponownej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Program Rewitalizacji będzie wymagany również w nowej perspektywie finansowej, tj. na lata 2014-2020 dla projektów zgłaszanych w ramach osi priorytetowej IX włączenie społeczne i osi priorytetowej X rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna.

W listopadzie Instytucja Zarządzająca przedstawiła do konsultacji wytyczne dla lokalnych programów rewitalizacji, zgodnie z którymi programy powinny być kompleksowe i nie ograniczać się jedynie do priorytetów RPO WSL. Nowością jest wymóg objęcia programami rewitalizacji projektów społecznych współfinansowanych z EFS. W ramach konsultacji Gmina Bytom wniosła szereg uwag.

Treść programu, wraz ze streszczeniem prognozy oddziaływania na środowisko, jest dostępna na stronie internetowej Bytomia pod adresami:

Program Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020:

www.um.bytom.pl/plik/21,program-rewitalizacji-pdf

Załączniki do programu:

www.um.bytom.pl/plik/22,zalaczniki-do-programu-rewitalizacji-pdf

Podsumowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko Programu Rewitalizacji Bytomia na lata 2007-2020:

www.um.bytom.pl/plik/23,podsumowanie-prognozy-pdf

2.1.2 Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT)

W związku z nowym okresem programowania w 2013 r. przystąpiono do opracowania dokumentu pn.: Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT). Dokument stanowi rozwinięcie formuły dotychczas realizowanego Programu Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (PRSC).

Dokument składa się z 3 części:

1. Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.
2. Strategia Rozwoju Transportu Miejskiego w Subregionie Centralnym.
3. Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego.

Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego przygotowana została w oparciu o diagnozę sytuacji społeczno-ekonomicznej ze szczególnym uwzględnieniem systemu transportowego funkcjonującego na tym obszarze. Sporządzona diagnoza posłużyła do wykreowania wizji rozwoju Subregionu oraz identyfikacji celów strategicznych w horyzoncie czasowym do 2020 roku. Wskazane kierunki działań znajdują odzwierciedlenie w liście projektów zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Rysunek 3 Elementy strategii rozwoju Subregionu Centralnego

źródło: Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT), str. 9

Wskazując priorytety rozwojowe Subregionu Centralnego postanowiono przyjąć układ osi rozwojowych rozumianych jako dynamiczne obszary aktywności strategicznej.

Rysunek 4 Osie rozwojowe Subregionu Centralnego

źródło: Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT), str. 64

Wyznaczone osie rozwojowe Subregionu Centralnego wskazują cztery główne obszary dynamicznej aktywności strategicznej. Każda z wyróżnionych osi wymaga skonkretyzowania na poziomie celów strategicznych.

Rysunek 5 Powiązania celów strategicznych z osiami rozwoju Subregionu Centralnego

źródło: Strategia Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT), str. 73

Dokument będzie wykorzystywany przez jednostki samorządu terytorialnego Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego oraz KZK GOP m.in. przy aplikowaniu o środki z budżetu UE, ze szczególnym uwzględnieniem instrumentu ZIT w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Projekt strategii jest spójny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (tzn. wspólnotowymi, krajowymi i regionalnymi), jak również uwzględnia uwarunkowania zawarte w strategiach lokalnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład Subregionu Centralnego oraz KZK GOP. Zawiera systemowe rozwiązania dot. rozwoju Subregionu, ze szczególnym uwzględnieniem zintegrowanego systemu transportu publicznego. Dokument uwzględnia listę projektów zgłoszonych przez Subregion Centralny Województwa Śląskiego do współfinansowania w ramach mechanizmu ZIT.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

W perspektywie okresu programowania funduszy unijnych na lata 2014-2020 trwają prace nad nowym Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL). W październiku 2013 r. przyjęto trzecią wersję Projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Zapisano w nim 13 priorytetów, w ramach których będzie można ubiegać się o dofinansowanie dla projektów:

- ☐ Priorytet I: Nowoczesna gospodarka
- ☐ Priorytet II: Cyfrowe Śląskie
- ☐ Priorytet III: Wzmocnienie konkurencyjności MŚP
- ☐ Priorytet IV: Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna
- ☐ Priorytet V: Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
- ☐ Priorytet VI: Transport
- ☐ Priorytet VII: Regionalny rynek pracy
- ☐ Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
- ☐ Priorytet IX: Włączenie społeczne
- ☐ Priorytet X: Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna
- ☐ Priorytet XI: Wzmocnienie potencjału edukacyjnego
- ☐ Priorytet XII: Infrastruktura edukacyjna
- ☐ Priorytet XIII: Pomoc techniczna.

W pracach nad Strategią Subregionu brali udział pracownicy Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich.

Program Rozwoju Subregionu Centralnego na lata 2007-2013:

<http://www.fundusze.mikolow.eu/files/zalaczniki/2011/02/14/1270114456/1297694078.zip>

Projekt Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz z programem działań dla zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT):

http://bip.gliwice.eu/informacje_publiczne/konsultacje_spoeczne,1152

Trzecia wersja projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020:

<http://rpo.slaskie.pl/zalaczniki/2013/10/30/1383135929.pdf>

2.1.3 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Nowe regulacje europejskiej polityki spójności i polskiej polityki rozwoju wprowadzają nacisk na wykorzystanie potencjałów terytorialnych i stosowanie zintegrowanego podejścia do rozwoju miast i gmin.

Narzędziem służącym realizacji strategii terytorialnych, w tym w szczególności zintegrowanych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). W zamierzeniu instrument ten ma na celu zwiększenie zaangażowania miast i obszarów zurbanizowanych w zarządzaniu środkami strukturalnymi Unii Europejskiej poprzez:

- ☐ sprzyjanie rozwojowi współpracy i integracji na obszarach funkcjonalnych polskich miast, przede wszystkim tam gdzie skala problemów związanych z brakiem współpracy i komplementarności działań różnych jednostek administracyjnych jest największa,

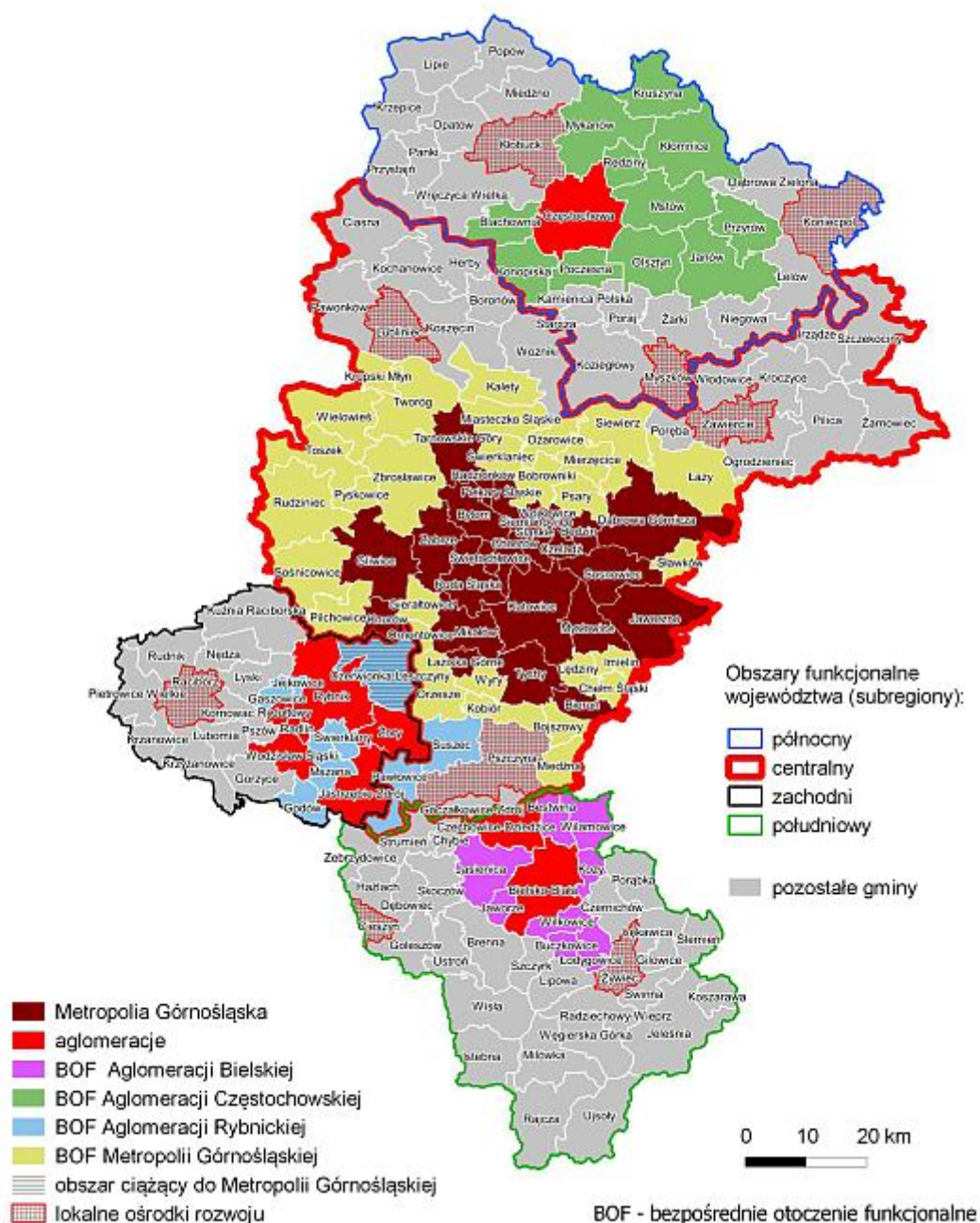
- ❑ zwiększanie udziału miast i ich obszarów funkcjonalnych w zarządzaniu programami operacyjnymi,
- ❑ realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby, a także problemy miast i ich obszarów funkcjonalnych.

Miasta i otaczające je gminy oraz władze województw wspólnie ustalą projekty dotyczące zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich realizowane w ramach ZIT. Zgodnie z zapisami projektu, Umowy Partnerstwa finansowane będą ze środków alokacji regionalnych programów operacyjnych (minimum 5% krajowej alokacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Zintegrowane Inwestycje Terytorialne są zatem, oprócz konkursów czy też tworzenia list projektów kluczowych, kolejną formą umożliwiającą aplikowanie o środki unijne.

W związku z powyższym przy pomocy instrumentu ZIT, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego będą realizowały komplementarne przedsięwzięcia lub wiązki przedsięwzięć łączące wsparcie z kilku osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL 2014-2020), w tym interwencję dwóch funduszy: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Instrument ZIT wdrażany będzie na obszarze Metropolii Górnośląskiej i jej otoczenia funkcjonalnego - obejmującego cały Subregion Centralny (SC), stanowiący największy w Polsce i jeden z większych w Europie obszarów metropolitalnych. W jego skład wchodzi 81 jednostek samorządu terytorialnego, tj. miasto wojewódzkie, wszystkie miasta z rdzenia obszaru funkcjonalnego (miasta na prawach powiatu) oraz inne gminy i powiaty obszaru funkcjonalnego (tzw. pośredni obszar funkcjonalny).

Mapa 2 Obszary funkcjonalne województwa i ich ośrodki centralne, w tym obszar funkcjonalny Subregionu Centralnego

źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+

Wsparcie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich Subregionu Centralnego w ramach RPO WSL 2014-2020 skoncentrowane będzie na poniższych kierunkach interwencji:

- ☐ przygotowanie terenów inwestycyjnych na obszarach typu „brownfield”,
- ☐ kompleksowe wspieranie efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii,
- ☐ rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego cały Subregion Centralny,
- ☐ poprawa gospodarowania odpadami w subregionie,
- ☐ poprawa gospodarki wodno-ściekowej na obszarze funkcjonalnym subregionu,
- ☐ poprawa stanu środowiska przyrodniczego na obszarze subregionu,
- ☐ przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów subregionu,
- ☐ poprawa dostępu i jakości usług edukacyjnych na obszarze funkcjonalnym subregionu.

Zgodnie z projektem programu na realizację ww. działań w Subregionie Centralnym przeznaczone zostaną środki w wysokości ok. 793 mln EUR.

Podstawowym dokumentem warunkującym wsparcie przedsięwzięć w formule ZIT jest Strategia ZIT Subregionu Centralnego, określająca zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, które mają wpływ na obszary miejskie. W województwie śląskim będzie ona elementem Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r., ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień rozwoju transportu miejskiego, wraz ze strategią dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Kluczowym elementem Strategii ZIT SC będą priorytetowe wiązki projektów charakteryzujące się zintegrowanym charakterem i strategicznym znaczeniem dla rozwoju obszaru funkcjonalnego. Poszczególne wiązki projektów będą integrowały interwencję dokonywaną w ramach różnych priorytetów i działań RPO WSL 2014-2020 oraz przedsięwzięcia finansowane ze środków EFRR i EFS. Zgodnie z zapisami strategii projekty wchodzące w skład wiązek będą:

- zgodne z postanowieniami strategicznymi zawartymi w „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+” oraz Strategii ZIT Subregionu Centralnego,
- zgodne z kierunkami interwencji zdefiniowanymi w ramach priorytetowych wiązek projektów,
- odpowiadały Priorytetom Inwestycyjnym EFRR i EFS oraz obszarom wsparcia wskazanym w RPO WSL 2014-2020,
- realizowały wskaźniki założone w RPO WSL 2014-2020,
- przypisane do wskazanych beneficjentów, którzy zadeklarują potrzebę i wolę ich realizacji,
- przed przystąpieniem do realizacji każdorazowo weryfikowane przez Instytucję Zarządzającą RPO WSL 2014-2020, a po uzyskaniu pozytywnej oceny będą podlegały kontraktowaniu i realizacji na ogólnych zasadach przyjętych dla realizacji projektów.

W dokumencie sformułowane zostały następujące priorytetowe wiązki projektów ZIT SC:

- WZIT1. Nowe szanse dla gospodarki w strefie rdzeniowej Metropolii Górnośląskiej
- WZIT2. Wzmocnienie tkanki gospodarczej na terenach suburbanizacji wokół Metropolii Górnośląskiej
- WZIT3. Przemiany gospodarcze w lokalnych ośrodkach rozwoju
- WZIT4. Zmniejszenie zużycia energii w istniejących nieruchomościach
- WZIT5. Reorganizacja systemów oświetlenia przestrzeni publicznych
- WZIT6. Konwersja źródeł zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną
- WZIT7. Rozwój systemów *bike&ride* wokół lokalnych ośrodków rozwoju
- WZIT8. Zwiększenie rowerowego dostępu do komunikacji publicznej o znaczeniu aglomeracyjnym
- WZIT9. Zwiększenie jakości obsługi linii tramwajowych, trolejbusowych i autobusowych wraz z modernizacją niezbędnej infrastruktury
- WZIT10. Tworzenie systemu węzłów *park&ride* na obrzeżach Metropolii Górnośląskiej
- WZIT11. Tworzenie systemu węzłów przesiadkowych Metropolii Górnośląskiej
- WZIT12. Rozwój inteligentnych systemów transportowych
- WZIT13. Porządkowanie systemów gospodarki wodno-ściekowej
- WZIT14. Kompleksowe unieszkodliwianie odpadów
- WZIT15. Niwelowanie „białych plam” w edukacji przedszkolnej
- WZIT16. Wsparcie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem
- WZIT17. Rewitalizacja centrów i dzielnic miejskich Metropolii Górnośląskiej
- WZIT18. Kreowanie obiektów i przestrzeni stanowiących impulsy rozwoju lokalnego.

Co do zasady projekty realizowane w formule ZIT wybierane będą w trybie pozakonkursowym. Przyjmuje się, że w pierwszej kolejności realizowane będą projekty jednostek samorządu terytorialnego wskazane w Strategii ZIT Subregionu Centralnego. Wspólnie opracowany dokument wraz z identyfikacją kluczowych inwestycji na obszarze Subregionu Centralnego będzie wykorzystywany zarówno w procesie zarządzania strategicznego rozwojem regionu, jak również w działaniach mających na celu pozyskanie funduszy strukturalnych. Na koniec 2013 r. był on jeszcze w trakcie opracowywania.

Wdrażaniem Strategii ZIT SC będzie zajmowało się powołane w październiku 2013 r. stowarzyszenie pn. Związek Gmin i Powiatów Subregionu Centralnego (ZSC) z siedzibą w Gliwicach. Prace nad jego utworzeniem trwały od początku 2013 roku. Miasta i gminy subregionu wspólnie wypracowały statut, w którym określiły planowane cele, działania oraz zasady funkcjonowania Związku. W listopadzie stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego.

Związek zrzesza 81 jednostek samorządu terytorialnego z terenu Subregionu Centralnego. W skład Zarządu wchodzi po 3 przedstawicieli każdego z pięciu podregionów. Bytom również przystąpił do stowarzyszenia, a prezydent Damian Bartyła zasiadł w Zarządzie Związku.

Celem Związku jest współdziałanie dla efektywnego wykorzystania środków finansowych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych RPO WSL na lata 2014-2020 oraz lobbowania o jak największe kwoty na projekty miast i gmin Subregionu Centralnego.

Związek będzie prowadził m.in. działania w zakresie:

- ❑ sprzyjania integracji i współpracy na rzecz wspólnego wzmocnienia potencjałów i rozwiązywania problemów,
- ❑ upowszechniania idei samorządności lokalnej i regionalnej,
- ❑ stymulowania i wspierania rozwoju gospodarczego i kulturowego gmin i powiatów należących do Związku, w tym rewitalizacji zdegradowanych dzielnic,
- ❑ wspierania wzrostu innowacyjności i konkurencyjności podmiotów gospodarczych, w tym sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- ❑ poprawy jakości środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- ❑ zwiększenia atrakcyjności przestrzeni publicznej,
- ❑ wspieranie wzrostu poziomu wykształcenia mieszkańców oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społeczno-gospodarczych,
- ❑ upowszechnianie walorów turystycznych Subregionu Centralnego oraz wspieranie działalności na rzecz rozwoju bazy rekreacyjno-turystycznej.

Miasto Bytom aktywnie uczestniczyło w pracach związanych z opracowaniem Strategii ZIT SC i listy strategicznych projektów. W 2013 r. było organizatorem wielu spotkań przedstawicieli poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego tworzących Podregion Bytomski oraz uczestniczyło w wielu spotkaniach reprezentacji i grupy roboczej Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego, a także z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego m.in. w celu:

- ❑ identyfikacji i wyboru zintegrowanych projektów przewidzianych do realizacji w Podregionie Bytomskim w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- ❑ lobbowania o jak największą alokację na projekty miast i gmin Podregionu Bytomskiego i Subregionu Centralnego,
- ❑ opracowania zasad współpracy w ramach Związku SC.

Fot. 2 Spotkanie Podregionu Bytomskiego w Starostwie Powiatowym w Tarnowskich Górach

Dzięki intensywnym i długotrwałym pracom z końcem listopada 2013 r. do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego złożona została lista strategicznych projektów komplementarnych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju Subregionu Centralnego, stanowiąca element Strategii Rozwoju Subregionu Centralnego (...).

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają przyczynić się do zwiększenia efektywności realizacji RPO WSL 2014-2020 poprzez:

- ❑ sprzyjanie integracji i współpracy na rzecz wspólnego wzmocnienia potencjałów i rozwiązywania problemów,
- ❑ realizację zintegrowanych projektów odpowiadających w sposób kompleksowy na potrzeby i problemy poszczególnych subregionów, w tym ich miast i obszarów funkcjonalnych,
- ❑ wzmocnienie kompleksowości i komplementarności realizowanych działań.

2.1.4 Kontrakt terytorialny

Kontrakt terytorialny jest kolejnym instrumentem partnerstwa i koordynacji działań ukierunkowanych terytorialnie, wprowadzonym w „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie” i stanowiącym rozwinięcie koncepcji kontraktu wojewódzkiego, realizowanego w perspektywie 2007-2013.

Instrument ten ma służyć koordynacji działań prorozwojowych podejmowanych przez rząd i samorząd województwa w latach 2014-2020 ukierunkowanych na wspólne osiąganie celów wyznaczonych w stosunku do określonego terytorium poprzez odejście od silnie scentralizowanego modelu sprawowania władzy na rzecz wzmocnienia wielopoziomowego systemu zarządzania.

Dodatkowo będzie pełnił funkcję dokumentu regulującego przepływy środków z budżetu państwa do samorządów województw na finansowanie programów służących realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie polityki spójności opracowywanych przez zarząd województwa.

Dokument ten będzie obejmował działania realizowane na poziomie krajowym (przez poszczególne resorty wskazane w kontrakcie terytorialnym) oraz na poziomie regionalnym (działania, które realizują różne jednostki samorządu terytorialnego – województwo, powiat, gmina).

Kontrakt terytorialny będzie umową zawartą pomiędzy rządem, a samorządami poszczególnych województw wskazującą:

- wspólnie uzgodnione cele rozwojowe dotyczące danego województwa,
- przedsięwzięcia priorytetowe, które mają istotne znaczenie dla rozwoju kraju oraz wskazanego w niej województwa,
- źródła ich finansowania (krajowe środki publiczne, środki unijne, środki jednostek samorządu terytorialnego),
- sposoby koordynacji i realizacji przedsięwzięć.

Instrument ten ma zapewnić większe dostosowanie interwencji sektorowej do potrzeb regionalnych poprzez dopasowanie w drodze negocjacji priorytetów krajowych z oczekiwaniami i uwarunkowaniami regionalnymi oraz włączenie w proces finansowania polityki rozwoju danego obszaru środków dostępnych na poziomie krajowym. Proces formułowania stanowisk na szczeblu rządowym i samorządowym obejmuje opracowanie mandatu negocjacyjnego po stronie rządowej i po stronie samorządowej. W wyniku negocjacji powstaje wspólna wizja rozwoju dotycząca danego terytorium, lista przedsięwzięć priorytetowych niezbędnych dla jej realizacji oraz zobowiązania umawiających się stron. Za koordynację całości procesu negocjacji kontraktu po stronie rządowej odpowiada minister właściwy ds. infrastruktury i rozwoju, a po stronie samorządowej odpowiada marszałek województwa.

Finalnym produktem negocjacji kontraktu terytorialnego będzie lista przedsięwzięć planowanych do realizacji na terenie danego województwa, koniecznych do jego rozwoju, o strategicznym znaczeniu dla rozwoju kraju.

W województwie śląskim przygotowana jest lista projektów ważna z punktu widzenia rozwoju regionu, która będzie przedmiotem negocjacji z Ministerstwem Infrastruktury i Rozwoju. Dokument zawiera wykaz wstępnie zidentyfikowanych przedsięwzięć i będzie przedmiotem dalszych prac i negocjacji. Propozycjami strategicznych przedsięwzięć planowanych do realizacji na terenie Bytomia rekomendowanych do objęcia kontraktem (według drugiej wersji Mandatu Negocjacyjnego Województwa Śląskiego z 17.12.2013 r.) są następujące projekty:

- „Bytomska Centralna Trasa Północ-Południe BCT N-S jako nowy ciąg drogi wojewódzkiej” (Beneficjent - Miasto Bytom);
- „Budowa połączenia autostrady A1 i A4 – etap I – zmiana przebiegu drogi krajowej nr 79 na terenie miast Katowice, Chorzów i Bytom od węzła z ul. Katowicką do Al. Jana Pawła II” (Beneficjent - Miasta: Bytom, Chorzów, Katowice);
- „Organizacja Śląskiego Centrum Wczesnej Diagnostyki Nowotworów i Medycyny Fizykalnej” (Beneficjent - Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu);
- „Zintegrowany projekt modernizacji i rozwoju infrastruktury tramwajowej w Aglomeracji Śląsko-Zagłębiowskiej wraz z zakupem taboru tramwajowego” (Beneficjent - Tramwaje Śląskie S.A.).

Zgodnie z przyjętym trybem prac, w grudniu 2013 r. Mandat Negocjacyjny Województwa Śląskiego został przekazany do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju celem poddania go konsultacjom międzyresortowym przed rozpoczęciem właściwego procesu negocjacji.

Wprowadzenie nowych rozwiązań z zakresu zarządzania rozwojem, między innymi w postaci kontraktu terytorialnego, pozwoli na uspołnienie działań podejmowanych zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym. W konsekwencji planowane i realizowane interwencje publiczne w regionach będą lepiej ukierunkowane i bardziej efektywne, co powinno pozytywnie wpłynąć na ich zintegrowany rozwój.

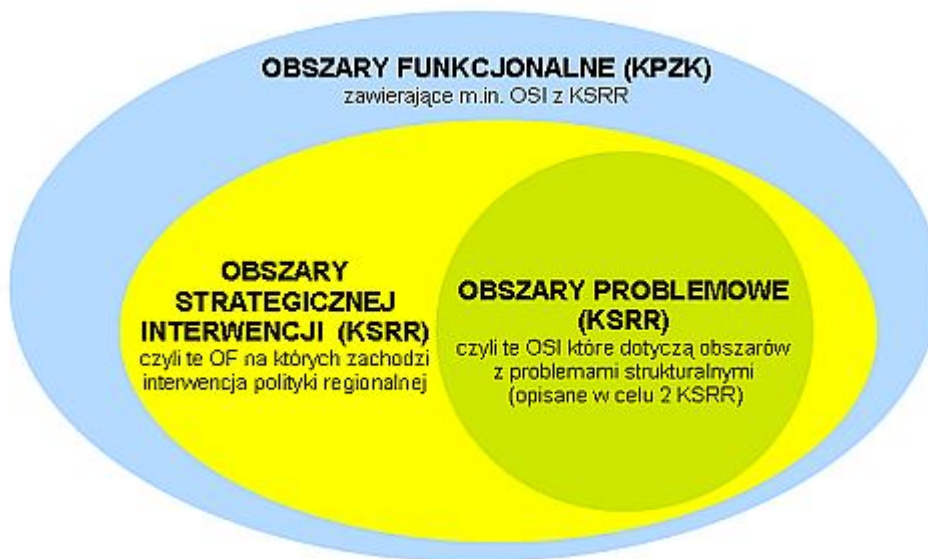

2.1.5 Obszar Strategicznej Interwencji

Nie ulega wątpliwości, że w Bytomiu mamy do czynienia z wysokim nagromadzeniem problemów społecznych. Miasto jest jednym z najbardziej problemowych obszarów w Unii Europejskiej, na co złożyło się szereg przyczyn: przede wszystkim negatywne skutki transformacji gospodarczej, w tym drastyczna redukcja bazy ekonomicznej miasta, zamknięcie kopalń i hut oraz upadek zakładów z nimi kooperujących, co spowodowało utratę ponad 30 tys. miejsc pracy. Obecnie trzon bazy ekonomicznej miasta nadal stanowi górnictwo, co oznacza, że pustka po zamkniętych 19 lat temu zakładach nie została niczym wypełniona. Podczas gdy okoliczne miasta w mniejszym lub większym stopniu poradziły sobie z restrukturyzacją, Bytom – o czym wiemy dziś – nie był i nie jest w dalszym stopniu w stanie samotnie sprostać tej sytuacji. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu wynosi 20,7% i jest jedną z najwyższych w regionie. W poszukiwaniu pracy oraz atrakcyjnego miejsca zamieszkania dla siebie i swoich rodzin bytomianie zaczęli opuszczać miasto. Mamy więc do czynienia ze zmniejszeniem się wpływów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych przy jednoczesnym wzroście wydatków na pomoc społeczną. Uszczupla to pulę środków, którą można byłoby kierować na działania inwestycyjne. Kolejnym elementem jest zdegradowana tkanka miasta i przestrzeni publicznych, czyli to, co składa się na atrakcyjność zamieszkania. Na stan zabudowy mieszkaniowej niebagatelny wpływ mają: wiek budynków (około 92% wybudowanych zostało przed 1945 r.), zaniedbania w zakresie bieżących remontów i modernizacji oraz szkody górnicze. Skutki eksploatacji górniczej odczuwalne były szczególnie dramatycznie w 2011 roku w dzielnicy Karb, gdzie w wyniku działalności górniczej konieczne było wyburzenie 26 budynków mieszkalnych i zapewnienie ich mieszkańcom innych lokali.

Powyższe znajduje swoje rozwinięcie w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, gdzie wskazano obszary strategicznej interwencji (obszary problemowe), do których należą m.in. miasta i inne obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji. Poniższy schemat prezentuje typologię obszarów funkcjonalnych wymagających interwencji na poziomie krajowych dokumentów.

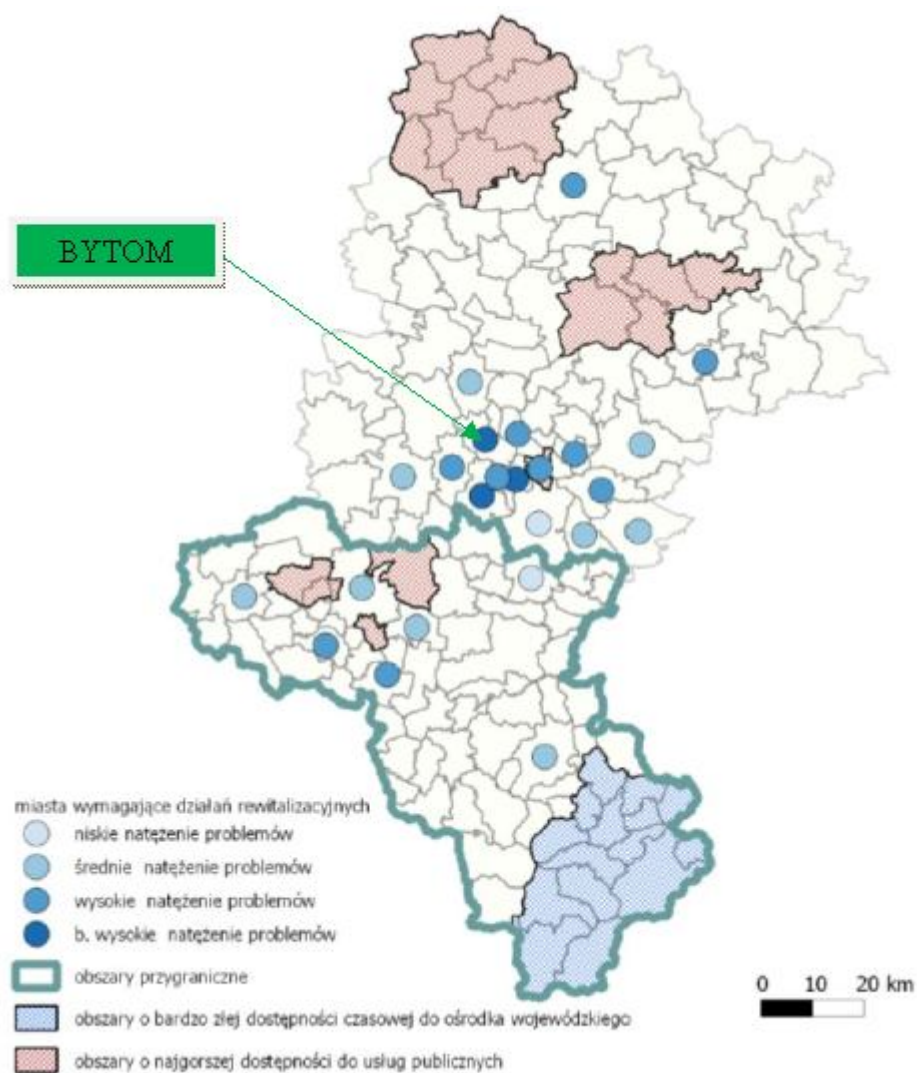
Rysunek 6 Typologia obszarów funkcjonalnych wymagających interwencji na poziomie krajowych dokumentów

źródło: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Zgodnie z ww. typologią Bytom (wraz z Chorzowem i Rudą Śląską) należy do obszaru o najwyższym natężeniu problemów w woj. śląskim, co prezentuje mapa nr 3.

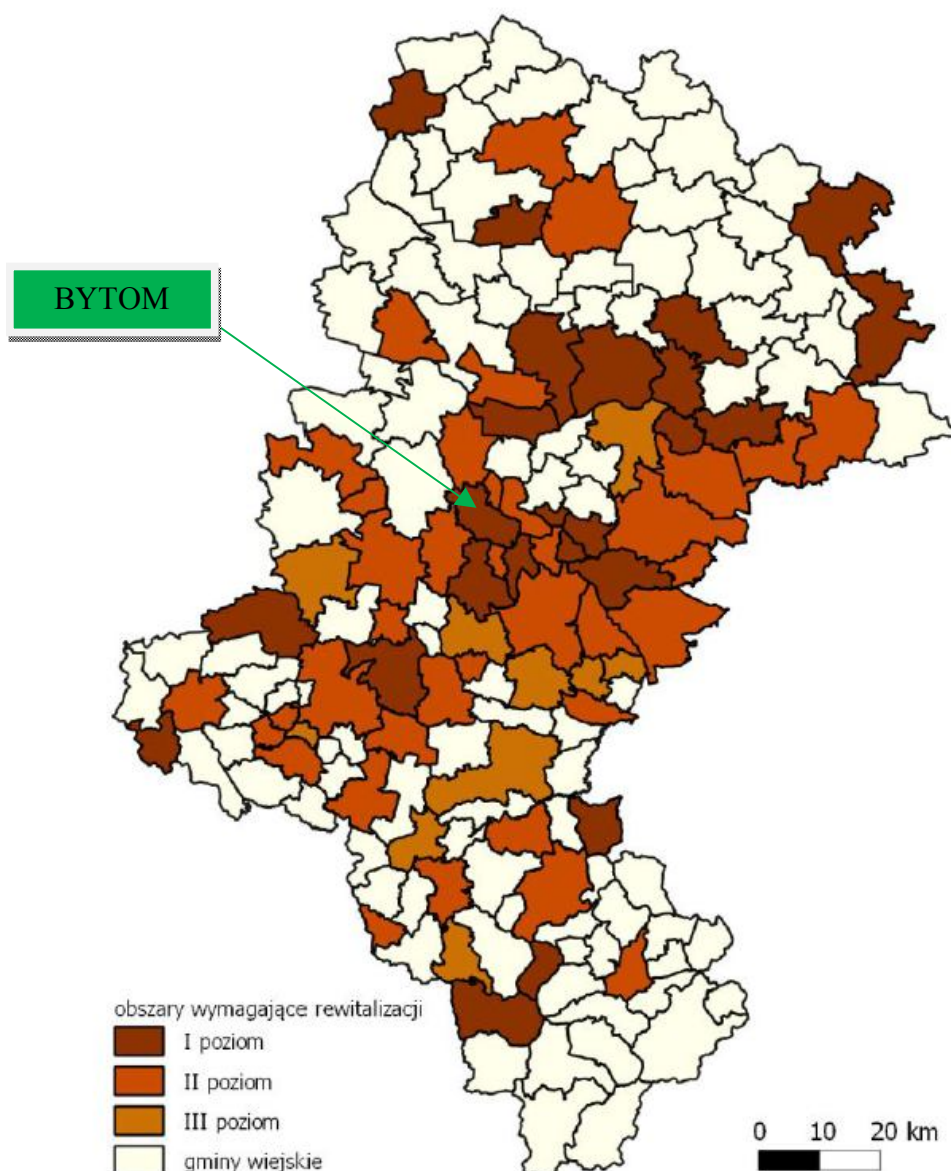
Mapa 3 Delimitacja obszarów strategicznej interwencji w ramach KSRR w odniesieniu do województwa śląskiego

źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”

Pod względem istotności podjęcia ww. działań rewitalizacyjnych, Bytom znalazł się w I grupie obszarów wymagających rewitalizacji, co prezentuje mapa nr 4.

Mapa 4 Obszary wymagające rewitalizacji

źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020+”

25 lipca 2013 roku marszałek województwa śląskiego Mirosław Sekuła oficjalnie ogłosił, że wsparcie dla Bytomia w ramach Obszaru Strategicznej Interwencji będzie częścią Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Miasto zobligowane zostało do przedstawienia wstępnych propozycji na zagospodarowanie kwoty 100 mln euro. Pierwsze propozycje projektów złożono we wrześniu 2013 roku. Jednocześnie Minister Rozwoju Regionalnego podjęła decyzję o podziale tych środków na część społeczną, stanowiącą 45% alokacji (finansowaną z Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz infrastrukturalną, stanowiącą 55% alokacji (finansowaną z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego).

Fot. 3 Konferencja prasowa dot. OSI, wrzesień 2013

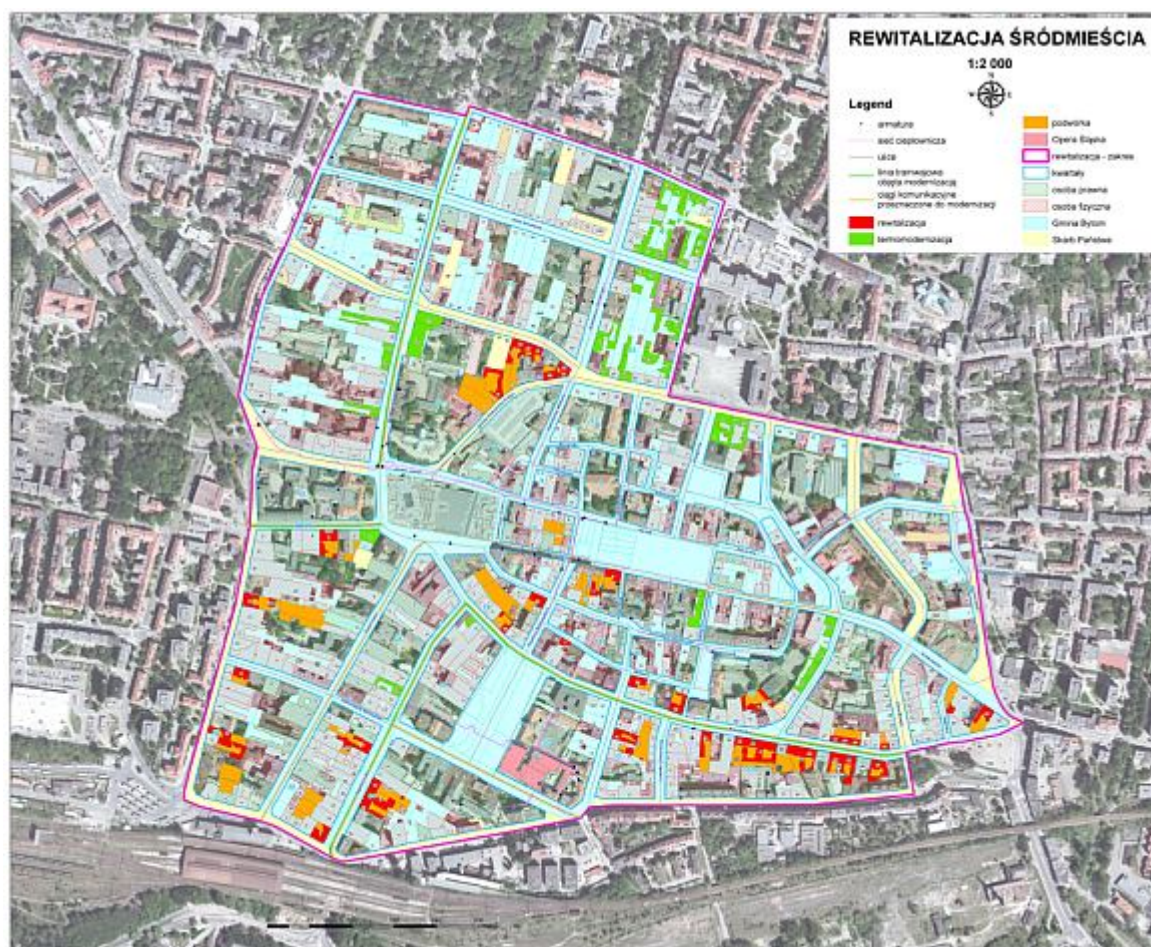
W ramach projektu Obszar Strategicznej Interwencji miasto otrzymało możliwość ubiegania się o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych w trybie bezkonkursowym w wysokości 100 mln euro. W grudniu 2013 r. Urząd Marszałkowski dokonał pierwszej oceny przedłożonego materiału oraz doprecyzował sposób opracowania listy projektów, wzory fiszek oraz tabel wiązkowych.

W celu usprawnienia koordynacji prac nad nową perspektywą finansową, 11 grudnia 2013 r. Prezydent Bytomia powołał zespół ds. programowania rozwoju miasta do roku 2022, do którego głównych zadań należy przygotowanie oraz sprawne wdrożenia projektów przewidzianych do realizacji w lata 2014-2022 przy współfinansowaniu funduszy europejskich. W skład zespołu wchodzi m.in. przedstawiciele wydziałów Urzędu Miejskiego oraz miejskich jednostek organizacyjnych i spółek. Zapewnienie koordynacji jest kluczowe w momencie aktualizacji dokumentów strategicznych gminy oraz przygotowywania pakietu projektów przewidzianych do wsparcia w nowej perspektywie Unii Europejskiej. Zespół działań będzie niezależnie od przeprowadzanych warsztatów i spotkań z przedstawicielami innych środowisk miejskich.

W ramach prac nad dokumentacją Obszaru Strategicznej Interwencji odbyło się szereg spotkań z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Miejskiego w Bytomiu, jak również z udziałem partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych, parafii oraz przedsiębiorców. Pierwsze spotkania w ramach wiązek projektowych odbyły się w sierpniu 2013 r. W grudniu wpłynęły pierwsze uwagi Urzędu Marszałkowskiego. Tematyka funduszy i nowego okresu programowania była również przedmiotem warsztatów realizowanych w okresie od maja do października 2013 r. w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Bytomia na lata 2009-2020.

Środki finansowe w ramach OSI przeznaczone są dla społeczności lokalnej miasta Bytomia – ze szczególnym uwzględnieniem społeczności żyjącej na granicy ubóstwa, wykluczonej społecznie, oddalonej od rynku pracy. Rewitalizacja fizyczna dotycząca przestrzeni miejskiej, będzie jedynie wspierać procesy przemian społecznych na obszarach, gdzie koncentracja problemów jest najwyższa. Kompleksowość działań stanowić ma początek przemian strukturalnych – impuls do rozpoczęcia zintegrowanych działań rozwojowych w obszarach kryzysowych miasta. Co do zasady, środki przyznane Miastu w ramach OSI mogą być przeznaczone na kompleksową rewitalizację miasta, która zgodnie z założeniami unijnymi powinna koncentrować się na walce z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Dlatego też aż 45% środków przeznaczone będzie na działania skierowane do społeczności lokalnej (tzw. projekty miękkie). Pozostała część środków przeznaczona będzie na działania inwestycyjne, pod warunkiem, że wynikać one będą bezpośrednio z potrzeb społecznych. Obszary, do których trafią środki, muszą cechować się wysokimi wskaźnikami bezrobocia, dużym udziałem osób korzystających z pomocy społecznej czy odnotowaną przestępczością. W Bytomiu najwyższe wartości tych wskaźników od lat odnotowywane są w takich dzielnicach jak: Śródmieście, Szombierki, Bobrek, Karb, Łagiewniki, Rozbark i Miechowice. Nastąpiła tam kumulacja negatywnych skutków restrukturyzacji górnictwa i hutnictwa, czego przejawem jest fakt, że 81% zarejestrowanych bezrobotnych mieszka w ww. dzielnicach. Koncentracja działań na obszarach kryzysowych, gdzie nagromadzenie problemów społecznych jest najwyższe, zapewnić ma wzmocnienie ich efektu oddziaływania. Dla formułowania wiązek przyjęto kryterium obszarowe (obszary kryzysowe), a wewnątrz wiązek projekty pogrupowano tematycznie (zgodnie z układem priorytetów RPO). Każda z wiązek wynika z przeprowadzonej diagnozy, a jej poszczególne projekty są komplementarne względem siebie. Wiodącymi priorytetami w ramach każdej z wiązek są: Priorytet IX Włączenie społeczne oraz Priorytet X Rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna.

Mapa 5 Wyniki analizy obiektów i przestrzeni publicznych Śródmieścia Bytomia, na których nastąpi koncentracja działań rewitalizacyjnych

źródło: Urząd Miejski w Bytomiu

2.1.6 Monitoring i ewaluacja

Systemy monitoringu i ewaluacji miast w obecnych polskich warunkach samorządu terytorialnego należy postrzegać jako rozwiązania innowacyjne z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego. Proces gromadzenia i wykorzystywania informacji w ostatnich dwóch dekadach funkcjonowania samorządów terytorialnych wiązał się głównie z dużym rozproszeniem informacji, ich defragmentaryzacją na poszczególne wydziały i jednostki organizacyjne oraz brakiem kompleksowych rozwiązań w dziedzinie monitoringu i ewaluacji. Ponadto, za istotną barierę rozwoju systemów monitoringu i ewaluacji miast w Polsce należy uznać ograniczone możliwości generowania informacji wynikowej z poziomu dzielnic miast, a także utrudniony dostęp do użytecznych z punktu widzenia planowania rozwoju lokalnego informacji statystycznych.

Koncepcja Systemu Monitoringu i Ewaluacji Rozwoju Bytomia (SMiERB) została stworzona w wyniku prac Lokalnej Grupy Wsparcia działającej w ramach projektu LC-FACIL (URBACT II). Celem wypracowania SMiERB było stworzenie całościowej koncepcji systemu informacyjnego umożliwiającego monitorowanie i ewaluację aspektów rozwoju Bytomia o dużym walorze praktyczności, tj. nadającego się do realnego wdrożenia w obecnie istniejących uwarunkowaniach organizacyjnych, prawnych, finansowych i technicznych miasta Bytomia.

W kontekście nowego okresu programowania Unii Europejskiej i deklarowanej orientacji na pomiar faktycznie osiągniętych rezultatów wdrożenie systemu monitoringu i ewaluacji staje się jednym z priorytetów.

2.1.7 Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem

Od czerwca 2011 r. do czerwca 2013 r. Związek Miast Polskich w partnerstwie ze Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich RP, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działanie 5.2 realizował projekt pn. „Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego”. W dniach 3 i 4 czerwca w Legnicy odbyła się konferencja podsumowująca projekt. W ciągu dwóch lat przedstawiciele 45 jednostek samorządu uczestniczyli w cyklu 8 spotkań Grup Wymiany Doświadczeń skupionych wokół kilku sektorów usług komunalnych oraz w Warsztatach Zarządzania Strategicznego.

Pierwszym celem projektu było umożliwienie samorządowcom wymiany dobrych praktyk zarządczych, ale także problemów i trudności w zarządzaniu katalogiem usług komunalnych: od wodno-kanalizacyjnych przez pomoc społeczną i ochronę zdrowia po kulturę i oświatę. Po drugie projekt miał na celu przekazanie pracownikom samorządowym wiedzy i umiejętności monitorowania lokalnych strategii rozwoju.

Wymiana doświadczeń i nauka monitorowania sytuacji społeczno-gospodarczej

Dwoma najważniejszymi komponentami projektu były Grupy Wymiany Doświadczeń (GWD) oraz Warsztaty Zarządzania Strategicznego (WZS).

Na potrzeby projektu utworzono 13 GWD: 8 miejskich, 3 powiatowe i 2 grupy wiejskie, natomiast uczestnicy Warsztatów Zarządzania Strategicznego pracowali w oparciu o trzy cykle spotkań oraz wizyty konsultantów na miejscu w samorządach i prace własną urzędników. W trakcie spotkań omówiono m.in. metody i narzędzia monitoringu strategii i ich wykorzystanie dla aktualizacji strategii i planów rozwoju, przeprowadzono analizę uwarunkowań funkcjonowania samorządów lokalnych oraz analizę danych JST w zestawieniu z grupą porównawczą jednostek.

Konkurs na lidera zarządzania usługami i baza dobrych praktyk

Kolejnym komponentem, który składał się na projekt, był konkurs „Samorządowy Lider Zarządzania”. W ramach projektu odbyły się 3 edycje konkursu: w 2011 i 2013 roku konkurs poświęcony był usługom społecznym, w 2012 – usługom technicznym.

Baza Dobrych Praktyk www.dobrepraktyki.pl to ostatni komponent zakończonego właśnie projektu poświęconego doskonaleniu usług publicznych. Jest to elektroniczna baza prowadzona przez korporacje samorządowe od 2008 r. Obecnie zasoby bazy liczące 400 opisów dobrych praktyk, powstały dzięki czterem projektom, z których udało się pozyskać środki na to przedsięwzięcie.

Strona projektu:
<http://2011.jst.org.pl>

2.2 Zagospodarowanie przestrzenne

2.2.1 Planowanie przestrzenne

Z myślą o usprawnieniu procesu zarządzania przestrzenią Bytomia, Uchwałą Nr XII/157/13 Rady Miejskiej w Bytomiu, z dnia 25 marca 2013 r., z dniem 2 kwietnia 2013 r. powołano gminną jednostkę organizacyjną pod nazwą Miejska Pracownia Urbanistyczna. Do zadań Miejskiej Pracowni Urbanistycznej należy:

- opracowywanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla miasta Bytomia oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,

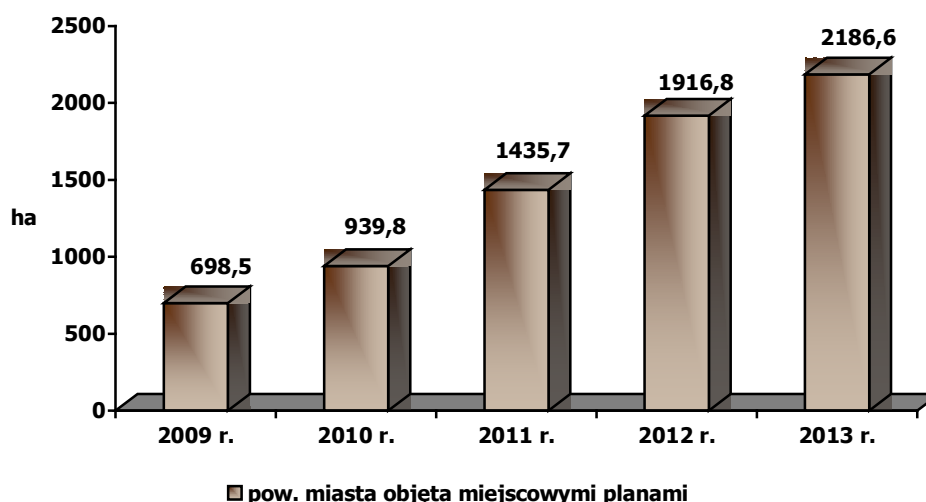
- ❑ prowadzenie studiów i analiz, w tym ciągłego studium nad uwarunkowaniami ładu przestrzennego i stałej analizy uwarunkowań przestrzennych gminy, a także podejmowanie inicjatyw w zakresie gospodarowania przestrzenią miasta,
- ❑ opracowywanie i koordynowanie czynności wykonywanych w ramach opracowań specjalistycznych w dziedzinie zagospodarowania przestrzennego oraz inicjowanie i prowadzenie projektów wynikających ze Strategii Miasta i Programu Rozwoju Lokalnego,
- ❑ koordynowanie opracowań planistycznych realizowanych przez podmioty i osoby zewnętrzne,
- ❑ opracowywanie opinii oraz wytycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego,
- ❑ prowadzenie rejestru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prowadzenie zbioru materiałów związanych z planami, archiwizowanie planów i dokumentacji formalno-prawnej planów – obowiązujących aktualnie i w przeszłości,
- ❑ współpraca w zakresie swojej działalności z gminami sąsiadującymi oraz gminami Górnośląskiego Związku Metropolitalnego,
- ❑ współpraca z właściwymi służbami miejskimi w zakresie tworzenia miejskich programów inwestycyjnych,
- ❑ opiniowanie warunków zabudowy przygotowywanych lub zmienianych przez Wydział Architektury pod względem ich spójności z aktualnie wykonywanymi planami miejscowymi, zmianami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego lub innymi pracami studialnymi wykonywanymi przez Pracownię.

W zakresie planowania przestrzennego w 2013 roku podjęto następujące działania:

- ❑ uchwalono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obszaru Bobrka w Bytomiu,
- ❑ uchwalono zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bytom”,
- ❑ kontynuowano procedury dotyczące opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w południowej części Bytomia, zwanego planem „Szombierki-Zachód”,
- ❑ kontynuowano procedury dotyczące opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Karbia w Bytomiu,
- ❑ rozpoczęto realizację uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu byłej KWK „Powstańców Śląskich”.

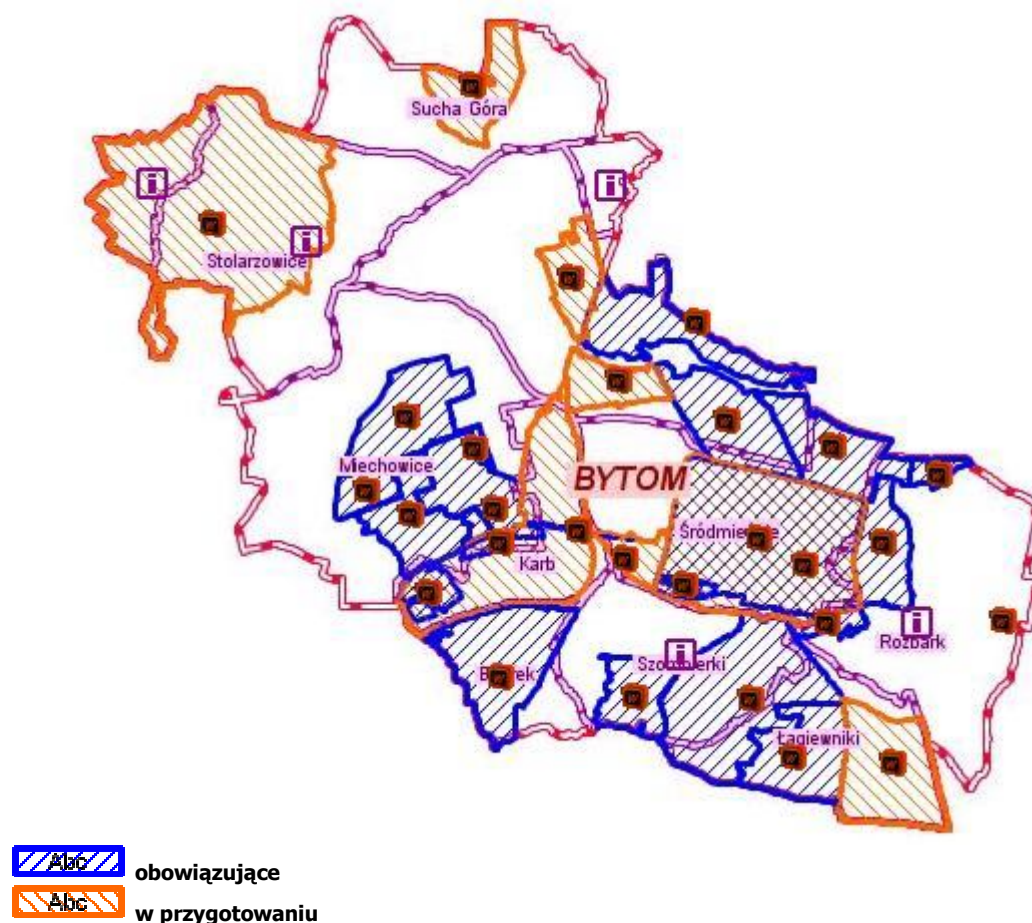
Powierzchnia miasta objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2012 roku wynosiła 1916,8 ha, tj. 27,6% powierzchni miasta, natomiast w roku 2013 wzrosła do 31,49% osiągając 2186,6 ha.

Wykres 3 Wielkość powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Architektury UM w Bytomiu

Mapa 6 Powierzchnia miasta Bytomia objęta obowiązującymi i będącymi w trakcie przygotowania miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego

źródło: mapa wygenerowana z i-BIIP – internetowego serwisu Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

2.2.2 Bytomska Infrastruktura Informacji Przestrzennych

Kluczowym zadaniem Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej jest rozwój społeczeństwa informacyjnego, zwiększenie skuteczności zarządzania miastem oraz poprawienie obsługi nowych inwestycji.

W 2013 r. zrealizowano szereg działań związanych z funkcjonowaniem BIIP, w tym m.in.:

- projekt pn. „Budowa sieci szerokopasmowej dla społeczeństwa informacyjnego na terenie gmin Górnego Śląska wraz z punktami dostępu Hot-spot” wszedł w fazę realizacji. Głównym wykonawcą została firma STIMO Niedzielski z Tarnowa. Na potrzeby projektu w każdej jednostce biorącej udział w projekcie zostały przeprowadzone oględziny oraz wykonane dokumentacje projektowe dotyczące wykonania konstrukcji i posadowienia urządzeń nadawczo odbiorczych. Przedmiotem przedsięwzięcia jest budowa sieci szerokopasmowej bezprzewodowej transmisji danych w oparciu o technologię LTE. Przedsięwzięcie realizowane jest na potrzeby funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego na terenie miasta Bytom. W ramach utworzonej sieci powstaną usługi dla administracji publicznej zmniejszające koszty jej funkcjonowania i przyspieszające oraz ułatwiające obsługę mieszkańców. Dodatkowo sieć szerokopasmowa będzie mogła znaleźć zastosowanie np. w obsłudze kamer monitorujących miasto i tworzeniu hot-spotów z bezpłatnym dostępem do WiFi. Wymierną korzyścią będzie również zastosowanie bezpłatnej telefonii VoIP;
- „Rozwój społeczeństwa informacyjnego w Gminie Bytom” – projekt zakończył się w 2013 roku oraz jednocześnie zostały podjęte działania związane z utrzymaniem pięcioletniej trwałości projektu. W tym celu podpisano umowę z firmą TELESTRADA S.A., która zapewni trzydziestu rodzinom zamieszkającym w Bytomiu dostęp do internetu;

- w ubiegłym roku zrealizowano największą w Polsce konferencję użytkowników Systemu Informacji Geograficznej „GIS DAY 2013”. W Bytomiu spotkali się eksperci z zakresu Infrastruktury Informacji Przestrzennej oraz użytkownicy tych usług, czyli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego z całej Polski. Uczestnicy konferencji omawiali m.in. zagadnienia dotyczące: budowy inteligentnego miasta, stworzenia nowoczesnego Centrum Obsługi Inwestora, a także kształcenia przyszłych geodetów. Jednym z poruszanych tematów był także sposób pozyskiwania środków unijnych w odniesieniu do perspektywy finansowej 2014-2020;

Rysunek 7 Plakat promujący wydarzenie

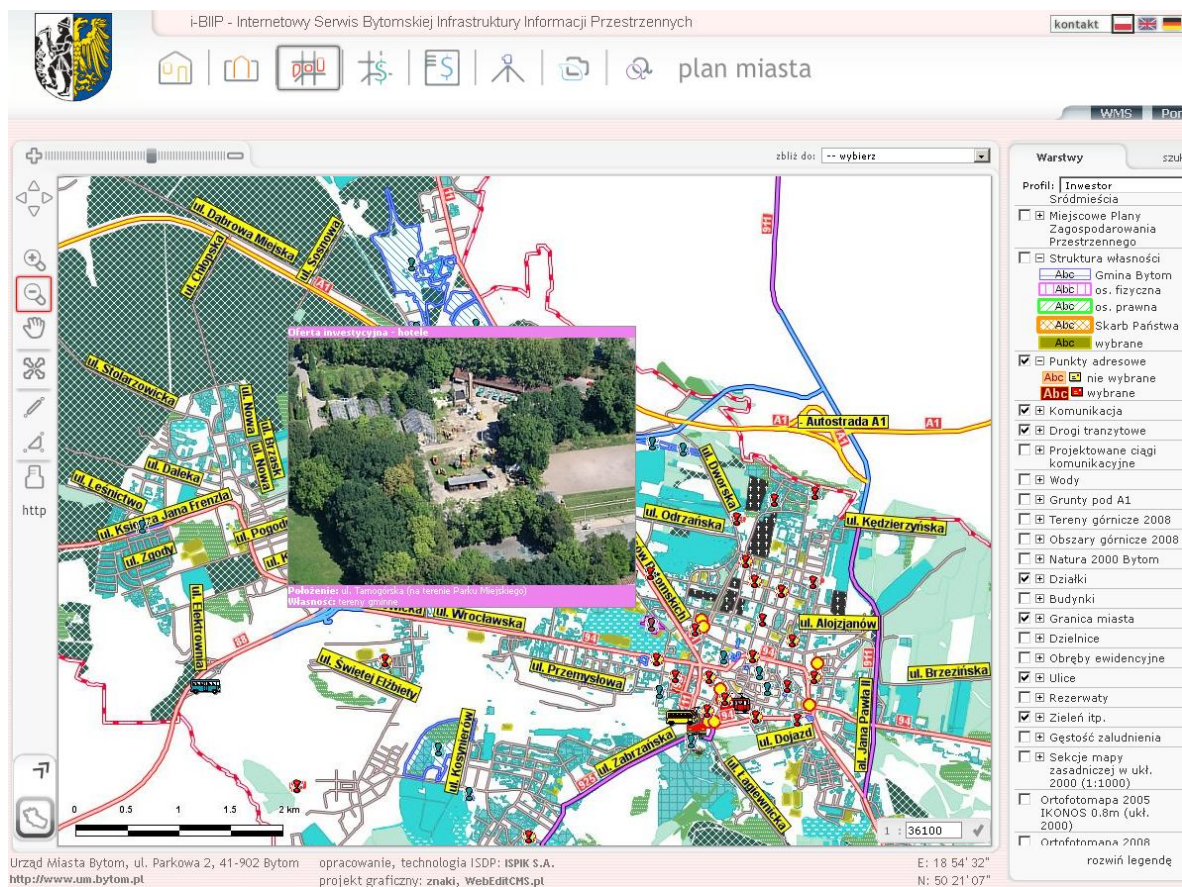

- zakupiono oprogramowanie do kompleksowej obsługi m.in. ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej oraz prowadzenia bazy danych ewidencji gruntów i budynków pn. „GEO-INFO 6”. Dzięki temu zintegrowanemu systemowi informacji przestrzennej możliwa jest rejestracja i obsługa klientów indywidualnych oraz sprawna i szybka realizacja ich zleceń. Program pozwala na świadczenie usług przestrzennych zgodnie z założeniami Ustawy z dnia 4 marca 2010 roku o infrastrukturze informacji przestrzennej;
- dodatkowo wśród działań realizowanych w roku 2013 bardzo istotny był udział w projekcie ORSIP (Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej). Projekt jest realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Celem było stworzenie regionalnej, otwartej, cyfrowej platformy integrującej referencyjne i dziedzinowe zasoby.

Rysunek 8 Logo ORSIP

Rysunek 9 Internetowy plan miasta z warstwą tematyczną - Oferty Inwestycyjne

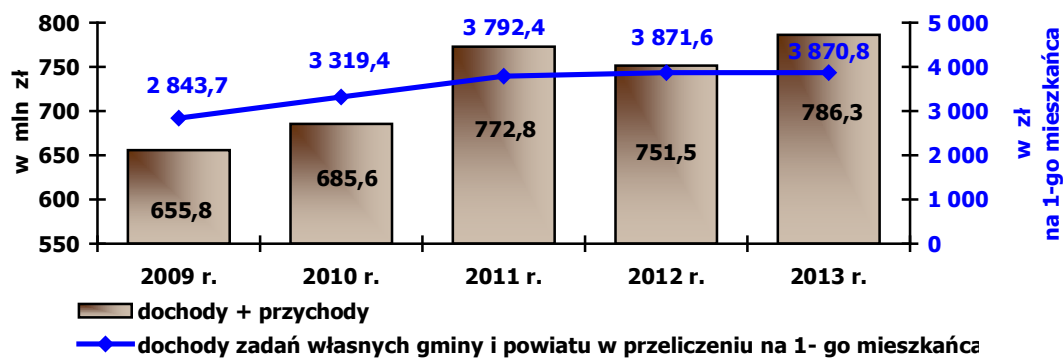
źródło: i-BIIP – internetowy serwis Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennych

2.3 Finanse miasta

2.3.1 Dochody i przychody budżetu miasta

Dochody i przychody budżetu miasta w 2013 r. wynosiły łącznie 786 301 tys. zł i były wyższe o 4,6 % od uzyskanych w 2012 r.

Wykres 4 Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

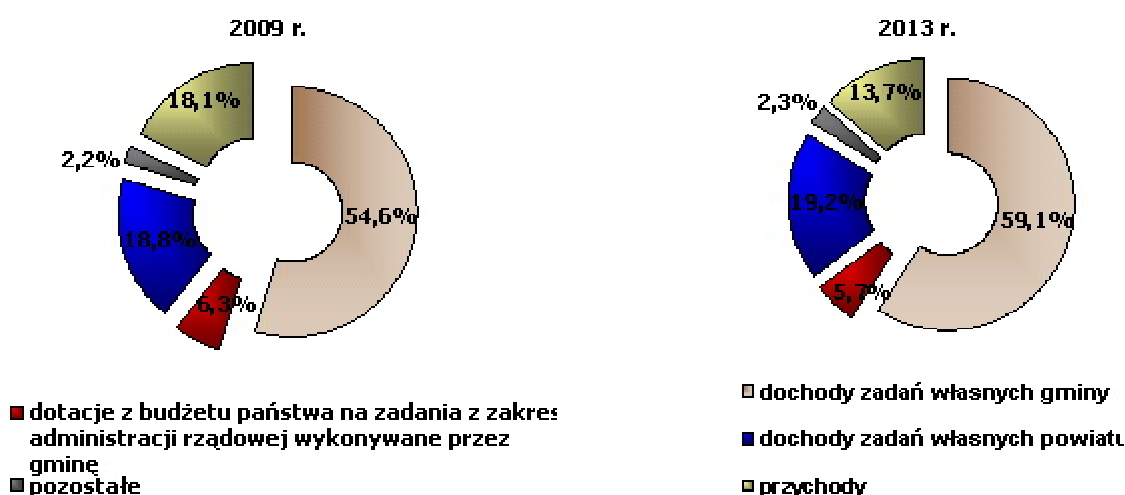
W przeliczeniu na 1-go mieszkańca dochody zadań własnych gminy i powiatu wynosiły w 2013 r. 3 870,8 zł i były wyższe o 830,4 zł, tj. o 27,31% w porównaniu do 2008 r. i niższe o 0,8 zł w porównaniu z rokiem poprzednim.

Tabela 1 Zestawienie dochodów i przychodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Dochody i przychody ogółem:	655,76	685,64	772,79	751,47	786,30
1. Dochody ogółem, w tym:	537,39	613,28	681,80	686,31	678,23
□ dochody zadań gminy:	401,21	433,63	495,94	507,98	510,41
▪ dochody zadań własnych	359,70	389,69	451,94	463,06	464,89
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	41,19	43,49	43,46	44,27	44,81
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,32	0,28	0,28	0,37	0,20
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,00	0,17	0,26	0,28	0,51
□ dochody zadań powiatu:	136,18	179,65	185,86	178,33	167,82
▪ dochody zadań własnych	123,08	164,45	169,96	161,71	150,77
▪ dotacje z budżetu państwa na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	12,96	14,67	15,28	16,15	16,64
▪ dotacje z budżetu państwa na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,14	0,00	0,12	0,04	0,00
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	0,00	0,53	0,50	0,43	0,41
2. Przychody	118,37	72,36	90,99	65,16	108,07

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM w Bytomiu

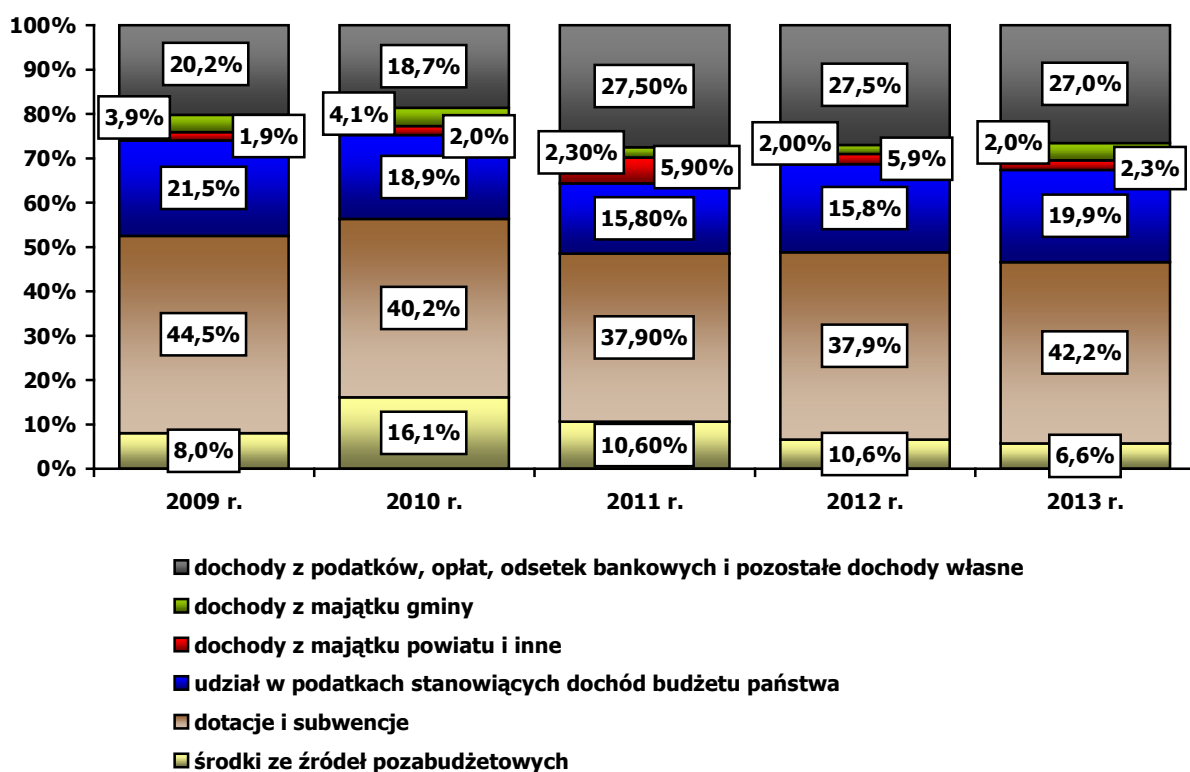
Wykres 5 Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Porównując strukturę dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju w roku 2009 i roku 2013 można zauważyć zwiększenie się udziału przychodów z zadań własnych gminy i powiatu, natomiast zmniejszeniu uległy udziały pochodzące z przychodów oraz dotacji na zadania zlecone.

Wykres 6 Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia

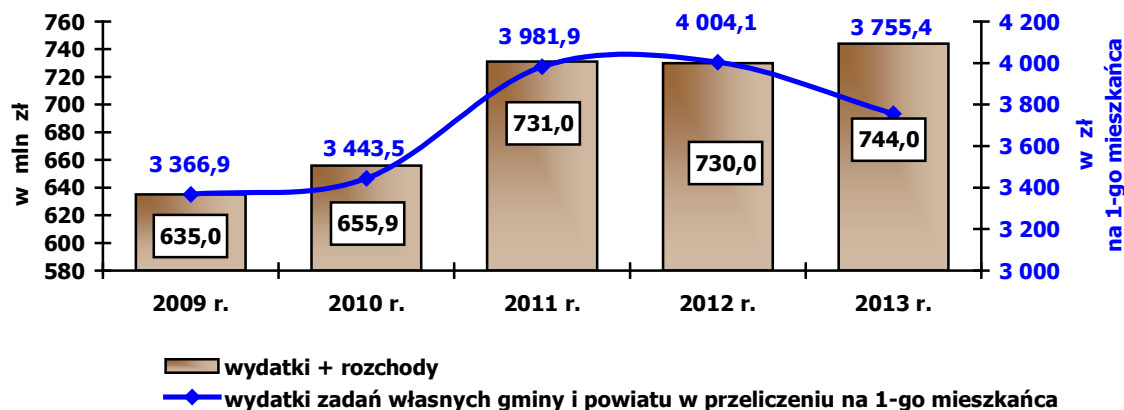
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W 2013 r. podobnie jak w latach poprzednich dotacje i subwencje stanowiły największy udział w dochodach budżetu ogółem. Drugimi pod względem wielkości były dochody z podatków, opłat, odsetek bankowych i pozostałe dochody własne.

2.3.2 Wydatki i rozchody budżetu miasta

Wydatki i rozchody budżetu miasta wynosiły ogółem 744 490 tys. zł i były o 17,2% wyższe w odniesieniu do 2009 r.

Wykres 7 Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

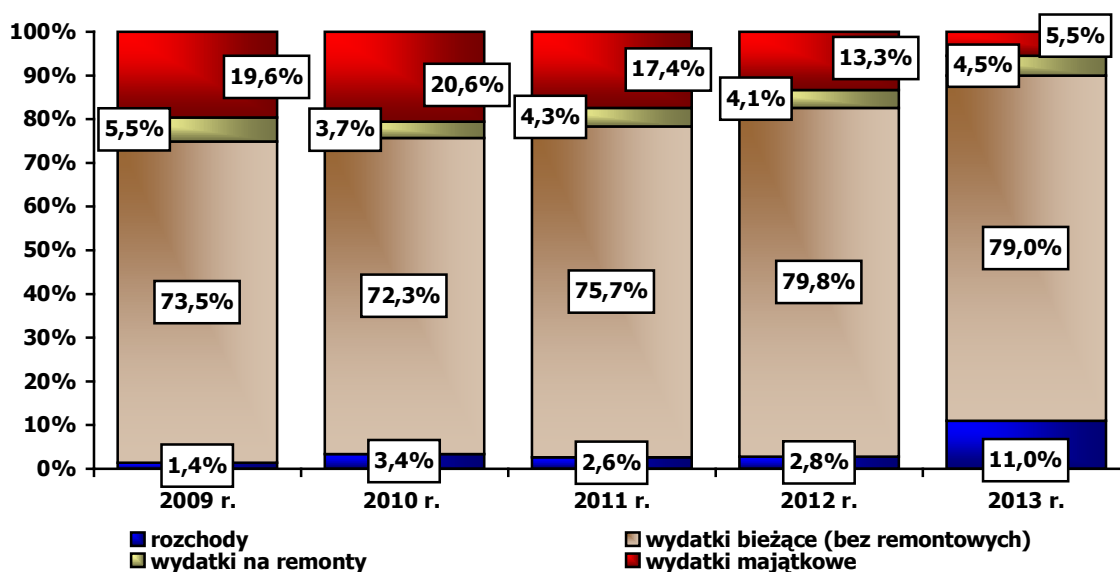
W przeliczeniu na jednego mieszkańca Bytomia wydatki zadań własnych gminy i powiatu wynosiły łącznie 3 755,4 zł i w porównaniu z 2009 r. były o 11,54% wyższe, jednak w porównaniu z rokiem 2012, spadły o 6,6%.

Tabela 2 Zestawienie wydatków i rozchodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł)

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Wydatki i rozchody ogółem:	634,97	655,85	730,95	730,00	744,48
1. Wydatki ogółem, w tym:	626,23	633,42	712,2	709,66	662,23
☐ wydatki zadań gminy	458,85	448,94	504,98	518,57	491,40
▪ wydatki zadań własnych	417,34	405,17	461,24	473,93	446,03
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	41,19	43,49	43,46	44,27	44,81
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,32	0,28	0,28	0,37	0,56
☐ wydatki zadań powiatu	167,38	184,48	207,24	191,09	170,83
▪ wydatki zadań własnych	154,27	169,68	191,74	172,21	151,28
▪ wydatki zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	12,96	14,67	15,28	16,15	16,64
▪ wydatki zadań administracji rządowej realizowane na podstawie porozumień	0,15	-	0,11	0,04	-
▪ dotacje na zadania realizowane w ramach porozumień z innymi jednostkami samorządu terytorialnego	-	0,13	0,11	2,69	2,91
2. Rozchody	8,74	22,43	18,73	20,34	82,25

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

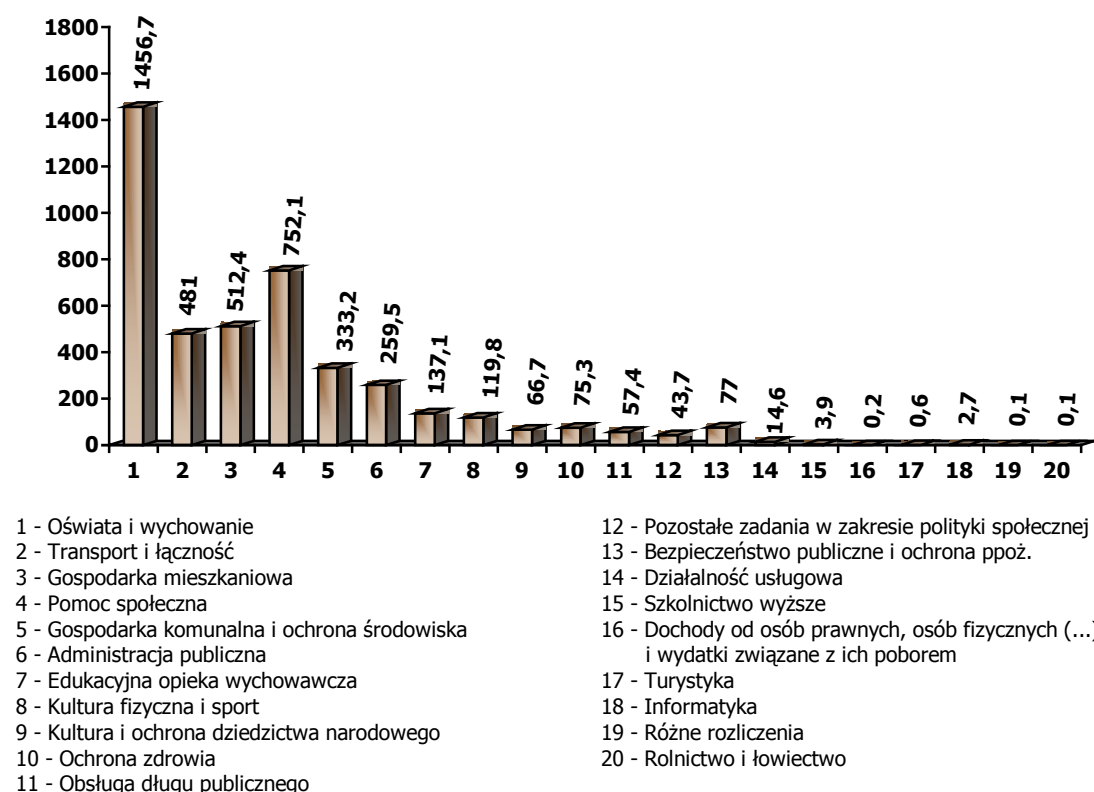
Wykres 8 Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

W okresie 2009-2013 obserwujemy zmiany udziału rozchodów. Duży udział rozchodów w 2013 r. spowodowany był wykupem obligacji miejskich oraz spłatą uprzednio zaciągniętych kredytów komercyjnych.

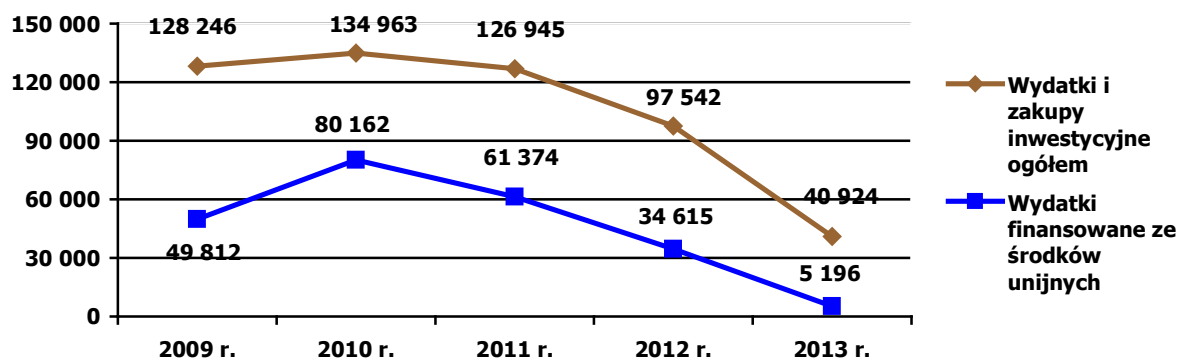
Wykres 9 Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu na 1 mieszkańca Bytomia (w złotych) według działów klasyfikacji budżetowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

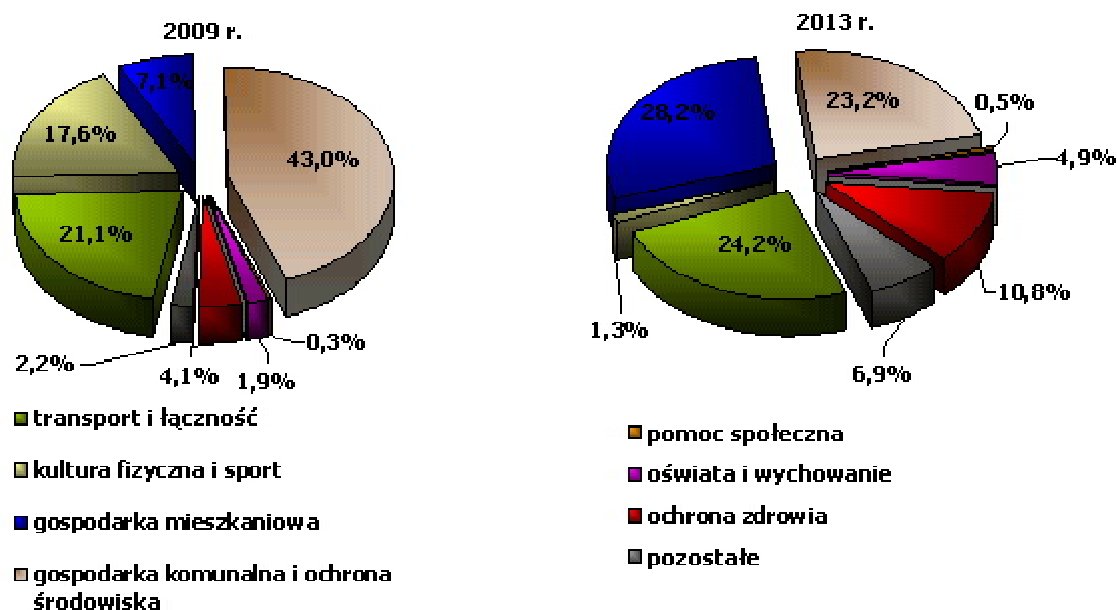
W rozbiciu na poszczególne działy klasyfikacji budżetowej największe kwoty w 2013 r. przeznaczane zostały na oświatę i wychowanie oraz pomoc społeczną.

Wykres 10 Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Wykres 11 Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

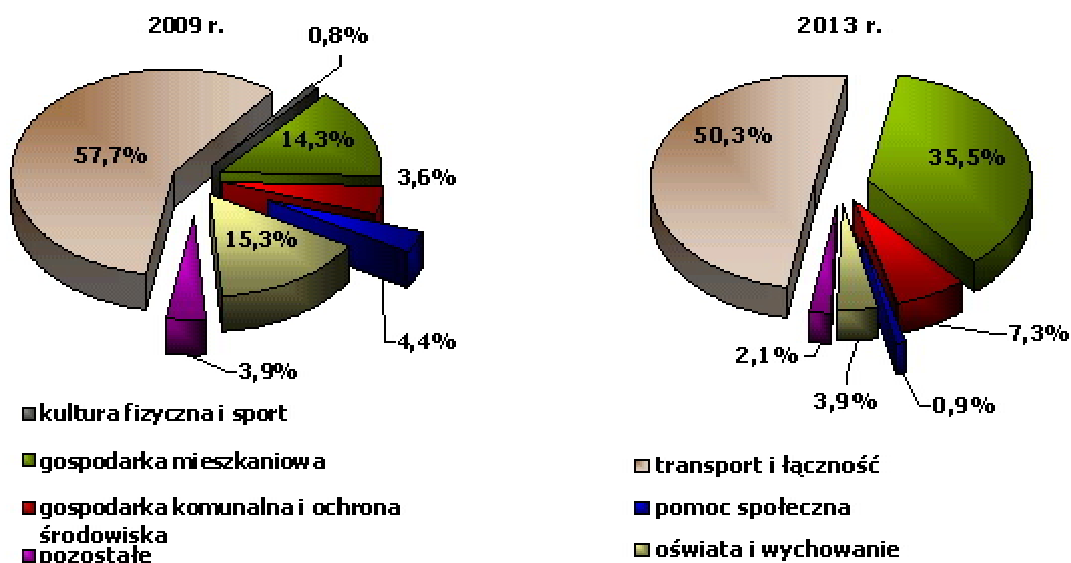

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Struktura wydatków inwestycyjnych w okresie 2009-2013 uległa zmianie. Największe zmiany obserwujemy we wzroście udziału wydatków w dziale „gospodarka mieszkaniowa” o 21,1% oraz spadku udziału wydatków w dziale „gospodarka komunalna i ochrona środowiska” o 19,8% oraz „kultura fizyczna i sport” o 16,3%.

W latach 2009-2013 na remonty wydatkowano odpowiednio: w 2009 r. – 35 705 tys. zł, w 2010 r. – 25 144 tys. zł, w 2011 r. – 32 098 tys. zł, w 2012 r. – 29 816 tys. zł., w 2013 r. – 33 193 tys. zł.

Wykres 12 Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Finansowego UM

Główne wydatki na działalność remontową w 2013 r. dotyczyły zadań zaliczanych zgodnie z klasyfikacją budżetową do działów: „Transport i łączność”, „Gospodarka mieszkaniowa” oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”. Jednocześnie w strukturze wydatków na działalność remontową widoczny jest spadek udziału wydatków w dziale „Transport i łączność” oraz „Oświata i wychowanie” oraz wzrost wydatków w dziale „Gospodarka mieszkaniowa”.

2.3.3 Pozyskane środki zewnętrzne

W 2013 roku Gmina Bytom pozyskała ze środków unijnych dofinansowanie w kwocie 38 167 162,65 zł, w tym:

- z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR):
 - na 3 projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (RPO WSL) w kwocie 19 407 534,07 zł;
 - na 1 projekt w ramach Programu Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (PO IIS) w kwocie 3 363 142,00 zł;
 - na 1 projekt w ramach Programu Operacyjny Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013 (PO IG) w kwocie 342 764,23 zł;
- z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS):
 - na 12 projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 (PO KL) w kwocie 14 969 218,35 zł;
- z Programu Uczenie się przez całe życie (Lifelong Learning Programme) – na projekt pn. Trzy razy „S” dla XXI wieku - sukces, satysfakcja, samorealizacja, w ramach komponentu COMENIUS w kwocie: 84 504 zł.

Zestawienie projektów dofinansowanych w ramach programów operacyjnych w 2013 r. przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 3 Projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN	Lata realizacji
Stworzenie stref aktywności inwestycyjnej na terenach przemysłowych Bytomia, obszar 1 - rejon ul. Miejska Dąbrowa, Strzelców Bytomskich	EFRR w ramach RPO WSL 2007-2013, Poddziałanie 1.1.1 Infrastruktura Rozwoju Gospodarczego	19 972 956,83	16 977 013,30	2014-2015
Termomodernizacja budynku Pływalni Krytej w Bytomiu drogą do ograniczenia niskiej emisji	EFRR w ramach RPO WSL 2007-2013, Działanie 5.3 Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	3 629 779,70	1 642 683,46	2008-2013
Regionalne Centrum Sportu - Na Skarpie - rozbudowa infrastruktury okołoturystycznej miasta Bytom	EFRR w ramach RPO WSL 2007-2013, Poddziałanie 3.2.2 Infrastruktura okołoturystyczna/ podmioty publiczne	961 540,72	787 837,31	2011-2014
Budowa kanalizacji sanitarnej oraz modernizacja Oczyszczalni Ścieków CENTRALNA w Bytomiu	EFRR w ramach PO IIS 2007-2013, Działanie 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach powyżej 15 tys. RLM na realizację	6 793 782,37	3 363 142,00	2013-2015
Przygotowanie koncepcyjne terenu inwestycyjnego w Bytomiu - ulice Elekrownia i Racjonalizatorów	EFRR w ramach PO IG 2007-2013, Poddziałanie 6.2.2 Wsparcie działań studyjno-koncepcyjnych w ramach przygotowania terenów inwestycyjnych dla projektów inwestycyjnych	496 000,00	342 764,23	2013-2015
RAZEM DOFINANSOWANIE			23 113 440,30	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Tabela 4 Projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN	Lata realizacji
Kompetentny absolwent szkoły zawodowej	EFS w ramach PO KL 2007-2013, Działanie 9.2 Podniesienie jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego	628 570,80	548 428,02	2013-2015
Doświadczenia zdobyte na europejskim rynku pracy poprzez staż zagraniczny - bezcenne	EFS w ramach PO KL 2007-2013, Działanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie (projekt systemowy)	516 307,23	516 307,23	2013-2015
Śródziemnomorskie smaki – praktyki zawodowe w turystycznym sercu Włoch	EFS w ramach PO KL 2007-2013, Działanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie (projekt systemowy)	171 882,64	171 882,64	2013-2014
Czynny, aktywny, rozwojowy – uczeń szkoły zawodowej z szansą na sukces na europejskim rynku pracy	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 3.4 Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie (projekt systemowy)	272 567,82	272 567,82	2013-2015
Klucze do sukcesu – nowoczesny system wspomagania szkół i przedszkoli oraz doskonalenia nauczycieli w Bytomiu	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 3.5 Kompleksowe wspomaganie szkół	1 550 034,40	1 550 034,40	2013-2015
Wymiana doświadczeń nauczycieli i pracodawców sposobem na podniesienie jakości kształcenia, organizacji praktyk zawodowych oraz wymiaru europejskiego placówek edukacyjnych i wspierających kształcenie zawodowe	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia (projekt systemowy)	98 889,01	98 889,01	2013-2014
Teoria i praktyka. Powiązanie szkolnictwa zawodowego z rynkiem pracy w dobie kryzysu gospodarczego na przykładzie systemu hiszpańskiego	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia (projekt systemowy)	61 763,98	61 763,98	2014
Rozwijamy skrzydła	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	998 912,50	879 043,00	2014-2015
KIS w Bytomiu szansa na dobry start	EFS w ramach POKL 2007-2013, Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	577 131,44	559 817,50	2014-2015
Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu 2014-2015	EFS w ramach POKL 2007-2013, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej - projekty systemowe	4 128 025,00	3 591 381,75	2014-2015
Gotowi do pracy	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych (projekt systemowy)	6 616 400,00	6 612 400,00	2013
Kierunek Przedsiębiorczość	EFS w ramach POKL 2007-2013, Działanie 6.2 Wspieranie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia (projekt systemowy realizowany w partnerstwie)	889 644,96	106 703,00	2013-2015
RAZEM DOFINANSOWANIE			14 969 218,35	

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Ponadto Bytom jest partnerem projektu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej pn. „**Aktywny Bytom**” realizowanego w ramach poddziałania 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 w okresie 1 października 2013 r. – 30 czerwca 2014 r. Na przedmiotowy projekt Fundacja pozyskała dofinansowanie w wysokości 244 842,12 zł. W ramach projektu prowadzi szkolenia dla pracowników Urzędu Miejskiego oraz bytomskich organizacji pozarządowych w zakresie:

- Aspekty prawne współpracy organizacji pozarządowych i samorządu w zakresie prowadzenia aktywnych konsultacji. Wiedza administracyjno-prawna; przyczyny, powody i skutki konsultacji;
- Aktywne narzędzia i techniki prowadzenia konsultacji;
- Zasady, korzyści, bariery oraz grupy docelowe konsultacji;
- Umiejętności w zakresie prowadzenia konsultacji;
- Promocja procesów konsultacji.

Na terenie miasta realizowany był też projekt „**Design w terenie! Bytom Bobrek**”, będący elementem projektu „Design Silesia II” prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego we współpracy z Akademią Sztuk Pięknych w Katowicach, instytucją kultury Ars Cameralis Silesiae Superioris, Politechniką Śląską w Gliwicach i Zamkiem Cieszyn, który wspiera rozwój sektora kreatywnego w naszym regionie. Projekt finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.

W ramach projektu w dzielnicy przez 7 dni przebywali eksperci, odbyły się warsztaty, wykłady, wizyty terenowe, dyskusje z mieszkańcami. Projekt miał zainspirować uczestników i mieszkańców do innego myślenia o ich dzielnicy oraz spojrzenia na lokalne wyzwania w szerszej perspektywie. Rezultatem projektu jest publikacja „Design w terenie! Bytom Bobrek” prezentująca działania w ramach projektu oraz prezentująca pomysły przedsięwzięć możliwych do podjęcia celem aktywizacji dzielnicy, które można wykorzystać m.in. w pracach nad dokumentami strategicznymi miasta.

W 2013 r. pozyskano dla Gminy Bytom i jednostek podległych również dotacje z innych źródeł (głównie krajowych) w łącznej wysokości 9 337 012,78 zł. Zestawienie projektów, źródła ich dofinansowania, wartości projektów oraz kwoty dofinansowania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5 Dotacje pozyskane w 2013 r. z innych źródeł

Nazwa projektu	Źródło dofinansowania	Całkowita wartość w PLN	Dofinansowanie w PLN
Seminarium gospodarcze miast partnerskich Bytom-Recklinghausen	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	55 260,18 (w tym koszty miasta partnerskiego)	10 000,00
Modernizacja sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 46 w Bytomiu	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej „Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej”	413 975,40	136 611,88
Modernizacja sali gimnastycznej w I Liceum Ogólnokształcącym w Bytomiu	Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej „Program rozwoju szkolnej infrastruktury sportowej”	627 385,62	201 400,00
Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego nr 14 w Bytomiu przy ul. Prokopa 3	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach – z kwoty warunkowego umorzenia części pożyczki udzielonej wcześniej na inne zadanie z zakresu termomodernizacji	257 258,00	38 275,65
Przebudowa zieleni w Parku Miejskim im. F. Kachla w Bytomiu – etap III	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, Priorytet 1.3 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków o charakterze regionalnym	284 720,00	177 280,00
Rewitalizacja zabytkowego Parku Fazaniec w Bytomiu – etap I	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, Priorytet 1.3 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków o charakterze regionalnym	253 700,00	155 900,00
Rewitalizacja zabytkowego Parku Ludowego w Bytomiu – etap I	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, Priorytet 1.3 Ochrona parków wpisanych do rejestru zabytków i parków	271 350,00	184 100,00

	o charakterze regionalnym		
Utworzenie mini arboretum na terenie posesji przy ul. Tarnogórskiej 1a w Bytomiu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania z zakresu ochrony przyrody i krajobrazu, Priorytet 6.1 Zakładanie mini ogrodów botanicznych, mini arboretów, w szczególności przy szkołach i przedszkolach	60 850,00	36 510,00
Przebudowa ul. Siemianowickiej na odcinku od łącznicy z Al. Jana Pawła II do granicy z miastem Piekary Śląskie	Rezerwa subwencji ogólnej budżetu państwa	3 853 100,00	1 853 100,00
Przebudowa ul. Szymały	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych na lata 2012-2015	2 965 042,00	1 465 042,00
Produkcja filmu DVD wraz z książeczką o formach ochrony przyrody północnych rejonów miasta Bytom	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania z zakresu edukacji ekologicznej; Priorytet 5.2 Jednorazowe publikacje propagujące ochronę środowiska i gospodarkę wodną	45 500,00	20 000,00
Kampania informacyjno-edukacyjna dotycząca wdrożenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Bytomia	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach	49 200,00	24 600,00
Dofinansowanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, utworzonych przed wejściem w życie ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, które obecnie funkcjonują i są wpisane do rejestru żłobków na podstawie ustawy	Dotacja celowa z budżetu państwa	204 230,00	21 546,00
Budowa zewnętrznego dźwigu osobowego przy budynku Urzędu Miejskiego w Bytomiu, ul. Parkowa 2	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar B	397 905,00	146 517,00
Zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskiem dla wózka inwalidzkiego, na rzecz Domu Pomocy Społecznej „Kombatant” w Bytomiu	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar D	130 000,00	80 000,00
Zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskiem dla wózka inwalidzkiego, na rzecz Domu Pomocy Społecznej dla Dorosłych w Bytomiu	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar D	130 000,00	80 000,00
Zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskiem dla wózka inwalidzkiego, na rzecz Domu Pomocy Społecznej „Wędrowiec” w Bytomiu	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar D	130 000,00	80 000,00
Zakup mikrobusu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych ze stanowiskiem dla wózka inwalidzkiego, na rzecz Miejskiego Ośrodka Opiekuńczego w Bytomiu	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – Program wyrównywania różnic między regionami II – obszar D	130 000,00	80 000,00
Modernizacja systemu ogrzewania budynków poprzez likwidację kotłowni węglowych przy ul. Szymanowskiego 2 i ul. Rycerskiej 8 w Bytomiu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w ramach programu pomocy regionalnej (z umorzenia)	778 680,00	27 684,00 (dodatkowo pożyczka 449 693,00)
Przebudowa sieci ciepłowniczych Dn 600 - 250 w zakresie wymiany izolacji termicznej – VII etap	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w ramach programu pomocy „de minimis” (z umorzenia)	705 917,00	277 267,00
Modernizacja systemu ogrzewania budynku przy ul. Krakowskiej 12 w Bytomiu	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w ramach programu pomocy regionalnej (z umorzenia)	108 328,00	24 227,00
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez likwidację kotła WR 25 nr 2 i budowę kotła WR 29-N w technologii ścian szczelnych w Ciepłowni Radzionków	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w ramach programu pomocy regionalnej (z umorzenia)	7 243 000,00	1 841 920,00
Instrument Szybkiego Reagowania	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	164 600,00	164 600,00
Wydanie przewodnika „Bytom i okolice”	Śląska Organizacja Turystyczna (Dofinansowanie działalności wydawniczej lub	14 054,00	7 000,00

	innej działalności promocyjnej członka Śląskiej Organizacji Turystycznej)		
Wydanie przewodnika „Spacerem po Bytomiu. Przewodnik dla początkujących”	Śląska Organizacja Turystyczna (Dofinansowanie działalności wydawniczej lub innej działalności promocyjnej członka Śląskiej Organizacji Turystycznej)	12 334,75	5 000,00
Wydanie książki – przyrodniczego przewodnika turystycznego pt. „Miechowice i okolice. Przyroda i zabytki”	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach Zadania dofinansowywane w ramach naborów: Edukacja ekologiczna, Priorytet: EE 5.2 Jednorazowe publikacje propagujące ochronę środowiska i gospodarkę wodną	8 195,00	4 042,50
Bytom najmilszym miastem w Polsce	Akcja „Milka. Moje miasto się przytula” - konkurs firmy „Milka” na najmilsze miasto w Polsce	500 000,00	fundusze nie były przekazane do budżetu miasta, nagrodą była promocja w mediach ogólnopolskich o wartości: 500 000,00
Modernizacja Placówki Filialnej nr 4 MBP w Bytomiu – Etap II	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, środki finansowe pochodzące z Programu: „Rozwój infrastruktury kultury – Infrastruktura kultury”	200 000,00	200 000,00
Dostawa Internetu szerokopasmowego do Placówki Filialnej nr 23 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bytomiu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Program wynikający z Rozporządzenia MSWiA z dnia 15 lipca 2007 roku (Dz. U. nr 130, poz. 830) „w sprawie rodzaju wydatków bezpośrednio związanych ze świadczeniem usługi przyłączenia do sieci w celu zapewnienia korzystania z usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu przez jednostki uprawnione”	1 000,00	1 000,00
Zakup nowości wydawniczych do bibliotek	Program Biblioteki Narodowej zatwierdzony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pn. „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek”	57 000,00	57 000,00
15 Międzynarodowy Festiwal Teatromania	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Teatr i taniec	505 658,20	150 000,00
Workers of the artworld unite	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Sztuki wizualne	84 726,46	55 000,00
Każda żyrafa prowadzi do teatru Alternatywnego	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Edukacja, priorytet: Edukacja kulturalna	115 877,00	50 000,00
Tylko NIE Bytom!	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Wydarzenia artystyczne, priorytet: Muzyka	56 791,70	40 000,00
Zakup wyposażenia do sali Ki-Nowej	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Program: Rozwój infrastruktury kultury, priorytet: Infrastruktura domów kultury	44 475,59	36 000,00
Kinoszkoła – Interdyscyplinarny Program Edukacji Medialnej (styczeń-czerwiec)	Filmoteka Narodowa, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych	20 276,92	3 500,00
Kinoszkoła – Interdyscyplinarny Program Edukacji Medialnej (październik-grudzień)	Filmoteka Narodowa, Sieć Kin Studyjnych i Lokalnych	8 875,00	3 500,00
Modernizacja sali Ki-Nowej	Polski Instytut Sztuki Filmowej, program: Rozwój kin, priorytet: Rozwój kin - modernizacja	118 000,00	50 000,00
Zakup projektora cyfrowego dla BCKina – sala ToTu	Polski Instytut Sztuki Filmowej, program: Rozwój kin, priorytet: Cyfryzacja	212 396,00	106 198,00

Dofinansowanie udziału Familii Floz i Theater Titanick w 15. Międzynarodowym Festiwalu Teatromania	Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej	505 658,20	75 000,00
Pokrycie kosztów podróży członków teatrów z Izraela występujących w 15. Międzynarodowym Festiwalu Teatromania	Ambasada Izraela	505 658,20	25 359,00
Pilotażowy program „Aktywny samorząd” 2012-2013	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	127 950,72	127 950,72
Pilotażowy program „Aktywny samorząd” 2013	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	316 616,90	316 616,90
Asystent rodziny	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013	420 947,40	210 672,46
Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Resortowy program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2013	69 887,91	21 866,74
Od wykluczenia przez zrozumienie do akceptacji	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Osłonowy program pt. „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi” na rok 2013	62 906,97	45 387,11
Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej - Aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	156 298,82	119 338, 82
RAZEM DOFINANSOWANIE			9 337 012,78

źródło: opracowanie własne na podstawie danych wydziałów Urzędu Miejskiego i jednostek podległych

Ponadto miasto było partnerem projektu pn. „Projektuj Knajfeld”. Dofinansowanie na jego realizację w wysokości 90 000 zł pozyskało Stowarzyszenie Fabryka Inicjatyw Lokalnych z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich. Był on realizowany w części Bytomia zlokalizowanej w Śródmieściu zwanej Knajfeld (historycznie "Kleinfeld", czyli "małe pole") przed II wojną światową uważanej za najpiękniejszą część miasta. Przy współudziale mieszkańców objął swym zakresem trzy główne obszary:

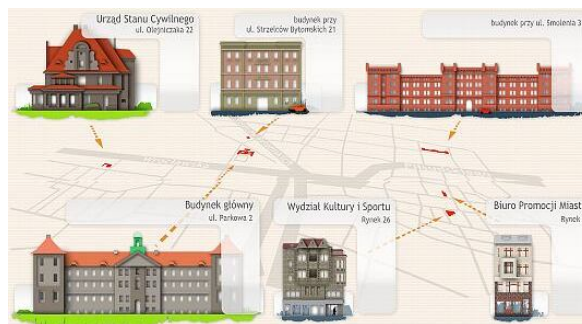
- społeczny - działania między mieszkańcami (warsztaty, spotkania, wycieczki, zachęta do wzajemnego wsparcia, tablice ogłoszeń),
- kulturowy - działania związane z historią Knajfeldu (warsztaty fotograficzne i wystawa fotografii, wydanie przewodnika „Kleinfeld. Wielkie historie na małym polu”),
- przestrzenny - poprawa wyglądu przestrzeni, głównie przez odnowę wybranych podwórek, tworzenie murali, "zieloną partyzantkę”.

Informacje o projekcie dostępne są na profilu: <https://www.facebook.com/ProjektujKnajfeld> oraz na stronie www.projektujknajfeld.pl.

2.4 System obsługi klienta

Funkcjonowanie Urzędu Miejskiego podlega procedurom Systemu Zarządzania Jakością wprowadzonym w 2002 r. i określonym przez normę ISO 9001:2000. Celem wdrożonego systemu jest poprawa jakości obsługi klientów oraz świadczonych usług. System Zarządzania Jakością wprowadza dokładny podział zadań, uprawnień i odpowiedzialności dla wszystkich pracowników, w ramach którego – podczas opracowania, wdrażania i doskonalenia systemu – stosuje się podejście procesowe. W ten sposób usprawnia się obieg informacji i dokumentów uzyskując efekt zwiększenia zadowolenia klientów poprzez dokładne spełnienie ich wymagań i oczekiwań.

W 2013 roku w Urzędzie Miejskim w Bytomiu odbył się audit pośredni Systemu Zarządzania Jakością przeprowadzony przez auditorów Biura Certyfikacji Polskiego Rejestru Statków S.A. Auditorzy sprawdzali zasady funkcjonowania Urzędu, w tym: profesjonalną obsługę klienta, sprawne komunikowanie się z klientem, przekazywanie kompletnych informacji o sposobie załatwiania spraw, stosowanie przepisów, a także realizację zadań przez wybrane Wydziały Urzędu. Audit został zakończony wynikiem pozytywnym, co potwierdza poprawne działanie urzędu w badanych obszarach.

Ponadto w roku 2013 doskonalono prace nad określeniem istniejących ryzyk oraz zasadami działań zapobiegających ich powstawaniu. Miało to na celu powiązanie funkcjonującego systemu zarządzania z kontrolą zarządczą wraz ze wszystkimi jej elementami.

2.5 Promocja miasta

Działalność informacyjno-promocyjna była prowadzona m.in. za pomocą miesięcznika kulturalnego „Rynek 7”, kolportowanego do kilkudziesięciu miejsc w Bytomiu oraz w sąsiednich miastach, czy biuletynów informacyjnych poświęconych np. segregacji odpadów. Zamieszczano reklamy oraz ogłoszenia m.in. w dodatku do „Rzeczpospolitej”, „Dziennika Zachodniego”, w „Trybunie Górniczej”, „Życiu Bytomskim”, na portalach lokalnych. Współpracowano m.in. z Radiem Katowice oraz TV Sferą.

Wyjątkowym wydarzeniem w 2013 r., które bardzo pozytywnie wpłynęło na wizerunek miasta, było zwycięstwo Bytomia w akcji: „**Milka. Moje miasto się przytula**”.

Nagrodą w akcji była kampania promocyjna w mediach ogólnopolskich o wartości 500 tys. zł. Wartość wszystkich materiałów o mieście, które pojawiły się w mediach, wycenia się na ponad 2 miliony złotych. Partnerami akcji były:

- ☐ telewizja TVN,
- ☐ radio RMF FM i RMF MAXX.

Informacje ukazały się także w prasie, tj:

- ☐ Gazeta Wyborcza,
- ☐ Forbes,
- ☐ Viva,
- ☐ Party,

oraz na stronach internetowych:

- ☐ „Youtube”,
- ☐ TVN Player,
- ☐ Gazeta.pl.

Najwięcej uwagi w 2013 r. poświęcono promowaniu potencjału inwestycyjnego miasta, wydarzeń kulturalnych i sportowych, segregacji odpadów.

Wszelkie informacje o mieście docierały do mieszkańców za pomocą internetu i dzięki technologiom teleinformatycznym, tj.:

- ☐ www.bytom.pl,
- ☐ www.investinbytom.pl,
- ☐ www.kulturabiznesu.pl,
- ☐ www.kulturalnybytom.pl,
- ☐ portale społecznościowe,
- ☐ newsletter,
- ☐ SMS-owy system informacji,
- ☐ telefoniczny przewodnik po Bytomiu.

W mieście funkcjonował System Informacji Kulturalnej i Śląski System Informacji Turystycznej (infokioski, ekrany ledowe). Ponadto w 2013 r. rozpoczęto pracę nad przebudową oficjalnej strony internetowej miasta.

W 2013 roku przeprowadzono 20 kampanii billboardowych, m.in.:

- ☐ „Prezydent z przedsiębiorcami”,
- ☐ „5. Bytomski Półmaraton”,
- ☐ „Memoriał Błażyńskiego”,
- ☐ „Hokej w elicie”,
- ☐ „Festiwal Gorczycki”,
- ☐ „Bytom najmilszym miastem”,
- ☐ „Wystawa Homo Viator”,
- ☐ „Teatromania”,
- ☐ „Złot Superbohaterów”,
- ☐ „BCKino Plenerowe”,
- ☐ „11 Listopada”.

Istotną rolę w kreowaniu pozytywnego wizerunku, jak co roku, odegrała promocja poprzez wydarzenia: własne, zlecone podmiotom zewnętrznym w ramach umowy, a także poprzez udział w wydarzeniach obcych wpisujących się w promocję Bytomia. Spośród wielu przedsięwzięć można tu odnotować m.in.:

- ☐ koncert muzyki klasycznej promujący płytę „Mecyje” Kwintetu Śląskich Kameralistów,
- ☐ współpracę z Katarzyną Moś, Martą Król, Śląskim Towarzystwem Muzycznym,
- ☐ wydanie płyty „Wielokropek” Marioli Koniecznej,
- ☐ współpraca z Orkiestrą Dętą Bytom, hokeistami TMH Polonia Bytom, Damianem Jonakiem, Mariuszem Radziszewskim,
- ☐ promocja podczas Międzynarodowego Zawodowego Turnieju Tenisowego ITF FUTURES „CARBO-KOKS BYTOM OPEN 2013”,
- ☐ współpraca z klubami sportowymi:
 - TS Szombierki, KS Silesia Miechowice,
 - PTS Rodło Górniki,
 - KS Górnik Bytom,
 - GKS Rozbark Bytom,
 - MLKS Czarna Strzała,
 - K. S. Czarni Sucha Góra,
 - LKS Tempo Stolarzowice,
 - ŁKS Łagiewniki Bytom,
 - K.S. Nadzieja Bytom.

Wsparcia udzielono np. zajęciom „ZUMB-y dla wszystkich”, które odbywały się w sezonie wakacyjnym we wszystkich dzielnicach Bytomia, a także Bytomskim Rowerowym Masom Krytycznym. Promowano Bytom między innymi podczas takich wydarzeń, jak:

- ☐ X Międzynarodowy Festiwal Plastikowych Modeli Redukcyjnych Bytom 2013,
- ☐ Noc Muzeów, Beuthener Treffen 2013 w Recklinghausen,
- ☐ Międzynarodowe Biennale Sztuki we Włoszech – Chianciano Biennale.

W zakresie promocji inwestycyjnej stale współpracowano z Bytomską Agencją Rozwoju Inwestycji.

W Biurze Promocji Bytomia odbyło się szereg wystaw i spotkań zorganizowanych wspólnie z bytomskimi artystami, poetami, muzykami, pisarzami, podróżnikami, tj.:

- ☐ Grupą Oberschleisen,
- ☐ Leszkiem Engelkingiem, poetą,
- ☐ Tomaszem Rzeczyckimi,
- ☐ Maciejem Bartków,
- ☐ Anną i Tomaszem Śmiałką, autorem przewodnika po Bytomiu,
- ☐ Maciejem Droniem,
- ☐ Jacekiem Kozakiem,
- ☐ Katarzyną Orońską,
- ☐ Witoldem Stypą,
- ☐ Aleksandrą Herisz,
- ☐ Marcinem Mazurowskim,
- ☐ Pawełem Szalankiewiczem,
- ☐ Magdaleną Gogół,
- ☐ Grzegorzem Gawlikiem,
- ☐ Zbigniewem Kiełbasą,
- ☐ Urszulą Jaksik,
- ☐ Barbarą Jonderko-Jagłą,
- ☐ Czesławem Nowakowski z Galerii Design,

oraz stowarzyszeniami, m.in.:

- ☐ Spółdzielnię Pracy Artystów Plastyków „Plastyka”,

a także z:

- ☐ Muzeum Historycznym w Bytomiu, jak również z placówkami edukacyjnymi i szkolnymi.

Biuro zapewniło ponadto wsparcie organizacyjne i promocyjne innych licznie odbywających się w tym miejscu wydarzeń o charakterze promocyjnym, np. spotkań z himalaistami przygotowanych przez Koło Przewodników Turystycznych bytomskiego oddziału PTTK: Wojciecha Kukuczkę, Aleksandrę Dzik, Janusza Majera, Artura Małką.

Ponad 400 przedsięwzięć w kraju i za granicą, organizowanych przez stowarzyszenia, szkoły czy pasjonatów historii Bytomia, wsparto materiałami promującymi Bytom, zawierającymi elementy charakterystyczne dla miasta, znaki graficzne oraz dane adresowe Urzędu Miejskiego, a także publikacjami własnymi i zakupionymi.

W 2013 roku ukazały się następujące materiały promocyjne i publikacje:

- ☐ „Bytom i okolice”,
- ☐ „Miechowice i okolice”,
- ☐ „Spacerem po Bytomiu”,

oraz wznowienie:

- ☐ „Historii Szombierek”,

a także szereg gadżetów promocyjnych:

- ☐ długopisy metalowe z nadrukiem,
- ☐ filiżanki z nadrukiem,
- ☐ drewniane kredki z grawerem,
- ☐ magnesy na lodówkę,
- ☐ koszulki z lwem,
- ☐ seria kalendarzy „Bytom wczoraj i dziś” z okazji jubileuszu 760-lecia prezentujących artystyczną kombinację starych pocztówek i zdjęć współczesnego Bytomia.

W kontekście zbliżającego się jubileuszu 760-lecia nadania praw miejskich: historii i zabytkom i przygotowaniem do obchodów jubileuszu, zorganizowano konkurs na nowe logo Bytomia. Internauci opowiedzieli się za ustanowieniem herbu Bytomia jako znaku rozpoznawczego gminy, w wyniku czego Herb z dopiskiem „Bytom. 760 lat” zaczął promować jubileuszowe obchody pojawiając się na materiałach reklamowych, np. na serii kalendarzy wydanych w ostatnim kwartale roku. W ramach przygotowań do obchodów jubileuszowych wykonano również banery reklamowe i roll-upy. Reklama gminy pojawiła się także w autobusach komunikacji miejskiej MZKP.

2.6 Współpraca z zagranicą

2.6.1 Miasta partnerskie

W 2013 r. miasto Bytom kontynuowało współpracę międzynarodową w ramach umów partnerskich z następującymi miastami:

Vsetín (Czechy) – umowę partnerską miasta podpisały 11 listopada 2003 r. w Bytomiu. W 2013 r. miały miejsce następujące wydarzenia:

- ☐ udział bytomskiej delegacji na uroczystościach święta Valasske Zareni we Vsetinie w dniach 6-7 września,
- ☐ udział grupy młodzieży ze Vsetina w Bytomskich Spotkaniach Europejskich organizowanych w Bytomiu w dniach 13-15 listopada,
- ☐ udział bytomskiej delegacji na Międzynarodowej Konferencji we Vsetinie *Aktivním stárím k doživotní sobestacnosti*, poświęconej problemom wieku starszego w dniach 7-8 listopada, podczas której bytomskie rozwiązania zostały zaprezentowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu.

Dmitrov (Rosja) – umowę o współpracy podpisano w dniu 5 kwietnia 2005 r. w Dmitrowie oraz 11 lipca 2005 r. w Bytomiu. W 2013 r. odnowiono kontakty między miastami poświęcając więcej uwagi sprawom gospodarczym oraz planom współpracy między przedsiębiorcami obydwu miast. Delegacja z Dmitrowa przybyła na uroczystości Dni Bytomia, które odbyły się w dniach 21-23 czerwca, a delegacja z Bytomia wzięła udział w obchodach 859-lecia Dmitrowa w dniach 30 sierpnia – 1 września.

Recklinghausen (Niemcy) – umowę partnerską pomiędzy Bytomiem i Recklinghausen podpisano 15 grudnia 2000 r. w Bytomiu, a następnie 13 marca 2001 r. w Recklinghausen. Współpraca miast w 2013 r. wyglądała następująco:

- ☐ udział miasta Bytomia w programie „Sieci pomiędzy miastami partnerskimi”, organizowanym przez miasto Recklinghausen w ramach europejskiego programu *Europa dla Obywateli* – udział bytomskich delegacji w dwóch wydarzeniach:

konferencji w Recklinghausen odbywającej się w dniach 14-16 marca, poświęconej współpracy samorządów oraz konferencji w Douai we Francji, odbywającej się w dniach 18-19 października, poświęconej działalności organizacji pozarządowych aktywizujących kobiety i osoby starsze,

- organizacja praktyki zawodowej dla słuchaczek kierunku „Opiekun osoby starszej” Zespołu Policealnych Szkół Medyczno-Społecznych w Bytomiu w Seniorenzentrum Grullbad GmbH w Recklinghausen,
- udział młodych muzyków z Recklinghausen w projekcie „Młoda Filharmonia AUKSO”,
- wizyty delegacji z Recklinghausen przybyłych na zaproszenie Prezydenta Miasta na uroczystości obchodów Dni Bytomia w dniach 21-23 czerwca,
- wyjazd młodzieżowej drużyny piłkarskiej Polonii Bytom na turniej SG Hillen Cup w Recklinghausen,
- udział bytomskiej delegacji w 32 Bytomskich Spotkaniach *Heimat Treffen* odbywających się w dniach 7-8 września w Recklinghausen,
- udział młodzieży szkolnej z Recklinghausen oraz młodzieży z bytomskich szkół ponadgimnazjalnych w projekcie poświęconym kształtowaniu tożsamości narodowej odbywającym się w dniach 6-13 października,
- udział grupy młodzieży szkół ponadgimnazjalnych w Bytomskich Spotkaniach Europejskich organizowanych w Bytomiu w dniach 13-15 listopada,
- nadanie tytułu Honorowego Obywatela Miasta Bytomia Panu Johannesowi Gaydzie z Recklinghausen,
- udział władz oraz przedsiębiorców z Recklinghausen w *Seminarium Gospodarczym Miast Partnerskich Bytom-Recklinghausen* organizowanym przez miasto Bytom w dniach 23-25 października, ukierunkowanym na aktywizację środowiska gospodarczego oraz współpracę samorządu z lokalnym biznesem, w oparciu o istniejący potencjał gospodarczy, w celu rozwoju wspólnych polsko-niemieckich przedsięwzięć gospodarczych w zakresie partnerstwa miast. Powyższy projekt był bezpośrednią kontynuacją zorganizowanego w lipcu 2012 r. Forum Gospodarczego, w którego zakres merytoryczny zostały włączone instytucje takie jak: Wydział Promocji i Handlu w Kolonii, Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa, Regionalna Izba Gospodarcza w Katowicach, Izba Gospodarczo-Handlowa w Kolonii IHK (Industrie-und Handelskammer zu Köln), niemieckie HWK (Hanse-Wissenschaftskolleg) i Polskie Ministerstwo Gospodarki, które przekazały swoje know-how. Seminarium otrzymało dofinansowanie od Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej na realizację przedsięwzięcia w wysokości 10 000,00 PLN.

Drohobycz (Ukraina) – 5 grudnia 2011 r. podpisana została umowa partnerska. W 2013 r. na zaproszenie Mera Miasta delegacja z Bytomia brała udział w obchodach „Dni Drohobycza”, które odbywały się między 20 a 22 września, natomiast grupa uczniów z drohobyckich szkół ponadgimnazjalnych wzięła udział w Bytomskich Spotkaniach Europejskich zorganizowanych w Bytomiu w dniach 13-15 listopada.

2.6.2 Pozostała współpraca

Współpraca zagraniczna Gminy Bytom w 2013 roku obejmowała następujące projekty:

- wizyta studyjna na zaproszenie Stowarzyszenia Gmin Regionu Południowo-Zachodnich Mazowsza w Słowenii i Rumunii w dniach 10-18 sierpnia,
- pomoc w pozyskaniu partnerów do projektu Festiwalu Gorczyckiego 2013 w celu złożenia wniosku do Funduszu Wyszehradzkiego – Vsetin i Stara Lubowna (Słowacja),
- udział bytomskiej delegacji w obchodach 1129 rocznicy miasta Żytomierz na Ukrainie w dniach 5-8 września,
- spotkania bytomskich przedsiębiorców z Polsko-Ukraińską Izbą Gospodarczą oraz podpisanie umowy partnerskiej z przedstawicielami izby dnia 12 grudnia,
- współpraca z miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji podczas organizacji międzynarodowego turnieju bokserskiego im. Leszka Błazyńskiego,
- kontynuacja działań ze stowarzyszeniem *Wspólnota Polska* w zakresie współpracy Polonii oraz Polaków z zagranicy z ojczyzną, w tym - organizacja i realizacja wspólnego projektu „Łato z Polską” dla dzieci z Drohobycza i Stryja,
- warsztaty zorganizowane w dniach 12-14 marca poświęcone wizji rozwoju Elektrociepłowni Szombierki z udziałem ekspertów Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Przemysłowego (*ang.*

European Route of Industrial Heritage – ERIH), przedstawiciele samorządu Bytomia, środowisk naukowych, organizacji turystycznych, Urzędu Marszałkowskiego oraz właściciela obiektu – FORTUM Power and Heat Polska.

W roku 2013 kontynuowano współpracę ze Szkolnymi Klubami Europejskimi prowadząc w tym zakresie działania na rzecz promocji integracji europejskiej wśród mieszkańców Bytomia, w szczególności dzieci i młodzieży. W tym zakresie zostały zrealizowane coroczne projekty:

- Bytomska Majówka Europejska związana z obchodami Dnia Europy,
- wyjazd dzieci i młodzieży na Polskie Spotkania Europejskie i Paradę Schumana do Warszawy,
- Bytomskie Spotkanie Europejskie,
- Bytomska Nagroda Europejska.

Bytomską Nagrodę Europejską za 2013 r. przyznano po raz 9 podczas Bytomskiej Majówki Europejskiej. Laureatami nagrody zostali: dr Leopold Kobierski oraz Artur Komor.

Bytom w RFSC

Ramy Referencyjne to internetowe narzędzie, które pomaga europejskim miastom w planowaniu zrównoważonego rozwoju z zastosowaniem podejścia zintegrowanego. Podejście zintegrowane różni się od podejścia sektorowego tym, że uwzględnia wpływ realizacji celu lub projektu na inne obszary niż ten, którego dotyczy. Np. realizując projekt drogowy, zastanawiamy się, jaki jest jego wpływ na społeczność lokalną, gospodarkę czy środowisko. Taka analiza pozwala na identyfikację potencjalnych pozytywnych oddziaływań lub konfliktów jeszcze przed przystąpieniem do realizacji projektu. Narzędzie było m.in. rezultatem projektu LC-FACIL (URBACT). Bytom przystąpił do tego projektu w 2009 r., a wraz z nim: Lipsk (Niemcy), Goeteborg (Szwecja), Vitoria-Gasteiz (Hiszpania), Rennes (Francja) i Kirkless (Wielka Brytania). Dwa lata później do testów prototypu narzędzia zaproszono dodatkowo 60 miast z całej Europy.

W październiku 2013 roku podczas Europejskich Dni Miast i Regionów w Brukseli Bytom w ramach konferencji pn. *W stronę europejskiego modelu zrównoważonego miasta* miał możliwość prezentacji swoich doświadczeń z wykorzystania narzędzia w codziennej pracy.

Dzięki takim narzędziom, jak Ramy Referencyjne można korzystać z doświadczeń innych europejskich miast. Można między innymi znaleźć informacje, gdzie szukać szans na rozwój, a czego unikać.

W trakcie konferencji w Brukseli przeanalizowano sposób, w jaki ten instrument pomógł naszym miastom w planowaniu rozwoju. Ramy Referencyjne mają wiele zalet, bo dzięki nim, można oprzeć się na doświadczeniach naszych partnerów – głównie korzystać z ich pozytywnych doświadczeń, tzw. dobrych praktyk.

Fot. 4 Prezentacja doświadczeń Bytomia z wykorzystania RFSC

Platforma RFSC zawiera bazę wszystkich uczestniczących w projekcie miast, które za jej pomocą streszczają swoje zintegrowane strategie i projekty, mające przyczynić się do zrównoważonego rozwoju, a także wnioski – czy osiągnięto zamierzony efekt, czego zabrakło, co można było zrobić inaczej. Co ważne, korzystanie z narzędzia jest bezpłatne i wymaga jedynie rejestracji na stronie internetowej. Zatem każde miasto zainteresowane tym narzędziem może w każdej chwili przystąpić do społeczności RFSC.

Oprócz platformy wymiany dobrych praktyk, narzędzie oferuje możliwość przeglądu strategii i projektów pod kątem podejścia zintegrowanego oraz posiada wbudowany moduł wspomagający monitorowanie rozwoju za pomocą zestawu wskaźników.

źródło: Open Days Flickr account,
<http://www.flickr.com/search/?q=The%20Reference%20Framework%20for%20European%20Sustainable%20Cities%20Conference>

Przy przeprowadzanej od kwietnia 2013 roku aktualizacji strategii rozwoju miasta do 2020 wykorzystane zostaną doświadczenia z projektu, a jej zapisy będą poddane analizie w ramach ww. narzędzia.

Prezentacje oraz informację o konferencji można znaleźć pod adresem:

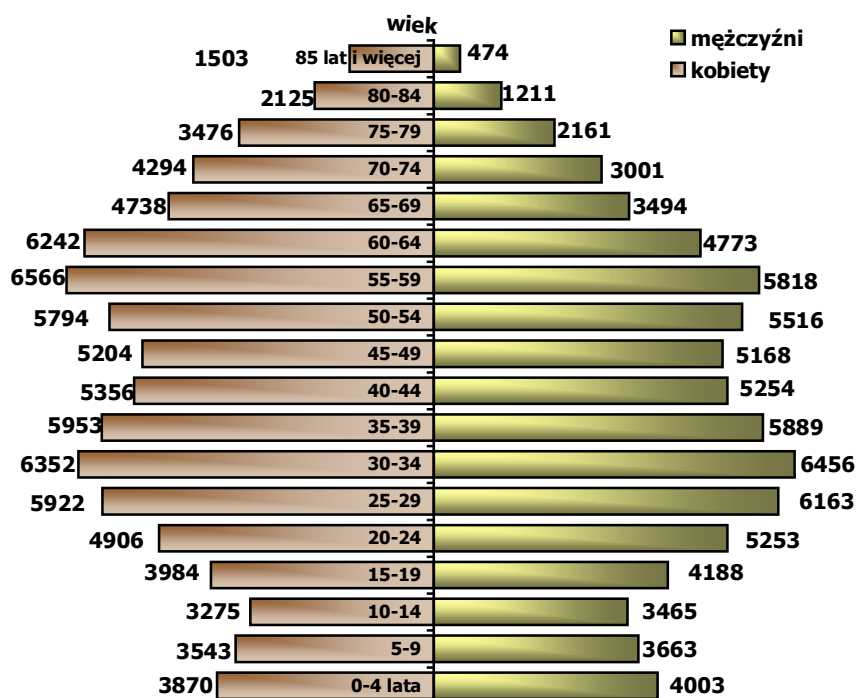
<http://www.rfsc-community.eu/events/rfsc-conference-2013/>

3. Społeczność

3.1 Demografia

Zgodnie z informacją Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu, w systemie PESEL na koniec 2013 roku liczba mieszkańców naszego miasta wynosiła 159 053 osoby, w tym 83 103 osoby stanowiły kobiety, co daje 52,2% ogółu mieszkańców.

Wykres 13 Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2013 r.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

W strukturze mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych na dzień 31.12.2013 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 16,7%, w wieku produkcyjnym 62,8%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 20,5%.

Tabela 6 Struktura mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych

Grupy ekonomiczne mieszkańców	Płeć	31.12.2013 r.	
		liczba	%
Ogółem	Kobiety	83 103	52,2
	Mężczyźni	75 950	47,8
	Razem	159 053	100
Wiek przedprodukcyjny	K	12 976	8,2
	M	13 548	8,5
	R	26 524	16,7
Wiek produkcyjny	K	47 749	30,1
	M	52 061	32,7
	R	99 810	62,8

Wiek poprodukcyjny	K	22 378	14
	M	10 341	6,5
	R	32 719	20,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Spraw Obywatelskich UM w Bytomiu

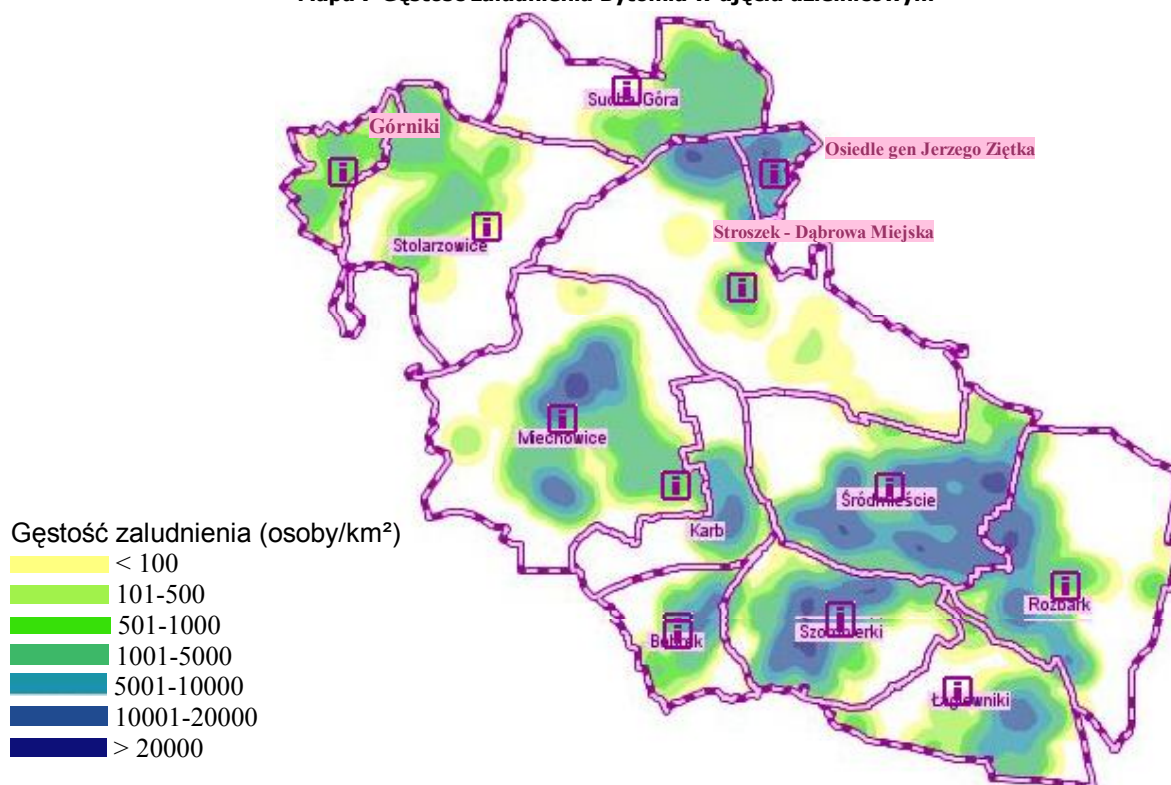
W 2013 roku przyrost naturalny ukształtował się na poziomie: -334. Odnotowano 1 635 urodzenia żywe oraz 1 969 zgony.

Wybrane wskaźniki demograficzne dot. mieszkańców Bytomia kształtują się następująco:

- na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet,
- na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 33 osoby w wieku nieprodukcyjnym,
- wskaźnik starości demograficznej¹ wynosił 23,6%.

Średni wskaźnik gęstości zaludnienia na dzień 31.12.2013 r. wynosił 2 290 osób na 1 km² powierzchni całego miasta. Najliczniej zamieszkałymi dzielnicami Bytomia są: Śródmieście – 48 454 osoby (30,4%), Miechowice – 23 137 osób (14,5%), Szombierki – 22 130 osób (13,9%) oraz Stroszek-Dąbrowa Miejska wraz z Osiedlem gen. Jerzego Ziętka – 20 903 osoby (13,1%), natomiast najmniejszą liczbę mieszkańców stanowią mieszkańcy dzielnicy Górniki, tj. 1 054 osoby (0,7%).

Mapa 7 Gęstość zaludnienia Bytomia w ujęciu dzielnicowym

źródło: mapa wygenerowana z programu „Centrum Informacji o Przestrzeni” Wydziału Geodezji UM w Bytomiu.

3.2 Zasoby mieszkaniowe w mieście

Zasoby mieszkaniowe Bytomia obejmują budynki komunalne, spółdzielcze, będące własnością osób prawnych i fizycznych oraz wspólnoty mieszkaniowe. Z uwagi na brak aktualnych danych dot. budynków spółdzielczych, osób prawnych oraz fizycznych poniżej zostały opisane jedynie budynki komunalne oraz wspólnot mieszkaniowych.

Zgodnie z danymi opublikowanymi w Roczniku Statystycznym miasto Bytom dysponowało potencjałem mieszkaniowym liczącym 73,1 tys. mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w Bytomiu w 2012 r. wynosiła 54,6 m² (w 2009 – 54,3 m²).

¹ Według kryteriów przyjętych w demografii, społeczność uznaje się za starą demograficznie, jeśli odsetek osób w wieku 60 i więcej więcej lat wynosił co najmniej 12% jej ogółu.

W 2012 r. oddano do użytkowania 6 budynków wielomieszkaniowych zlokalizowanych w Bytomiu przy: ul. Józefczaka 5, ul. Zielnej 25a, ul. Gliwickiej 31, ul. Musialika 20, ul. Cichej, ul. Gliwickiej 25.

Dane dot. komunalnych zasobów mieszkaniowych oraz wspólnot mieszkaniowych za lata 2009-2013 przedstawiono w tabeli nr 7. Pozostałe informacje obejmujące lata 2009-2012 pochodzą z Rocznika Statystycznego.

Tabela 7 Zasoby mieszkaniowe w Bytomiu

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Lokale mieszkalne:	72 406	72 499	73 100	73 061	-*
w budynkach komunalnych	10 346	9 549	7 459	6 584	8 029
we wspólnotach mieszkaniowych będących w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	12 587	12 730	13 841	13 439	12 553
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²):	3 932,5	3 939,6	3 983,9	3 985, 9	-*
komunalnych	533,5	491,6	344,0	332,5	414,9
wspólnoty mieszkaniowe będące w zarządzie Zakładu Budynków Miejskich Sp. z o.o.	692,9	693,6	766,7	742,9	674,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m²:	x	x	x	x	x
1 mieszkania	54,3	54,3	54,5	54,6	-*
na 1 osobę	21,5	21,7	22,6	22,8	-*
Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,5	2,5	-*	2,4	-*
Budynki mieszkalne oddane do użytkowania (nowo wybudowane) ogółem, w tym:	35	32	42	42	-*
mieszkalne wielomieszkaniowe	3	3	3	6	-*
mieszkalne jednorodzinne	32	29	39	36	-*

*dane nie zostały opublikowane w Roczniku Statystycznym

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. za lata 2009-2011, z Bytomskich Mieszkań (2012-2013) oraz danych z Rocznika Statystycznego za lata 2009-2012.

Komunalne zasoby mieszkaniowe

Komunalny zasób miasta zarządzany przez jednostkę budżetową Bytomskie Mieszkania obejmował 798 budynków (bez Wspólnot Mieszkaniowych). Znajdowało się w nich 8 029 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 414,9 tys. m², w tym m.in.:

- 1 365 (17,0%) wolnostanów,
- 923 (11,5%) lokale socjalne,
- 30 (0,4%) lokali o czynszu wolnym.

W skład zasobu wchodziło także 2 041 lokali użytkowych o łącznej powierzchni 149,99 tys. m².

Tabela 8 Komunalne zasoby mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2009-2013

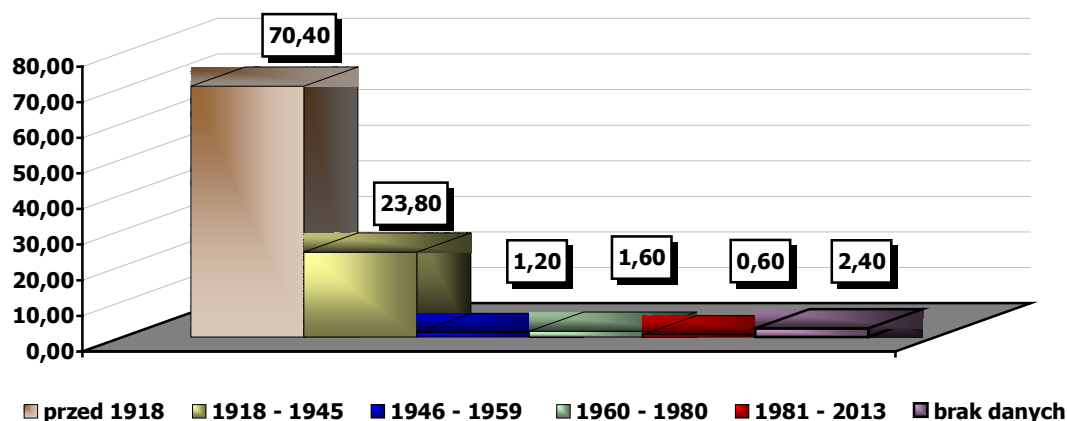
Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba budynków mieszkalnych	1 074	1 014	783	718	798
Liczba lokali mieszkalnych, ogółem, w tym m.in.:	10 346	9 549	7 459	6 584	8 029
- wolnostany	971	864	1 189	1 435	1 365
- lokale socjalne	711	684	880	895	923

- lokale o czynszu wolnym	23	18	34	29	30
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²)	533,5	491,6	344,0	332,5	414,9
Liczba lokali użytkowych	1 493	1 239	2 075	1 837	2 041
Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m²)	119,1	96,4	142,2	141,3	149,9

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Przeciętny wiek budynków, w których znajdują się lokale gminne w 70% wynosi ponad 90 lat. Około 24% mieszkań komunalnych znajduje się w budynkach wybudowanych do 1945 r. W latach 1981-2013 wzniesiono jedynie 0,6% budynków.

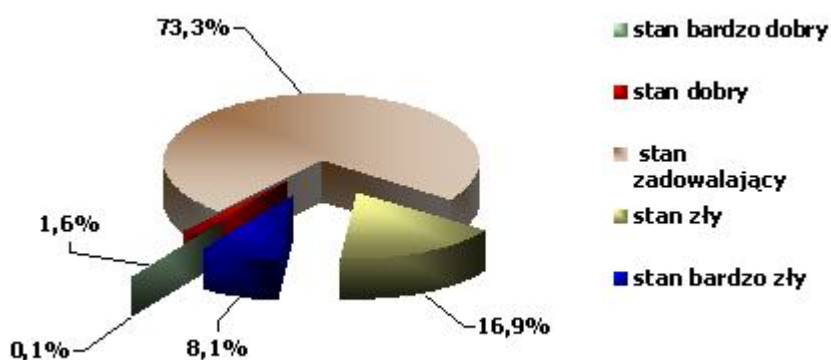
Wykres 14 Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu /%/

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Stan techniczny mieszkań komunalnych określany był w ok. 73% jako zadowalający, natomiast w 25% jako zły i bardzo zły. Zły stan techniczny doprowadził do wyburzenia 1 budynku oficyny, położonego przy ul. Żeromskiego 4, w którym znajdowało się 6 mieszkań o łącznej powierzchni 131,40 m².

Wykres 15 Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego

źródło: opracowano na podstawie danych z Bytomskich Mieszkań w Bytomiu

Stopień wyposażenia zasobów mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne przedstawiał się następująco:

- 99% mieszkań posiadało instalację wodociagową,
- 74% mieszkań posiadało gaz sieciowy,
- 81% mieszkań miało WC, 68% łazienki,
- 17% mieszkań posiadało centralne ogrzewanie i 1,54% centralnie dostarczaną ciepłą wodę użytkową.

Wspólnoty mieszkaniowe

Na dzień 31.12.2013 r. na terenie Bytomia istniało 970 Wspólnot Mieszkaniowych znajdujących się w zarządzie ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu. W budynkach wspólnot znajdowały się 12 553 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 674,85 tys. m², w tym:

- 7 239 lokali własnościowych,
- 5 314 lokali gminnych.

W budynkach wspólnot znajdowały się 944 lokale użytkowe o powierzchni użytkowej 69,5 tys. m², w tym:

- 210 lokali własnościowych o pow. 19,4 tys. m²,
- 734 lokale gminne o pow. 50,1 tys. m².

Tabela 9 Wspólnoty Mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba Wspólnot Mieszkaniowych (w zarządzie ZBM Sp. z o.o.)	939	955	980	962	970
Liczba lokali mieszkalnych, ogółem, w tym m.in.:	12 587	12 730	13 841	13 439	12 553
- lokale własnościowe	6 449	7 077	7 429	7 366	7 239
- wolnostany	229	308	-	-	-
Powierzchnia użytkowa mieszkań (w tys. m²)	692,8	693,6	766,7	742,9	674,8
Liczba lokali użytkowych	909	926	898	937	944
Powierzchnia lokali użytkowych (w tys. m²)	68,8	68,0	70,1	69,4	69,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Wśród budynków mieszkalnych wspólnot mieszkaniowych 69,8% to budynki, które powstały do 1945 r., 26,9% w latach 1946-1980, a 3,3% w latach 1981-2013.

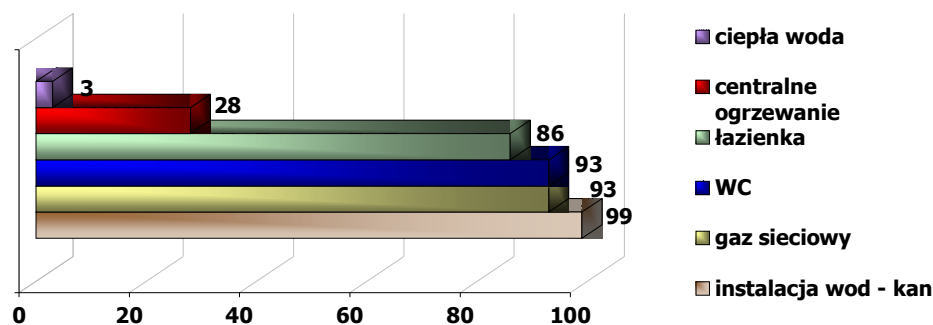
Tabela 10 Struktura budynków Wspólnot Mieszkaniowych w 2013 r. wg stanu technicznego

Wyszczególnienie	Budynki we Wspólnotach Mieszkaniowych
Stan bardzo dobry	7 (0,8%)
Stan dobry	164 (17,9%)
Stan zadowalający	688 (75,1%)
Stan zły	56 (6,1%)
Stan bardzo zły	1 (0,1%)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o.

Stopień wyposażenia mieszkań należących do wspólnot mieszkaniowych w podstawowe instalacje i urządzenia sanitarne przedstawiono na wykresie nr 16.

Wykres 16 Stopień wyposażenie technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (w %)

źródło: opracowano na podstawie danych z ZBM Sp. z o.o. w Bytomiu

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych

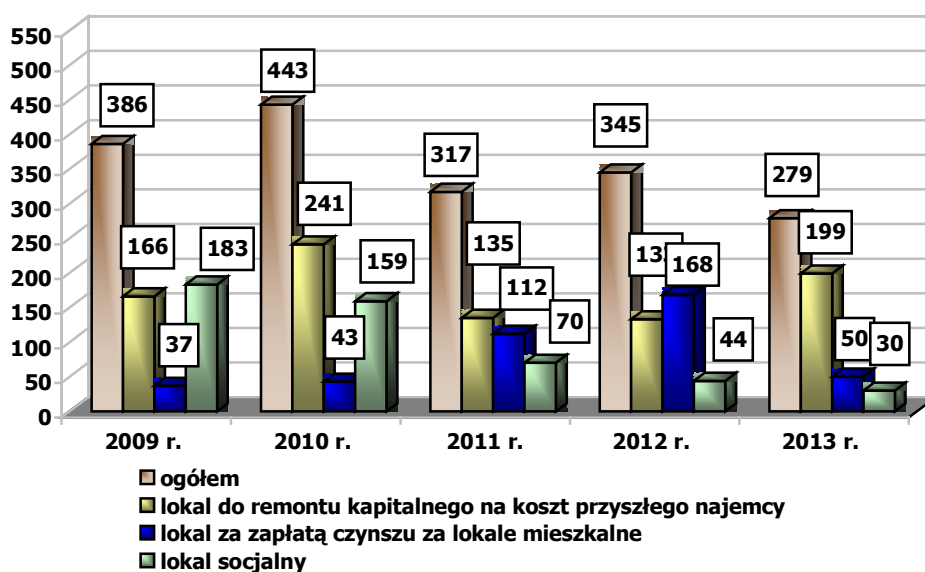
W latach 2009-2013 złożono 5 611 wniosków o przyznanie lokalu mieszkalnego, z tego w 2013 r. złożono 941 wniosków dotyczących: przyznania lokalu do remontu kapitalnego na koszt własny przyszłego najemcy – 678, przyznania lokalu socjalnego – 176 i lokalu do zasiedlenia za zapłatą czynszu za lokale mieszkalne – 87.

Ogółem w latach 2009–2013 przydzielono 1 770 lokali mieszkalnych, z tego m. in.: 874 do remontu kapitalnego na koszt własny przyszłego najemcy i 486 lokali socjalnych.

W 2013 r. przydzielono 279 lokali mieszkalnych, z tego:

- 50 lokali do zasiedlenia za zapłatą czynszu za lokale mieszkalne,
- 199 lokali do remontu kapitalnego na koszt przyszłego najemcy,
- 30 lokali socjalnych.

Wykres 17 Liczba przydzielonych lokali mieszkalnych w latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Lokalowej UM (2009-2010), z Bytomskich Mieszkań (2011-2013)

Liczba wolnych lokali mieszkalnych zgłoszonych do Bytomskich Mieszkań przez BPM Sp. z o.o. w 2013 r. wynosiła 453, w tym:

- 397 lokali wymagających przeprowadzenia remontu,
- 56 lokali do zasiedlenia.

Część wolnych lokali mieszkalnych zgłoszonych do Bytomskich Mieszkań przez BPM Sp. z o.o., wymagających przeprowadzenia remontu, zostało przeznaczonych na inne cele, tj.:

- 38 lokali zostało przeznaczonych do sprzedaży,
- 265 lokali przeznaczono do remontu na koszt własny przyszłego najemcy.

W dniu 26 sierpnia 2013 r. Rada Miejska w Bytomiu podjęła uchwałę nr XVIII/248/13 w sprawie rozwiązania spółki pod nazwą Bytomskie Przedsiębiorstwo Mieszkaniowe Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Bytomiu.

Zgodnie z przyjętą uchwałą Rada Miejska wyraziła zgodę na rozwiązanie spółki przez jej likwidację i w związku z tym 8 października 2013 r. został powołany likwidator.

Towarzystwo Budownictwa Społecznego Bytom Sp. z o.o.

Przedmiotem działania TBS Bytom Sp. z o.o. jest budowanie domów mieszkalnych i ich eksploatacja na zasadach najmu. Spółka może także, m.in. nabywać budynki mieszkalne, przeprowadzać remonty i modernizację obiektów przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych na zasadach najmu, wynajmować lokale użytkowe w budynkach znajdujących się w zasobach Spółki, sprawować na podstawie umów-zleceń zarząd budynkami mieszkalnymi i niemieszkalnymi nie stanowiącymi własności Spółki.

Na zasoby mieszkaniowe, którymi dysponuje TBS Bytom Sp. z o.o., składają się:

- ❑ 3 budynki zlokalizowane w Bytomiu przy ul. Nowej 74, 76, 78, w których znajduje się 39 lokali mieszkalnych o powierzchni od 50 m² do 122 m², 2 lokale użytkowe i garaże;
- ❑ 1 budynek położony w Bytomiu przy ul. Francuskiej 70 b, c, w którym znajdują się 42 lokale mieszkalne;
- ❑ 1 budynek zlokalizowany przy ul. Karpackiej 6-6a - znajdują się tam 24 lokale mieszkalne;
- ❑ 1 budynek zlokalizowany przy ul. Hutniczej 4 - znajduje się tam 14 lokali mieszkalnych oraz 1 lokal usługowy;
- ❑ 1 budynek położony w Bytomiu przy Rynku 20, w którym znajduje się 10 lokali mieszkalnych i 9 lokali użytkowych;
- ❑ 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 19, 19 oficyna o charakterze użytkowym;
- ❑ 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 21, 21 oficyna, w którym znajdują się 3 lokale mieszkalne i 6 lokali użytkowych;
- ❑ 2 budynki zlokalizowane przy Rynku 26 i Krawieckiej 1, w których mieszczą się 3 lokale mieszkalne i 9 lokali użytkowych.

W 2013 r. oddano do użytku 2 budynki mieszkalne wielorodzinne przy:

- ❑ ul. Kaprackiej 4 - w budynku znajduje się 40 mieszkań, w tym 21 przekazanych do dyspozycji Gminie Bytom dla mieszkańców z wyburzonych budynków w Bytomiu Karbiu;
- ❑ ul. Kaprackiej 8, 8A, 8B - w budynku znajduje się 36 mieszkań, w tym 12 w stanie deweloperskim, przeznaczonych do sprzedaży.

Realizacja budynków mieszkalnych przy ul. Karpackiej 8, 8a, 8b i 4 została nominowana do Nagrody w konkursie „Jakość roku” w kategorii „usługa” organizowanym przez Fundację Qualitas – Europejskie Centrum Promocji Dobrych Praktyk Biznesowych.

W 2013 r. rozpoczęto przygotowania do realizacji nowej inwestycji zlokalizowanej przy ul. Nowej w Bytomiu Miechowicach, gdzie powstaną nowe mieszkania przeznaczone zarówno do wynajmu, jak również na sprzedaż.

Projektuje się wybudowanie 3 pięciokondygnacyjnych budynków, w których znajdować się będą 64 lokale mieszkalne. Budynek będzie się charakteryzować zwartą, nowoczesną bryłą, nawiązującą swoim wyglądem do istniejącej sąsiedniej zabudowy oraz parkingów i zieleni urządzonej. Mieszkania w budynku będą dwu, trzy i pięciopokojowe rozkładane z łazienką i aneksem kuchennym. Część lokali przeznaczona będzie na sprzedaż. Budynki wyposażone będą w instalacje elektryczną, wodno-kanalizacyjną, centralnego ogrzewania, centralnej ciepłej wody zasilanej z sieci PEC, wentylację mechaniczną i instalacje teletechniczne.

3.3 Oświata i wychowanie

Na sieć placówek oświatowych w Bytomiu składają się placówki publiczne prowadzone przez gminę i powiat, tj. przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, placówki wychowania pozaszkolnego oraz placówki publiczne i niepubliczne (w tym szkoły wyższe) prowadzone przez inne osoby.

Wychowanie przedszkolne

Na dzień 30 września 2013 r. organizacja bytomskich przedszkoli składała się z 41 jednostek - 204 oddziały, do których uczęszczało łącznie 4 676 dzieci. Średnia liczba dzieci na oddział kształtowała się na poziomie 23 wychowanków. W jednej placówce przedszkolnej (Przedszkole Miejskie nr 4 im. Marii Konopnickiej) funkcjonował oddział specjalny, natomiast w dwóch placówkach (Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi oraz Przedszkole Miejskie nr 63 im. K. Korczaka) działalność prowadziły oddziały integracyjne. Oddziały te przeznaczone były dla dzieci wymagających szczególnej opieki pedagogicznej, psychologicznej, logopedycznej lub rehabilitacyjnej.

W przedszkolach tych realizowane były programy autorskie i specjalistyczne uwzględniające indywidualne potrzeby podopiecznych. Ponadto dzieci były objęte opieką specjalistów z zakresu pedagogiki specjalnej, surdopedagogiki, tyflopedagogiki. Dodatkowo Przedszkole Miejskie nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi realizowało zadanie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Ze względu na zapotrzebowanie społeczne w budynkach szkół podstawowych utworzono dodatkowe oddziały przedszkolne, które podlegają przedszkolom miejskim, tj.:

- Przedszkole Miejskie nr 5 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 5,
 - Przedszkole Miejskie nr 16 – 3 oddziały w Szkole Podstawowej nr 9,
 - Przedszkole Miejskie nr 20 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 6,
 - Przedszkole Miejskie nr 36 – 2 oddziały w Szkole Podstawowej nr 21,
 - Przedszkole Miejskie nr 39 – 4 oddziały w Szkole Podstawowej nr 45,
 - Przedszkole Miejskie nr 42 – 3 oddziały w Szkole Podstawowej nr 33;
- oraz dodatkowe oddziały przedszkolne w Przedszkolach Miejskich nr: 3, 10, 14, 15, 20, 24, 25, 30, 32, 33, 42, 44, 53, 54, 58, 59, 63.

Łącznie 6 przedszkoli korzysta z pomieszczeń w 6 szkołach podstawowych na potrzeby organizacyjne 16 oddziałów przedszkolnych.

Typy i liczba szkół publicznych, liczba uczniów

Liczbę bytomskich szkół publicznych z uwzględnieniem podziału na typy szkół w latach 2009-2013 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Typy i liczba bytomskich szkół publicznych w latach 2009-2013 r.

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół				
		2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Szkoły podstawowe, w tym:	25	25	25	24	24
	▪ samodzielne	18	18	18	19	19
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	3	3	3	2	2
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	4	4	4	3	3
2.	Gimnazja, w tym:	20	20	20	16	16
	▪ samodzielne	8	8	8	7	7
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących (w tym 1 gimnazjum dla dorosłych)	8	8	8	6	6
	▪ specjalne – w zespołach szkół specjalnych	4	4	4	3	3
3.	Licea ogólnokształcące, w tym:	9	9	9	8	8
	▪ samodzielne	3	3	3	3	3
	▪ w zespołach szkół ogólnokształcących	4	4	4	3	3
	▪ w zespołach szkół zawodowych	2	2	2	2	2
4.	Szkoły artystyczne	2	1	1	1	1
5.	Ponadgimnazjalne szkoły zawodowe, w tym:	29	28	23	19	20
	▪ szkoły policealne	7	7	5	4	4
	▪ licea profilowane	3	2	1	1	1
	▪ technika	8	8	8	6	7
	▪ technika uzupełniające	4	4	2	1	1
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	6	6	6	6	6

	▪ zasadnicze szkoły zawodowe specjalne	1	1	1	1	1
6.	Inne szkoły, w tym:	1	1	1	1	1
	▪ szkoły specjalne przysposobienia do pracy	1	1	1	1	1
7.	Bytomski Ośrodek Edukacji dla dorosłych (kształcenie w systemie wieczorowym i zaocznym),	0	0	0	8	8
	▪ gimnazja dla dorosłych	0	0	0	1	1
	▪ licea profilowane	0	0	0	1	1
	▪ licea ogólnokształcące	0	0	0	1	1
	▪ licea uzupełniające	0	0	0	1	1
	▪ technika	0	0	0	1	1
	▪ technika uzupełniające	0	0	0	1	1
	▪ zasadnicze szkoły zawodowe	0	0	0	1	1
	▪ szkoły policealne	0	0	0	1	1

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

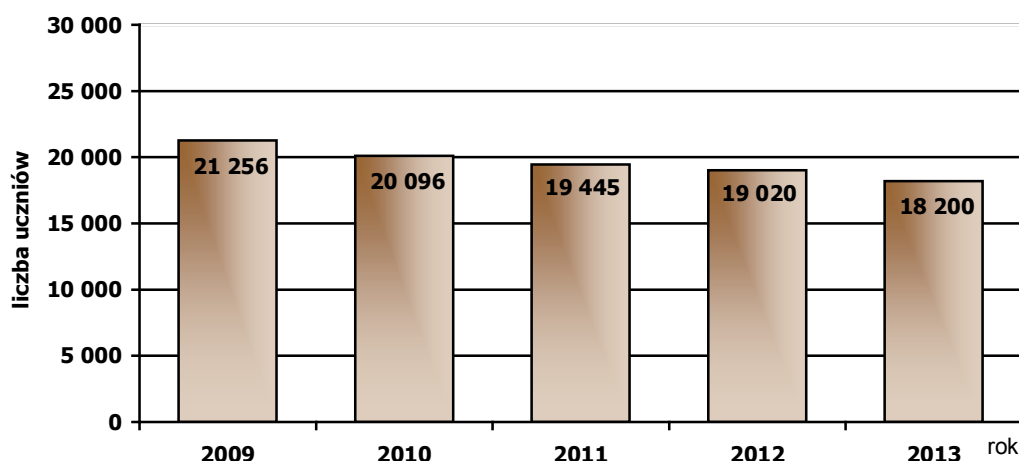
Szczegółowe dane nt. sieci bytomskich szkół publicznych w roku szkolnym 2013/2014, z uwzględnieniem liczby oddziałów, liczby uczniów oraz absolwentów, a także średniej liczby uczniów przypadających na jeden oddział, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 12 Liczba szkół, oddziałów, uczniów i absolwentów

Lp.	Typy szkół	Liczba szkół	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Średnia liczba uczniów na 1 oddział	Liczba absolwentów	Liczba uczniów klas pierwszych
1.	Ogółem, w tym:	78	824	18 200	-	4 695	4 909
2.	Szkoły podstawowe	21	364	7 029	21	1 279	1 208
3.	Szkoły podstawowe specjalne	3	15	130	9	50	8
4.	Gimnazja	13	160	3 955	23	1 388	1 357
5.	Gimnazja dla dorosłych	1	4	96	24	0	21
6.	Gimnazja specjalne	3	17	183	10	64	52
7.	Licea ogólnokształcące	8	60	1 752	29	667	645
8.	Szkoły artystyczne	1	12	181	15	10	64
9.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe	19	145	3 431	23	1 096	1 215
10.	Szkoły ponadgimnazjalne zawodowe specjalne	1	15	178	12	52	65
11.	Inne szkoły	8	32	1 265	-	5	274

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Wykres 18 Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

W roku 2013 Rada Miejska w Bytomiu podjęła następujące uchwały w sprawie reorganizacji sieci szkół i placówek oświatowych, w wyniku których reaktywowano Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie z siedzibą w Bytomiu przy ul. Katowickiej 35:

- uchwała nr IX/98/13 z dnia 28.01.2013 r., w sprawie wyłączenia Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie z Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych z siedzibą w Bytomiu przy pl. Jana III Sobieskiego,
- uchwała nr IX/99/13 z dnia 28.01.2013 r. w sprawie założenia Technikum nr 3 z siedzibą w Bytomiu przy pl. Jana III Sobieskiego 1 oraz włączenia Technikum nr 3 do Zespołu Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Bytomiu,
- uchwała nr X/124/13 z dnia 25.02.2013 r. w sprawie przeniesienia kierunków kształcenia zawodowego z Technikum nr 5 w Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących z siedzibą w Bytomiu przy ul. Webera 6,
- uchwała nr X/125/13 z dnia 25.02.2013 r., w sprawie przeniesienia kierunków kształcenia zawodowego z Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie z siedzibą w Bytomiu przy ul. Katowickiej 35.

Rada Miejska podjęła również uchwałę:

- nr X/126/13 z dnia 25.02.2013 r., w sprawie uchylenia uchwały nr XXII/307/12 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 4 stycznia 2012 r. w sprawie zamiaru likwidacji VIII Liceum Ogólnokształcącego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Nickla 19.

W celu uporządkowania szkolnictwa zawodowego i ustawicznego w Bytomiu, Rada Miejska podjęła uchwały dotyczące działalności Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfańskiego oraz Bytomskiego Ośrodka Edukacji, tj.:

- uchwała nr XII/158/13 z dnia 25.03.2013 r. w sprawie wyłączenia Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfańskiego z Bytomskiego Ośrodka Edukacji z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 42,
- uchwała nr XII/159/13 z dnia 25.03.2013 r. w sprawie założenia publicznej placówki dokształcania i doskonalenia zawodowego pod nazwą Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Bytomiu oraz włączenia Ośrodka Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Bytomiu do Bytomskiego Ośrodka Edukacji z siedzibą w Bytomiu przy ul. Żeromskiego 42.

W wyniku zmian reorganizacyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych Rada Miejska w Bytomiu w dniu 22 kwietnia 2013 r. podjęła uchwałę nr XIII/180/13 w sprawie ustalenia planu sieci publicznych szkół ponadgimnazjalnych i specjalnych prowadzonych przez miasto Bytom.

W celu zachowania przejrzystości i spójności w akcie prawnym ustalającym plan sieci oraz granic obwodów publicznych szkół podstawowych podjęto uchwałę nr XIII/179/13 z dnia 22 kwietnia 2013 r. w sprawie ustalenia planu sieci oraz granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Bytom.

Ponadto Rada Miejska w dniu 29 lipca 2013 r. podjęła uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Ogólnokształcącej Szkoły Baletowej im. Ludomira Różyckiego z siedzibą w Bytomiu przy ul. Jagiellońskiej Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Przekazanie nastąpiło z dniem 1 stycznia 2014 r. w drodze Porozumienia pomiędzy Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a Prezydentem Bytomia.

Baza lokalowa, dydaktyczna i opiekuńczo-wychowawcza bytomskich szkół publicznych

Realizacja procesu dydaktyczno-wychowawczego wymaga stworzenia właściwych warunków organizacyjnych i technicznych, które pozwalają na pełną realizację zadań wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego i zawodowego. W roku 2013 bytomskie szkoły dysponowały następującymi pracownikami dydaktycznymi:

Tabela 13 Baza lokalowa bytomskich szkół publicznych

Lp.	Rodzaj pomieszczeń	Liczba pomieszczeń
1.	sale lekcyjne	1 326
2.	pracownie ogółem, w tym:	470
	▪ pracownie komputerowe	138
	▪ pracownie językowe	57
	▪ pozostałe pracownie przedmiotowe	275
3.	pomieszczenia do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego	85
4.	pomieszczenia świetlic szkolnych	34

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Tabela 14 Pracownie dydaktyczne do kształcenia w zawodach*

Liczba pracowni
64

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkoły bytomskie są dobrze wyposażone w sprzęt komputerowy. Warto zaznaczyć, że większość z funkcjonujących w nich komputerów posiada dostęp do internetu. Szczegółowe zestawienie sprzętu komputerowego dostępnego w bytomskich szkołach przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15 Wyposażenie szkół i placówek w sprzęt komputerowy*

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba sztuk
1.	Komputery wykorzystywane do celów dydaktycznych ogółem, w tym:	1 413
	▪ z dostępem do internetu	1 398
	▪ w bibliotekach	107
	▪ wykorzystywane przez uczniów	1 092
2.	Pozostałe komputery w szkołach	521
3.	Stanowiska komputerowe ogółem, w tym:	1 934
	▪ z dostępem do internetu	1 832
	▪ komputery przenośne	324

*źródło – dane zawarte w „nowym SIO”

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkoły bytomskie dysponują szeroką bazą specjalistycznego sprzętu dydaktycznego, którego zestawienie prezentuje tabela nr 16.

Tabela 16 Specjalistyczne wyposażenie szkół i placówek oświatowych

Lp.	Rodzaj wyposażenia	Liczba*
1.	Kamery video	16
2.	Magnetofony	62
3.	Odtwarzacze DVD	78
4.	Telewizory z przekątną ekranu co najmniej 28"	68
5.	Projektory multimedialne	122
6.	Kserografy	45
7.	Tablice interaktywne	47

*źródło – dane zawarte w „nowym SIO”

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Baza sportowa bytomskich placówek oświatowych w roku 2013 prezentowała się następująco:

Tabela 17 Obiekty sportowe w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj obiektu	Liczba
1.	Sale gimnastyczne razem, w tym:	50
	▪ sale gimnastyczne poniżej 24x12 m	20
	▪ sale gimnastyczne o pow. 24x12 m	14
	▪ sale gimnastyczne powyżej 24x12 m	16
2.	Inne pomieszczenia sportowe	35
3.	Boiska szkolne ogółem	44
4.	Bieżnie	7
5.	Skocznie	5
6.	Rzutnie	2
7.	Inne urządzenia sportowe	2
8.	Pływalnie kryte*	5

* w tym 3 baseny wyłączone z eksploatacji

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

W ramach modernizacji bytomskiej bazy oświatowej w roku 2013 wykonano remont kapitalny sali gimnastycznej przy I LO im. Jana Smolenia w Bytomiu.

Działania opiekuńczo-wychowawcze i pomocowe dla uczniów z rodzin najuboższych oraz zagrożonych społecznie

Działania opiekuńcze, wychowawcze oraz w zakresie dożywiania uczniów prowadziły 34 świetlice szkolne w bytomskich szkołach publicznych. Ponadto na terenie miasta w 2013 r. funkcjonowało 8 świetlic środowiskowych oraz terapeutycznych, w których 330 dzieci zostało objętych opieką.

Tabela 18 Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych w latach 2009-2013

Lp.	Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Liczba uczniów korzystających z różnych form opieki w świetlicach	3 921	4 765	3 366	3 447	3 058
2.	Liczba uczniów objętych dożywianiem, w tym:	4 019	4 576	4 221	4 512	4 385
	▪ dożywianiem bezpłatnym	2 129	2 015	1 733	2 017	960

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Funkcje diagnostyczne, konsultacyjno-doradcze i terapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, a także pomoc dla pedagogów szkolnych pełniła Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

w Bytomiu. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna realizuje swoje zadania w następujących działach:

- ❑ Dział Opieki nad Małym Dzieckiem,
- ❑ Dział Opieki nad Dzieckiem w Wiek Szkolnym,
- ❑ Dział Poradnictwa Młodzieżowego i Zawodowego,
- ❑ Dział Terapii Mowy,
- ❑ Dział Opieki nad Dziećmi i Młodzieżą z Niepełnosprawnością,
- ❑ Dział Psychologów Terenowych.

W 2013 r. bezpośrednią, indywidualną pomocą objęto 2 678 osób, przeprowadzono 3 045 badań, z czego 1 051 badań psychologicznych, 860 badań pedagogicznych oraz przeprowadzono 602 inne badania, w tym badania logopedyczne. Wydano także 762 opinie i 576 orzeczeń, w tym:

- ❑ 314 orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- ❑ 14 orzeczeń dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym,
- ❑ 1 orzeczenie o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego,
- ❑ 223 orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania,
- ❑ 10 orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży upośledzonej umysłowo w stopniu głębokim,
- ❑ 40 opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka od chwili wykrycia niepełnosprawności do momentu podjęcia nauki w szkole,
- ❑ 722 opinie stanowiące wynik przeprowadzonej diagnozy psychologiczno-pedagogicznej.

W minionym roku pomocą postdiagnostyczną na terenie poradni objęto 3 443 osoby, w tym:

- ❑ w ramach zajęć korekcyjno-kompensacyjnych – 38 osób,
- ❑ w ramach terapii logopedycznej – 978 osób,
- ❑ w ramach indywidualnej terapii psychologicznej lub pedagogicznej – 691 osób,
- ❑ w ramach porad zawodowych na podstawie badań – 32 osoby,
- ❑ w ramach porad bez badań – 733 osoby,
- ❑ w ramach przesiewowych badań słuchu i wzroku – 216 osób,
- ❑ w ramach innej pomocy – 755 osób.

Poradnia w dalszym ciągu zapewniała indywidualną terapię EEG Biofeedback, którą są objęci uczniowie szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz małe dzieci w ramach wczesnego wspomagania rozwoju.

Ponadto na terenie szkół i placówek realizowano zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym, w których uczestniczyło 1 678 osób. Były to zajęcia o charakterze psychoedukacyjnym z zakresu: problematyki uzależnień od alkoholu; szkodliwości palenia i negatywnych skutków zażywania narkotyków; dobrej komunikacji i relacji w grupie; asertywności; radzenia sobie ze stresem; konstruktywnych zachowań; łagodzenia konfliktów, agresji i konsekwencjach używania przemocy, jak również te dotyczące zasad kulturalnego zachowania. Prowadzono także zajęcia integracyjne, aktywizujące wybór kierunku kształcenia, a także związane z profilaktyką HIV/AIDS. Na terenie poradni przeprowadzono również zajęcia grupowe dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Warsztaty odbywały się cyklicznie raz w tygodniu lub co dwa tygodnie, w których łącznie uczestniczyło ok. 60 osób. Obejmowały one osoby z problemami ortograficznymi, z trudnościami w opanowaniu umiejętności czytania i pisanie, z zaburzeniami koncentracji uwagi, zachowania i emocji, a także z trudnościami w matematyce. Zajęcia przeznaczone były także dla dzieci uzdolnionych, służące rozwojowi kompetencji społecznych oraz stymulacji rozwoju poznawczego.

W roku 2013 poradnia służyła także pomocą psychologiczno-pedagogiczną udzieloną bezpośrednio nauczycielom i wychowawcom poprzez indywidualne konsultacje, doradztwo zawodowe, jak również poprzez cykl warsztatów, prelekcji i konferencji dotyczących różnorodnych zagadnień. Tematyka przeprowadzonych zajęć warsztatowych była poświęcona głównie wskazaniu efektywnej pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Ponadto na zajęciach poruszano wątek występującej agresji w szkołach, w związku z czym podjęto zagadnienia w zakresie dobrej komunikacji uczniów i rodziców z nauczycielami i wychowawcami, a także kwestie sprawnego systemu zarządzania zespołem klasowym. W ramach VII Bytomskich Spotkań Edukacyjnych nauczycieli, wychowawców i Rad Pedagogicznych – poradnia zorganizowała także Miejską

Konferencję pod nazwą „Przygotowanie dziecka do podjęcia obowiązku szkolnego – rola rodziców, przedszkola i poradni”.

Pomocą psychologiczno-pedagogiczną zostali objęci także rodzice, dla których przeprowadzono prelekcje, warsztaty i inne formy pomocy, mające na celu wspomóc utrwalanie dobrych relacji z dziećmi.

Łącznie 2 667 rodziców, nauczycieli i wychowawców brało udział w proponowanych treningach, warsztatach, szkoleniach, wykładach i terapiach rodzin, w tym:

- treningi – 86 osób,
- warsztaty i szkolenia dla nauczycieli i wychowawców – 361 osób,
- konferencje i szkolenia rad pedagogicznych – 16 osób,
- wykłady i prelekcje – 27 osób,
- terapie rodzin – 112 rodzin,
- inne zajęcia – 1 960 osób.

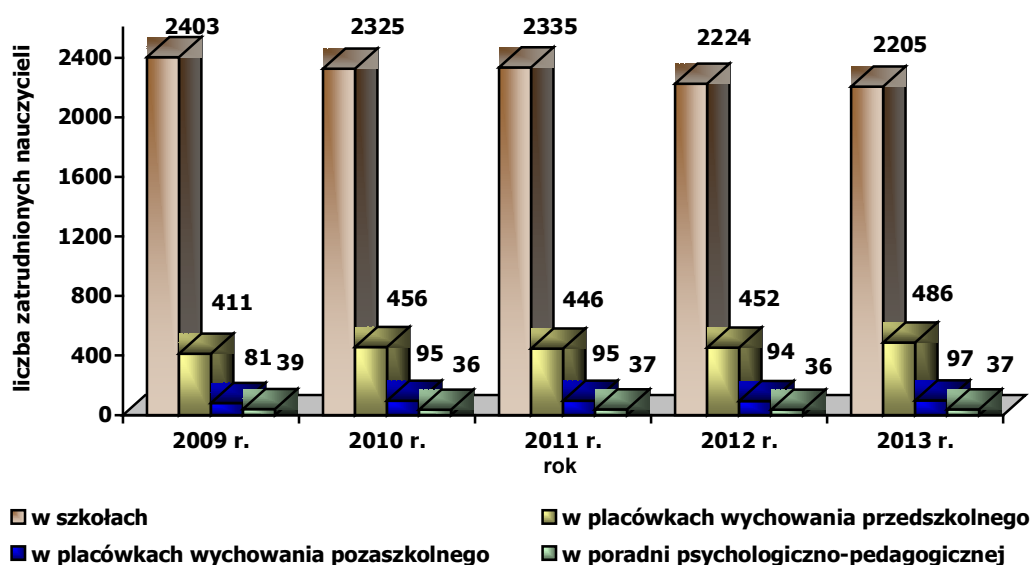
Kadra pedagogiczna w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych

W bytomskich szkołach publicznych oraz placówkach oświatowych w 2013 r. zatrudnionych było 2 825 nauczycieli, z czego:

- pracownicy pedagogiczni ogółem - 2 825 osób
- przy czym:
 - w szkołach podstawowych i gimnazjach - 1 056 nauczycieli
 - w liceach ogólnokształcących samodzielnych - 122 nauczycieli
 - w szkołach podstawowych, gimnazjach i liceach ogólnokształcących tworzących zespoły szkół - 255 nauczycieli
 - w szkołach artystycznych - 80 nauczycieli
 - w szkołach specjalnych - 155 nauczycieli
 - w szkołach zawodowych ponadgimnazjalnych (łącznie z BOE) - 537 nauczycieli
 - w placówkach wychowania pozaszkolnego (MDK, SOW) - 97 nauczycieli
 - w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej - 37 specjalistów
 - w placówkach wychowania przedszkolnego - 486 nauczycieli

Kadra pedagogiczna zatrudniona w bytomskich publicznych szkołach i placówkach oświatowych charakteryzuje się wysokimi kwalifikacjami i doświadczeniem zawodowym. Stopień zawodowy nauczyciela mianowanego w 2013 r. posiadało 686 nauczycieli, natomiast stopień nauczyciela dyplomowanego – 1 668 nauczycieli.

Wykres 19 Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Zajęcia pozalekcyjne

W roku 2013 swoją działalność prowadziły 1 452 koła zajęć pozalekcyjnych, w których uczestniczyło 16 911 uczniów. Zajęcia pozalekcyjne realizowane były w ramach dodatkowych godzin pracy nauczycieli wynikających m.in. z art. 42 Karty Nauczyciela, co nie generowało dodatkowych kosztów.

Szczegółowy podział zajęć przedstawia poniższa tabela:

Tabela 19 Zestawienie i podział zajęć pozalekcyjnych w bytomskich szkołach publicznych

Lp.	Rodzaj zajęć	Szkoły podstawowe			Gimnazja			Szkoły ponadgimnazjalne		
		liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli	liczba uczniów	liczba kół	liczba nauczycieli
1.	Ogółem, w tym:	8 237	669	669	6 013	502	502	2 661	281	281
2.	koło informatyczne	477	37	37	159	11	11	87	12	12
3.	koło techniczne	156	16	16	58	6	6	54	5	5
4.	koło przedmiotowe	2 762	235	235	3 263	272	272	1 213	132	132
5.	koło artystyczne	1 566	128	128	698	56	56	292	32	32
6.	koło sportowe	1 462	102	102	949	69	69	518	53	53
7.	koło turystyczno-krajoznawcze	148	10	10	159	11	11	89	9	9
8.	inne zajęcia pozalekcyjne	1 666	141	141	727	77	77	408	38	38

Źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Realizacja przedmiotu podstawy przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych

Przedmiot podstawy przedsiębiorczości jest realizowany w ramach kształcenia zawodowego i ogólnego przez szkoły ponadgimnazjalne. Wśród działań realizowanych w ubiegłym roku należy wymienić:

- prowadzenie w I LO w Bytomiu szkolnego Klubu Przedsiębiorczości i Wiedzy o Społeczeństwie, w ramach którego, z okazji Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości zorganizowano projekt pn. „Otwarta firma”. W ramach projektu organizowano w szkołach spotkania z pracownikami banku oraz firm ubezpieczeniowych, którzy przedstawiali młodzieży zasady polityki finansowej i ubezpieczeniowej. Uczniowie wzięli czynny udział w przygotowaniu „Dnia Otwartego”.
- udział uczniów w konkursach, tj.:
 - Ogólnopolskiej Olimpiadzie Przedsiębiorczości organizowanej przez PTE oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach,
 - Miejskim Konkursie „Młody Przedsiębiorca Jutra 2013” zorganizowanym przez GWSP w Chorzowie oraz Urząd Miejski w Bytomiu,
 - Śląskiej Olimpiadzie Przedsiębiorczości zorganizowanej przez GWSP w Gliwicach,
 - Ogólnopolskim Konkursie „Wiedzy o Biznesie” zorganizowanym przez NBP i SGH w Warszawie,
 - Ogólnopolskim Konkursie „Wiedzy o Internecie” zorganizowanym przez KGOI w Warszawie,
- udział uczniów w warsztatach, tj.:
 - w Polsko-Japońskiej Wyższej Szkole Technik Komputerowych w Bytomiu,
 - w Górnośląskiej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości w Chorzowie i w Gliwicach,
 - w Wyższej Szkole Bankowej w Chorzowie,
 - na Uniwersytecie Ekonomicznym w Katowicach,
 - pn. „Odkrywanie własnych umiejętności i możliwości”, których organizatorem było Młodzieżowe Biuro Pracy w Chorzowie,
 - pn. „Co trzeba wiedzieć o współczesnym rynku pracy? Vademecum ucznia”, których organizatorem była Wyższa Szkoła Zarządzania Ochroną Pracy w Katowicach,
 - pn. „Procedura reklamacyjna usług” oraz „Procedura reklamacyjna towarów”, których organizatorem było Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów Urzędu Miejskiego w Bytomiu,

- organizacja kursów m.in. kurs kasy fiskalnej.

Ponadto bytomskie szkoły ponadgimnazjalne systematycznie współpracują z podmiotami zewnętrznymi, tj. m.in.: Zespół Szkół Usługowo-Rzemieśniczych w Bytomiu systematycznie współpracuje z Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu oraz z pracodawcami, którzy prowadzą praktyczną naukę zawodu dla młodocianych pracowników. Szkoły nawiązują także współpracę z przedsiębiorstwami, która owocuje uruchamianiem nowych kierunków kształcenia zawodowego, jak np.: w Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących w Bytomiu, w ramach współpracy ze Spółką Norman, uruchomiono kształcenie w zawodzie technik technologii odzieży. W Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Bytomiu oraz Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Bytomiu, w ramach współpracy z Kompanią Węglową S.A., można kształcić się w zawodach górniczych: technik górnictwa podziemnego i górnik eksploatacji podziemnej. Uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących w Bytomiu, w ramach innowacji pedagogicznej, współpracują z Portem Lotniczym „Katowice” w Pyrzowicach.

Inne przedsięwzięcia i inicjatywy z dziedziny oświaty realizowane w 2013 roku

W 2013 r. miasto kontynuowało współpracę zainicjowaną w 2012 r. z Zespołem Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny w ramach Projektu Edukacyjnego „Roztańczymy Bytom 2013” realizowanego przez Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny oraz Prezydenta Miasta Bytomia. Projekt realizowany był na bazie przedszkoli miejskich – od marca do czerwca 2013 r.

Celami projektu było:

- kultywowanie wartości kultury ludowej i narodowej,
- prezentowanie i popularyzowanie bogactwa śląskiego folkloru,
- wyrównanie szans edukacyjnych dzieci z Bytomia,
- promocja Bytomia,
- rozwijanie współpracy i nawiązywanie kontaktów z placówkami kulturalnymi z okolicy,
- poszukiwanie dzieci z talentem i predyspozycjami artystycznymi.

Projekt realizowany był w 6 przedszkolach Bytomia objętych patronatem Zespołu „Śląsk”, tj. w przedszkolach nr: 3 im. Kubusia Puchatka w Szombierkach, 33 w Bobrku, 15 im. Misia Uszatka w Stroszku, 29 w Śródmieściu, 44 w Miechowicach oraz 48 w Łagiewnikach. Na zakończenie zorganizowany został koncert podsumowujący dla rodziców w każdym z przedszkoli, a następnie wspólny koncert dzieci ze wszystkich przedszkoli wraz z artystami Zespołu „Śląsk” przeprowadzony w Bytomskim Centrum Kultury.

Publiczne placówki wychowania pozaszkolnego

W 2013 r. kontynuowały działalność dwie bytomskie publiczne placówki wychowania pozaszkolnego, tj.:

- Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 przy ul. Powstańców Warszawskich 12,
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 przy ul. Ks. Popiełuszki 9.

Celem ich działań jest prowadzenie zajęć wspierających rozwój dzieci i młodzieży, kształtowanie i udoskonalanie umiejętności spędzania czasu wolnego, pogłębianie wiedzy oraz rozwijanie zainteresowań twórczych, m.in. plastycznych, muzycznych, aktorskich, wokalnych, literackich, tanecznych, sportowych i naukowych.

Tabela 20 Działalność bytomskich placówek wychowania pozaszkolnego w roku 2013

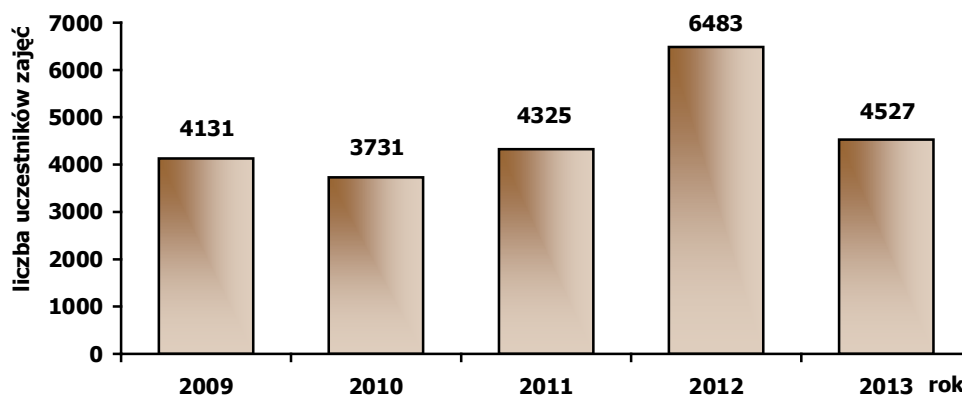
MDK	Liczba działów	Liczba pracowników	Liczba kół i zespołów	Liczba uczestników zajęć stałych	Tygodniowa liczba godzin zajęć dydaktyczno-wychowawczych	Liczba imprez	Liczba uczestników imprez
Ogółem:	7	30	233	4 527	820	254	18 529
MDK nr 1	4	18	123	2 958	441	87	9 060
MDK nr 2	3	12	110	1 569	379	167	9 469

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Zajęcia odbywały się również poza siedzibami Miejskich Domów Kultury, w następujących punktach zamiejscowych:

- Zajęcia prowadzone przez MDK nr 1 w:
 - Klubie „Relaks” Bytomskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, ul. Zabrzeńska 78,
 - Szkole Podstawowej nr 45 w dzielnicy Szombierki, ul. Zakątek 20,
 - Szkole Podstawowej nr 37 w dzielnicy Stroszek, ul. Narutowicza 9,
 - Szkole Podstawowej nr 38 w dzielnicy Sucha Góra, ul. Korczaka 1,
 - Zespole Szkół Mechaniczno-Elektrycznych w Centrum, Plac Sobieski 1.
- Zajęcia prowadzone przez MDK nr 2 w:
 - Klubie „Muza” Spółdzielni Mieszkaniowej „Miechowice”, ul. Felińskiego 19,
 - Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 w dzielnicy Miechowice, ul. Nickla 19,
 - Szkole Podstawowej nr 33 w dzielnicy Miechowice, ul. Matki Ewy 9,
 - Szkole Podstawowej nr 54 w dzielnicy Miechowice, ul. Reptowska 86,
 - Gimnazjum nr 8 w dzielnicy Karb, ul. Worpie 14/16,
 - Przedszkolu Miejskim nr 36 w dzielnicy Karb, ul. Ks. Popiełuszki 11,
 - Szkole Podstawowej nr 21 w dzielnicy Karb, ul. Raławicka 17,
 - Centrum Kształcenia Praktycznego w Śródmieściu, ul. Karola Miarki 2,
 - Niepublicznym Katolickim Przedszkolu „Ochronka” w dzielnicy Karb, ul. Ks. Popiełuszki 6.

Wykres 20 Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania pozaszkolnego

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Najważniejsze osiągnięcia krajowe i międzynarodowe uczniów bytomskich szkół publicznych i placówek oświatowych

W roku 2013 uczniowie bytomskich szkół uczestniczyli w licznych konkursach, turniejach i zawodach na szczeblu miejskim, wojewódzkim, krajowym i międzynarodowym. Do szczególnych osiągnięć uczniów należy zaliczyć:

- Złoty Medal w Finale Międzynarodowej Konferencji Młodych Naukowców ICYS 2013 w Indonezji,
- Dyplom IV, V stopnia w XX edycji Międzynarodowej Olimpiadzie Oxford Plus,
- I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Matematycznym „Kangur”,
- I miejsce w Międzynarodowym Konkursie Artystycznym im. Władysława Pietrzaka,
- I miejsce w Wojewódzkim Konkursie Przedmiotowym z Języka Polskiego z elementami Historii,
- I miejsce w Olimpusie z matematyki na sesji zimowej o zasięgu ogólnopolskim,
- I miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Młodych Fizyków,
- I miejsce w XXXI w Ogólnopolskiej Konfrontacji Teatrów Młodzieżowych w Łodzi,
- I miejsce w Ogólnopolskim Konkursie „Stop przemocy i agresji” organizowanym przez Vision Polska,
- I, II miejsce w Międzynarodowym Konkursie Informatycznych „Bóbr”,
- I, III miejsce w Międzynarodowym Turnieju Robotów „Robotic Tournament”,
- I, II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym pt.: „Twoja wiedza i czujka czadu w domu, tlenek węgla nic nie robi nikomu”,
- I, II miejsce w XVII Międzynarodowym Festiwalu „Moson Models Show Moson Magarow” na Węgrzech,
- I, II, III miejsce w Międzynarodowym Festiwalu „Beskyd Model Kit Show” w Czechach,

- ❑ II miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Informatycznym „Komputerowy Biathlon”,
- ❑ II miejsce w Ogólnopolskim Teście Ortograficznym,
- ❑ III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie w ramach III Śląskiej Jesieni Kulinarnej,
- ❑ III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Baletowym im. Wojciecha Wesołowskiego w Gdańsku,
- ❑ III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie literackim „Z Aniołami na straży skarbu”,
- ❑ III miejsce w Ogólnopolskim Konkursie Narodowego Banku Polskiego na najlepszą pracę pisemną pt.: „Jak chciałbym uczyć się ekonomii”,
- ❑ III, IV miejsce w Międzynarodowym Konkursie Programistycznym „Creative Baltie 2013” w Czechach.

Do osiągnięć sportowych uczniów bytomskich szkół należą w szczególności:

- ❑ I miejsce w X Ogólnopolskim Turnieju Tańca Towarzyskiego Dzieci i Młodzieży,
- ❑ I miejsce w Międzynarodowym Turnieju Judo - Ostrava 2013,
- ❑ I miejsce w Ogólnopolskim Turnieju szpadowym,
- ❑ I miejsce w Ogólnopolskim Finale Biegów Rozstawnych szkół ponadgimnazjalnych i szkół gimnazjalnych,
- ❑ I, II miejsce w Mistrzostwach Europy w Karate Tradycyjnym w Pradze,
- ❑ I, II, III miejsce w cyklach Ogólnopolskiego Turnieju Tańca Towarzyskiego,
- ❑ II miejsce w Mistrzostwach Polski Field 2013 (zawody łucznictwa polowego),
- ❑ II miejsce w Mistrzostwach Polski Młodzików w biegu na 600 m i na 300 m przez płotki,
- ❑ II miejsce w Mistrzostwach Polski w Piłce Nożnej „Sprawni razem”,
- ❑ II, III miejsce w dyscyplinach V ogólnopolskiej Olimpiadzie Sportowej Uniwersytetów Trzeciego Wieku,
- ❑ III miejsce w Międzynarodowym Turnieju Mini koszykówki o Puchar gen. Jerzego Ziętka,
- ❑ III miejsce w Mistrzostwie Polski w judo,
- ❑ III miejsce w Mistrzostwach świata w Karate Fudokan w Pradze.

Biorąc pod uwagę szeroki zakres działalności placówek oświatowo-wychowawczych tj. Młodzieżowych Domów Kultury, należy także odnotować znaczące sukcesy i osiągnięcia dzieci i młodzieży w licznych konkursach i turniejach z dziedziny artystycznej, tzn. plastycznej, muzycznej, aktorskiej, wokalne, literackiej i tanecznej.

Stypendia i nagrody Prezydenta Miasta Bytomia przyznawane wyróżniającym się uczniom i studentom

W 2013 r. wpłynęło 128 wniosków o przyznanie nagrody dla uczniów i studentów posiadających wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne i sportowe. Łącznie przyznano 70 nagród finansowych i rzeczowych o łącznej wartości 60,6 tys. zł, tj.:

- ❑ 19 nagród rzeczowych dla uczniów szkół podstawowych,
- ❑ 30 nagród finansowych dla uczniów gimnazjów,
- ❑ 16 nagród finansowych dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- ❑ 5 nagród finansowych dla studentów.

W 2013 r. wpłynęły także 2 wnioski o przyznanie stypendium „Młode Talenty”. Przyznano 2 stypendia w wysokości 270 zł miesięcznie przez okres 10 miesięcy.

Nagrody i odznaczenia dla nauczycieli

W roku 2013 z okazji *Dnia Edukacji Narodowej* 12 nauczycieli wyróżniono Medalami Komisji Edukacji Narodowej, 2 nauczycieli otrzymało Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej, 2 nauczycieli wyróżniono Nagrodami Śląskiego Kuratora Oświaty. Ponadto nauczyciele zostali odznaczeni 8 Złotymi Medalami za Długoletnią Służbę, 5 Srebrnymi Medalami za Długoletnią Służbę oraz 5 Brązowymi Medalami za Długoletnią Służbę.

Prezydent Miasta Bytomia wyróżnił swoją nagrodą 72 nauczycieli, którzy zanotowali znaczące rezultaty w kierowaniu i zarządzaniu placówkami oświatowymi oraz posiadali indywidualny dorobek w pracy pedagogicznej.

Edukacja osób dorosłych w publicznych placówkach oświatowych

Placówką ukierunkowaną na edukację osób dorosłych jest Centrum Kształcenia Ustawicznego im. Wojciecha Korfanteo, które do 31 sierpnia 2013 r. funkcjonowało w strukturach Bytomskiego Ośrodka Edukacji z siedzibą w Bytomiu, natomiast od 1 września 2013 r. funkcjonuje jako samodzielna placówka w budynku przy ul. Powstańców Śląskich 10 w Bytomiu. Strukturę organizacyjną Centrum Kształcenia Ustawicznego w roku 2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21 Typy szkół, liczba oddziałów, słuchaczy oraz absolwentów CKU

Lp.	Typ szkoły	Liczba oddziałów		Liczba uczniów		Absolwenci
		Ogółem	Klas I	Ogółem	Klas I	System zaoczny i wieczorowy
1.	Ogółem, w tym:	38	10	550	130	245
2.	II Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	2	0	27	0	27
3.	IX Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych	9	3	146	39	39
4.	IX Liceum Profilowane dla Dorosłych	2	0	21	0	10
5.	Technikum nr 8 dla Dorosłych	3	0	37	0	10
6.	Technikum Uzupełniające nr 7 dla Dorosłych	8	3	99	30	35
7.	Szkoła Policealna nr 7 dla Dorosłych	9	3	139	46	90
8.	Gimnazjum nr 2 dla Dorosłych	5	1	81	15	34

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Oprócz kształcenia w formach szkolnych, w roku szkolnym 2012/2013 prowadzono kształcenie w formie kwalifikacyjnego kursu zawodowego dla 32-osobowej grupy kształcanej w zawodzie technik górnictwa podziemnego.

W ramach współpracy z instytucjami działającym na rynku pracy CKU zorganizowało także wiele kursów, tj.:

- ☐ kurs obsługi kasy fiskalnej dla 15 osób,
- ☐ kurs obsługi komputera z pakietem OFFICE 2007 dla 12 osób,
- ☐ kurs korzystania z platformy edukacyjnej MOODLE dla 12 osób,
- ☐ kurs telemarketingu dla 11 osób.

Kursy prowadzone były przez nauczycieli CKU i zostały potwierdzone certyfikatem RCEN.

W CKU działa również grupa doradców zawodowych prowadząca działania w zakresie poradnictwa zawodowego dla uczniów bytomskich szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

W ramach CKU w Bytomiu działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. W roku szkolnym 2012/2013 w zajęciach uczestniczyło 535 słuchaczy, dla których zorganizowano m.in.:

- ☐ 15 wykładów otwartych,
- ☐ lektoraty z j. angielskiego dla 16 grup, z j. niemieckiego dla 9 grup, z j. francuskiego dla 3 grup, z j. włoskiego dla 4 grup, z j. rosyjskiego dla 1 grupy,
- ☐ zajęcia z obsługi komputerowej i korzystania z internetu dla 19 grup,
- ☐ warsztaty literackie pn. „Analiza i interpretacja tekstów kultury”,
- ☐ zajęcia seminaryjne pn. „Środowisko w którym żyjemy”,
- ☐ pracownię aktorską;

- ❑ zajęcia artystyczne: malarstwo, teatralne – „Studencki Teatr Klio”, fotograficzne, tańca towarzyskiego, rękodzieła artystycznego, śpiewu – Chór Bytomskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku i zespół muzyczno-wokalny „ROMAN-TYCZNI”,
- ❑ zajęcia usprawniające: fitness, gimnastyka, tenis stołowy, basen – pływanie i aerobik w wodzie, Nordic Walking, Tai Chi, joga.

Słuchacze Uniwersytetu uczestniczyli także w międzynarodowym projekcie „Międzypokoleniowe Mosty” realizowanym wspólnie z partnerem słoweńskim w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” – Grundtvig – Wolontariat Seniorów. W ramach projektu w czerwcu 2013 r. czworo wolontariuszy słuchaczy Uniwersytetu, pojechało do Nowego Mesta do Słowenii, a na wiosnę 2014 r. czworo wolontariuszy ze Słowenii przyjedzie do Bytomia. Bytomski Uniwersytet Trzeciego Wieku aktywnie uczestniczył także w działaniach na rzecz lokalnego środowiska, organizował imprezy szkolne i środowiskowe, wśród których należy wymienić m.in.:

- ❑ wernisaże prac plastycznych,
- ❑ występy Chóru Bytomskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- ❑ występy zespołu muzyczno-wokalnego „ROMAN-TYCZNI”,
- ❑ występy Studenckiego Teatru „KLIO”.

Inwestycje i remonty

W roku 2013 w bytomskich szkołach i placówkach oświatowych przeprowadzono zadania inwestycyjne i remontowe na kwotę 3,3 mln zł, z czego ponad 453 tys. zł pochodziło z zewnętrznych źródeł finansowania. Wśród najważniejszych zadań inwestycyjno-remontowych wymienić należy:

Zadania inwestycyjne, w tym m.in.:

- ❑ kontynuacja budowy boiska sportowego i bieżni lekkoatletycznej przy ZSO nr 3,
- ❑ modernizacja Przedszkola Miejskiego nr 14,
- ❑ modernizacje sal gimnastycznych w SP nr 46 oraz I LO.

Remonty, w tym m.in.:

- ❑ remont dachu w Zasadniczej Szkole Zawodowej nr 8,
- ❑ roboty tynkarsko-malarskie w sali gimnastycznej, remont dachu i schodów w SP nr 6,
- ❑ adaptacja pomieszczeń na sale dydaktyczne oraz wymiana okien na klatkach schodowych w SP nr 3,
- ❑ remont basenu oraz naprawa kotłowni w SP nr 54,
- ❑ wymiana drzwi zewnętrznych, ewakuacyjnych oraz wymiana oświetlenia i tablic rozdzielczych w Przedszkolu Miejskim nr 10,
- ❑ wymiana stolarki okiennej w Przedszkolu Miejskim nr 24,
- ❑ remont podłóg w Przedszkolu Miejskim nr 29,
- ❑ kapitalny remont łazienek w Przedszkolu Miejskim nr 45,
- ❑ remont ogrodzenia, instalacji elektrycznej i CO, remont drzwi i podłogi w sali w Przedszkolu Miejskim nr 48,
- ❑ wymiana osłon punktów świetlnych, malowanie sal dydaktycznych oraz naprawa dachu w Przedszkolu Miejskim nr 63,
- ❑ remont szatni basenowych w Gimnazjum nr 7,
- ❑ wymiana stolarki okiennej w Gimnazjum nr 9,
- ❑ remont podłóg oraz sanitariatów, uzupełnienie monitoringu na korytarzach szkolnych i remont pomieszczeń kuchennych w ZSO nr 5,
- ❑ remont sanitariatów, naprawa dachu, malowanie korytarza oraz sal lekcyjnych w I LO,
- ❑ remont komina w ZSAEiO,
- ❑ wymiana gumolitu, malowanie klatki schodowej i naprawa rynien dachowych w ZSUR,
- ❑ remont sanitariatów i schodów, tynkowanie garażu oraz remont boiska w ZSZ nr 8 Specjalnej,
- ❑ remont sali gimnastycznej w SP nr 45,
- ❑ remont siłowni w ZSME.

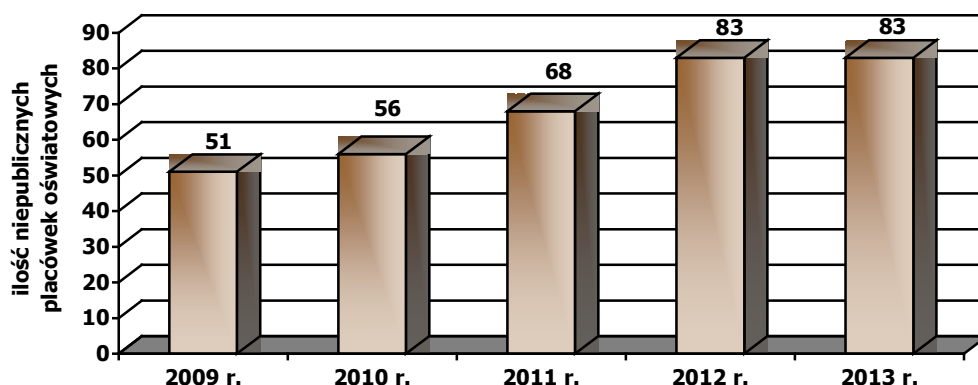
Niepubliczne placówki oświatowe

W roku 2013 funkcjonowały w Bytomiu 83 niepubliczne placówki oświatowe (nie licząc niepublicznych szkół wyższych). Wśród nich zarejestrowano 15 szkół i placówek:

- ❑ AP Centrum Szkoleniowe w Bytomiu,
- ❑ Technikum w Bytomiu ZDZ w Katowicach,
- ❑ Zaoczną Policealną Szkołę Zawodową PASCAL,
- ❑ LO dla Dorosłych PASCAL,
- ❑ LO dla Dorosłych w Bytomiu ZDZ w Katowicach,
- ❑ Gimnazjum dla Dorosłych AP Edukacja CK,
- ❑ LO dla Dorosłych AP Edukacja CK,
- ❑ AP Edukacja CK w Łodzi Policealną Szkołę Zawodową w Bytomiu,
- ❑ AP Edukacja CK Policealną Szkołę Rozwoju Zawodowego w Bytomiu,
- ❑ Jednoroczną Policealną Szkołę Kompetencji Zawodowych Edukacja,
- ❑ Szkołę Policealną dla Dorosłych Edukacja,
- ❑ Gimnazjum dla Dorosłych w Bytomiu ZDZ w Katowicach,
- ❑ Gimnazjum z oddziałami w Bytomiu ZDZ w Katowicach,
- ❑ Policealną Szkołę Rozwoju Zawodowego AP Edukacja w Bytomiu,
- ❑ Centrum Szkoleniowe Paparazzi Art.,
- ❑ AP Edukacja Gimnazjum dla Dorosłych w Bytomiu.

Równocześnie w związku z brakiem naboru i w wyniku zmian w ustawie o systemie oświaty dot. struktury szkół ponadgimnazjalnych nastąpiło wyrejestrowanie 15 szkół i placówek z ewidencji placówek niepublicznych w Bytomiu.

Wykres 21 Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Edukacji UM

Tabela 22 Niepubliczne placówki oświatowe

Lp.	Typy placówek	Liczba
1.	Przedszkola	6
2.	Szkoły podstawowe	1
3.	Gimnazja	5
4.	Licea ogólnokształcące	13
5.	Uzupełniające licea ogólnokształcące	4
6.	Technika	2
7.	Technika uzupełniające	1
8.	Zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	1
9.	Szkoły policealne	15

10.	Niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego	32
11.	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	1
12.	Niepubliczne ośrodki doskonalenia nauczycieli	1
13.	Inne (OREW)	1
14.	Razem	83

źródło: dane Wydziału Edukacji UM

Szkolnictwo wyższe

W roku 2013 na terenie Bytomia działały następujące szkoły wyższe:

Polsko-Japońska Wyższa Szkoła Technik Komputerowych w Warszawie

Zamiejscowy Wydział Informatyki

41-902 Bytom, Aleja Legionów 2

(placówka niepubliczna, działająca na terenie Bytomia od 2003 r.)

- ☐ system kształcenia: stacjonarny, niestacjonarny,
- ☐ poziom kształcenia: inżynierski, studia podyplomowe,
- ☐ kierunek kształcenia: **Informatyka**.

W 2013 roku w PJWSTK kształciło się 58 studentów.

Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna im. Ludwika Solskiego w Krakowie

Zamiejscowy Wydział Teatru Tańca

41-902 Bytom, ul. Piłsudskiego 24a

(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2008 r.)

- ☐ system kształcenia: stacjonarne,
- ☐ poziom kształcenia: studia 4,5-letnie,
- ☐ kierunek kształcenia: **Aktorstwo**.

Do września 2013 roku kształciło się 104 studentów, natomiast od października 111 studentów.

Politechnika Śląska w Gliwicach

Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny

Wydziału Transportu w Katowicach

41-902 Bytom, ul. Wrocławska 120

(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2001 r.)

- ☐ system kształcenia: stacjonarny
- ☐ poziom kształcenia: inżynierski,
- ☐ kierunek kształcenia: **Transport**

W 2013 roku kształciło się łącznie 35 studentów.

Wyższa Szkoła Ekonomii i Administracji w Bytomiu

**41-907 Bytom, ul. A. Frycza Modrzewskiego 12
(placówka niepubliczna, działająca na terenie Bytomia od 1996 r.)**

- ☐ system kształcenia: stacjonarny, niestacjonarny,
- ☐ poziom kształcenia: licencjacki, inżynierski, magisterski, uzupełniający magisterski, studia podyplomowe,
- ☐ kierunek kształcenia: **Administracja, Zarządzanie i Inżynieria Produkcji**

**Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego
w Katowicach**

**Zamiejskowy Ośrodek Dydaktyczny w Bytomiu
41-902 Bytom, ul. Żeromskiego 26
(szkoła niepubliczna, działająca w Bytomiu od 2011 r.)**

- ☐ system kształcenia: zaoczny,
- ☐ poziom kształcenia: licencjacki,
- ☐ kierunek kształcenia: **Zarządzanie, Administracja**

W 2013 roku na uczelni kształciło się 50 studentów.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach

**Wydział Zdrowia Publicznego w Bytomiu
41-902 Bytom, ul. Piekarska 18
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 2001 r.)**

- ☐ system kształcenia: stacjonarny, niestacjonarny,
- ☐ poziom kształcenia: licencjacki, magisterski, studia podyplomowe,
- ☐ kierunek kształcenia: **Zdrowie Publiczne, Dietetyka**

W 2013 roku liczba studentów wynosiła 1 068, a status absolwenta uzyskało 261 osób.

Kolegium Nauczycielskie w Bytomiu

**41-902 Bytom, ul. Chorzowska 22
(placówka publiczna, działająca na terenie Bytomia od 1992 r.)**

- ☐ system kształcenia: stacjonarny, niestacjonarny,
- ☐ poziom kształcenia: licencjacki,
- ☐ kierunki kształcenia: **Edukacja Muzyczna i Edukacja Przedszkolna; Edukacja Plastyczna i Zintegrowana Edukacja Wczesnoszkolna; Zintegrowana Edukacja Wczesnoszkolna i Edukacja Przedszkolna; Edukacja Przedszkolna i Zintegrowana Edukacja**

Wczesnoszkolna; Pedagogika Opiekuńcza i Pedagogika Resocjalizacyjna; Pedagogika Resocjalizacyjna i Pedagogika Opiekuńcza.

Kolegium działa pod opieką naukowo-dydaktyczną Akademii Pedagogicznej w Częstochowie, Akademii Muzycznej w Katowicach oraz Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W 2013 r. w Kolegium Nauczycielskim kształciło się 420 słuchaczy.

3.4 Ochrona zdrowia

W 2013 r. dla mieszkańców Bytomia usługi medyczne świadczyły placówki lecznictwa zamkniętego oraz publiczne i niepubliczne placówki lecznictwa ambulatoryjnego.

W ramach lecznictwa zamkniętego na terenie Bytomia nadal funkcjonowały 3 szpitale:

- ❑ Szpital Specjalistyczny Nr 1 przy ul. St. Żeromskiego 7,
- ❑ Szpital Specjalistyczny Nr 2 przy ul. St. Batorego 15,
- ❑ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 przy Al. Legionów 10.

W ramach lecznictwa ambulatoryjnego różnorodne świadczenia medyczne zapewniało:

- ❑ 47 poradni specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- ❑ 48 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- ❑ 43 gabinety i praktyki stomatologiczne.

W mieście działało 57 aptek ogólnodostępnych, w tym 4 apteki działające całą dobę.

Tabela 23 Wybrane dane dot. funkcjonowania placówek lecznictwa zamkniętego, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz Pogotowia Ratunkowego w Bytomiu w latach 2009-2013

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2009 r.	Stan na 31.12.2010 r.	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.
1.	Liczba oddziałów szpitalnych	31	30	32	31	30
2.	Liczba oddziałów klinicznych	8	8	8	8	8
3.	Liczba łóżek szpitalnych ogółem	1 715	1 630	1 620	1 542	1 486
4.	Łączna liczba przyjętych do szpitali pacjentów	57,6 tys.	50,4 tys.	48,7 tys.	45,1 tys.	46,3 tys.
5.	Średni czas pobytu pacjenta w szpitalu (w dniach):					
	- Szpital Specjalistyczny nr 1	6,6	8,1	8,1	9,1	8,3
	- Szpital Specjalistyczny nr 2	5,8	6,4	6,4	6,2	6,4
	- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4	6,9	7,0	7,0	7,0	6,0
6.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej:					
	- lekarzy medycyny	386	373	431	418	511
	- lekarzy dentyistów	0	1	1	0	1
	- pielęgniarzek	962	932	906	881	861
	- położnych	117	116	111	112	113
7.	Liczba pracowników medycznych w publicznych zakładach opieki zdrowotnej przypadających na 10 tys. mieszkańców:					
	- lekarze medycyny	23	22	26	26	32
	- lekarze dentyści	0	0	0	0	0
	- pielęgniarzki	57	56	55	55	54
	- położne	7	7	7	7	7
8.	Liczba wyjazdów Pogotowia Ratunkowego ogółem, w tym:	13 412	13 088	11 016	11 454	12 522
	- do zachorowań	11 943	11 943	9 256	9 657	10 330
	- do wypadków	1 469	1 145	1 760	1 797	2 192

9.	Ilość udzielonych porad specjalistycznych ogółem:	265,7 tys.	240,5 tys.	238,5 tys.	241,3 tys.	281,3 tys.
----	---	------------	------------	------------	------------	------------

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM.

W poradniach specjalistycznych publicznych zakładów opieki zdrowotnej udzielono 281,3 tys. porad, w tym 250,8 tys. dorosłym i 30,4 tys. dzieciom.

Z ogólnej liczby porad udzielonych dzieciom najwięcej dotyczyło porad chirurgicznych (9,8 tys.), otolaryngologicznych (5,4 tys.), chorób płuc i gruźlicy (3,7 tys.), neurologicznych i leczenia padaczek (2,5 tys.). Spośród porad udzielanych dorosłym największa ich liczba, podobnie jak w latach poprzednich, obejmowała porady chirurgiczne (23,3 tys.), diabetologiczne (16,4 tys.), ogólne – izba przyjęć (15,1 tys.), kardiologiczne (11,4 tys.), urazowe (11,3 tys.).

Tabela 24 Dane dot. zapadania na choroby społeczne i cywilizacyjne oraz liczby osób hospitalizowanych w latach 2009-2013

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2009 r.	Stan na 31.12.2010 r.	Stan na 31.12.2011 r.	Stan na 31.12.2012 r.	Stan na 31.12.2013 r.
1.	Liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne					
	Gruźlica	216	91	70	272	68
	Cukrzyca	552	178	2 942	1 506	1 731
	Nowotwory	8 522	4 110	7 858	7 403	5 645
	Choroby układu krążenia	10 038	5 490	9 001	9 964	9 608
	Nadciśnienie	1 495	413	2 030	1 163	2 019
	Zawał	24	13	475	269	427
	Otyłość	-	-	-	14	2
	Choroby psychiczne i alkoholizm	99	1 606	78	92	2 383
	Ogółem	20 946	11 901	22 454	20 683	21 883
2.	Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych					
	Gruźlica	36	4	50	4	26
	Cukrzyca	1 533	1 255	1 009	916	984
	Nowotwory	2 566	1 785	2 343	2 283	2 543
	Choroby układu krążenia	8 840	5.942	5 919	7 667	8 575
	Nadciśnienie	1 904	1 407	1 612	675	214
	Zawał	1 503	952	664	693	744
	Otyłość	-	-	-	226	2
	Choroby psychiczne i alkoholizm	721	704	815	738	448
	Alzheimer	-	-	-	21	44
3.	Ogółem	17 103	12 049	12 412	13 223	13 580

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Polityki Społecznej UM.

W roku 2013 zwiększyła się liczba zachorowań na choroby społeczne i cywilizacyjne o 1 200 schorzeń w stosunku do roku poprzedniego. Jak wynika z danych ujętych w tabeli nr 24 największy wzrost zachorowań odnotowano wśród cierpiących na choroby psychiczne i alkoholizm – o 2 291 osób oraz nadciśnienie – o 856 osób. Zmniejszyła się natomiast liczba zachorowań na gruźlicę, nowotwory, choroby układu krążenia, otyłość.

Liczba osób hospitalizowanych z powodu chorób społecznych i cywilizacyjnych w 2013 r. wynosiła 13 580 i w stosunku do 2012 r. zwiększyła się o 357 osób. Pacjenci, podobnie jak w latach poprzednich poddawani byli hospitalizacji głównie z powodu chorób układu krążenia oraz nowotworów.

W bytomskich szpitalach przeprowadzono remonty w kilku oddziałach szpitalnych oraz zakupiono nowy sprzęt medyczny, w tym:

- w Szpitalu Specjalistycznym Nr 1:

- przeprowadzono termomodernizację obiektów Szpitala, w tym ocieplenie dachu wraz z wymianą pokrycia dachowego i wymianą stolarki okiennej w budynkach nr 3 oraz 4,
- przeprowadzono adaptację pomieszczeń parteru budynku głównego w celu przeniesienia Poradni Gruzlicy i Chorób Płuc wraz z Pracownią RTG oraz Poradni Rehabilitacji Leczniczej,
- zakupiono i zamontowano dźwig szpitalny z przystosowaniem dla osób niepełnosprawnych – budynek nr 3,
- zakupiono sprzęt i aparaturę medyczną,
- wykonano łącznik pomiędzy budynkami B-3 a B-5, wybudowano drogi wewnętrzne, zewnętrzne i ewakuacyjne wraz z niezbędnymi parkingami;
- w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2:
 - zakupiono sprzęt medyczny, m.in. gastrofiberoskop, kolonofiberoskop i zestaw histeroskopowy;
- w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4:
 - w 2013 r. zawarto umowę dotacyjną z Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym na dofinansowanie z budżetu miasta realizacji zadania inwestycyjnego pn. Zaprojektowanie i wykonanie wielobranżowej modernizacji VIII piętra budynku B dla potrzeb Oddziału Otorinolaryngologii oraz pomieszczeń w budynku C2, po dyslokacji Oddziału Otorinolaryngologii wraz z zakupem wyposażenia, w celu utworzenia 30-lóżkowego Oddziału Medycyny Paliatywnej; zadanie zostanie zakończone w 2014 r.

W 2013 r. kontynuowano realizację programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, a także profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych patologii społecznych.

Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia

Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia, realizowany przy współpracy z Bytomskim Ośrodkiem Promocji Zdrowia, podjął działania w zakresie:

- profilaktyki chorób nowotworowych, układu krążenia (w tym: udarów mózgowych), chorób układu oddechowego, narządów ruchu, słuchu i wzroku;
- zajęć z ratownictwa medycznego (pierwsza pomoc przedlekarska w stanach zagrożenia życia i zdrowia);
- profilaktyki wad postawy (gimnastyka korekcyjna dla dzieci, porady dla rodziców);
- przeciwdziałania zaburzeniom depresyjnym i nieprzystosowawczym – anoreksja i bulimia;
- profilaktyki i zapobiegania zaburzeniom psychicznym – konferencja naukowa pt.: „Zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży”;
- prowadzenia zajęć gimnastyki rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych, prowadzenia grupy wsparcia;
- profilaktyki otyłości (gimnastyka usprawniająca dla dorosłych, edukacja nt. zdrowego odżywiania dla dzieci i młodzieży);
- profilaktyki uzależnień (prowadzenie edukacji zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej na temat uzależnień od nikotyny, alkoholu, narkotyków, leków itp.);
- profilaktyki wsławicy w środowisku nauczania i wychowania mająca na celu ograniczenie negatywnych skutków w zakresie zdrowia psychicznego i fizycznego dzieci;
- profilaktyki próchnicy i chorób przyzębia wśród dzieci przedszkolnych.

W ramach zadań z zakresu ochrony, profilaktyki i promocji zdrowia oraz działań na rzecz osób niepełnosprawnych przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację przedmiotowych zadań, w wyniku których przyznano dofinansowanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom niepublicznym. Podjęto współpracę z następującymi organizacjami: GKS „Czarni” Bytom, Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Bytomiu, Polskim Związkiem Niewidomych Okręg Śląski w Chorzowie, Regionalną Fundacją Pomocy Niewidomym w Chorzowie, Stowarzyszeniem Chorych na Stwardnienie Rozsiane Ich Opiekunów i Przyjaciół Zarząd Główny w Siemianowicach Śląskich, Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym „POMOST” w Bytomiu, Śląskim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża w Katowicach, Towarzystwem Przyjaciół Dzieci Oddział Miejski w Bytomiu, Wspólnotą Amazonek „Ostoja” w Bytomiu, Związkiem Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska w Katowicach.

W ramach zadań z zakresu pomocy społecznej przeprowadzono otwarty konkurs ofert na świadczenie w 2013 r. dziennej opieki nad dzieckiem z terenu miasta Bytomia w placówkach wsparcia dziennego.

Przeprowadzono także postępowania konkursowe na realizację zadań publicznych w zakresie:

- organizacji opieki nad dzieckiem w wieku do 3 lat prowadzonej w formie żłobka dla dzieci z terenu miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę – Stowarzyszenie na Rzecz Utrzymania Żłobka w Bytomiu, przy ul. Świętochłowskiej 3a,
- zapewnienie opieki hospicyjno-paliatywnej w domu chorego na rzecz mieszkańców miasta Bytomia, w ramach którego wyłoniono wykonawcę – Caritas Diecezji Gliwickiej Stację Opieki w Bytomiu, przy ul. Matejki 18a.

Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu realizował programy zdrowotne finansowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia, tj.:

- „Program profilaktyki raka piersi” – w dwóch etapach: podstawowym i pogłębionej diagnostyki,
- „Program badań prenatalnych”,
- „Program profilaktyki raka szyjki macicy” – w trzech etapach: podstawowym, diagnostycznym oraz diagnostyki pogłębionej.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Innych Patologii Społecznych w Bytomiu

W zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz innych patologii społecznych i przeciwdziałania narkomanii przeprowadzono dwa otwarte konkursy ofert na realizację przedmiotowych zadań, w wyniku których przyznano dofinansowanie organizacjom pozarządowym i innym podmiotom niepublicznym, w tym m.in.:

- w zakresie *profilaktyki alkoholizmu*: Bytomskiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „ODRODZENIE” w Bytomiu, Diecezji Caritas w Gliwicach, Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Dzięgielowie, Chrześcijańskiemu Stowarzyszeniu Dzieci i Młodzieży Nowe Pokolenie w Bytomiu, Fundacji DOM NADZIEI w Bytomiu, Fundacji Pamięci Księdza Prałata Pawła Krafczyka w Bytomiu, Fundacji Klub KONTRA w Bytomiu, GKS „CZARNI” BYTOM w Bytomiu, Parafii Rzymsko-Katolickiej Podwyższenia Krzyża Świętego w Bytomiu, Parafii Rzymsko-Katolickiej Najświętszego Serca Jezusa KSIEŻA JEZUICI w Bytomiu, Parafii Rzymsko-Katolickiej św. Jana Nepomucena w Bytomiu, Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. Dobrego Pasterza w Bytomiu, Stowarzyszeniu Absolwentów i Sympatyków I LO im. J. Smolenia „SMOLENIACY” w Bytomiu, Stowarzyszeniu Klub Abstynentów „PRZYSZŁOŚĆ” w Bytomiu, Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym „POMOST” w Bytomiu, Stowarzyszeniu Opiekuńczemu im. św. Franciszka z Asyżu w Bytomiu, Stowarzyszeniu Przyjazna Ósemka w Bytomiu, Stowarzyszeniu Społeczno-Oświatowym PROGRES w Bytomiu, Towarzystwu Przyjaciół Dzieci ODDZIAŁ MIEJSKI w Bytomiu, Trzeźwościowemu Stowarzyszeniu Kulturalno-Turystycznemu w Katowicach, Zgromadzeniu Sióstr Służebnic Najświętszego Serca Jezusa REGION POLSKA w Bytomiu, Związki Harcerstwa Polskiego Chorągiew Śląska w Katowicach;
- w zakresie *zwalczania narkomanii*: Stowarzyszeniu Absolwentów i Sympatyków I LO im. J. Smolenia „SMOLENIACY” w Bytomiu, Bytomskiemu Stowarzyszeniu Rodzin Abstynenckich „ODRODZENIE” w Bytomiu, Fundacji DOM NADZIEI w Bytomiu, Stowarzyszeniu Przyjazna Ósemka w Bytomiu, Stowarzyszeniu Społeczno-Oświatowym PROGRES w Bytomiu, Towarzystwu Przyjaciół Dzieci ODDZIAŁ MIEJSKI w Bytomiu.

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu realizował z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych projekt pn. *„Prawo ochronnym parasolem dziecka – przyjazne patrole”*.

W 2013 r. Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu w ramach swojej statutowej działalności:

- udzielało schronienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie (skorzystały 32 osoby);
- udzielało schronienia osobom będącym w kryzysie (skorzystało 16 osób);
- prowadziło konsultacje i terapię rodzinną w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych (skorzystało 460 osób);
- prowadziło terapię indywidualną dla: osób stosujących przemoc w rodzinie (68 osób), osób doświadczających przemocy w rodzinie (78 osób), osób uzależnionych (455 osób), osób współuzależnionych (203 osoby), osób będących w kryzysie (zagrożonych samobójstwem – 72 osoby), osób doświadczających przemocy seksualnej (6 osób), dorosłych dzieci alkoholików (DDA - 39 osób), małżeństw i par (39 par), młodzieży z problemami okresu adolescencji (70 osób), osób z innymi problemami (zaburzenia psychiczne, psychosomatyczne – 185 osób);

- ❑ prowadziło grupy: psychoedukacyjne dla osób doświadczających przemocy w rodzinie (14 osób), w ramach programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie (22 osoby), edukacyjną dla osób uzależnionych (104 osoby), wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie i współuzależnionych (12 osób), w ramach psychoterapii dla dorosłych dzieci alkoholików DDA (51 osób), edukacyjną dla rodziców „Szkoła dla rodziców” (23 osoby), grupa dla rodziców „Bez klapsa” (14 osób);
- ❑ prowadziło zajęcia profilaktyczne i edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat: „Agresja i przemoc” (872 osoby), „Alkohol” (233 osoby), „Narkotyki” (403 osoby), „Wybór partnera” (332 osoby), „Uzależnienia” (1 399 osób), „Papierosy” (323 osoby), „Wyrażanie szacunku” (13 osób), „Uzależnienie od komputera” (11 osób), „Asertywność” (11 osób), „Kultura wobec innych” (8 osób), „Szacunek w grupie” (13 osób), „Napoje energetyzujące” (22 osoby). W X Konferencji HIV/AIDS uczestniczyło 100 uczniów;
- ❑ prowadziło warsztaty edukacyjne dla pracowników różnych służb społecznych – 148 osób;
- ❑ organizowało spotkania grup roboczych i zespołach interdyscyplinarnych – 175 spotkań;
- ❑ współpracowało z Policją poprzez: udział w czynnościach prowadzonych z udziałem osób nieletnich oraz osób poszkodowanych w wyniku przemocy, współpracę z pionem dochodzeniowo-śledczym pod kątem psychologicznej ochrony świadków, prowadzenie konsultacji i poradnictwa psychologicznego dla funkcjonariuszy Policji, uczestniczenie w przesłuchaniach małoletnich świadków w trybie art. 185 a i b Kodeksu postępowania karnego w Prokuraturze; uczestnictwo w działaniach procesowych (konfrontacja); występowanie przed Sądem w charakterze świadka i biegłego;
- ❑ współpracowało ze szkołami, prowadząc pogadanki dla rodziców na następujące tematy: uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, przemocy w rodzinie, komunikacji w rodzinie, problemów opiekuńczo-wychowawczych (186 osób);
- ❑ udzielało interwencyjnego wsparcia psychologicznego na zlecenie innych służb (3 wyjazdy interwencyjne);
- ❑ prowadziło: Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków (74 osoby), Punkt Konsultacyjny udzielający porad prawnych (242 osoby).

Z usług Izby Wyrzeźwień, funkcjonującej w strukturze Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu, w 2013 r. skorzystały 6 863 osoby.

3.5 Stan sanitarny miasta

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest czuwanie nad bezpieczeństwem sanitarno-epidemiologicznym mieszkańców. Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Ponadto PIS podejmuje działania mające na celu pobudzanie aktywności społecznej na rzecz własnego zdrowia, inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny i racjonalnego odżywiania oraz zapobiegania chorobom zakaźnym.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu w 2013 r. przeprowadzili 2 684 kontrole na terenie Bytomia. W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydano 202 decyzje administracyjne zarządzające. Za stwierdzone w czasie kontroli uchybienia sanitarne nałożono 92 mandaty karne na łączną kwotę 13 600 zł.

Tabela 25 Kontrole przeprowadzone na terenie Bytomia przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ilość kontroli	3 350	1 955	2 033	2 409	2 684
Ilość wydanych decyzji ogółem, w tym:	856	640	818	716	202
- decyzje stwierdzające choroby zawodowe	36	36	34	26	18
Ilość nałożonych mandatów karnych	105	58	85	115	92

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu

Łącznie na terenie miasta w ramach prowadzonego monitoringu jakości wody (w 13 punktach kontrolnych) oraz nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano 120 próbek wody, w tym przebadano pod względem:

- fizykochemicznym – 120,
- bakteriologicznym – 112.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych (mętność, smak, zapach, żelazo, mangan) stwierdzono w 5 próbkach wody, a wskaźników mikrobiologicznych w 2 próbkach. Ogółem wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2013 r. na terenie miasta eksploatowanych było 5 basenów kąpielowych krytych (1 przedszkolny, 2 szkolne, 2 rekreacyjne) oraz 1 sezonowy. Na podstawie przeprowadzonych badań (83 próbki wody, w tym kwestionowanych pod względem bakteriologicznym – 5) jakość wody w 5 basenach krytych i 1 sezonowym oceniono jako dobrą.

W okresie 12 miesięcy 2013 r. nadzorem objętych było 50 przedszkoli, w tym 7 niepublicznych. Skontrolowano 40 obiektów przedszkolnych, w wyniku których 16 z nich wydano decyzje administracyjne prolongujące termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. Ponadto w roku sprawozdawczym wydano 3 nowe decyzje administracyjne dotyczące m.in.: złego stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego podłogi w sali zajęć, braku osłon na punktach świetlnych, a także złego stanu ścian na klatkach schodowych.

W tym samym czasie pod nadzorem było 40 szkół różnych typów, w których przeprowadzono 39 kontroli. W ich wyniku wydano 5 nowych decyzji administracyjnych zarządzających oraz 19 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń.

Prowadzono także nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia: Szpitalem Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu, SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym Nr 4 w Bytomiu, ZOZ Szpitalem Aresztu Śledczego w Bytomiu, Katolickim Ośrodkiem Rehabilitacyjno-Wychowawczym dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei”. W szpitalach łącznie przeprowadzono 51 kontroli. Ponadto skontrolowano 1 szpital będący pod nadzorem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku z wystąpieniem ogniska zakażenia szpitalnego. W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno-higienicznymi wydano 3 decyzje administracyjne terminowe, które dotyczyły m.in.: malowania pomieszczeń oddziałów, uzupełnienia ubytków w kafelkach ściennych, zainstalowania brakujących lub wymiany uszkodzonych dozowników na preparat do dezynfekcji rąk oraz podajników na ręczniki jednorazowego użytku, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, zamontowania brakujących osłon na lampach, wymiany zniszczonej stolarki okiennej, odnowienia zniszczonego sprzętu stanowiącego wyposażenie oddziału. Niestety stan sanitarno-higieniczny szpitali nie uległ znaczącej poprawie.

W ewidencji Stacji znajdowało się 1 971 zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych. Ogółem skontrolowano 1 164 zakłady, co stanowi 59% wszystkich obiektów zewidencjonowanych przez Stację. Przeprowadzono 1 703 kontrole sanitarne. Za uchybienia sanitarno-higieniczne nałożono 64 mandaty karne na kwotę 9 950 zł. Po przeprowadzonych kontrolach stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych zakładów poprawił się.

3.6 Pomoc społeczna

Świadczenia z pomocy społecznej

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej (w ramach zadań własnych gminy i zleconych z zakresu administracji rządowej oraz zadań powiatu - własnych i z zakresu administracji rządowej) realizował Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Bytomiu (MOPR).

W 2013 r. MOPR w Bytomiu udzielił pomocy pieniężnej i niepieniężnej 6 187 rodzinom, liczącym łącznie 14 991 osób. Zostało wydanych 50 840 decyzji administracyjnych.

W ramach zadań własnych gminy, MOPR udzielił 597 162 świadczenia na takie formy pomocy jak: zasiłki stałe, okresowe, celowe, posiłki (w tym dożywianie dzieci w szkołach, w dziennych domach pomocy oraz noclegowni), udzielenie schronienia, usługi opiekuńcze, DPS oraz sprawianie pogrzebów.

W zakresie zadań powiatu przyznano 7 153 świadczenia na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomoc rzeczową na zagospodarowanie dla wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz świadczeń dla rodzin zastępczych.

Ze środków administracji rządowej na zadania zlecone gminie udzielono 9 436 świadczeń na specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wynagrodzenie opiekuna za sprawowanie opieki.

W minionym roku z zadań własnych gminy przyznano dodatki mieszkaniowe dla 4 119 gospodarstw.

Tabela 26 Ilość osób, które skorzystały z pomocy oraz liczba wypłaconych świadczeń w ramach pomocy społecznej

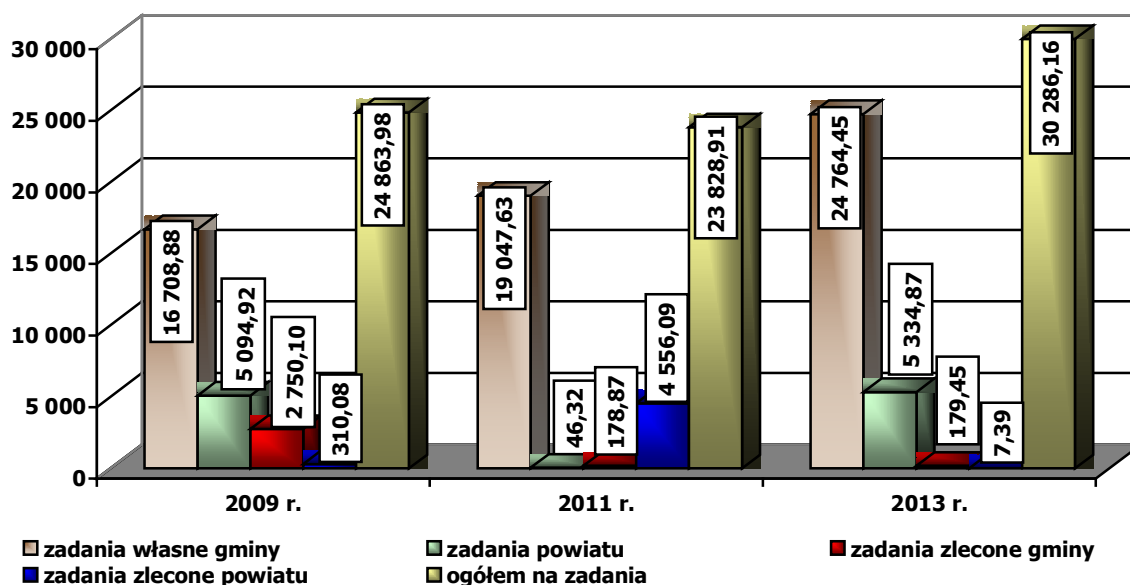
LP.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Ilość osób, która skorzystała z pomocy społecznej	10 050	9 976	9 662	8 863	9 073*
2.	Liczba świadczeń	Zadania własne gminy	637 607	554 326	613 838	514 602
		Zadania powiatu	6 643	6 145	6 589	6 454
		Zadania zlecone gminie	21 890	10 983	9 588	9 371
		Zadania zlecone powiatu	134	31	183	-
						6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

* liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie na podstawie ustawy o pomocy społecznej

Na świadczenia wydatkowano ogółem 30 286,16 tys. zł, tj. o 4 939,11 tys. zł więcej, niż w 2012 r.

Wykres 22 Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu – zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu na przykładzie lat 2009, 2011, 2013 (w tys. zł)

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Łącznie w latach 2009-2013 wydatki przeznaczone na pomoc społeczną w ramach zadań własnych gminy, zadań zleconych gminie, zadań powiatu i zleconych powiatu wynosiły 127 768,63 tys. zł., w tym najwyższą kwotę 30 286,16 tys. zł wypłacono w 2013 r.

Spośród wypłaconych w 2013 r. świadczeń z zakresu pomocy społecznej najwięcej środków finansowych przeznaczono na:

- zasiłki - 17 541,87 tys. zł (tj. 57,9%),
- zasiłki stałe - 4 802,96 tys. zł (tj. 15,8%),
- pomoc finansową dla rodzin zastępczych - 4 185,18 tys. zł (tj. 13,8%),
- dożywianie dzieci w szkołach - 1 196,98 tys. zł (tj. 3,9%),
- usługi opiekuńcze - 685,75 tys. zł (tj. 2,3%).

W Bytomiu na dzień 31.12.2013 r. funkcjonowało 297 rodzin zastępczych, w których przebywały 422 dzieci. Rodzinom tym wypłacono świadczenia w wysokości 4 321,13 tys. zł z tytułu pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, jednorazowej pomocy na pokrycie niezbędnych

wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego do rodziny dziecka, a także z tytułu utrzymania lokalu oraz remontu lokalu, w którym prowadzona jest rodzina zastępcza.

W 2013 r. – 59 dzieci zmieniło środowisko wychowawcze, w tym m.in.:

- ❑ 16 dzieci powróciło do rodziny naturalnej,
- ❑ 8 dzieci zostało umieszczonych w innej rodzinie zastępczej,
- ❑ 4 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie adopcyjnej,
- ❑ 14 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- ❑ 8 pełnoletnich wychowanków opuściło rodziny zastępcze z uwagi na zakończenie okresu, na jaki obowiązywała decyzja.

Na koniec 2013 r. w Bytomiu funkcjonowały następujące placówki pomocy społecznej:

- ❑ 5 Dziennych Domów Pomocy Społecznej, funkcjonujących w strukturze MOPR w Bytomiu, dysponujących 167 miejscami;
- ❑ 1 Dzienny Dom Pomocy Społecznej, funkcjonujący w strukturze Miejskiego Ośrodka Opiekuńczego, dysponujący 20 miejscami;
- ❑ 5 Domów Pomocy Społecznej, dysponujących 444 miejscami;
- ❑ 3 Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze, dysponujące 199 miejscami;
- ❑ Środowiskowy Dom Samopomocy „Integracja”, dysponujący 35 miejscami;
- ❑ Miejski Ośrodek Opiekuńczy realizujący zadania w formie Domu dla Bezdomnych, dysponujący 62 miejscami;
- ❑ Noclegownia przy ul. Kosynierów 26, dysponująca 70 miejscami.

Ponadto na terenie Bytomia działały następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży:

- ❑ 3 publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym:
 - Dom Dziecka nr 1 – liczba wychowawców 32, liczba dzieci w ciągu roku - 66,
 - Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Bezpieczny Dom” - liczba wychowawców 17, liczba dzieci w ciągu roku - 74,
 - Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Szansa dla Dziecka” - liczba wychowawców 15, liczba dzieci w ciągu roku - 57;
- 6 niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, w których przebywało łącznie 250 dzieci;
- ❑ 3 żłobki dysponujące 140 miejscami, w tym: 2 Żłobki Niepubliczne, jeden prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Utrzymania Żłobka w Bytomiu oraz drugi „Elfik” prowadzony przez osobę fizyczną;
- ❑ 1 Klub Malucha „KoliKoli” prowadzony przez osobę fizyczną i dysponujący 15 miejscami.

Programy współfinansowane ze środków zewnętrznych

Kontynuowano realizację projektu pt. **Systemowy Projekt Aktywizacji – SPA w Bytomiu** współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII: Promocja integracji społecznej; Działanie 7.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.1: Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji i pracy socjalnej przez ośrodki pomocy społecznej.

W 2013 r. uczestnikami projektu było 519 osób korzystających z pomocy społecznej, spośród których 444 zrealizowało zaplanowaną w porozumieniu z pracownikiem socjalnym ścieżkę uczestnictwa pozwalającą zwiększyć poziom integracji zawodowej i społecznej.

Bezpośrednimi realizatorami projektu byli pracownicy socjalni. Wykorzystywali oni narzędzia pracy socjalnej, tj.:

- ❑ kontrakt socjalny (zawarto 439 kontraktów socjalnych, w tym 48 z osobami niepełnosprawnymi),
- ❑ indywidualny program usamodzielnienia (IPU) – zawarto 23 IPU jako odmianę kontraktu socjalnego stosowanego w pracy z wychowankami rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- ❑ Program Aktywności Lokalnej (PAL) – stosowany w pracy socjalnej ze społecznościami dzielnic Bobrek i Rozbark. W roku 2013 do współpracy w ramach PAL przystąpiło 57 klientów ośrodka. W ramach PAL dla dzielnicy Bobrek zostało zawartych 21 porozumień uczestnictwa, z czego 19 osób zakończyło uczestnictwo w programie korzystając przynajmniej z jednego instrumentu aktywnej integracji, natomiast przerwane zostały 2 porozumienia. Ponadto w roku 2013, 13 osób z roku 2012 kontynuowało udział w projekcie. Łącznie w latach 2012-2013 zostały podpisane

44 porozumienia, z czego 42 osoby zakończyły udział w PAL, natomiast 2 porozumienia zostały przerwane.

Zostały zastosowane następujące instrumenty aktywnej integracji:

- Poradnictwo specjalistyczne – odbyło się 6 spotkań grupowych w ramach poradnictwa rodzinnego, z których skorzystało 20 uczestników w latach 2012-2013 (17 kobiet i 3 mężczyzn);
- Grupa samopomocowa – zorganizowano 4 spotkania, w trakcie których poruszana była problematyka związana z uzależnieniami, zasadami przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, motywacji do zmiany oraz spotkanie z doradcą zawodowym z Powiatowego Urzędu Pracy w Bytomiu. Ze wsparcia grupy skorzystało 18 uczestników PAL (15 kobiet i 3 mężczyzn);
- Szkolenia/warsztaty/kursy – z wyjazdowego treningu asertywności i samoobrony „Wen Do” - skorzystało 12 uczestniczek PAL. Były to m.in.:
 - trening motywacji do zmiany (10 uczestników),
 - trening kompetencji społecznych (11 uczestników),
 - trening umiejętności opiekuńczo-wychowawczych (3 uczestników).

Animator lokalny podejmował działania środowiskowe, w ramach których zorganizowano:

- wiece – 12 spotkań ze społecznością lokalną,
- grupy razem – 2 spotkania z przedstawicielami instytucji lokalnych,
- koła zainteresowań – 17 zajęć hobbystycznych,
- koło kultury – 9 wyjazdów o charakterze integracyjno-edukacyjnym,
- ligę podwórkową – 10 spotkań o charakterze sportowym,
- zielone brygady – 8 akcji, w ramach których porządkowano dzielnicę, sadzono roślinność,
- grę terenową,
- spotkania/warsztaty edukacyjne – warsztaty plastyczne, spotkania z przedstawicielami Policji oraz dotyczące ekonomii społecznej,
- Święto Mieszkańców Bobrka i Rozbarku.

Podobne instrumenty aktywnej integracji zostały zastosowane przez realizatorów Programu Aktywności Lokalnej dla dzielnicy Rozbark.

Ponadto w 2013 r. wprowadzono nowe działania w ramach inicjatyw mieszkańców, dzięki którym zorganizowano 15 spotkań pod hasłem „MY W DZIAŁANIU”. W trakcie spotkań omawiane było: zorganizowanie projektu przy współpracy Centrum Scenografii Polskiej w Katowicach „Spektakl miasta w obiektywie”, warsztaty i spotkania w ramach projektu „Design w terenie” realizowane przez studentów Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, a także organizację imprez okolicznościowych. Ponadto powstała własna inicjatywa uczestniczek PAL związana z wykonaniem kartek oraz ozdób świątecznych. Kontynuowano także naukę języka angielskiego dla dzieci i ich rodziców oraz zajęcia aerobiku. Zorganizowano 1 wystawę fotografii „Trza wejrzeć! Podziwaj się, jak fajrujem”.

W ramach otwartych konkursów ofert Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej pozyskano środki na realizację projektów:

- ❑ Dofinansowanie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny;
- ❑ Dofinansowanie kosztów zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- ❑ Od wykluczenia przez zrozumienie do akceptacji (program oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi);
- ❑ Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2013 r. (aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu).

Oprócz projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych realizowano kilka projektów skierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym, były to:

- ❑ „Wszechnica Bytomska” w Dziennym Domu Pomocy nr 5;
- ❑ „Senior na piątkę” i „Melodia dla seniora” w Dziennym Domu Pomocy nr 1;
- ❑ „Aktywny senior 60+” w Dziennych Domach Pomocy nr 2 i 3;
- ❑ „Kreatywny senior” w Dziennym Domu Pomocy nr 4.

Ponadto realizowano także projekty socjalne, takie jak:

- ❑ „Kawa dla seniora”,
- ❑ „Otwórzcie drzwi – my otwieramy serca”,

Fot. 5 Projekt "Otwórzcie drzwi - my otwieramy serca"

- ❑ „Spotkania w Karbiu”;
- ❑ Spotkania świąteczne;
- ❑ Grupa wsparcia dla osób chorych na schizofrenię;
- ❑ Grupa wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ❑ Zespół interwencji środowiskowo-psychiatrycznej;
- ❑ Oparcie społeczne dla osób chorych na schizofrenię realizowane w mieszkaniach chronionych.

Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych

Z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dofinansowano:

- ❑ turnusy rehabilitacyjne dla 352 osób na łączną kwotę 232,08 tys. zł,
- ❑ zaopatrzenie 394 osób w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze na łączną kwotę 305,00 tys. zł,
- ❑ warsztaty terapii zajęciowej dla 140 osób na łączną kwotę 2 071,44 tys. zł,
- ❑ 131 osób w ramach likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych na łączną kwotę 342,20 tys. zł,
- ❑ 16 osób w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki.

Kontynuowano realizację programu operacyjnego Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Bytomiu na lata 2011-2015 pn. **„Pomoc i integracja społeczna”** (przyjęty uchwałą nr XI/164/11 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 maja 2011 r.).

W ramach niniejszego programu w 2013 r. realizowano 3 projekty:

- ❑ „*Nie bądź obojętny*”

Projekt polegał na przeprowadzeniu zajęć dotyczących osób niepełnosprawnych w placówkach oświatowych na terenie Bytomia. Do końca 2013 r. warsztaty przeprowadzono dla 588 osób, z podziałem na 29 grup, w tym 2 grupy klas gimnazjalnych liczących 50 uczestników. Tematyka zajęć dotyczyła osób niepełnosprawnych, tj. m.in.: przedstawiono symbole określające grupy i rodzaje niepełnosprawności oraz zdjęcia osób z niepełnosprawnościami. Uczniom przedstawiono min. tekst zapisany pismem Braille’a, alfabet języka migowego i alfabet Lorma oraz przedmioty codziennego użytku służące osobom z niepełnosprawnością, np.: białą laskę, miernik cieczy. Głównym celem zajęć było zaniechanie dyskryminacji osób niepełnosprawnych, rozbudzenie wrażliwości, przełamanie barier między osobami pełnosprawnymi i niepełnosprawnymi, a także kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób z niepełnosprawnością.

- ❑ „*Katalog pomysłów*”

Podczas przeprowadzania wizji lokalnych w mieszkaniach osób niepełnosprawnych ubiegających się o dofinansowanie ze środków PFRON, pracownik fotografował pomieszczenia przed rozpoczęciem prac oraz po ich zakończeniu. Wykonane zdjęcia zgromadzone zostały w formie katalogu elektronicznego, a niepełnosprawni klienci MOPR mieli możliwość zapoznać się z różnymi formami aranżacji łazienek i wizualizacją pomieszczeń. Na zdjęciach prezentowane były różne formy adaptacji pomieszczeń dla potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich, z pomocą balkonika, kul łokciowych, po amputacjach kończyn. Katalog okazał się bardzo przydatną formą zobrazowania osobom niepełnosprawnym zagadnień związanych z likwidacją barier architektonicznych.

- ❑ „*Sprawna informacja dla niepełnosprawnych*”

Prowadzono poradnictwo dla osób niepełnosprawnych drogą elektroniczną, a także w formie tradycyjnej. Ponadto udostępniano osobom niepełnosprawnym fachową literaturę i czasopisma.

Przeciwdziałanie Przemocy w Rodzinie

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie realizowano **„Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2013”**, który został uchwalony 23 marca 2011 r. (Uchwała RM nr IX/109/11). Program zawiera zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz wsparcia osób uwięzionych w przemoc. Celem programu jest ograniczenie przemocy w rodzinie na terenie Bytomia.

W 2013 r. odbyło się 412 spotkań grup roboczych. Członkami grup roboczych byli pracownicy socjalni, asystenci rodziny, funkcjonariusze policji, pedagodzy, psycholodzy, kuratorzy sądowi, specjaliści z Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawiciele ochrony zdrowia. W ramach podejmowanych działań członkowie grup roboczych m.in. diagnozowali sytuację rodziny, udzielali niezbędnej pomocy adekwatnej do sytuacji, zapewniali w razie konieczności schronienie osobom

dotkniętym przemocą, zobowiązywali osoby stosujące przemoc do zaprzestania jej stosowania, składali wnioski o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, motywowali do podjęcia właściwej terapii, kierowali osoby stosujące przemoc do programu korekcyjno-edukacyjnego, a także powiadamiali prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa oraz występowali do sądu w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Działalność Zespołów Interdyscyplinarnych przyczyniła się m.in. do:

- ☐ zmniejszenia ilości umieszczeń dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- ☐ przeciwdziałania tzw. wyuczonej bezradności,
- ☐ wypracowania metod postępowania i porozumiewania się w rodzinie,
- ☐ łagodzenia skutków konfliktów w rodzinie,
- ☐ zapobiegania pogłębianiu się dysfunkcji rodzin.

W 2013 r. realizowano projekt pod nazwą: „*Prawo ochronnym parasolem dziecka*”. Od 8 marca do 31 grudnia 2013 r. przyjazne patrole, złożone z pracownika socjalnego MOPR i policjanta, monitorowały 1 632 środowiska (rodziny z problemami alkoholowymi, patologiczne, niezaradne).

W trakcie przeprowadzonych dyżurów:

- ☐ 109 dzieci zostało przekazanych pod opiekę najbliższej rodziny, krewnych;
- ☐ 9 dzieci zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, pogotowiach rodzinnych, bądź w rodzinach zastępczych;
- ☐ kilkoro dzieci przewieziono do szpitala na badania lekarskie, niektóre zostały hospitalizowane;
- ☐ 8 osób dorosłych trafiło do izby wytrzeźwień.

W trakcie realizacji projektu odbyły się 132 dyżury przyjaznych patroli.

W 2013 r. realizowano także program pod nazwą „*Wiemy Walczymy Wspieramy*”.

Projekt jest autorskim konceptem pracowników socjalnych, skierowanym do kobiet dotkniętych przemocą, którego celem było:

- ☐ dostarczenie uczestniczkom spotkań wiedzy na temat mechanizmów przemocy,
- ☐ przedstawienie aspektów prawnych i proceduralnych w sytuacji doznawania przemocy,
- ☐ uzyskanie wsparcia ze strony profesjonalistów oraz innych osób doświadczających przemocy,
- ☐ podniesienie poziomu wiedzy na temat radzenia sobie w sytuacji doznawanej przemocy,
- ☐ wzmocnienie poczucia własnej wartości.

W ramach projektu odbyło się 6 cyklicznych spotkań, w których czynny udział brało 5 kobiet.

Inne zadania realizowane przez MOPR w Bytomiu

„Bytomski program wspierania rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej na lata 2012-2014”.

Realizowano program z podziałem na cele:

- ☐ Zbudowanie zintegrowanego systemu środowiskowego wsparcia:
 - 17 asystentów rodziny prowadziło pracę w 292 rodzinach, w których przebywało łącznie 697 dzieci.
- ☐ Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej:
 - zakończono szkolenie dla 28 kandydatów na rodziców zastępczych;
 - przeprowadzono szkolenia dla 22 osób pełniących funkcje spokrewnionych rodzin zastępczych, z czego zaświadczenie o ukończeniu otrzymało 16 osób;
 - pracownicy MOPR prowadzili szkolenia zgodnie z programem „*PRIDE - Rodzinna opieka zastępcza/adopcja*”;
 - koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej objęli wsparciem 70 rodzin, w których przebywało łącznie 155 dzieci;
 - 21 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej powróciło do rodziny naturalnej;
 - 11 dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej zostało przysposobionych;
 - utworzono 1 rodzinny dom dziecka;
 - na wniosek osób zainteresowanych prowadzono mediacje rodzinne;
 - organizowano spotkania mające na celu odbudowę relacji rodziców z dziećmi oraz poprawę relacji rodziców zastępczych z rodzicami naturalnymi.
- ☐ Reorganizacja instytucjonalnej pieczy zastępczej:

Tylko u nielicznych kandydatów, którzy ukończą kurs i przejdą pozytywnie proces kwalifikacji są umieszczane dzieci, przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2013 r. placówki opiekuńczo-wychowawcze opuściło:

- 7 dzieci, które zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 18 dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej;
- 6 dzieci zostało przysposobionych.
- Przygotowanie dzieci oraz młodzieży opuszczających pieczę zastępczą do samodzielnego życia:
- kierowano młodzież do 2 mieszkań chronionych, z których skorzystało łącznie 11 usamodzielnianych wychowanków. Z młodymi osobami przebywającymi w mieszkaniach chronionych prowadzono pracę nakierowaną na przygotowanie do pełnej samodzielności, w tym udzielano pomocy w uzyskaniu mieszkania;
- przyznano 1 717 świadczeń dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie;
- 20 usamodzielnianych wychowanków uczestniczyło w zajęciach z zakresu reintegracji zawodowej i społecznej;
- 9 osób usamodzielnianych założyło własne gospodarstwa domowe.

Ponadto prowadzono działania polegające na:

- udzielaniu konsultacji przez psychologa i konsultanta ds. rodzin, mieszkańcom Bytomia (m.in. rodzinom zastępczym, usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej) w przypadkach gdy wymagało tego dobro dziecka. W 2013 r. z rodzinami pracowało 17 asystentów rodziny, w tym 6 finansowanych ze środków Unii Europejskiej. W ubiegłym roku z pomocy asystentów korzystały 292 rodziny;
- uczestniczono w organizacji festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

Fot. 6 Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego

W ubiegłym roku realizowany był także program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Liczba osób objęta programem wyniosła 14 068, a ogólny koszt programu wyniósł 3 949,21 tys. zł.

Od sierpnia 2013 r. MOPR koordynuje realizację Programu „Bytomska Karta Seniora” przyjętego Uchwałą Nr XIII/186/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 22 kwietnia 2013 roku.

Program skierowany jest do osób powyżej 65 roku życia zamieszkałych na terenie Bytomia. Celem jest aktywizacja społeczna bytomskich seniorów poprzez stworzenie oraz rozwijanie systemu ulg, zwolnień i rabatów umożliwiających większy dostęp do usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych. Do końca 2013 r. złożono 922 wnioski o wydanie Karty Seniora. Zniżki dla seniorów zaoferowało 17 podmiotów.

W 2013 r. „Klub Integracji Społecznej (KIS)” kontynuował piąty rok działalności. Obszary działalności Klubu to:

- „Prace społecznie użyteczne”

To program pomagający w aktywizacji zawodowej osób zaliczanych do kategorii szczególnego ryzyka wykluczenia społecznego. Prace społecznie użyteczne realizowano w 66 instytucjach. Do programu w 2013 r. skierowano 200 osób bezrobotnych.

- „Zajęcia szkoleniowo-edukacyjne z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców miasta Bytomia”

W zajęciach uczestniczyło 240 osób podzielonych na 20 grup. Tematyka zajęć realizowanych w 2013 r. to m.in.: pokazanie możliwości powrotu lub zaistnienia na rynku pracy, aspekty dotyczące komunikacji interpersonalnej, przygotowanie do przeprowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą, przygotowanie przez uczestników zajęć własnych dokumentów aplikacyjnych, umiejętnego gospodarowania swoim budżetem domowym, a także aspekty prawne z zakresu prawa pracy.

- „Poradnictwo prawne, zawodowe i psychologiczne”

Klienci korzystali z pomocy:

- psychoterapeuty – 30 porad,
- konsultanta ds. uzależnień – 54 porady,

- konsultanta prawnego – 1 692 porady,
- specjaliści pracy z rodziną – 411 osób uczestniczyło w spotkaniach z rodziną, a 12 osób uczestniczyło w zajęciach indywidualnych.
- „Grupy wsparcia dla klientów KIS”

Tematyka spotkań była dostosowana do potrzeb i oczekiwań uczestników zajęć. Z porad w ramach grupy wsparcia skorzystało 25 osób.

W Klubie Integracji Społecznej prowadzone były również zajęcia dla uczestników Klubu Pracy prowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Bytomiu, w ramach których odbyły się 4 spotkania.

Ponadto, w 2013 r. Klub Integracji Społecznej kontynuował realizację rozpoczętego w 2012 r. projektu współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – „Gminne programy aktywizacji społeczno-zawodowej na rzecz budownictwa socjalnego – edycja 2012”.

Zgodnie z przyjętym do realizacji harmonogramem działań w roku 2013 wyremontowano 4 gminne lokale socjalne, a także przeprowadzono prace remontowe w 3 mieszkaniach chronionych.

W sumie w latach 2009-2014 zaplanowano wyremontowanie 24 mieszkań socjalnych. Dotychczas wyremontowano 16 mieszkań, a także przeprowadzono prace remontowe w 3 mieszkaniach chronionych.

Świadczenia rodzinne

W latach 2009-2013 mieszkańcy złożyli 64 083 wnioski dot. świadczeń rodzinnych, z tego w 2013 r. – 11 067 wniosków dotyczących: ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego (50,4%), funduszu alimentacyjnego (21,4%), zasiłku pielęgnacyjnego (14,5%), jednorazowej zapomogi (9,4%), świadczenia pielęgnacyjnego (4,3%).

Tabela 27 Świadczenia rodzinne wypłacone w Bytomiu w latach 2009-2013

Lp.	Wyszczególnienie		2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Zasiłki rodzinne	Liczba świadczeń	128 523	116 541	106 876	99 081	94 478
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	8 183,87	9 911,16	9 057,64	8591,68	9 272,24
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	Liczba świadczeń	55 793	52 147	48 486	44 708	41 457
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	7 592,85	7 175,77	6 510,43	5 757,69	5 326,10
3.	Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń	53 896	58 452	61 599	63 329	63 505
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	9 123,75	10 613,59	11 451,26	12 081,00	11 954,40
4.	Zaliczki alimentacyjne	Liczba świadczeń	357	46	2	28	24
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	51,78	8,25	0,34	4,32	4,20
5.	Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia dziecka	Liczba świadczeń	1 665	1 719	1 492	1 461	1 028
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	1 665,00	1 719,00	1 492,00	1 461,00	1 028,00
6.	Fundusz alimentacyjny	Liczba świadczeń	31 204	32 157	33 040	33 527	33 883
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	9 079,06	10 122,70	11 152,71	12 102,28	12 528,81
7.	Razem (1+2+3+4+5+6)	Liczba świadczeń	271 438	261 062	251 495	242 134	234 375
		Kwota udzielonych świadczeń (w tys. zł)	35 696,31	39 550,47	39 664,38	39 994,38	40 113,75

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

W latach 2009-2013 wypłacono 1 260 504 świadczenia rodzinne na łączną kwotę 195 019,29 tys. zł, przy czym najwyższa kwota, bo 40 113,75 tys. zł wypłacona została w 2013 r. (234 375 świadczeń).

W okresie dwunastu miesięcy 2013 r. wypłacono 234 375 świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 40 113,75 tys. zł. Spośród ogólnej liczby przyznanych dodatków do zasiłku rodzinnego 15 708, tj. 37,9% stanowił dodatek z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej, na który wydatkowano 1 256,64 tys. zł.

Z ogólnej liczby wypłaconych świadczeń opiekuńczych 87,0% stanowił zasiłek pielęgnacyjny, wypłacony w kwocie 8 449,42 tys. zł.

Dodatki mieszkaniowe

W okresie od 2009 r. do 2013 r. złożono łącznie 36 794 wnioski o przyznanie dodatków mieszkaniowych. Liczba złożonych wniosków począwszy od 2009 r. zmniejszała się i w 2013 r. wyniosła 6 987.

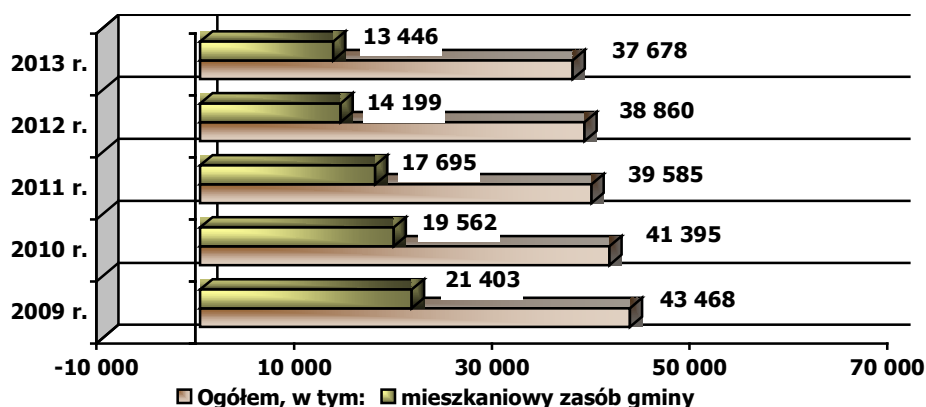
Tabela 28 Liczba złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ilość złożonych wniosków	7 890	7 534	7 283	7 100	6 987

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013 ogółem wyniosła 200 986, z czego 86 305 to dodatki dla użytkowników mieszkań tworzących mieszkaniowy zasób gminy. W 2013 r. wypłacono 37 678 dodatków, gdzie 35,7% stanowił mieszkaniowy zasób gminy.

Wykres 23 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

Łączna kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013 wyniosła 37 292,86 tys., z tego 14 861,45 tys. zł dot. dodatków w mieszkaniowym zasobie gminy.

Tabela 29 Wypłacone dodatki mieszkaniowe w latach 2009-2013

Lp.	Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
1.	Wysokość wypłaconych dodatków mieszkaniowych ogółem, w tym: - mieszkaniowy zasób gminy	7 286,93 tys. zł 3 409,65 tys. zł	7 287,23 tys. zł 3 180,62 tys. zł	7 555,29 tys. zł 3 098,93 tys. zł	7 653,98 tys. zł 2 638,17 tys. zł	7 509,43 tys. zł 2 534,08 tys. zł
2.	Średnia wysokość wypłaconego dodatku mieszkaniowego ogółem, w tym: - mieszkaniowy zasób gminy	ok. 168 zł ok. 159 zł	ok. 176 zł ok. 163 zł	ok. 191 zł ok. 175 zł	ok. 197 zł ok. 186 zł	ok. 199 zł ok. 188 zł

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPR w Bytomiu

W 2013 r. wypłacono dodatki na kwotę 7 509,43 tys. zł, z tego 33,7% stanowiły dodatki dla użytkowników mieszkań, tworzących mieszkaniowy zasób gminy. Średnia wysokość wypłaconego dodatku wyniosła 199 zł.

W placówkach pomocy społecznej w 2013 r. przeprowadzono przedsięwzięcia inwestycyjne i remontowe oraz dokonano zakupów inwestycyjnych, w tym m.in.:

- w Noclegowni przy ul. Kosynierów, w ramach adaptacji niewykorzystanego skrzydła budynku (II etap) wykonano nową instalację elektryczną, instalację wod.-kan. oraz instalację c.o.;
- w Dziennym Domu Pomocy nr 3 oraz Dziennym Domu Pomocy Społecznej nr 4 wymieniono drzwi zewnętrzne;
- w Terenowym Punkcie Pomocy Środowiskowej nr 8 wymieniono kanalizację deszczową na odcinku od budynku do studni kanalizacyjnej;
- w 3 obiektach MOPR wykonano systemy alarmowe oraz podłączenia do systemu monitoringu firmy ochrony mienia.

W 2013 r. zrealizowano zakupy inwestycyjne obejmujące zakup drukarki do drukowania Bytomskich Kart Seniora, na łączną kwotę 3,8 tys. zł.

3.7 Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego

Zmieniając przemysłowe oblicze Bytom podkreśla swe walory kulturalne rozwijając działalność w ośrodkach kultury. Do najważniejszych z nich należą:

- **Opera Śląska** (wojewódzka samorządowa instytucja kultury)

Teatr operowy w Bytomiu stanowi od blisko 70 lat dumę społeczeństwa bytomskiego. Siedzibą Opery Śląskiej jest zabytkowy, ponad 100-letni gmach. Opera, by upowszechniać sztukę, stale gości na scenach macierzystego regionu, a także w innych miastach Polski.

W roku 2013 Opera Śląska zaprezentowała 203 spektakle ogółem, w tym w siedzibie: 160 (140 na dużej scenie, 20 w sali im. Adama Didura), premierowych 1, na wyjazdach krajowych 42, a zagranicznych 1.

Przedstawienia i koncerty obejrzało łącznie 78 115 widzów.

Porównanie danych w stosunku do lat poprzednich przedstawia się następująco:

Tabela 30 Porównanie ilości spektakli i widzów w Operze Śląskiej w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ilość spektakli	280	194	184	182	203
Ilość widzów	164 152	98 054	88 758	76 268	78 115

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

Najważniejszymi wydarzeniami artystycznymi w roku 2013 były:

- premiera Fredericko Loewe My Fair Lady, musical pod kierownictwem muzycznym Andrzeja Knapa, w reżyserii i inscenizacji Roberta Talarczyka,
- występ Opery Śląskiej w Sali Kongresowej w Warszawie z operetką Baron Cygański,
- VI Gala Baletowa zorganizowana z okazji Międzynarodowego Dnia Tańca,
- występ Opery Śląskiej na scenie Państwowego Zespołu Ludowego Pieśni i Tańca Mazowsze z operą Traviata,
- zakończenie 68 sezonu artystycznego operą Tosca oraz wręczenie nagród Opery Śląskiej w siedzibie teatru,
- VII Bytomska Noc Świętojańska odbywająca się w ramach Dni Bytomia,
- inauguracja I Europejskiej Akademii Sztuki Wokalnej, w której uczestniczyli młodzi śpiewacy z Ukrainy, Łotwy, Rosji, Niemiec, Włoch i Polski,
- IV Metropolitalna Noc Teatrów,
- jubileusz 55-lecia pracy artystycznej Wiesława Ochmana, wznowienie opery M. Musorgskiego Borys Godunow,
- Gala Verdi/Wagner - koncerty dedykowane twórczości Giuseppe Verdiego i Ryszarda Wagnera w dwusetną rocznicę urodzin kompozytorów,
- występ Opery Śląskiej na scenie Teatru Śląskiego w czeskiej Opawie z przedstawieniem Don Carlos G. Verdiego.

- **Muzeum Górnos Śląskie** (wojewódzka samorządowa instytucja kultury)

Muzeum Górnos Śląskie jest jednym z najstarszych na Górnym Śląsku. Jego historia sięga 1910 roku, kiedy przez grupę miłośników dziejów Bytomia zostało założone Bytomskie Towarzystwo Historyczno-Muzealne. Nowy rozdział działalności, pod zmienioną nazwą Muzeum Górnos Śląskie w Bytomiu, liczy się od 1950 roku. Dziś Muzeum Górnos Śląskie to poważna, licząca się w kraju placówka muzealna o niekwestionowanym dorobku, bogatych zbiorach i autonomicznym programie.

W Muzeum funkcjonuje siedem działów merytorycznych: Dział Archeologii, Dział Etnografii, Dział Historii, Dział Przyrody, Dział Sztuki, Dział Edukacyjno-Promocyjny oraz działy pomocnicze jak np.:

Dział Wydawniczy czy Biblioteka. Pracownicy każdego z nich prowadzą własną działalność wystawienniczą, badawczą oraz przygotowują publikacje ze swojej dziedziny.

Ogółem wystaw czasowych własnych organizowanych w MGB w 2013 roku było 12. Frekwencja na wystawach organizowanych w siedzibie oraz poza siedzibą wyniosła łącznie 111 839 osób, przy czym na wystawach organizowanych w siedzibie odnotowano 26 281 zwiedzających, natomiast poza siedzibą – oszacowano, biorąc pod uwagę ilość sprzedanych biletów, tę liczbę na ponad 85 558 osób.

W Muzeum Górnośląskim w 2013 roku można było obejrzeć wystawy własne stale prezentowane w gmachu głównym przy pl. Jana III Sobieskiego. Są to:

- „Przyroda Górnego Śląska. Lasy. Wody i mokradła”,
- „Galeria Malarstwa Polskiego”,
- „Z życia ludu śląskiego XIX-XX wieku”.

Muzeum Górnośląskie było również miejscem organizacji wystaw czasowych prezentowanych zarówno w gmachu głównym, jak i również w budynku przy ul. Korfantego tj. m.in.:

- „Galeria Sztuki Współczesnej. Pokaz 4”,
- „Utracone nadzieje. Ludność żydowska w województwie śląskim/katowickim w latach 1945-1970”,
- „Skarby średniowiecznej Wielkopolski”,
- „Fotografia dzikiej przyrody 2012”,
- „Na styku lądu i morza”,
- „Kościoły drewniane na Górnym Śląsku”,
- „Białoruska sztuka współczesna”,
- „Via Regia – szlak wędrówki gatunków”,
- „Słynne Wille Polski”,
- „Malarstwo Stanisława Rodzińskiego”,
- „Homo Viator - balonem, dylizanssem, koleją”,
- „Od lunety Galileusza do teleskopów kosmicznych”,
- „Górnośląskie Kroszonki 2013”,
- „Świat Rity Dubas”,
- „Najświętsza Panienka w sztuce ludowej. Ze zbiorów Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu”,
- „Kompozytor z Rozbarku ks. Grzegorz Gerwazy Gorczycki (ok. 1665-1734)”,
- „Zapomniane nekropolie”,
- „Za waszą i naszą wolność. Sojusz Piłsudski-Petrula 1920”,
- „Przy kuchennym stole – wnętrza i smaki kuchni śląskiej”,
- „Afryka”, wystawa prac studentów Uniwersytetu III,
- „Moja-twoja kultura. Ja w mieście wielokulturowym”.

Wystawy własne, czasowe i okolicznościowe prezentowane poza siedzibą MGB były organizowane w miejscach takich, jak:

- Centrum Handlowe Agora w Bytomiu,
- Międzynarodowy Port Lotniczy w Katowicach,
- Narodowe Muzeum Sztuki w Mińsku na Białorusi,
- Muzeum Krajoznawcze w Witebsku na Białorusi,
- Muzeum Górnośląskie w Ratingen w Niemczech,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Katowicach,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy w Gliwicach,
- Akademia Muzyczna w Katowicach.

W Muzeum Górnośląskim w 2013 roku odbyło się szereg spotkań, warsztatów i wykładów takich, jak:

- lekcje muzealne, w których udział wzięło łącznie 7 378 uczestników,
- cykl 11 otwartych spotkań zatytułowanych Skarby Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, w których uczestniczyło 221 osób,
- cykl 10 spotkań zatytułowanych Rozbieranie Śląska - w których udział wzięło 325 osób,
- 17 koncertów,
- Noc Muzeów, w której uczestniczyło 7 496 osób.

Łącznie w imprezach organizowanych przez MGB w 2013 roku udział wzięło 129 638 osób.

Tabela 31 Porównanie frekwencji zwiedzających Muzeum Górnośląskie w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Liczba zwiedzających	34 128	15 020	70 180	89 568	111 839

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Kultury i Sportu UM w Bytomiu

□ **Bytomskie Centrum Kultury** (miejska samorządowa instytucja kultury)

W 2013 roku Bytomskie Centrum Kultury zorganizowało łącznie 324 imprezy, z czego 202 to projekty własne BCK, współorganizacje - 17, wynajmy - 84, a użyczenia – 21. Łączna liczba widzów na wszystkich imprezach wyniosła 47 550 osób, z tego:

- na biletowanych imprezach w siedzibie: 27 630 osób,
- na wydarzeniach plenerowych: 17 920 osób.

W 2013 roku Bytomskie Centrum Kultury zrealizowano kolejne edycje imprez cyklicznych tj.:

- XIII Zimowa Zakręcona Feriada Artystyczna,
- HartOFFanie Teatrem – cykl prezentacji grup teatru niezależnego,
- TEATROMANIA – XV Międzynarodowy Festiwal Teatralny,
- „Kwiaty na kamieniach” XXII Ogólnopolski Festiwal Piosenki Poetyckiej,
- BCKino – Bajkowe BCKino oraz kino plenerowe pod Szybem Krystyna,
- Młodzieżowa Akademia Filmowa, Kino Szkoła,
- Muzyka Od Środka,
- Tylko nie Bytom!,
- Śląska Jesień Literacka,
- Restart przychodni kreatywnej Bobrek Art4!,
- 5 zeta dla kabareta,
- V Festiwal Dziwnie Fajnie,
- XI Festiwal Teatralny dla dzieci MASKARADA.

Bytomskie Centrum Kultury w 2013 r. zrealizowało na zasadach współpracy następujące imprezy:

- Koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- Oratorium Śląskie „Wziemięzięci”,
- Bytomska Premiera Monodramu Karin Stanek,
- Festiwal Polskich Filmów Krótkometrażowych SHORT WAVES,
- Halo Echo - Ogólnopolski Przegląd Dziecięcych Filmów Animowanych,
- Dni Bytomia - w tym Bytomską Noc Świętojańską,
- Święto Mieszkańców Rozbarku,
- Święto Mieszkańców Bobrka,
- XXVI Międzynarodowy Studencki Festiwal Folklorystyczny.

Bytomskie Centrum Kultury w 2013 zorganizowało łącznie 8 wystaw, w tym 4 w swojej galerii BASZTA. Wszystkie wernisaże zgromadziły łącznie 286 osób, natomiast wystawy odwiedziło łącznie 775 osób. Do zasługujących na szczególną uwagę należą:

- Gra Światła – wystawa grupy artystycznej GAMA,
- Tytus najślynniejszy harcerz Rzeczypospolitej, czyli historia Tytusa, Romka i Atomka,
- Kresy mało znane - wernisaż połączony z wykładem K. Węglińskiej: Kresy mało znane. Opowieść o miejscach i ludziach z ziem ukraińskich,
- Przestrzeń i kolor - malarstwo i grafika Aleksandry Huk-Wiatrowskiej,
- SMILEsia - Uśmiech Śląska - karykatury autorstwa Marka Greli,
- Bobrek Fashion Street.

Na scenie Bytomskiego Centrum Kultury w roku 2013 wystąpiły następujące kabarety:

- Hrabi,
- Ani MruMru,
- Limo,
- Grupa MoCarta,
- Paraniennormalni.

□ **Śląski Teatr Tańca** (miejska samorządowa instytucja kultury)

W 2013 r. Śląski Teatr Tańca zorganizował XX Międzynarodową Konferencję Tańca Współczesnego i Festiwal Sztuki Tanecznej. Liczba widzów na konferencji wyniosła 2 000, a liczba uczestników pozostałych projektów 300 osób.

Ważniejszymi projektami zrealizowanymi w 2013 r. były:

- warsztaty terapii przez ruch,
- warsztaty taneczne w ramach akcji Dotknij Teatru,
- Ogólnopolskie Warsztaty Tańca Współczesnego.

Informacje o likwidacji Śląskiego Teatru Tańca

Uchwałą Rady Miejskiej nr XVIII/249/13 z dnia 26 sierpnia 2013 r. wszczęto postępowanie likwidacyjne Śląskiego Teatru Tańca. Dnia 1 września 2013 postępowanie rozpoczęto, a 31 grudnia 2013 r. zakończono.

□ **Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark** (miejska samorządowa instytucja artystyczna)

Uchwałą Rady Miejskiej nr XXI/286/13 z dnia 28 października 2013 roku powołano nową samorządową instytucję artystyczną: Bytomski Teatr Tańca i Ruchu Rozbark, który wpisany został do rejestru instytucji kultury Gminy Bytom dnia 18 grudnia 2013 roku.

Podstawową misją i założeniem nowej instytucji artystycznej jest tworzenie i propagowanie sztuki tańca współczesnego, wzbogaconego o inne formy sztuki ruchu, takie jak: pantomima, balet klasyczny, taniec uliczny itp. Działalność merytoryczna Bytomskiego Teatru Tańca i Ruchu Rozbark opierać się ma na trzech pionach: działalności artystycznej, działalności edukacyjnej i działalności społecznej.

□ **Miejska Biblioteka Publiczna** (miejska samorządowa instytucja kultury)

Miejska Biblioteka Publiczna w Bytomiu działa na rzecz społeczności lokalnej miasta poprzez gromadzenie, opracowywanie, przetwarzanie i udostępnianie źródeł oraz zasobów wiedzy utwalonych i rozpowszechnianych w różnych formach i na różnych nośnikach. W MPB znajdują się:

- Dział informacyjno-biblioteczny z informatorium oraz Pracownią Historii Bytomia i Informacji Regionalnej,
- Dział instrukcyjno-metodyczny,
- Dział gromadzenia opracowania i organizacji zbiorów,
- Dział udostępniania zbiorów z czytelnią ogólną, wypożyczalnią literatury beletrystycznej, wypożyczalnią literatury popularnonaukowej, wypożyczalnią zbiorów audiowizualnych oraz wypożyczalnią literatury dla dzieci i młodzieży,
- Dział sieci terytorialnej z 10 placówkami filialnymi,
- Zespół specjalistów ds. marketingu i promocji.

Księgozbiór biblioteki na koniec 2013 roku liczył 252 703 wol., w tym:

- literatury pięknej i dla dorosłych 110 881 wol.,
- literatury pięknej dla dzieci i młodzieży 33 357 wol.,
- literatury popularno-naukowej 108 465 wol.

W roku 2013 zakupiono 7 526 woluminów, w tym w ramach programu operacyjnego Ministerstwa Kultury - Promocja Czytelnictwa, Priorytet Rozwój Księgozbiorów Bibliotek - 2 721 wol.

W wypożyczalniach zarejestrowano 13 802 czytelników. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika wyniosła 20,85 egz.

Liczba czytelników na 100 mieszkańców Bytomia w roku 2013 wyniosła 9, natomiast wskaźnik wypożyczeń na 100 mieszkańców w roku 2013 wyniósł 181.

Biblioteka bytomska jest inicjatorem wielu działań kulturalnych, edukacyjnych i promocyjnych, które odbyły się w 2013 r. Na szczególną uwagę zasługują następujące projekty:

- wydanie publikacji Profesor Władysław Studencki - patron bytomskiej biblioteki w 20 rocznicę nadania im. prof. W. Studenckiego Miejskiej Bibliotece Publicznej w Bytomiu,
- projekt Akademia Zdrowia,
- Spotkania z pasjami - cykl 12 spotkań on-line w formie wideokonferencji organizowanej dla osób starszych,
- akcja Wędrujący Żółty Regał,
- akcja Odjazdowy Bibliotekarz - rajd rowerowy,
- Bytomskie Spotkania Historyczne.

Ponadto MBP była inicjatorem dodatkowych zajęć, w których uczestniczyło ogółem 32 067 osób. Są to m.in.:

- lekcje biblioteczne,
- wycieczki,

- konkursy plastyczne,
- konkursy literackie,
- zajęcia dla dzieci i młodzieży szkolnej podczas ferii zimowych oraz wakacji letnich,
- spotkania autorskie,
- prelekcje,
- Dyskusyjny Klub Książki.

Bytomska biblioteka prowadzi również działalność wystawienniczą. W Galerii Rotunda MBP w 2013 r. zostało zorganizowanych szereg wystaw, m.in.:

- wystawa prac w technice gumy Tomasza Grabca,
- wystawa Idąc w nieznane Wojtki Nogi,
- wystawa Miasta Górnego Śląska i Zagłębia,
- wystawa fotograficzna W pędzącym tabunie Mariusza Broszkiewicza,
- wystawa fotograficzna Poza Europą Joanny Kuleszczyk i Magdaleny Bosek,
- wystawa Pochwal się bryką,
- wystawa prac Veroniki Zafon,
- wystawa fotografii przyrodniczej Pasjonaci Przyrody,
- wystawa Cyfrowo i otworkowo.

□ **Galerie Sztuki**

Na różnorodność oferty kulturalnej miasta wpływa również działalność innych placówek kulturalnych, tj. galerii sztuki. Na terenie Bytomia czynną działalność prowadzą:

- Galeria Pod Sztrychem przy MDK nr 1, w której zorganizowano w 2013 r. sześć wystaw, które odwiedziło 550 osób. Były to:
 - Kobiecość,
 - fotografie z pracowni Stanisława Usienia,
 - Sztuk 4 - we współpracy z BWA w Tarnowie,
 - linoryty Anety Pliszka,
 - prace i instalacje Marii Polakowskiej-Prokopiak,
 - wiklina unikatowa Stanisława Dziubaka.
- Galeria Rotunda Miejskiej Biblioteki Publicznej,
- Galeria Na Poziomie w Centrum Handlowo-Usługowym AGORA, w której zorganizowano 12 wystaw, a szacunkowo wystawy te zobaczyło 3-6,7 tys. osób, tj. 10% klientów centrum handlowego,
- Galeria Motoryzacji i Techniki - działająca w ramach Bytomskiego Ośrodka Edukacji w Bytomiu, w której odbyły się:
 - wystawa Stare Samochody,
 - plenerowe wystawy słuchaczy Uniwersytetu III wieku,
 - X Parada Pojazdów Zabytkowych
 - Ekspozycja Stała Pojazdów Militarnych.

Galeria była również miejscem innych ważnych wydarzeń, takich jak:

- IX Śląskie Manewry - Zlot Pojazdów Militarnych,
- Noc Muzeów,
- program telewizyjny Odrobina Polski w TVN Turbo, którego była głównym punktem,

Ponadto Galeria została zaprezentowana na V Międzynarodowych Targach Turystyki w Zabrzu.

Pozostałe galerie funkcjonujące w Bytomiu to:

- Galeria KOLOR,
- Galeria przy klubie muzycznym GOTYK,
- Galeria SPAP PLASTYKA,
- Śląska Galeria Sztuki & studia ARTystycznych realizacji,
- Galeria SUPLEMENT,
- Galeria Sztuki Użytkowej STALOWE ANIOŁY,
- Galeria Pod Czapłą,
- Galeria przy klubie muzycznym MUSEUM MUSIC REPUBLIC,
- Galeria FOYER Opery Śląskiej,
- Galeria przy Klubie Muzycznym BRAMA,
- Galeria przy Klubie Muzycznym Stara Platforma.

□ Centra Sztuki Współczesnej

Centrum Sztuki Współczesnej KRONIKA, prezentujące w 2013 r. swoje prace oraz wydawnictwa również poza Bytomiem, m.in.: w Krakowie, Poznaniu, Częstochowie, Florencji, Mediolanie, Londynie, Berlinie oraz Wiedniu. W 2013 r. CSW KRONIKA zorganizowało łącznie: 15 wystaw głównych, a liczba widzów, które ogółem wzięły udział w wymienionych imprezach to 5 750 osób. Wystawy zorganizowane przez CSW KRONIKA w 2013 roku to:

- The world for this place is not utopia Magdy Tothovej,
- Zdobywcy słońca Anny Baumgart,
- Gdzie masz czapkę Bartka Materka,
- Touchscreen Łukasza Obałka,
- Biuro Podróży Mary & Margaret,
- Archeologia utopii Katarzyny Górnej i Jakuba Majmurka,
- Co jedzą rusałki? Bogny Burski,
- Sztuka dla sztuki Szymona Kobylarza,
- Transitory human Adama Laski,
- Polowanie Dominika Ritszela,
- Knowledge for Silesia, Manuals for public spaces Mateja Vakuli,
- Nowe życie - wystawa dla najmłodszych,
- The city is empty,
- Workers of the art world unite,
- Volume 1. Fifteen feet of pure white snow Piotra Bujaka.

Centrum było również organizatorem pokazów filmowych:

- Z daleka widok jest piękny w reż. Anny Sasnal i Wilhelma Sasnal,
- Eksmisja w reż. F.A.Malinowskiego.

Ponadto CSW KRONIKA zrealizowało:

- projekt Metropolis, w ramach którego odbyło się 6 wystaw oraz 13 towarzyszących rezydencji artystycznych,
- pokaz międzynarodowego przeglądu sztuki video THE 01, selekcja animacji Ars Electronica Festival z Linz z Austrii.

W CSW Kronika kontynuowano również projekty cykliczne, które stały się stałym elementem działalności Kroniki, tj.:

- warsztaty edukacyjno-artystyczne dla dzieci i młodzieży (Świetlica Sztuki),
- zajęcia z języka angielskiego dla dzieci, prowadzone przez zagranicznych wolontariuszy,
- Ferie z Kroniką, prowadzone m.in. przez Jose Carlosa Torresa Sanchez, kubańskiego nauczyciela salsy, działającego wiele lat w Bytomiu,
- warsztaty edukacyjne dla szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, specjalnych oraz słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Dodatkowo w 2013 r. Centrum:

- współpracowało ze Wspólnotą Burego Misia - organizacją społeczną zrzeszającą osoby niepełnosprawne wraz z ich rodzinami oraz wolontariuszami,
- zorganizowało spotkanie z przedsiębiorcami zatytułowane Design Silesia,
- zorganizowało seminarium wokół wystawy Tero Nauchy Życie w Bytomiu, którego trzonem była rozmowa i dyskusja z Michałem Latko,
- było organizatorem koncertów muzycznych Pawła Kulczyńskiego, Macjela Baranowskiego, Bartosza Zaskórskiego, Jose Sancheza i Radosława Sirko, Lugozi.

CSW KRONIKA było także wydawcą:

- Hotelu Silesia (we współpracy z Czytelnią Sztuki w Gliwicach),
- dramatu Gniazdo Bogny Burskiej,
- płyty Rudiego Deceliere Various Ends of The World.

□ MUZY

Nagroda Prezydenta Bytomia w dziedzinie kultury została przyznana w 2013 r. po raz siedemnasty. Nagroda jest formą uznania za twórczość artystyczną w danym roku lub za całokształt dokonań artystycznych. Jest przyznawana w 3 kategoriach, tj.: za osiągnięcia twórcze, za upowszechnianie kultury oraz zarządzanie kulturą. W 2013 r. po raz pierwszy MUZY wręczono wraz z Medalami Miasta. Laureatami MUZ 2013 r. zostali:

- Andrzej Styrna, malarz surrealista - w kategorii osiągnięć twórczych,
- VeroniQ Zafon (Weronika Drozd), artystka fotograf – w kategorii osiągnięć twórczych,
- Danuta Szymczyk, reżyserka teatrów dla dzieci i młodzieży - w kategorii upowszechniania kultury,
- Orkiestra Wojskowa w Bytomiu - w kategorii upowszechniania kultury.

- ❑ **MEDALAMI** Miasta Bytomia w 2013 roku, wręczanymi 9 listopada w Bytomskim Centrum Kultury wraz z nagrodami MUZA 2013 roku, uhonorowani zostali:
 - Henryk Dolewka, prezes Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.,
 - Jan Gawdzik, od 1945 prowadzący Zakład Fotograficzny FOTO-HANKA,
 - Irena Zawadzka, malarka.

Połączone uroczystości zorganizowano w 95. Rocznicę Odzyskania przez Polskę Niepodległości, a wszystkie wydarzenia uświetnił koncert Edyty Geppert wraz z muzykami.

Medale miasta Bytomia przyznawane są za szczególne zasługi dla miasta w dziedzinach: gospodarczej, naukowej, kulturalnej, społecznej, klubów sportowych, placówek oświatowych i edukacyjnych, związków zawodowych, partii politycznych oraz komisji Rady Miejskiej. Po raz pierwszy Honorowe Medale Miasta Bytomia przyznane zostały w 1998 roku.

W 2013 r. odbył się szereg imprez kulturalnych oraz uroczystości związanych z obchodami Świąt Narodowych, które upamiętnione zostały przez:

- Narodowy Dzień Żołnierzy Wyklętych - uroczystość odbyła się 1 marca z udziałem Wojskowej Asysty Honorowej 34. Dywizjonu Rakietowego OP w Bytomiu, bezpośrednio po Mszy Św., celebrowanej w Kościele pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny w Bytomiu,
- Święto Flagi Państwowej odbywające się 2 maja;
- Obchody 222 Rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3 maja i 92 Rocznicy III Powstania Śląskiego, którym towarzyszył udział Wojskowej Asysty Honorowej 34 Dywizjonu Rakietowego OP w Bytomiu. Część oficjalna obchodów została zorganizowana na placu Rynku, bezpośrednio po Mszy Św., celebrowanej w intencji ojczyzny w Kościele pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny w Bytomiu;
- Obchody Miejskie 95. Rocznicy Odzyskania przez Polskę Niepodległości - 9 listopada dla uczczenia Narodowego Święta w Bytomskim Centrum Kultury odbył się koncert Edyty Geppert.

Do ważniejszych imprez kulturalnych organizowanych w 2013 r. należą:

- koncert Marty Król – koncert Noworoczny Prezydenta Miasta Bytomia,
- Orszak Trzech Króli na bytomskim Rynku,
- premiera bytomska monodramu Karin Stanek w wykonaniu Agnieszki Wajs w reżyserii Aliny Moś-Kerger,
- VI Metropolitalne Święto Rodziny, koncert Bytomia Rodzinne Muzykowanie,
- Flash Mob na Rynku w ramach akcji Milka. Moje miasto się przytula,
- Bytom Najmilszym Miastem w Polsce - finał akcji Milka. Moje miasto się przytula - koncert Maryli Rodowicz na bytomskim Rynku na zakończenie ogólnopolskiego konkursu organizowanego przez ogólnopolskie media, w którym Bytom został laureatem,
- odsłonięcie rzeźby plenerowej autorstwa Jacka Wichrowskiego z Galerii Stalowe Anioły, upamiętniającej artystkę polskiego bigbitu - Karin Stanek; inicjatorem przedsięwzięcia było Stowarzyszenie Ligi Kobiet Nieobojętnych,
- wręczenie nagrody Ostoja Spokoju im. Matki Ewy Monice Witkowskiej-Kubas z woj. opolskiego,
- Świąteczna Wigilia – spotkanie zorganizowane na ul. Dworcowej, któremu towarzyszyło wspólne kolędowanie,
- festiwal Gorczycki Antico e Moderno, zorganizowany w Bytomiu po raz pierwszy w 2013 r. przez Śląskie Towarzystwo Muzyczne, które reprezentuje Krzysztof Batog; festiwal odbył się w dniach 4-12 października, a wszystkie imprezy w ramach festiwalu miały miejsce w dzielnicy Rozbark.

Imprezy cykliczne, które na stałe zostały wpisane w mapę kulturalną Bytomia, wspierane przez Gminę to:

- XV Międzynarodowy Festiwal Teatralny TEATROMANIA,
- XII Festiwal Muzyki Nowej,
- VIII Międzynarodowy Festiwal im. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego,
- Śląskie Manewry - IX Zlot Pojazdów Militarnych,
- X Parada Pojazdów Zabytkowych,
- VII Bytomska Noc Świętojańska odbywająca się w ramach obchodów Dni Bytomia,
- XII Bytomski Rajd Promienisty – organizowany w ramach Międzynarodowego Dnia Turystyki - odbywający się pod hasłem: Turystyka i zrównoważona energia - siłami napędowymi zrównoważonego rozwoju,
- III Mały festiwal Sztuki Wysokiej w ramach XIV Festiwalu Sztuki Wysokiej,
- Industriada 2013 - Święto Szlaku Zabytków Techniki, połączone z XIV Festiwalem Sztuki Wysokiej, organizowane w Bytomiu przy udziale PTTK Bytom, Armady Development S.A., Fortum Power and Heat Polska Sp z o.o., oraz Stowarzyszenia Górnośląskich Kolei Wąskotorowych.

W ramach Insudtraidy 2013 został zrealizowany projekt: To, co się napędza 2013.

Domy kultury i placówki kulturalno-oświatowe

❑ Młodzieżowy Dom Kultury nr 1

MDK nr 1 organizuje coroczne konkursy i przeglądy dotyczące wielu wydarzeń artystycznych od miejskich do regionalnych oraz eliminacje do konkursów wojewódzkich i ogólnopolskich. Należą do nich m.in.:

- VIII Międzynarodowy Młodzieżowy Turniej Brydża Sportowego Miast i Gmin – Turniej Młodzieży Szkolnej o memoriał Henryka Gagatka,
- Ogólnopolski Festiwal Poetycki Kwiaty na kamieniach,
- Jesienna Scena Recytatorska,
- Festiwal Żeglarski Wiosenne Szantowisko.

W 2013 roku na największą uwagę zasługują:

- Koncert noworoczny ANTONIADA,
- Wiosenne Szantowisko,
- X Międzynarodowe Biennale Współczesnej Tkaniny Artystycznej Dzieci i Młodzieży Silesiany.

W 2013 roku ogólna liczba imprez zorganizowanych przez MDK nr 1 to 87, natomiast liczba uczestników biorących udział w przedsięwzięciach organizowanych przez MDK nr 1 to 9 060 osób.

❑ Młodzieżowy Dom Kultury nr 2

MDK nr 2 już od dziesięciu lat jest głównym organizatorem Międzynarodowego Festiwalu Modeli Plastikowych i Redukcyjnych. W 2013 roku w festiwalu uczestniczyło 331 zawodników, wystawiono 1160 modeli z kraju i ze świata, wręczono 367 wyróżnień, nagród i medali. Pierwsza edycja konkursu okazała się ogólnokrajową, natomiast trzecia – już międzynarodową. Festiwal cieszy się dużym zainteresowaniem nie tylko krajowych, ale i światowych pasjonatów modelarstwa. W ramach festiwalu odbywa się szereg imprez towarzyszących, takich jak: warsztaty dla dzieci czy giełda modelarska.

W roku 2013 edycję festiwalu uświetniła m.in.: wystawa prac fotografii płk. Jerzego Białego. Ponadto MDK nr 2 prowadzi działalność edukacyjno-wychowawczą i obejmuje swoim zasięgiem dzieci oraz młodzież uczącą się, a także osoby pozaszkolne.

W roku 2013 młodzieżowy Dom Kultury nr 2 zorganizował łącznie 167 imprez, w tym – 68 edukacyjno-artystycznych. Uczestnikami wszystkich wydarzeń było łącznie: 9 469 osób, w tym w imprezach kulturalnych udział wzięło: 5 157 osób.

Ważniejsze przedsięwzięcia organizowane przez MDK nr 2 w 2013 roku, to:

- X Międzynarodowy Festiwal Plastikowych Modeli Redukcyjnych Bytom 2013,
- VII Wojewódzki Konkurs Wokalny Motyw miłości w piosence obcojęzycznej,
- II konkurs dramy obcojęzycznej Bytomski Broadway,
- V Miejski konkurs Plastyczny Mój Ulubiony Bohater,
- XIV Wojewódzki Konkurs Twórczość Dzieci i Młodzieży pt.: Moja ulubiona pora roku,
- Turniej FIFA CUP – turniej w piłce nożnej dla chłopców ze szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- Wojewódzki Barbórkowy Turniej Koszykówki klas V dziewcząt i chłopców,
- konkurs matematyczny Wielokąty, Obwody i Pola Powierzchni,
- Grand Prix Tenisa Stołowego,
- Grand Prix Bilarda,
- Wojewódzki Turniej Dziewcząt o Puchar MDK nr 2,
- IV Mistrzostwa Indywidualne w Szachach adresowane dla dzieci szkół podstawowych i gimnazjalnych,
- III Miejski Konkurs Wielcy Polacy Skarbem Narodu.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

Na koniec 2013 r. na terenie Bytomia do rejestru zabytków wpisanych było:

- 68 obiektów z zakresu zabytków nieruchomych, tj. budynki i budowle, układ urbanistyczny, parki, stanowiska archeologiczne, cmentarze, w tym jeden nieistniejący, lecz nie skreślony z rejestru zabytków,
- 336 zabytków ruchomych.

W 2013 r. do rejestru zabytków nieruchomych wpisano następujący obiekt z terenu Bytomia:

- Budynek Domu Pogrzebowego przy ul. Piekarskiej 99.

W 2013 r. wykaz zabytków nieruchomych wyznaczonych przez wojewódzkiego konserwatora zabytków do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków z terenu miasta Bytomia liczył 2 850 zabytków.

Tabela 32 Obiekty wpisane do rejestru zabytków w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Ilość obiektów nieruchomych	60	64	65	67	68
Ilość obiektów ruchomych	317	331	335	336	336

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków UM w Bytomiu

Rada Miejska w Bytomiu w 2013 r. przyznała dotacje celowe:

- Rzymskokatolickiej Parafii pod wezwaniem św. Krzyża w Bytomiu przy ul. ks. Jana Frenzla 14, z przeznaczeniem na konserwację rzeźby „Grupa ukrzyżowanie”, wpisanej do rejestru zabytków ruchomych decyzją nr B/165/10 z dnia 16.02.2010 r.,
- Rzymskokatolickiej Parafii pod wezwaniem Trójcy Świętej w Bytomiu przy ul. Kwietniewskiego 1, z przeznaczeniem na:
 - renowację ogrodzenia nagrobka ks. Józefa Szafranka, usytuowanego na cmentarzu Mater Dolorosa w Bytomiu, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych decyzją nr A/1354/87 z dnia 26.11.1987 r.,
 - konserwację części elewacji północnej - wieży bocznej przy zachrystii budynku kościoła pod wezwaniem Świętej Trójcy w Bytomiu, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych decyzją nr A/1354/87 z dnia 26.11.1987 r.

Na terenie Bytomia znajdują się następujące obiekty sakralne:

- 22 kościoły parafialne,
- kaplica sióstr Boromeuszek przy ul. Krakowskiej 30.

Spośród nich 9 jest wpisanych do rejestru zabytków.

Ponadto w Bytomiu znajduje się 19 cmentarzy, w tym:

- 15 cmentarzy parafialnych,
- 1 cmentarz żydowski,
- 2 cmentarze ewangelickie,
- 1 cmentarz komunalny.

Spośród powyższych 3 wpisane są do rejestru zabytków, w tym najsłynniejsza, najstarsza i największa bytomska nekropolia tj. cmentarz Mater Dolorosa.

Ponadto do obiektów zabytkowych dodatkowo zaliczyć należy również kościół pw. św. Małgorzaty i przyległy do kościoła cmentarz, które znajdują się na terenie stanowiska archeologicznego na Wzgórzu Małgorzatki wpisanego do rejestru zabytków.

Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków dokonało konserwacji płaskorzeźby ucznia na elewacji frontowej Zespołu Szkół Administracyjno-Ekonomicznych i Ogólnokształcących w Bytomiu przy ul. Webera 6.

3.8 Sport i rekreacja

Na terenie Bytomia aktywność sportowo-rekreacyjna była prowadzona na następujących obiektach zarządzanych przez Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz kluby i stowarzyszenia sportowo-rekreacyjne:

Tabela 33 Zestawienie obiektów sportowych na terenie Bytomia

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba obiektów
1.	Hale sportowe	4
2.	Stadiony piłkarskie	6
3.	Kompleks sportowy „Orlik”	2
4.	Kompleks sportowy „Torkacik”	1
5.	Strzelnice	2
6.	Kąpieliska kryte	2
7.	Kąpieliska otwarte	1
8.	Lodowisko sztuczne kryte	1
9.	Lodowisko sezonowe	1
10.	Korty tenisowe otwarte	13
11.	Korty tenisowe kryte	9

12.	Korty do squash'a	4
13.	Skatepark	1

źródło: Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Bytomiu

Ponadto całorocznym obiektem sportowo-rekreacyjnym leżącym na terenie Bytomia, ale nie zarządzanym przez miasto, są Dolomity Sportowa Dolina w Bytomiu Suchej Górze. Ośrodek ten jest popularnym centrum sportów zimowych.

27 września 2013 roku oficjalnie otwarto w Bytomiu 9-dołkowe pole golfowe (Armada Golf Club). Pole golfowe znajduje się na terenie zrewitalizowanym po byłej KWK Szombierki.

Na terenie miasta Bytomia aktywnie działalność sportową prowadziły:

- 40 stowarzyszeń kultury fizycznej,
- 15 uczniowskich klubów sportowych,
- 24 stowarzyszenia kultury fizycznej, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej.

Do ważniejszych imprez sportowo-rekreacyjnych w 2013 roku zaliczyć należy następujące projekty:

❑ AKCJA ZIMA W MIEŚCIE 2013

Akcje przeprowadzono w 16 placówkach oświatowych. Pod okiem nauczycieli blisko 3 000 uczniów wzięło udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych. Ponadto udostępniono ściankę wspinaczkową usytuowaną w Hali na „Na Skarpie” w Bytomiu wraz z organizacją zajęć dla uczniów bytomskich szkół podstawowych i gimnazjalnych.

❑ AKCJA LATO W MIEŚCIE 2013

Podczas wakacji letnich Wydział Kultury i Sportu zorganizował akcje: „Żyj sportowo wyjazdowo” – 6 mini turnusów (4 dniowych) w Ośrodku Wypoczynkowym ZHP Hufiec Bytom w Kokotku, z których skorzystało 320 dzieci z Bytomia.

❑ V BYTOMSKI PÓLMARATON

22 września 2013 roku ponad 1 500 biegaczy wzięło udział w V Bytomskim Półmaratonie. Trzecie miejsce w biegu zajął Bytomianin Dariusz Laksa. Zwycięzcą został Etiopczyk Ashenafi Erkolo. Trasę ponad 21 kilometrów pokonał w czasie 01:10:25. Drugie miejsce ze stratą sześciu sekund zajął Sawe Elisha Kiprotich z Kenii. Bytomianin do zwycięzcy stracił blisko trzy minuty. Wśród biegaczy można było zobaczyć nie tylko amatorów, ale i zawodowców na co dzień trenujących w klubach. Wśród wszystkich zawodników, którzy ukończyli bieg, rozlosowano nagrodę główną, ufundowaną przez głównego sponsora, samochód osobowy Skoda Fabia. Dla zawodników lubiących biegać na krótszych dystansach organizatorzy przygotowali bieg na 10 km. Najszybciej ukończył go Mieczysław Stefaniak. Na drugim miejscu uplasował się Adam Sitkiewicz, a na trzecim Rafał Chomik. Dziesięciokilometrowy dystans w niedzielę pokonało 288 biegaczy.

Fot. 7 Zawodnicy V Bytomskiego Półmaratonu

❑ VII BYTOMSKI BIEG KONSTYTUCJI 3 MAJA

3 Maja 2013 r. na trasę VII Bytomskiego Biegu Konstytucji wyruszyło ponad 500 osób. Przed głównym biegiem miał miejsce bieg rekreacyjny, w którym brały udział dzieci, w ramach akcji „Polska Biega”. Przyciągnął on w tym roku ponad 320 osób. Zadaniem uczestników było pokonanie jednej pętli ulicami wokół bytomskiego Rynku. W ramach biegu głównego zawodnicy mieli do pokonania 4 pętli o łącznej długości 5 km. Podobnie jak w latach ubiegłych nie zabrakło wytrawnych sportowców - zarówno nastolatków, jak i osób starszych. Liderzy biegu potrzebowali zaledwie kilku minut, aby zdublować końcówkę stawki. Najszybszy okazał się Paweł Papierzański, który wyprzedził Kamila Czapłę i Michała Kwiecińskiego. Wśród kobiet bezkonkurencyjna była Wiktoria Frycz. Na podium uplasowały się także Magdalena Sznepka i Brygida Mikołajczyk.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Bytomiu w roku 2013 przeprowadził łącznie 91 imprez, z czego 22 własne, w których udział wzięło około 12 000 osób. OSiR współuczestniczył także w organizacji imprez organizowanych przez swoich partnerów, m.in.: Urząd Miejski, szkoły, kluby

sportowe, stowarzyszenia, Młodzieżowe Domy Kultury, Komendę Miejską Policji, Armadę Development, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, TV Sfera, Państwową Straż Pożarną.

Na szczególną uwagę zasługują:

- Mistrzostwa Polski południowej w tańcu towarzyskim,
- Mistrzostwa Bytomia w pływaniu,
- Mistrzostwa Bytomia w tenisie stołowym,
- Mistrzostwa Bytomia w siatkówce plażowej,
- Mistrzostwa Bytomia w badmintonie,
- Mistrzostwa Bytomia w koszykówce juniorów,
- Turniej Niepodległości w piłce wodnej,
- Turniej piłki nożnej o Puchar Dyrektora OSiR,
- Belka sezon 2012-2013 oraz 2013-2014,
- Orlik Polska,
- Silesian Skate Show Part I – deskorolka,
- Silesian Skate Show Part II – rolki,
- Streetball,
- Bytomski Cross Wiosenny,
- Bytomska Mała NBA,
- Mistrzostwa Śląska w łyżwiarstwie szybkim,
- VIII Międzynarodowy memoriał im. Leszka Błazyńskiego,
- Międzynarodowe Otwarte Mistrzostwa Województwa Śląskiego w Karate Tradycyjnym,
- Bieg Rekreacyjny,
- VII Bieg Konstytucji 3 Maja,
- V Bytomski Półmaraton.

Fot. 8 Silesian Skate Show Part II – rolki

□ SPORTOWY LAUR BYTOMIA

Laureatami nagrody Prezydenta Miasta Bytomia za szczególne osiągnięcia sportowe w 2013 roku zostali:

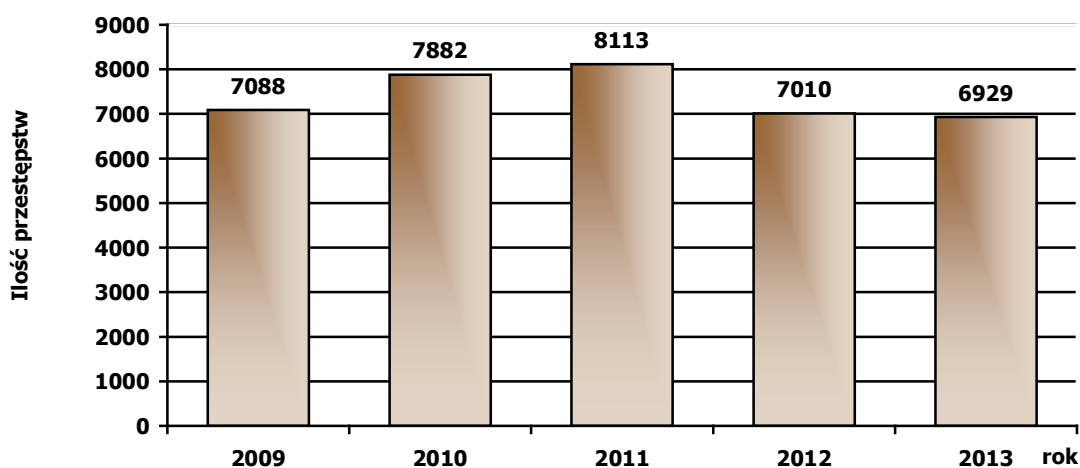
- Pan Grzegorz Panfil, reprezentujący Klub Sportowy „Górnik” Bytom - w kategorii „Sportowiec (senior)”,
- Pani Ewa Konieczny, reprezentująca Górniczy Klub Sportowy „Czarni” Bytom w kategorii „Sportsmenka (senior)”,
- Pani Arleta Podolak, reprezentująca Górniczy Klub Sportowy „Czarni” Bytom w kategorii „Sportowiec lub Sportsmenka (junior)”,
- drużyna mężczyzn TMH „Polonia” Bytom w kategorii „Drużyna”,
- Pan Dariusz Łukaszewski, trener w KS „Górnik” Bytom - w kategorii „Trener i Działacz Sportowy”,
- Pan Janusz Wojnarowicz, za dorobek sportowy (całokształt kariery),
- Pan Henryk Dolewka, Prezesa Zarządu Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Bytomiu – w kategorii „Mecenas Sportu”.

3.9 Bezpieczeństwo Publiczne

Działania Komendy Miejskiej Policji

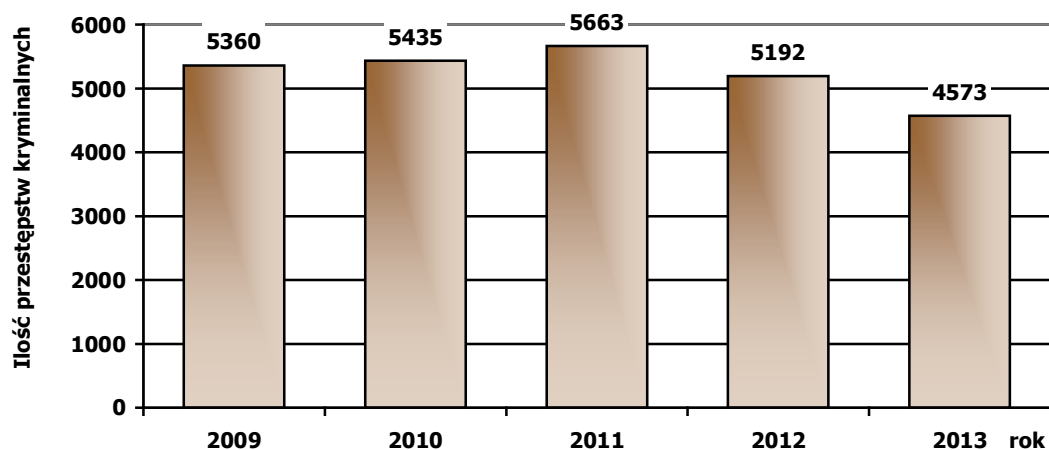
Od początku roku 2013 na terenie miasta stwierdzono ogółem 6 929 przestępstw, z tego 24,0% stanowiły przestępstwa gospodarcze, natomiast 66,0% przestępstwa kryminalne.

Wykres 24 Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Wykres 25 Ilość przestępstw kryminalnych stwierdzonych na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

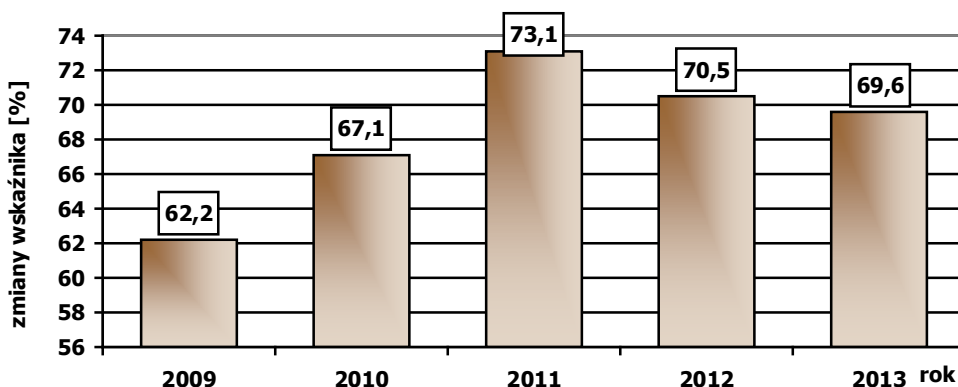
Tabela 34 Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Bytomia w 2013 r.

Przestępstwa	Dochodzenia wszczęte	Przestępstwa stwierdzone	Przestępstwa wykryte	Wykrycia (%)
Wskaźniki statystyczne za okres od stycznia do grudnia 2013 r.				
Ogółem	4 946	6 929	4 854	69,6
w tym:				
- kryminalne	3 770	4 575	2 720	62,1
- gospodarcze	520	1 664	1 623	97,5

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Wskaźnik wykrywalności przestępstw jest swoistym miernikiem efektywności działań policji. W porównaniu do roku poprzedniego obniżył się o 0,9% i kształtował się na poziomie 69,6%.

Wykres 26 Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2009-2013

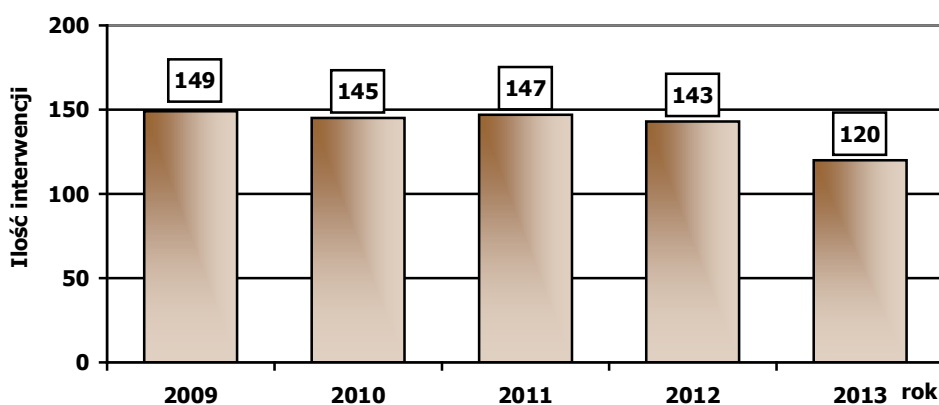

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMP w Bytomiu

Do Sądu Rejonowego Wydziału II i VIII Karnego w Bytomiu skierowano w okresie od stycznia do grudnia 2013 r. 1 360 wniosków o ukaranie, z tego 35,4% stanowiły wykroczenia przeciwko mieniu. Nałożono 23 596 mandatów karnych, z tego 43,0% dot. postępowania mandatowego przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi ruchu drogowego.

Dodatkowo na terenie miasta odnotowano 1 625 zdarzeń drogowych, w tym 1 505 kolizji i 120 wypadków, w wyniku których 140 osób zostało rannych, a 3 osoby zginęły.

Wykres 27 Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMPS w Bytomiu

Działania Straży Pożarnej

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej odnotowała w 2013 r. 1 022 pożary oraz 1 297 miejscowych zagrożeń. Najczęstszą przyczyną pożarów było podpalenie umyślne, w tym akty terroru, tj. 449 (43,9%). Szczegółowe dane prezentuje tabela nr 35.

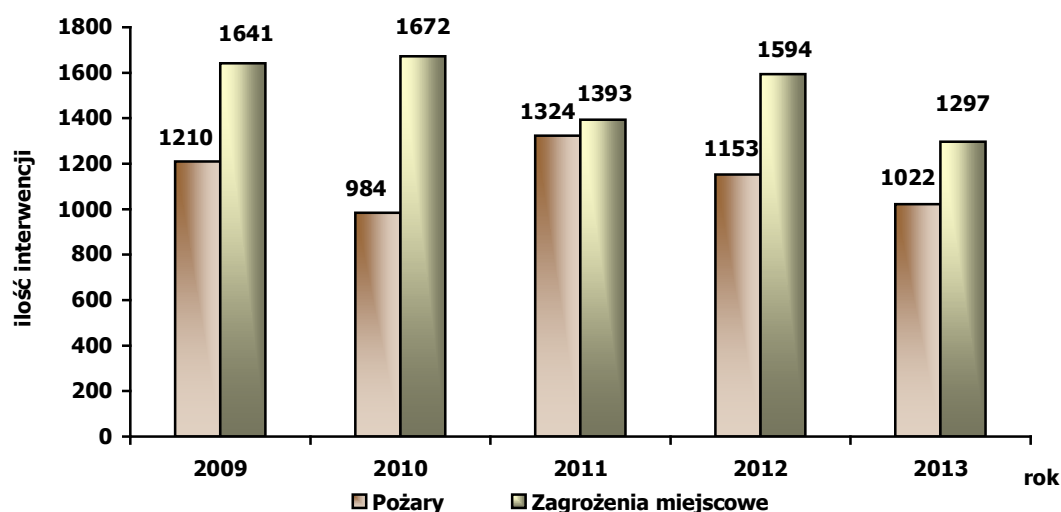
Tabela 35 Struktura interwencji Straży Pożarnej na terenie miasta

Lp.	Rodzaj zdarzenia oraz jego przyczyna	2013 r.
	Liczba zdarzeń ogółem, w tym:	2 581
1.	Pożary, w tym:	1 022
	- nieostrożność osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym	404
	- wady urządzeń ogrzewczych	6
	- wady urządzeń mechanicznych	8
	- wady urządzeń instalacji elektrycznej (bez urządzeń ogrzewczych)	37
	- nieprawidłowa eksploatacja urządzeń ogrzewczych na paliwo gazowe	12

	- podpalenia (umyślne), w tym akty terroru	449
	- inne przyczyny	106
2.	Miejscowe zagrożenie, w tym:	1 297
	- huragany, silne wiatry	145
	- gwałtowne opady atmosferyczne	72
	- wady konstrukcji budowlanych	53
	- nieumyślne działanie człowieka	13
	- celowe działanie człowieka	18
	- nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych, budynków	25
	- wady środków transportu	5
	- niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu	52
	- nietypowe zachowania zwierząt	114
	- niewłaściwe zabezpieczenie hodowlanych zwierząt, owadów, gadów i ptaków	10
	- nieustalone	43
	- inne przyczyny	747
3.	Alarmy fałszywe	262

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Bytomiu

Wykres 28 Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2009-2013

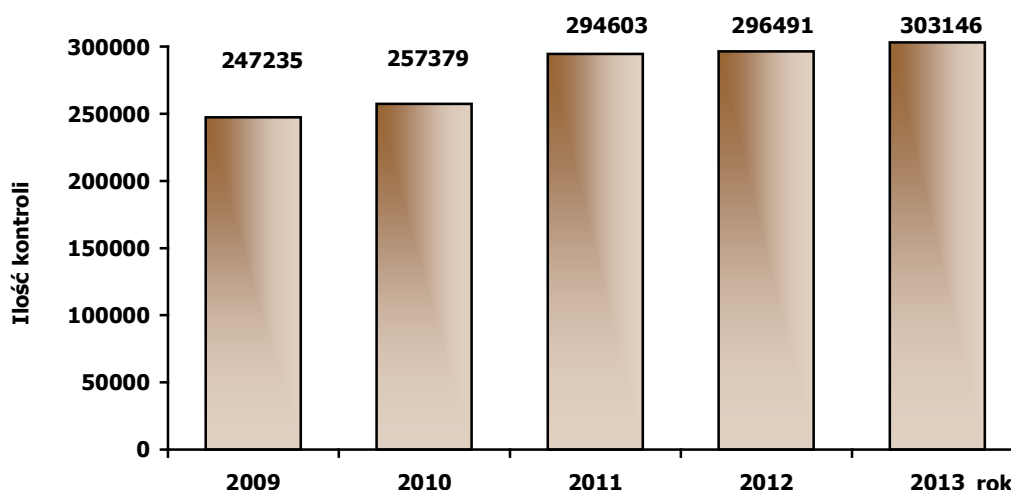

źródło: opracowanie własne na podstawie danych KMPSP w Bytomiu

Działania Straży Miejskiej

Od początku 2013 r. funkcjonariusze Straży Miejskiej przeprowadzili 303 146 kontroli, tj. 10% więcej niż w roku poprzednim, ujawniając 21 806 uchybień. Udzielono 10 329 pouczeń, nałożono 10 609 mandatów karnych na łączną kwotę 1 248 490 zł oraz skierowano 609 wniosków o ukaranie do sądu – o 351 wniosków więcej, niż w 2012 roku.

Wykres 29 Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych SM w Bytomiu

W okresie od stycznia do grudnia 2013 r. Straż Miejska przekazała Policji 48 spraw noszących znamiona przestępstw, jak również ujęła i przekazała Policji 58 osób.

Ponadto w 2013 roku Straż Miejska prowadziła następujące działania i akcje:

- „Bezpieczne ferie 2013” – akcja polegająca na realizowaniu szeregu działań mających na celu przeciwdziałanie zagrożeniom występującym w okresie ferii tj. 11.02.2013–22.02.2013 r., między innymi:
 - kontrole boisk i placówek oświatowych objętych ogólnopolską akcją „Otwarte sale gimnastyczne”,
 - kontrole akwenów wodnych,
 - kontrole miejsc zabaw dzieci i młodzieży, takich jak place zabaw, ślizgawki itp.,
 - kontrole pustostanów, budynków przeznaczonych do rozbiórki oraz innych miejsc potencjalnie niebezpiecznych;
- „Bezpieczne wakacje” – profilaktyczne działania prowadzone w okresie od 19.06.2013 r. do 01.09.2013 r. mające przeciwdziałać zagrożeniom występującym w czasie wakacji:
 - kontrole w rejonach zbiorników wodnych,
 - współpraca z Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym, w ramach której strażnicy odbyli szkolenie z zasad udzielania pomocy przedmedycznej oraz resuscytacji poszkodowanych,
 - współpraca z Miejskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji polegająca na rozprowadzaniu wśród ubogich dzieci darmowych biletów wstępu na odkryte kąpielisko,
 - służba patrolowa na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji służąca zapobieganiu występowania patologii charakterystycznych dla dużych skupisk ludzkich,
 - ponadto w 2013 r., we współpracy z Komendantem Miejskim Policji w Bytomiu, został wyznaczony dodatkowy wspólny patrol Policji i Straży Miejskiej, który pracował 7 dni w tygodniu celem kontroli spraw związanych z Bezpiecznymi Wakacjami;
 - kontynuacja programu profilaktyczno-edukacyjnego „Bądź świadomy i odpowiedzialny” prowadzonego w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
 - „Straż Miejska Przedszkolakom” – kolejny cykl prelekcji utrwalających wśród dzieci stosowne wzorce zachowań,
 - kontrole miejsc zabaw dzieci i młodzieży, w tym również kontrole boisk,
 - kontrole bytomskich parków,
 - kontrole terenów leśnych i przyleśnych realizowane przez patrol konny,
 - kontrole pustostanów, budynków przeznaczonych do rozbiórki oraz innych miejsc potencjalnie niebezpiecznych,
 - kontrole podwórek ze zwróceniem szczególnej uwagi na dzieci i młodzież pod kątem spożywania alkoholu lub innych środków odurzających,
 - kontrole lokali gastronomicznych pod kątem sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nieletnim,

- w ramach zwalczania tworzenia tzw. „dzikich wysypisk” wprowadzono do użytku system monitoringu wizyjnego „Las”,
- eliminowanie zagrożeń spowodowanych pozostawionymi w niedozwolonych miejscach bądź niesprawnymi, uszkodzonymi i nie użytkowymi pojazdami,
- w ramach współpracy z Policją funkcjonariusze brali udział w takich akcjach, jak: „Znicz”, „Bezpieczna Droga do Szkoły” oraz „Noc Świętojańska”,
- kontynuacja akcji znakowania rowerów,
- zwalczanie procederu notorycznego umieszczania ulotek, reklam i ogłoszeń w miejscach do tego nie przeznaczonych.

Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa

Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa Miasta w ramach przydzielonych czynności służbowych sporządzał miesięczne analizy stanu bezpieczeństwa i utrzymania porządku publicznego w mieście, opracował projekty porozumień i umów zawieranych z różnymi instytucjami w zakresie bezpieczeństwa w Bytomiu, nadzorował wykonanie porozumienia w sprawie finansowania kosztów dodatkowych służb patrolowych pełnionych przez funkcjonariuszy Policji, koordynował współpracę Policji i Straży Miejskiej, realizował i koordynował zadania wynikające z Miejskiego Programu Ograniczenia Przestępczości i Aspołecznych Zachowań „Razem Bezpieczniej”. Ponadto uczestniczył w pięciu posiedzeniach plenarnych i roboczych Komisji Bezpieczeństwa i Porządku, w posiedzeniach Komisji Prawa i Porządku Publicznego Rady Miejskiej, która odbywała się dwa razy w miesiącu oraz w posiedzeniach Komisji Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, pełniąc funkcję przewodniczącego. Poza tym organizował objazdy miasta mające na celu kontrolę miejsc niebezpiecznych z punktu widzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego, uczestniczył w posiedzeniach Zespołu ds. Organizacji i Koordynacji Służby Prewencji w Komendzie Miejskiej Policji, przewodniczył posiedzeniom Zespołu Doradczego ds. Bezpieczeństwa Imprez Masowych oraz uczestniczył w spotkaniach Prezydenta Miasta z mieszkańcami. Dodatkowo Pełnomocnik Prezydenta ds. Bezpieczeństwa w roku 2013 współorganizował działania profilaktyczne na terenie miasta, między innymi był inicjatorem 8 spektakli profilaktycznych, które zostały zrealizowane przez Teatr Nie-Wielki i były skierowane do wszystkich pierwszoklasistów z terenu miasta Bytomia – przed wakacjami i po nich.

Ponadto do obowiązków Pełnomocnika Prezydenta należało:

- ❑ prowadzenie spraw w zakresie zgromadzeń publicznych,
- ❑ prowadzenie spraw w zakresie wydawania zezwoleń na przeprowadzenie zbiórek publicznych,
- ❑ prowadzenie postępowań odwoławczych dotyczących nałożenia kar porządkowych przez Straż Miejską,
- ❑ przygotowywanie projektu zarządzenia w sprawie wyznaczenia podmiotów, w których wykonywana jest kara ograniczenia wolności i praca społecznie użyteczna oraz bieżąca współpraca w tym zakresie z Sądem Rejonowym w Bytomiu.

Działania w zakresie zarządzania kryzysowego na terenie miasta

Najistotniejsze przedsięwzięcia realizowane w zakresie zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej w 2013 roku obejmowały:

- ❑ przygotowanie i prowadzenie ćwiczenia z zakresu spraw obronnych, obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego pt. Bytom – 2013. W ramach ćwiczenia przeprowadzono szkolenie obronne oraz trening Akcji Kurierskiej,
- ❑ przeprowadzenie szkolenia komendantów posterunków alarmowania wchodzących w skład Systemu Wykrywania i Alarmowania naszego miasta,
- ❑ wprowadzenie do użytku zarządzeniem nr 58 Prezydenta - Szefa Obrony Cywilnej Miasta Bytomia z dnia 3 lutego 2013 r. Planu Obrony Cywilnej Miasta Bytomia,
- ❑ opracowanie i wprowadzenie do użytku zarządzeniem nr 597 Prezydenta Bytomia z dnia 18 grudnia 2013 r., w sprawie zmiany zarządzenia nr 559 Prezydenta Bytomia z dnia 6 grudnia 2012 r. w sprawie organizacji systemu wczesnego ostrzegania na terenie miasta Bytomia,
- ❑ opracowanie i wprowadzenie do użytku zarządzeniem nr 148 Prezydenta – Szefa Obrony Cywilnej Miasta Bytomia z dnia 27 marca 2013 r. Programu szkolenia ludności w zakresie powszechnej samoobrony na lata 2013-2018,
- ❑ dokonanie aktualizacji Planu Zarządzania Kryzysowego Miasta Bytomia w zakresie dotyczącym ochrony infrastruktury krytycznej,
- ❑ zaktualizowanie Planu Ewakuacji III stopnia dla miasta Bytomia.

Zaktualizowano następujące procedury:

- postępowania w przypadku wystąpienia zdarzenia połączonego z ewakuacją ludzi i mienia;
- postępowania związane z eksmisją lokatorów;
- postępowania w przypadku znalezienia dzikich, rannych zwierząt na terenie gminy, z wyłączeniem terenów lasów państwowych;
- postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia zdrowia, życia lub mienia, wynikającego ze złego stanu technicznego obiektu budowlanego,
- udział obsady Powiatowego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania w 3 wojewódzkich treningach z zakresu obiegu informacji o zagrożeniach zgodnie z normą ATP-45B,
- Kontynuowanie modernizacji Systemu Wykrywania i Alarmowania miasta (m.in. zmodernizowano 1 syrenę w oparciu o sterowniki nowej technologii,
- przeprowadzenie szkolenia kadry kierowniczej Urzędu Miejskiego i kierowników zakładów pracy, z zakresu spraw obronnych i zarządzania kryzysowego.

Ponadto, w ramach planowanych posiedzeń Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, omówiono i uzyskano akceptację Prezydenta Miasta w zakresie następujących tematów:

- procedury postępowania Powiatowego Lekarza Weterynarii przy zwalczaniu pryszczycy bydła oraz współpraca służb i straży z Inspekcją Weterynaryjną;
- zapoznania członków Zespołów z nowym Planem Obrony Cywilnej Miasta Bytomia;
- zapoznania z modułami zadaniowymi wynikającymi z zarządzenia nr 74 Prezesa Rady Ministrów w sprawie wykazu przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego z dnia 12.10.2011 r.;
- zabezpieczenia logistycznego dużych akcji ratowniczo-gaśniczych w zakresie zakwaterowania i wyżywienia ratowników (w tym spoza miasta) oraz osób ewakuowanych, zapewnienie materiałów i sprzętu do prowadzenia działań ratowniczych (paliwo, środki gaśnicze, środki do neutralizacji, sprzęt ciężki);
- koncepcji i prac związanych z przygotowaniem do Akcji Zima, z uwzględnieniem działań w przypadku wystąpienia długotrwałych, ponadnormatywnych opadów śniegu;
- zaktualizowania Wykazu obiektów budowlanych objętych szczególnym nadzorem służb, inspekcji i straży.

3.10 Organizacje pozarządowe

W ewidencji Urzędu Miasta w Bytomiu pod koniec 2013 figurowało 439 stowarzyszeń rejestrowych, w tym 275 stowarzyszeń aktywnych. Zarejestrowano 26 nowych organizacji, ponadto udokumentowano działalność 31 fundacji, w tym 29 aktywnie działających.

Tabela 36 Ilość Fundacji i Stowarzyszeń w Bytomiu

Ogółem	Fundacje	Stowarzyszenia zwykle Kulturalne oraz sportowe + Inne	Stowarzyszenia rejestrowe w tym:				
			Inne	Kulturalne	Kultury fizycznej	Kultury fizycznej – nieprowadzące działalności gospodarczej	UKS
439 zarejestrowanych	31	38	192	57	75	25	21
275 aktywnie działających	29	20	106	41	40	24	15
26 nowych organizacji zarejestrowanych w 2013 r.	2	4	7	6	2	5	-

* Źródło: Baza Informacji BOP

Do końca marca 2013 r. Biuro Organizacji Pozarządowych było integralną częścią Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Bytomiu. Zarządzeniem Prezydenta Bytomia z dnia 20 marca 2013 r. zmieniono Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Bytomiu, w wyniku którego powołano Biuro Organizacji Pozarządowych, które od 1 kwietnia 2013 r. działa w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego podlegając bezpośrednio III Zastępcy Prezydenta Miasta. Do zadań biura należą sprawy z zakresu kształtowania partnerskich relacji współpracy między Urzędem Miejskim w Bytomiu, a organizacjami pozarządowymi w celu realizacji ich zadań statutowych. W szczególności:

- nadzoru nad działalnością stowarzyszeń, mających siedzibę na terenie miasta,

- ❑ prowadzenie spraw związanych z działalnością fundacji mających siedzibę na terenie miasta,
- ❑ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta,
- ❑ wskazywanie członków komisji konkursowych na realizację zadań publicznych,
- ❑ uczestnictwo Kierownika BOP w pracach komisji konkursowych w roli obserwatora lub doradcy,
- ❑ przygotowanie rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- ❑ prowadzenie spraw związanych z realizacją programu „3+Liczna Rodzina”.

W 2013 r. w Biurze Organizacji Pozarządowych odbyły się następujące szkolenia i spotkania:

- ❑ VI Forum Bytomskich Organizacji Pozarządowych,
- ❑ Wiosna w Naszych Sercach - spotkanie adresowane do młodzieży szkolnej, w którym udział wzięli także studenci z Uniwersytetu w Opolu, Wyższej Szkoły Humanities z Sosnowca, Szkoły Orłąt Lwowskich oraz przedstawiciele Stowarzyszenia Przyjaciół Ziemi Drohobyckiej,
- ❑ spotkanie informacyjne organizowane przez Śląską Jednostkę Towarzystwa Pomocy Głuchoniemym dotyczące nauki języka migowego oraz innych alternatywnych metod komunikacji,
- ❑ nowy cykl spotkań z liderami działającymi w samorządzie lokalnym,
- ❑ IX Dni Bytomskich Organizacji Pozarządowych,
- ❑ VII akcja Podaruj Znicz na Kresy,
- ❑ Bytomski Anioł Wolontariatu - akcja zorganizowana przez Radę BOP wraz z Hufcem ZHP. Laureatką nagrody została Dorota Tront, wieloletnia wolontariuszka „Ochronki”, świetlicy prowadzonej przez Siostry Elżbietanki w Bytomiu-Łagiewnikach.

W ramach Programu Współpracy Miasta Bytomia z Organizacjami Pozarządowymi na rok 2013 opracowano cele, zasady oraz formy współpracy organów samorządowych miasta z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, współorganizowano projekt Aktywny Bytom, który został zaplanowany do 2014 roku.

W jego ramach w 2013 r. odbyły się następujące szkolenia;

- ❑ aspekty prawne współpracy organizacji pozarządowych i samorządu w zakresie prowadzenia aktywnych konsultacji - przyczyny, powody i skutki konsultacji - wiedza administracyjno-prawna,
- ❑ aktywne narzędzia i techniki prowadzenia konsultacji,
- ❑ zasady korzyści, bariery oraz grupy docelowe konsultacji.

Uczestnikami szkoleń byli pracownicy Urzędu Miejskiego w Bytomiu oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Od 2013 r. BOP stanowić będzie miejski punkt wymiany informacji w dziedzinie wolontariatu. Podjęto działania związane z tworzeniem bazy wolontariuszy oraz bazę podmiotów, do których taka pomoc miałaby docierać, natomiast z inicjatywy stowarzyszenia Monitoring Zabytków powstała Społeczna Grupa Inicjatywna, której celem stało się uczestniczenie w polityce miasta dotyczącej ochrony zabytków.

Z przedsięwzięć realizowanych w ciągu całego roku na szczególną uwagę zasługuje działalność prowadzona przez:

Stowarzyszenie Liga Kobiet Nieobojętnych, którego najważniejsze projekty to:

- ❑ wybór Bytomianki Roku - laureatką nagrody w 2013 r. została Bożena Malik, szefowa Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnionym w Bytomiu,
- ❑ zorganizowanie wystawy poświęconej Ricie Dubas,
- ❑ zorganizowanie wystawy poświęconej Karin Stanek oraz odsłonięcie rzeźby artystki przed Bytomskim Centrum Kultury,
- ❑ zorganizowanie corocznego Balu Bytomianki wraz z przeprowadzeniem akcji charytatywnej na rzecz potrzebujących mieszkańców miasta Bytom,
- ❑ objęcie patronatem festiwalu Gorczycki Antico e Moderno odbywającego się w dniach 4-12 października.

Natomiast Stowarzyszenie Adopcji Serca Maitri w 2013 r. zrealizowało następujące przedsięwzięcia:

- ❑ podjęcie inicjatywy nadania imienia bł. Matki Teresy skwerowi w Bytomiu,
- ❑ zorganizowanie uroczystości odsłonięcia tablicy pamiątkowej we współpracy z Towarzystwem św. Brata Alberta w Bytomiu,
- ❑ organizacja Światowego Dnia Chorych na trąd i przeprowadzenie zbiórki na rzecz trędowatych osób i ich rodzin mieszkających w Indiach.

Ponadto przedstawiciele Biura Organizacji Pozarządowych weszli w skład „Zespołu ds. programowania rozwoju miasta do roku 2022” oraz „Zespołu organizacyjnego obchodów Jubileuszu 760-lecia Bytomia”, powołanych do życia w 2013 r.

4. Sfera Gospodarcza

4.1 Przedsiębiorczość w mieście

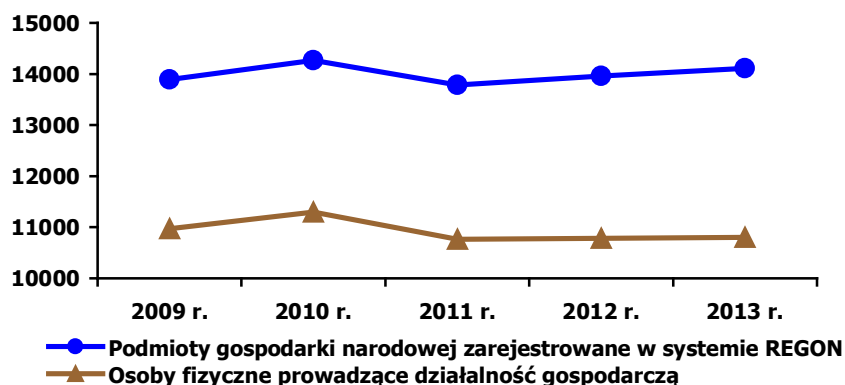
Na koniec 2013 r. w systemie REGON zarejestrowanych było ok. 14,1 tys. podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Bytomia, w tym ok. 10,8 tys. osób fizycznych oraz ponad 3,3 tys. osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej. W stosunku do roku 2012 r. ilość podmiotów gospodarczych ogółem zwiększyła się o 1,0%, na co wpływ miało przede wszystkim zwiększenie się ilości osób prawnych i jednostek niemających osobowości prawnej o 4,0%. Poza tym, wzrosła również liczba spółek handlowych, tj. o 8,7%, gdzie znaczący wzrost odnotowano w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością, bo aż o 9,5%.

Tabela 37 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2009-2013

Wyszczególnienie	Wg stanu na dzień 31.12. 2009 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2010 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2011 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2012 r.	Wg stanu na dzień 31.12. 2013 r.
Podmioty gospodarki narodowej, w tym:	16 094	16 590	16 194	16 447	16 613
1. Przedsiębiorcy, z tego:	13 889	14 279	13 783	13 962	14 110
a. Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, w tym m.in.:	2 918	2 968	3 019	3 178	3 305
- przedsiębiorstwa państwowe	1	1	1	1	1
- spółdzielnie	37	37	38	37	37
- spółki handlowe, w tym m.in.:	905	961	1 018	1 077	1 171
akcyjne	36	35	36	37	33
z udziałem kapitału zagranicznego	4	4	3	2	1
z ograniczoną odpowiedzialnością z udziałem kapitału zagranicznego	737	786	837	891	976
91	95	90	97	103	
- spółki cywilne	1 755	1 749	1 749	1 761	1 746
b. osoby fizyczne	10 971	11 311	10 764	10 784	10 805
2. Wspólnoty mieszkaniowe, organizacje społeczne, partie polityczne, związki zawodowe, fundacje	2 205	2 311	2 411	2 485	2 503

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON Urzędu Statystycznego w Katowicach

Wykres 30 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w Latach 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Spośród 14,1 tys. przedsiębiorców zarejestrowanych w systemie REGON 89% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne.

Wśród osób fizycznych najczęściej prowadziło działalność gospodarczą w sekcjach:

- ❑ handel i naprawy – 32,2%,
- ❑ budownictwo – 12,7%,
- ❑ działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 9,8%,
- ❑ transport, gospodarka magazynowa – 8,2%,
- ❑ przetwórstwo przemysłowe – 7,7%,
- ❑ działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 5,5%,
- ❑ zakwaterowanie i gastronomia – 3,0%.

Działalność gospodarczą prowadziło 1 009 spółek kapitałowych² (wzrost o 8,7% w porównaniu z 2012 r.), z tego:

- ❑ z wyłącznym kapitałem krajowym 905 (wzrost o 9,2%), w tym:
 - 873 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - 32 spółki akcyjne,
- ❑ z udziałem kapitału zagranicznego 104 (wzrost o 5,0%), w tym:
 - 103 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - 1 spółka akcyjna.

W strukturze przedsiębiorców spółki z wyłącznym kapitałem krajowym stanowiły 6,4%, natomiast spółki z udziałem kapitału zagranicznego 0,7%.

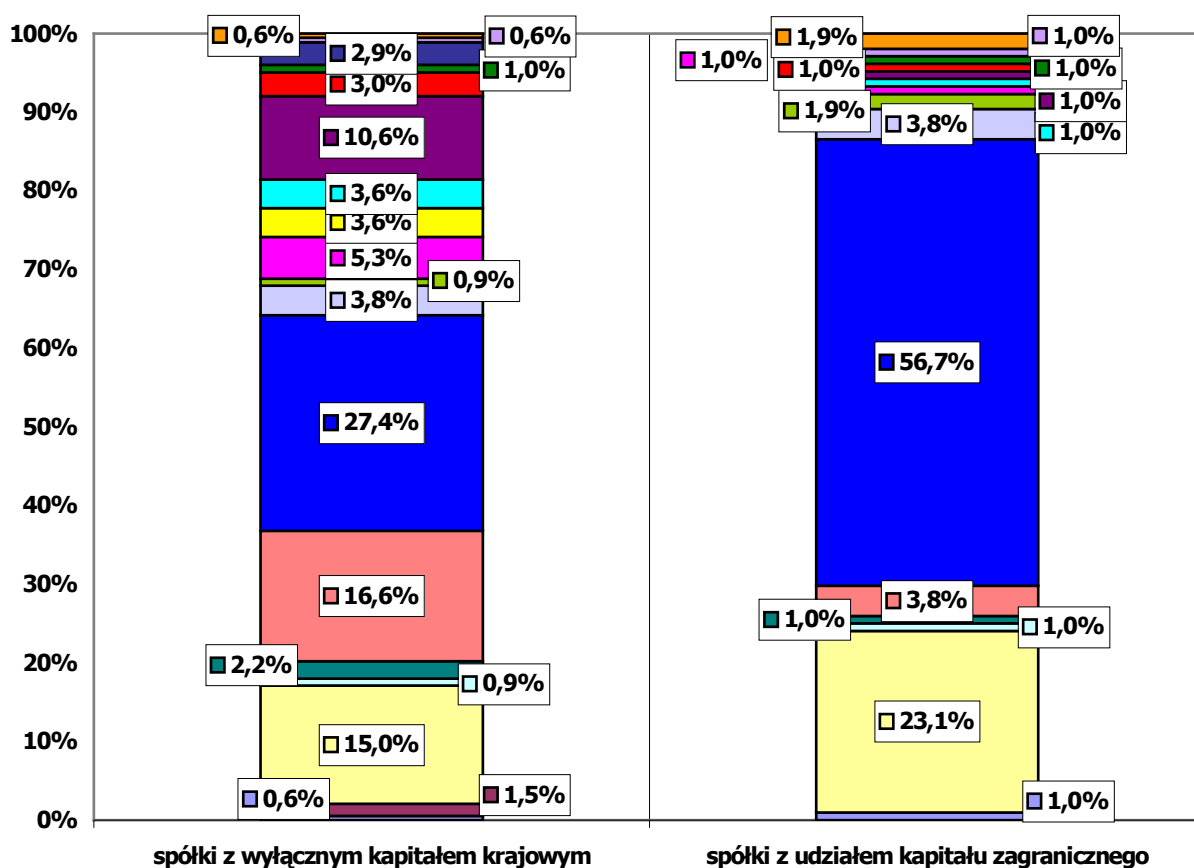
Wśród spółek kapitałowych z wyłącznym kapitałem krajowym działalność w zakresie:

- ❑ handlu i napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle, prowadziło 27,4% spółek,
- ❑ budownictwa prowadziło 16,6% spółek,
- ❑ przetwórstwa przemysłowego prowadziło 15,0% spółek,
- ❑ działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej prowadziło 10,6% spółek,
- ❑ transportu i gospodarki magazynowej – 3,8% spółek.

Wśród spółek z udziałem kapitału zagranicznego, dominujący udział mają spółki prowadzące działalność w zakresie handlu oraz napraw pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 56,7%. Działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego prowadziło 23,1% podmiotów.

² Spółki kapitałowe to spółki z o.o. i spółki akcyjne

Wykres 31 Spółki z wyłącznym kapitałem krajowym oraz z udziałem kapitału zagranicznego wg prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007

- pozostała działalność usługowa
- działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
- opieka zdrowotna i pomoc społeczna
- edukacja
- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
- działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
- działalność finansowa i ubezpieczeniowa
- informacje i komunikacja
- działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
- transport i gospodarka magazynowa
- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
- budownictwo
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
- przetwórstwo przemysłowe
- górnictwo i wydobywanie
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Analiza struktury podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON dokonana według liczby zatrudnienia wykazuje dominujący udział podmiotów zatrudniających do 9 osób, które na koniec 2013 r. stanowiły 94,6% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów. Pozostaje to w bezpośrednim

związku z bardzo wysokim udziałem przedsiębiorstw osób fizycznych i spółek cywilnych w ogólnej zbiorowości zarejestrowanych podmiotów.

Tabela 38 Liczba przedsiębiorców z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia w 2013 r.

Forma prawna	Ogółem	Liczba zatrudnionych				
		A 0-9	B 10-49	C 50-249	D 250-999	E pow. 999
Ogółem	14 110	13 345	640	113	10	2
☐ Osoby prawne i jednostki nie posiadające osobowości prawnej, w tym m.in.:	3 305	2 729	458	108	9	1
- spółki akcyjne	33	15	11	5	1	1
- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	976	743	195	35	3	-
- spółki jawne	102	67	32	2	1	-
- spółki cywilne	1 746	1 635	111	1	-	-
- spółki komandytowe	47	44	3	-	-	-
- przedsiębiorstwa państwowe	1	-	1	-	-	-
- spółdzielnie	37	19	10	8	-	-
- przedstawicielstwa zagraniczne	3	3	-	-	-	-
- oddziały przedsiębiorców zagranicznych	2	2	-	-	-	-
☐ Osoby fizyczne	10 805	10 616	182	5	1	1

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z systemu REGON US Katowice

Wśród 3 305 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej zarejestrowanych w systemie REGON podmioty o liczbie zatrudnienia:

- ☐ od 0 – 9 stanowiły 82,6%,
- ☐ od 10 – 49 stanowiły 13,8%,
- ☐ od 50 – 249 stanowiły 3,3%,
- ☐ od 250 – 999 stanowiły 0,3%,
- ☐ pow. 999 stanowiły 0,03%.

Struktura spółek z ograniczoną odpowiedzialnością według liczby pracujących w poszczególnych przedziałach kształtowała się natomiast następująco:

- ☐ od 0 – 9 wynosiła 76,1%,
- ☐ od 10 – 49 wynosiła 20,0%,
- ☐ od 50 – 249 wynosiła 3,6%,
- ☐ od 250 – 999 wynosiła 0,3%.

4.2 Rynek pracy

4.2.1 Pracujący

Liczba osób pracujących^{3, 4}, na koniec 2012 r.⁵ wyniosła 32 403 i zmniejszyła się w stosunku do 2009 r. o 1 107 osób tj. 3,3%. Wyraźnie więcej, bo o 395 osób pracujących stanowiły kobiety.

Tabela 39 Liczba osób pracujących w Bytomiu

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12			
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Pracujący, w tym:	33 510	33 519	32 562	32 403

³ W 2012 r. l. osób pracujących podana jest wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

⁴ Do roku 2011, l. osób pracujących podana była wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez pracujących w podmiotach gospodarczych do 9 osób, w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, fundacjach, stowarzyszeniach i innych organizacjach społecznych, organizacjach pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz bez duchowieństwa wszystkich wyznań.

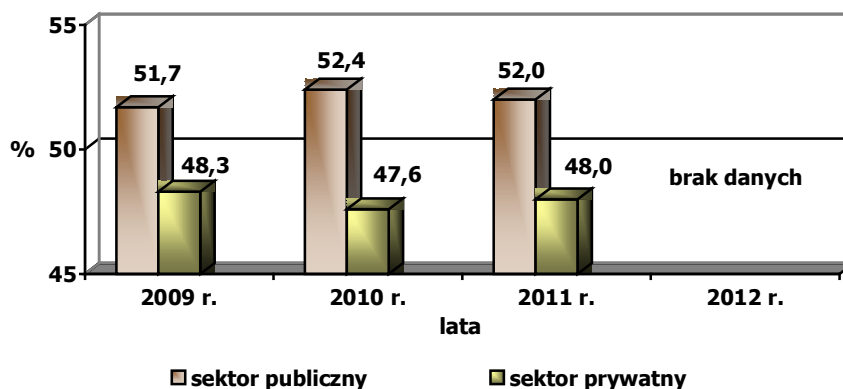
⁵ Informacja dotycząca osób pracujących podana jest na koniec 2012 r., z uwagi na brak danych za rok 2013.

kobiety	16 981	17 127	16 238	16 399
mężczyźni	16 529	16 394	16 324	16 004
w sektorze publicznym	17 337	17 551	16 943	brak danych*
w sektorze prywatnym	16 173	15 968	15 619	brak danych*

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Roczników Statystycznych pn. „Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy”

* Urząd Statystyczny nie posiada informacji nt. liczby osób pracujących z podziałem na sektor publiczny i prywatny za rok 2012.

Wykres 32 Pracujący w poszczególnych sektorach

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Roczników Statystycznych pn. „Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy”

Na przestrzeni lat 2009-2012 przeciętne miesięczne wynagrodzenie systematycznie wzrasta, wynosząc w 2012 r. 3 319,18 zł.

Tabela 40 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12			
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł), w tym:				
w sektorze publicznym	2 918,55	3 079,10	3 266,64	3 319,18
w sektorze prywatnym	3 252,29	3 415,59	3 542,12	brak danych*
	2 603,42	2 768,46	3 006,37	brak danych*

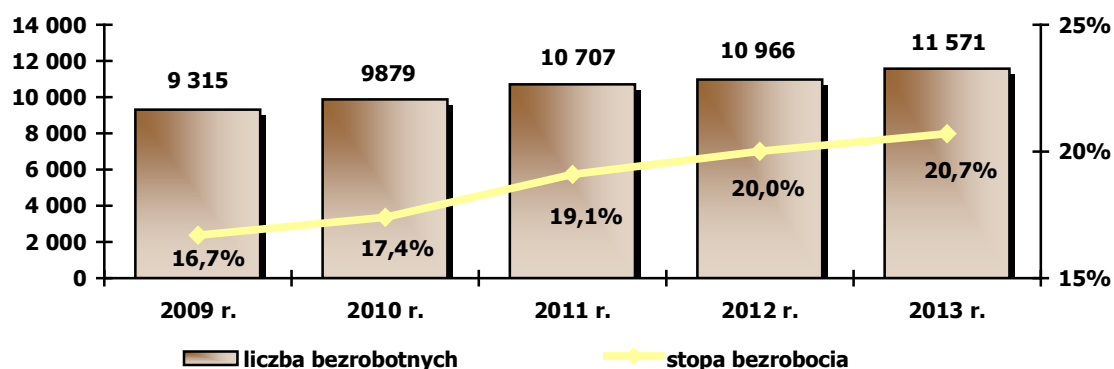
źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Roczników Statystycznych pn. „Województwo Śląskie – Podregiony, Powiaty, Gminy”

* Urząd Statystyczny nie posiada informacji nt. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z podziałem na sektor publiczny i prywatny za rok 2012.

4.2.2 Bezrobocie

Na koniec 2013 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu zarejestrowanych było 11 571 osób, tj. o 2 256 osób więcej niż w 2009 r. W latach 2009–2013 stopa bezrobocia zwiększyła się o 4%, a w stosunku do 2012 r. wzrosła o 0,7%.

Wykres 33 Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu oraz stopa bezrobocia

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z PUP Bytom oraz danych GUS

Tabela 41 Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12					Dynamika w % (6:2)
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	
Zarejestrowani bezrobotni, w tym:	9 315	9 879	10 707	10 966	11 571	124,2
kobiety	5 252	5 534	6 147	6 191	6 348	120,9
mężczyźni	4 063	4 345	4 560	4 775	5 223	128,5
zarejestrowani po raz pierwszy	1 409	1 465	1 681	1 685	1 683	119,4
zarejestrowani po raz kolejny	7 906	8 414	9 026	9 281	9 888	125,1
uprzednio pracujący	7 405	7 964	8 588	9 002	9 385	126,7
pozostający bez pracy ponad 12 miesięcy	4 001	4 680	6 210	4 437	4 742	118,5

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

W okresie od stycznia do grudnia 2013 r. w PUP zarejestrowały się jako bezrobotne 13 623 osoby. Liczba bezrobotnych rejestrujących się po raz pierwszy zmalała w stosunku do 2009 r. o 5,5%, a w stosunku do roku poprzedniego wzrosła o 0,6%. Z ewidencji bezrobotnych, wyłączonych zostało 13 025 osób tj. o 8,3% więcej niż w 2009 r.

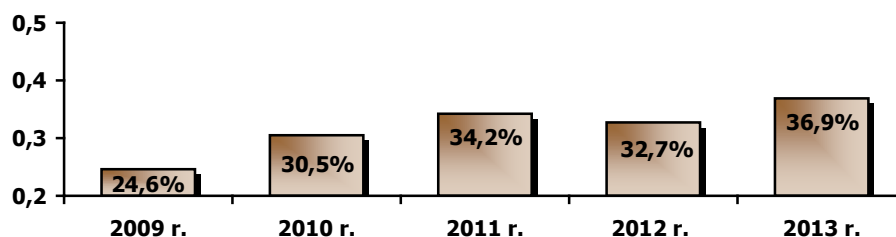
Tabela 42 Bezrobotni nowo rejestrowani i wyłączeni z ewidencji PUP

Wyszczególnienie	Razem w okresie roku					Dynamika w % (6:2)
	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.	
Bezrobotni rejestrujący się, w tym:	14 550	14 695	13 174	13 074	13 623	93,6
po raz pierwszy	2 647	2 775	2 591	2 487	2 503	94,5
po raz kolejny	11 903	10 608	10 583	10 587	11 120	93,4
Bezrobotni wyłączeni z ewidencji, w tym z powodu:	12 026	13 043	12 080	12 815	13 025	108,3
podjęcia pracy	3 580	4 380	4 512	4 173	5 025	140,4
rozpoczęcia szkolenia lub stażu	1 661	2 449	1 301	2 390	1 751	105,4
niepotwierdzenia gotowości do pracy	4 457	5 046	4 531	4 559	4 114	92,3
z innych powodów	2 328	1 168	1 736	1 693	2 135	91,7

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

W omawianym okresie PUP w Bytomiu odnotował informacje od 13 zakładów pracy o zamiarze dokonania zwolnień grupowych z przyczyn nie dotyczących pracowników. W sumie liczba osób przewidzianych do zwolnienia, zamieszkujących na terenie Bytomia, wynosiła 40.

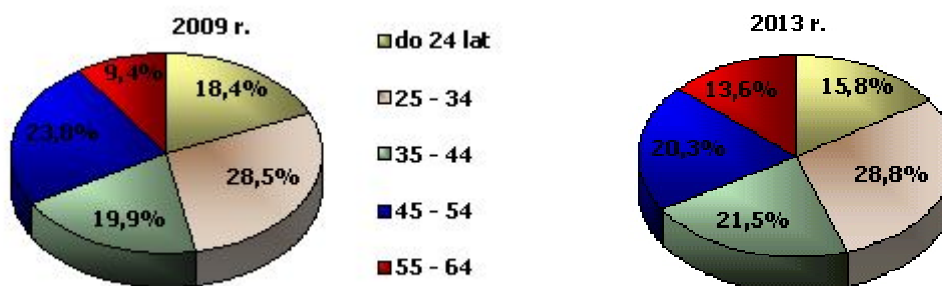
Wykres 34 Średnioroczny współczynnik rynku pracy

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

Średnioroczny współczynnik płynności rynku pracy, liczony jako procentowy stosunek liczby bezrobotnych podejmujących pracę do liczby nowo rejestrowanych bezrobotnych, będący ważnym miernikiem szans osób bezrobotnych na uzyskanie zatrudnienia w 2013 r. wyniósł 36,9% i zwiększył się w stosunku do 2012 r. o 4,2 punktu procentowego. W porównaniu do 2009 r. również zwiększył się, tj. o 12,3 punktu procentowego. Strukturę demograficzną i społeczną zbiorowości bezrobotnych przedstawiają wykresy.

Wykres 35 Bezrobotni wg wieku

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu

W okresie 2009-2013 w strukturze bytomskich bezrobotnych wg wieku można zauważyć zwiększenie udziału bezrobotnych w przedziale wiekowym od 55 do 64 lat o 4,2%, w przedziale wiekowym od 35 do 44 lat o 1,6% oraz w przedziale od 25 do 34 lat o 0,3%. W pozostałych przedziałach nastąpił spadek udziału bezrobotnych. Wiek statystycznej osoby bezrobotnej zwiększył się z 37,5 lat w 2009 r. do 38 lat w 2013 r.

Wykres 36 Bezrobotni według poziomów wykształcenia

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu

W 2013 r. podobnie jak w 2009 r. najliczniejszą kategorią wśród bezrobotnych były osoby z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, jednak w porównaniu do 2009 r. udział tych osób zmniejszył się o 1,5%. Drugą, pod względem wielkości udziału, kategorię stanowili bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym, których udział również zmalał w porównaniu do roku 2009 o 0,2%. Wzrósł natomiast udział osób z wykształceniem wyższym o 1,1% oraz z wykształceniem policealnym, średnim zawodowym i ogólnym o 0,6%.

Wykres 37 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i P-01 z PUP Bytom

Udział osób pozostających bez pracy do 6 miesięcy znacznie zmalał – z 55,9% w 2009 r. do 39,3% w 2013 r. Osoby pozostające bez pracy od 6-12 miesięcy w 2013 r. stanowiły 19,7% i uplasowały się na podobnym poziomie jak w roku 2009. Liczba bezrobotnych w przedziale od 12-24 miesięcy wyniosła 18,3%, natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy zwiększył się z 12,1% w 2009 r. do 22,7% w 2013 r. Czas pozostawania bez pracy statystycznej osoby bezrobotnej wydłużył się z 8,5 miesięcy w 2009 r. do 11,8 miesięcy w 2013 r.

Do PUP zgłoszonych zostało 3 690 ofert pracy, o 135 więcej, niż w 2009 r. W ujęciu statystycznym miesięczna liczba ofert pracy wynosiła 307,5 tj. o 11,2 więcej, niż w 2009 r. Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące liczby osób bezrobotnych oraz ilości ofert pracy według zawodów.

Tabela 43 Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych

31.12.2009 r.			31.12.2013 r.		
nazwa zawodu		liczba bezrobotnych	nazwa zawodu		liczba bezrobotnych
Lp.	razem, w tym m.in.:	9 315	Lp.	razem, w tym m.in.:	11 571
1	sprzedawca	681	1	sprzedawca	816
2	ślusarz	254	2	krawiec	257
3	krawiec	228	3	ślusarz	255
4	sprzątaczką	202	4	górnika eksploatacji podziemnej	233
5	górnika eksploatacji podziemnej	198	5	kucharz	220
6	asystent ekonomiczny	184	6	technik ekonomista	200
7	kucharz	165	7	murarz	161
8	murarz	140	8	sprzątaczką biurową	134
9	pracownik biurowy	138	9	technik mechanik	129
10	technik mechanik	128	10	robotnika budowlanego	125

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom

Tabela 44 Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy

31.12.2009 r.			31.12.2013 r.		
nazwa zawodu		liczba ofert pracy	nazwa zawodu		liczba ofert pracy
Lp.	razem, w tym m.in.:	3 555	Lp.	razem, w tym m.in.:	3 690
1	robotnik gospodarczy	596	1	robotnik gospodarczy	757
2	pracownik biurowy	270	2	technik prac biurowych	447
3	sprzedawca	214	3	sprzedawca	109
4	sprzątaczką	135	4	pozostali pracownicy przy pracach prostych	109
5	murarz	125	5	robotnik budowlany	105
6	robotnik budowlany	122	6	sprzątaczką biurową	94
7	pracownik administracyjny	101	7	przedstawiciel handlowy	75
8	pracownik ochrony mienia i osób	84	8	asystent sędziego	53
9	telemarketer	36	9	kierowca samochodu ciężarowego	52
10	kierowca samochodu ciężarowego	56	10	murarz	52

źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań MP i PS-01 z PUP Bytom i Sprawozdania z działalności PUP w Bytomiu

Powiatowy Urząd Pracy realizował szereg przedsięwzięć mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu, które finansowane były z Funduszu Pracy, środków Wojewody, PFRON oraz EFS. Łącznie wydatkowano kwotę 43 340,29 tys. zł.

Do przedsięwzięć tych należały przede wszystkim:

- ❑ staże zawodowe dla osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy, którymi objęto 1 517 osób;
- ❑ prace interwencyjne, w ramach których 6 osób bezrobotnych otrzymało zatrudnienie na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na okres 12 lub 24 miesięcy;
- ❑ roboty publiczne dla osób bezrobotnych na okres 6 miesięcy, w których wzięło udział 579 osób;
- ❑ przyznanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej 94 osobom;
- ❑ zrealizowanie 15 nowych umów o refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla 25 osób;
- ❑ prace społecznie użyteczne, którymi objęto 314 osób bezrobotnych i które nie miały prawa do zasiłku;
- ❑ dodatki aktywizacyjne dla 885 osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku, które w okresie jego pobierania podjęły zatrudnienie w wyniku skierowania przez PUP, bądź podjęły zatrudnienie z własnej inicjatywy;
- ❑ szkolenia, w których wzięło udział 780 osób, z czego z Funduszu Pracy – 425 osób, z EFS – 349 osób i z PFRON – 6 osób;
- ❑ refundacja kosztów opieki 33 osobom samotnie wychowującym co najmniej 1 dziecko do lat 7;
- ❑ sfinansowanie kosztów studiów podyplomowych 31 osobom bezrobotnym, posiadającym wykształcenie wyższe;
- ❑ sfinansowanie kosztów przeprowadzenia doradztwa zawodowego, Indywidualnego Planu Działania oraz testów predyspozycji – 38 osobom.

W ramach środków współfinansowanych ze środków europejskich Powiatowy Urząd Pracy realizował następujące projekty:

- ❑ „Gotowi do pracy”, Poddziałanie 6.1.3 PO KL, w którym wzięło udział 909 osób;
- ❑ „PUP + PRACODAWCA = WSPÓŁPRACA” Poddziałanie 6.1.1 PO KL. Celem projektu była aktywizacja zawodowa 150 bezrobotnych kobiet i mężczyzn;
- ❑ „Stawiamy na profesjonalność III”, Poddziałanie 6.1.2 PO KL. Projekt realizowany był od 01.01.2012 r. do 31.03.2013 r., w trakcie którego zatrudniono 1 doradcę zawodowego oraz 3 pośredników pracy;

- ❑ „Stawiamy na profesjonalność IV”, Poddziałanie 6.1.2 PO KL, to projekt, którego realizację zaplanowano na okres od 01.02.2013 r. do 31.01.2015 r. i który ma na celu podniesienie jakości oraz dostępności i efektywności usług w zakresie pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego świadczonych na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących pracy poprzez finansowanie 4 stanowisk pracy;
- ❑ „Kierunek Przedsiębiorczość”, Działanie 6.2 PO KL, to projekt partnerski realizowany od 01.06.2013 r. do 31.05.2015 r. przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach i Powiatowe Urzędy Pracy woj. śląskiego. Spośród 1 550 osób biorących udział w projekcie 38 z nich to osoby zarejestrowane w PUP w Bytomiu;
- ❑ „Równe Szanse na Lokalnym Rynku Pracy”, Poddziałanie 7.2.1 PO KL, to projekt realizowany do końca marca 2015 r., którego głównym celem jest aktywizacja zawodowa 20 osób niepełnosprawnych zagrożonych wykluczeniem społecznym z powiatu bytomskiego.

Ponadto Powiatowy Urząd Pracy podejmował działania na rzecz partnerstwa lokalnego, w tym przede wszystkim:

- ❑ w ramach porozumienia z MOPR w Bytomiu swoją działalność kontynuowały Punkty Pomocy Koleżeńskiej w dzielnicach Bobrek i Rozbark;
- ❑ wspólnie z PUP w Tarnowskich Górach, TSP Instytutem Sp. z o.o. we Wrocławiu oraz Galerią Handlową AGORA w Bytomiu – zorganizowano targi pracy, które są skutecznym narzędziem aktywizacji zawodowej osób poszukujących pracy;
- ❑ wraz z inicjatywą Stowarzyszenia Doradców Szkolnych i Zawodowych RP odbyła się piąta jubileuszowa edycja Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery w siedzibie PUP w Bytomiu, podczas którego swoje oferty pracy prezentowały agencje zatrudnienia, zorganizowano warsztaty kreatywności, a także zorganizowano zajęcia dla młodzieży;
- ❑ Pracownicy PUP w Bytomiu wraz z uczestnikami Programu Aktywności Lokalnej w ramach Systemowego Projektu Aktywizacji SPA, uczestniczyli w zorganizowanym przez MOPR w Bytomiu święcie mieszkańców Bobrka i Rozbarku;
- ❑ Urząd dołączył do obchodów Światowego Tygodnia Przedsiębiorczości, w ramach którego przeprowadzono zajęcia dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych oraz zorganizowano „dzień otwarty” w PUP w Bytomiu;
- ❑ wraz z Bytomską Izłą Przemysłowo-Handlową w Bytomiu zorganizowano konkurs pn.: „Moja firma – mój sukces – II edycja”, który skierowany był do wszystkich osób, które otrzymały dotację na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w latach 2010-2011 i którym do roku ubiegłego udało się prowadzić ją z sukcesem;
- ❑ przygotowano Świąteczny Jarmark Ofert Pracy w PUP w Bytomiu;
- ❑ w ramach współpracy z MOPR w Bytomiu zorganizowano 15 spotkań dla podopiecznych Klubu Integracji Społecznej;
- ❑ wziął udział w spotkaniach organizowanych przez Wydział Strategii i Funduszy Europejskich Urzędu Miejskiego w Bytomiu pn.: „Prezydent z przedsiębiorcami”, podczas których przedstawiał swoją prezentację nt. usług świadczonych przez PUP w Bytomiu dla bytomskich pracodawców;
- ❑ uczestniczono w spotkaniach z młodzieżą oraz osobami dorosłymi-uczącymi się;
- ❑ w ramach współpracy z Uniwersytetem Śląskim w Katowicach – przeprowadzono szkolenie dla studentów i absolwentów studiów licencjackich pn.: „Licencjat i co dalej”;
- ❑ zorganizowano cykl zajęć dla wychowanków Specjalnego Ośrodka Wychowawczego nr 2 w Bytomiu;
- ❑ pracownicy PUP w Bytomiu uczestniczyli w XV Ogólnopolskich Targach „Edukacja 2013”, zorganizowanych w Hali Widowiskowo-Sportowej SPODEK w Katowicach oraz zorganizowano XV Targi Edukacyjne w Hali Sportowej „Na Skarpie” w Bytomiu;
- ❑ podpisano porozumienie ze Stowarzyszeniem Współpracy Regionalnej w Katowicach, w ramach którego wzajemnie zobowiązano się do realizacji projektu pn.: „PI-PWP CouveusePL”. 11 klientów PUP w Bytomiu złożyło aplikację o przystąpienie do projektu, a w wyniku przeprowadzonych rozmów rekrutacyjnych, tylko 1 osoba zakwalifikowała się i otrzymała stypendium szkoleniowe wypłacane przez PUP w Bytomiu;
- ❑ podpisano list intencji pomiędzy PUP w Bytomiu, a Klubem Pomocy Koleżeńskiej w Bytomiu, Stowarzyszeniem Inicjatyw Samorządowych w Radzionkowie oraz Cechem Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Bytomiu, w sprawie woli nawiązania współpracy i promowania idei społecznej odpowiedzialności biznesu na terenie woj. śląskiego.

Dla osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostały opracowane ścieżki aktywizacji zawodowej, w ramach których osoby bezrobotne mogły skorzystać m.in. z:

- pośrednictwa pracy;
- poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej;
- pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- szkoleń zawodowych;
- dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej;
- form subsydiowanych;
- „otwartego klubu pracy”, gdzie każdy zainteresowany mógł otrzymać pomoc lidera klubu pracy z zakresu informacji gospodarczej.

W ramach nowoczesnych technologii i niekonwencjonalnych rozwiązań:

- w Sali Klubu Pracy każda osoba mogła skorzystać z Video CV – nowoczesnej formy komunikacji na płaszczyźnie pracodawca – potencjalny pracownik. Umożliwia to bezpośredni kontakt z wybranymi kandydatami, w celu zaproponowania oferty pracy;
- PUP kontynuował realizację projektu Zielona Linia – infolinia urzędu pracy, dzięki której osoby zainteresowane mogły szybko i sprawnie uzyskać dostęp do usług PUP;
- PUP uruchomił punkty informacji multimedialnych – Infokioski, które stanowią nowoczesną formę upowszechniania informacji o usługach świadczonych przez Urząd Pracy;
- w siedzibie PUP wprowadzono system numerowej obsługi klientów oraz zorganizowano poczekalnię wraz z kąciakiem do zabawy dla małych dzieci;
- uruchomiono komunikator GG, za pomocą którego klienci mogą się kontaktować z pracownikami Urzędu Pracy on-line;
- korzystając z poczty elektronicznej lub telefonicznie, klient mógł złożyć dyspozycję o wydanie zaświadczenia;
- wprowadzono system wizualnej prezentacji ofert pracy na monitorach LCD w kilku punktach na terenie PUP oraz w Galerii Handlowej AGORA w Bytomiu.

4.3 Infrastruktura techniczna i usługi komunalne

4.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Zadania związane z infrastrukturą wodociągową i kanalizacyjną na terenie naszego miasta realizowane są przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o., której właścicielem w 100% jest gmina Bytom. Zadania spółki obejmują zaopatrzenie miasta w wodę i sprzedaż wody odbiorcom, odbiór i oczyszczanie ścieków oraz eksploatację: sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków i obiektów infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. W ramach spółki prowadzone są także prace remontowe, modernizacje sieci, inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz eksploatacja składowiska odpadów komunalnych.

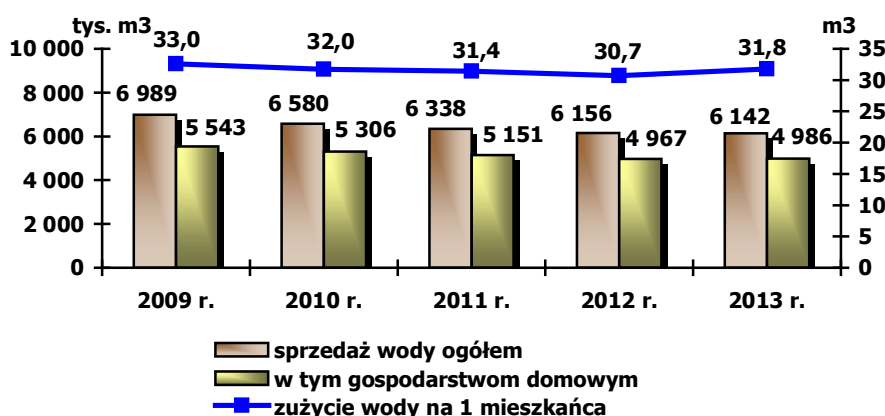
Producentem i hurtowym dostawcą wody przeznaczonej do spożycia jest Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach. Woda transportowana jest siecią rurociągów magistralnych do sieciowych zbiorników wyrównawczych. Na koniec roku długość sieci wodociągowej wynosiła 448,2 km, z czego 73,2% stanowiła sieć rozdzielcza.

Tabela 45 Wybrane dane dotyczące gospodarki wodociągowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
Długość sieci wodociągowej, w tym:	Km	408,1	411,7	443,9	444,7	448,2
- sieci magistralnej	km	12,7	12,6	12,6	12,6	12,6
- sieci rozdzielczej	km	297,8	303,1	325,5	325,9	327,9
- podłączeń	km	97,6	96,0	105,7	106,2	107,7
Sprzedaż wody, w tym:	tys. m³	6 989,02	6 579,97	6 338,95	6 155,62	6 142,51
- dla gospodarstw domowych	tys. m ³	5 542,72	5 305,87	5 151,29	4 966,66	4 986,56
- dla pozostałych odbiorców	tys. m ³	1 446,30	1 274,10	1 187,65	1 188,96	1 155,92
Zużycie wody na 1 mieszkańca	m³	32,6	31,7	31,4	30,7	31,8
Liczba awarii sieci wodociągowej	ilość	909	676	439	530	298

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres 38 Zużycie wody w mieście

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

W całym analizowanym okresie zapotrzebowanie na wodę w gospodarstwach domowych pierwszy raz wzrosło w stosunku do roku poprzedniego wynosząc 4 986,56 tys. m³. W stosunku do roku 2009 jednak uległo zmniejszeniu o 556,16 tys. m³. W 2013 r. zmniejszyło się natomiast zapotrzebowanie na wodę u pozostałych odbiorców, w stosunku do roku poprzedniego o 33,04 tys. m³, a w stosunku do 2009 r. o 290,38 tys. m³. Zapotrzebowanie na wodę w przeliczeniu na jednego mieszkańca obniżyło się o 0,8 m³ w stosunku do 2009 r.

W okresie 12 miesięcy odnotowano 298 awarii sieci wodociągowej. W celu likwidacji usterek przeprowadzono remonty sieci, w ramach których wykonano awaryjne wymiany wodociągów i podłączeń, a także wymiany zasuw i hydrantów oraz wymiany lub naprawy wodomierzy na łączną kwotę 3 245,9 tys. zł.

W zakresie sieci wodociągowej wykonano:

- przebudowę sieci wodociągowej wraz z podłączeniami ul. Konstytucji,
- budowę 624 mb nowych podłączeń do sieci wodociągowej,
- zakup sprzętu diagnostyczno-pomiarowego.

Ponadto rozpoczęto przebudowę sieci wodociągowej wraz z podłączeniami w ul. Wiejskiej oraz w ul. Pochylej.

Tabela 46 Wybrane dane dotyczące gospodarki ściekowej w Bytomiu

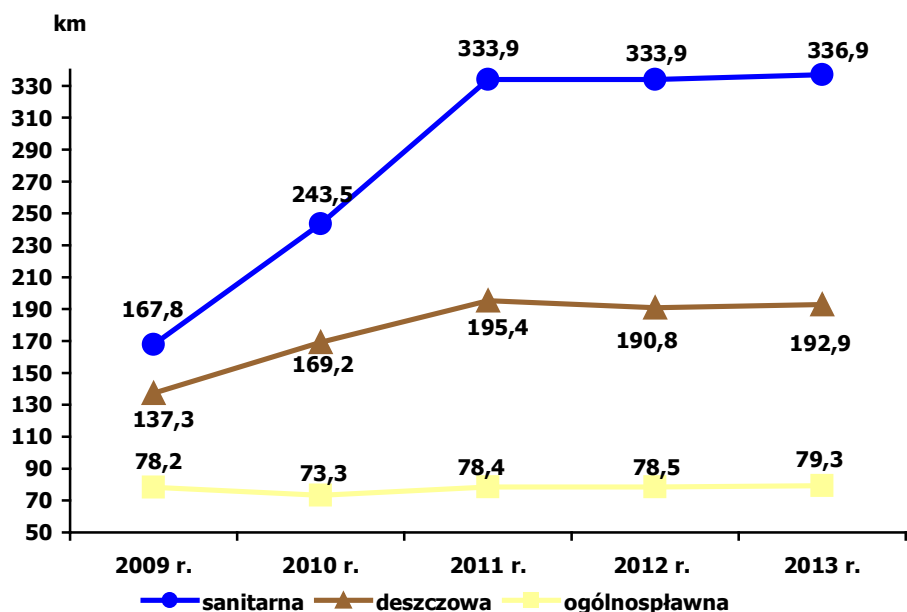
Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
Długość sieci kanalizacyjnej, w tym:	km	449,1	560,2	607,7	603,2	609,1
- sanitarnej	km	167,8	243,5	333,9	333,9	336,9
- deszczowej	km	137,3	169,2	195,4	190,8	192,9
- ogólnospławnej	km	78,2	73,3	78,4	78,5	79,28
- podłączeń	km	65,8	74,2	85,0	86,5	86,8
Liczba oczyszczalni ścieków*	obiekt	3	3	3	3	3
Przepustowość oczyszczalni	m³/d	51 500	51 500	51 500	51 500	51 500
Ścieki odprowadzone miejską siecią kanalizacyjną, w tym:	tys. m³	6 654,46	6 356,78	6 125,97	6 015,15	6 035,68
- z gospodarstw domowych	tys. m³	5 398,33	5 173,03	5 042,09	4 909,81	4 946,55
- od pozostałych odbiorców	tys. m³	1 256,13	1 183,75	1 083,88	1 105,34	1 089,13
Liczba awarii sieci kanalizacyjnej	ilość	120	138	92	120	90

* bez oczyszczalni „Stolarzowice” i „W.O.R.D.” – ze względu na małą przepustowość oraz od czerwca 2009 r. bez oczyszczalni Rozbark – z powodu zlikwidowania

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

System sieci kanalizacyjnej miasta obejmuje sieci: sanitarną, deszczową, ogólnospławną oraz podłączenia do budynków. Długość sieci kanalizacyjnej eksploatowanej przez BPK Sp. z o.o. wynosiła 609,1 km i zwiększyła się w stosunku do 2009 r. o 160 km.

Wykres 39 Długość sieci kanalizacyjnej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o.

Miejski system oczyszczania ścieków obejmuje 3 oczyszczalnie mechaniczno-biologiczne, które posiadają pozwolenia wodno-prawne. W 2013 r. łączna ilość odprowadzonych ścieków wynosiła 6 035,68 m³, tj. o 618,78 tys. m³ mniej niż w 2009 r. Zdecydowana większość ścieków pochodzi z gospodarstw domowych, tj. 82,0%. W 2013 r. przeprowadzono remonty urządzeń i obiektów w oczyszczalni ścieków Miechowice, Bobrek i Centralnej na kwotę 412,3 tys. zł. W 2013 r. odnotowano 90 awarii oraz przeprowadzono remonty: 289 studni kanalizacji sanitarnej, 32 studni kanalizacji deszczowej, remont kanału sanitarnego w ul. Frenzla oraz Al. Legionów, na które wydatkowano ogółem 874,5 tys. zł.

W zakresie sieci kanalizacyjnej wykonano:

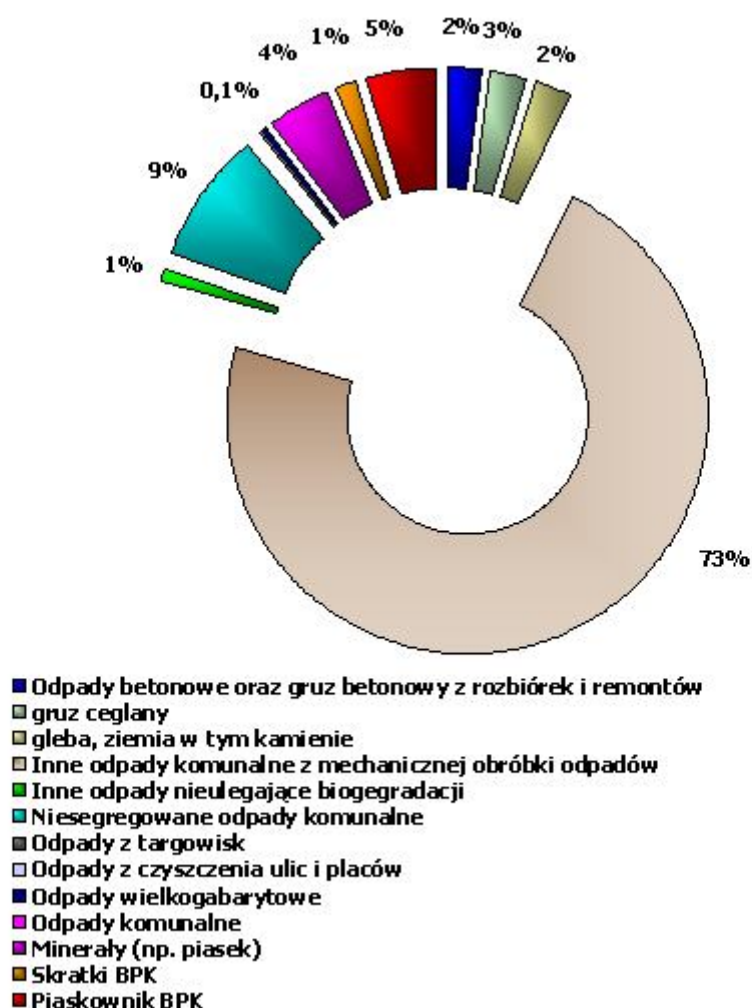
- ☐ przebudowę kanału tłocznego ul. Nickla/Matki Ewy wraz z kanałem sanitarnym w ul. Ks. Frenzla,
- ☐ przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej w rejonie ul. Wojciechowskiego/Rydza Śmigłego,
- ☐ przebudowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej ul. Piecucha.

Ponadto rozpoczęto przebudowę sieci kanalizacji sanitarnej ul. Krzyżowej/Armii Krajowej oraz budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami ul. Ptakowickiej/Czecha/Kościuszki i ul. Pochyłej.

4.3.2 Gospodarka odpadami komunalnymi i oczyszczanie miasta

Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne Sp. z o.o. prowadzi działalność polegającą na unieszkodliwianiu i odzysku odpadów na „składowisku odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne” zlokalizowanym w Bytomiu przy Al. Jana Pawła II.

Wykres 40 Struktura odpadów przyjętych na składowisko

źródło: opracowanie własne na podstawie danych BPK Sp. z o.o. w Bytomiu

Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej

Miejski Zarząd Zieleni i Gospodarki Komunalnej jest jednostką organizacyjną gminy Bytom powołaną uchwałą Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 17 grudnia 2012 r. Jednostka rozpoczęła działalność 1 lutego 2013 r. Główny zakres działalności obejmuje zadania w zakresie prowadzenia spraw związanych z utrzymaniem czystości, poprawą i ochroną terenów zieleni miejskiej, grobownictwa wojennego, funkcjonowania cmentarza komunalnego, szaleatów miejskich oraz targowisk miejskich.

Jednostka w 2013 r. zatrudniała 64 pracowników, a w ramach robót publicznych zatrudniała ok. 150 bezrobotnych, którzy wykonywali prace porządkowe przyczyniając się do poprawy estetyki miasta.

W ciągu roku MZZiGK realizował szereg zadań, które zmierzały do poprawy wizerunku i estetyki miasta, m.in.:

- ☐ likwidowano dzikie wysypiska odpadów,
- ☐ realizowano inwestycje budowlane,
- ☐ wprowadzono nowe formy zagospodarowania zieleni.

W ramach inwestycji służących poprawie wizerunku w 2013 r. wykonano m.in.:

- ☐ remont stawu północnego w Parku Miejskim,
- ☐ prace rewitalizacyjne na terenie parku Fazaniec w Szombierkach oraz Parku Ludowego w Miechowicach,
- ☐ budowę plenerowej siłowni przy ul. Żołnierskiej,
- ☐ odnowienie zaplecza przy ul. Tarnogórskiej,
- ☐ zlokalizowanie wież kwiatowych, klombów, rabatów z roślinnością na terenie śródmieścia,

- usunięcie dzikich wysypisk zlokalizowanych przy ul. Łagiewnickiej, Dojazd, Krzyżowej, Młodzieżowej, Raclawickiej, Elektrowni, Zabrzeńskiej, Popieluszki, Starej Cynkowni, Adamka, Składowej, Alojzjanów, Rodziewiczówny oraz Kosynierów,
- oczyszczenie ścian przejść podziemnych przy ul. Chorzowskiej, Kolejowej i Krakowskiej.

4.3.3 Ciepłownictwo

Głównym producentem energii cieplnej w mieście jest Fortum Bytom S.A., natomiast zadania w zakresie dostarczenia energii cieplnej dla celów grzewczych oraz ciepłej wody użytkowej w obszarze miasta Bytom, wykonuje Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. (PEC Sp. z o.o.). Spółka zarządza siecią ciepłą o długości 119,6 km, z tego sieć ciepłownicza stanowiła 59,9%, a zewnętrzna instalacja odbiorcza 40,1%. Poza tym spółka prowadziła eksploatację 3 kotłowni o łącznej mocy 0,758 MW, w tym 2 lokalnych i 1 zdalaczynnej.

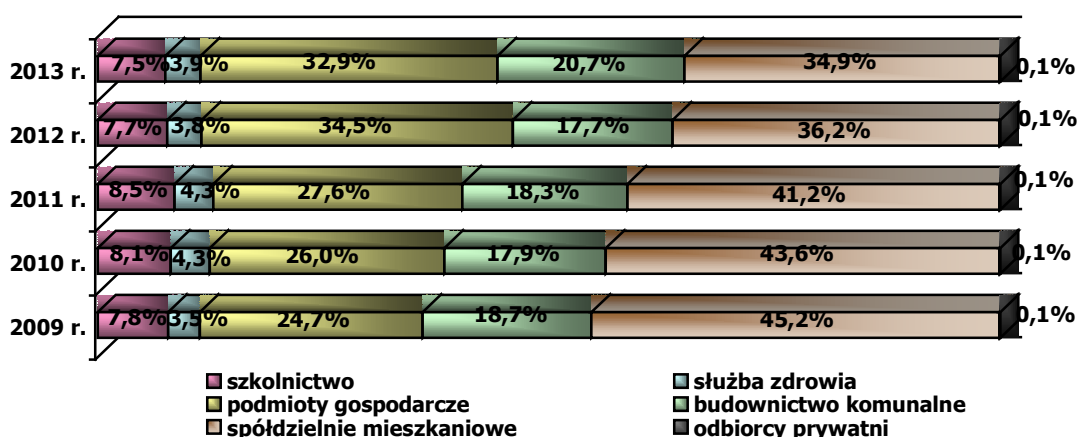
Tabela 47 Podstawowe dane dot. infrastruktury ciepłej PEC Sp. z o.o.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
Długość sieci ciepłej, w tym:	km	112,8	114,8	118,5	120,8	119,6
- sieć ciepłownicza	km	63,1	65,1	71,3	72,6	71,7
- zewnętrzna instalacja odbiorcza	km	49,7	49,7	47,2	48,2	47,9
Liczba kotłowni ogółem, w tym:	ilość	5	3	3	3	3
- kotłownie lokalne	ilość	2	2	2	2	2
- kotłownie zdalaczynne	ilość	3	1	1	1	1
Wielkość produkcji energii cieplnej z własnych źródeł ciepła ogółem, w tym:	GJ	5 911	6 259	2 227	2 220	2 264
- z kotłowni lokalnych	GJ	1 469	1 479	1 044	797	885
- z kotłowni zdalaczynnych	GJ	4 442	4 780	1 183	1 423	1 379
Liczba węzłów ciepłych ogółem, w tym:	ilość	232	243	368	383	391
- grupowe węzły ciepne	ilość	64	72	66	66	66
- indywidualne węzły ciepne	ilość	163	166	200	213	217
- automatyczne pompy strumieniowe*	ilość	5	5	-	-	-

*automatyczne pompy strumieniowe w 2011 r. zostały zlikwidowane.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o. w Bytomiu

Wykres 41 Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PEC Sp. z o.o.

Wielkość zamówionej przez odbiorców mocy cieplnej uległa zmniejszeniu, tj. z 250,58 MW w 2012 r. do 247,63 MW w 2013 r. Natomiast na przełomie ostatnich 5 lat, wielkość mocy cieplnej

uległa zwiększeniu z 221,79 MW do 247,63 MW, tj. o 11,6%. Największymi odbiorcami ciepła były niezmiennie spółdzielnie mieszkaniowe zarządzające wielorodzinnymi budynkami mieszkalnymi, pomimo iż od 2005 r. obserwuje się systematyczny spadek udziału zamówionej przez nich mocy cieplnej.

W 2013 r. łączna powierzchnia lokali centralnie ogrzewanych wynosiła 2 211,5 tys. m², natomiast łączna powierzchnia lokali objętych dostawą ciepłej wody użytkowej – 892,4 tys. m².

W ramach inwestycji służących poprawie efektywności działania systemu ciepłowniczego wykonano m. in.:

- ❑ remont komory ciepłowniczej w ul. Prusa oraz remont przyłącza sieci ciepłowniczej 2Dn150 do Szpitala nr 1 przy ul. Żeromskiego. Remont odczepu sieci ciepłowniczej 2 Dn100w kierunku ul. Chełmońskiego w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn125 od budynku przy ul. Legnickiej 1 c do budynku przy ul. Łokietka 7 b w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn65 od komory przy ul. Łokietka 11 f do budynku przy ul. Łokietka 11 f w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn80-65 w rejonie budynków przy ul. Tysiąclecia 23-25 w Bytomiu, pomiędzy budynkami przy ul. Spółdzielców 8-12 w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej 2Dn65 od odgałęzienia przy budynku ul. Tysiąclecia 18 b do budynku przy ul. Tysiąclecia 16 a w Bytomiu,
- ❑ remont sieci ciepłowniczej napowietrznej 2Dn150 odczep sieci ciepłowniczej 2Dn400 w kierunku ul. Dzierżonia i Matki Ewy w Bytomiu – Etap I,
- ❑ remont sieci ciepłowniczej od istniejącej sieci preizolowanej do pawilonu handlowego przy ul. Grota Roweckiego 7 w Bytomiu,
- ❑ remont przyłącza sieci ciepłowniczej 2Dn65 do Zakładu Energetycznego oraz noclegowni przy ul. Kosynierów w Bytomiu,
- ❑ remont sieci ciepłowniczej od istniejącej sieci preizolowanej przy ul. Francuskiej 27 do budynku grupowego węzła ciepłego GWC Francuska 60 w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. i c.w.u. z budynku GWC Francuska 60 do pierwszej komory,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. i c.w.u. na wyjściu z budynku ul. Felińskiego 21 do ul. Felińskiego 15 wraz z przyłączami do ul. Felińskiego 17 i Felińskiego 19 w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. od komory przyłączeniowej do budynków przy ul. Orzegowskiej 70, 72, 74-80 i 82 w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. od komory przyłączeniowej do budynków przy ul. Krupińskiego 11 b i 13 i Adolfa Piątka 17 a w Bytomiu,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. i c.w.u. od komory K70 do komory K72 przy ul. Wróblewskiego w Bytomiu wraz z odczepami,
- ❑ remont odcinków sieci ciepłowniczych preizolowanych. Lokalizacja i usunięcie zawilgoceń na odcinku od ul. Żeromskiego 27 do ul. Szkolnej w Bytomiu – Pętla nr 1,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej z GWC Łużycka 7. Wymiana zaworów odcinających Dn300,
- ❑ remont zewnętrznej instalacji odbiorczej z GWC-0 Plac Pokoju. Wymiana zaworów odcinających na wejściu sieci ciepłowniczej 2 Dn 200 oraz na wyjściu zewnętrznej instalacji odbiorczej c.o. nr 1, 2 i 4,
- ❑ remont wymienników ciepła w GWC Braci Śniadeckich 2 i WC Braci Śniadeckich 3, 6,
- ❑ remont konstrukcji kompensacji pionowej sieci ciepłowniczej 2Dn700 w miejscu przejścia sieci ciepłowniczej nad drogą w pobliżu torowiska,
- ❑ remont konstrukcji kompensacji pionowej sieci ciepłowniczej 2Dn700 w miejscu przejścia sieci ciepłowniczej nad drogą w pobliżu K-2 Szyb Zbigniew wraz z remontem powłok antykorozyjnych komory K-2,
- ❑ remont konstrukcji kompensacji pionowej na podporach wysokich sieci ciepłowniczej 2Dn700 przed wejściem do komory K-3 ul. Czackiego w Bytomiu,
- ❑ remont pomieszczeń grupowych węzłów ciepłych GWC-1 Daleka, GWC-2 Felińskiego, GWC-3 Stolarzowicka, GWC-4 Felińskiego, GWC-7 Francuska, GWC-3 Orzegowska, GWC-11 Wyzwolenia, GWC-13 Cicha w Bytomiu,
- ❑ remont układu automatyki c.o. w węźle ciepłym WC Reptowska 53, 55, 57, WC Stolarzowicka 78 a, 78 b, 78 c, 94 a, 104 a, 104 b, 104 c w Bytomiu,
- ❑ remont rozdzielni elektrycznych w grupowych węzłach ciepłych GWC-1 Grota Roweckiego, GWC-3 Orzegowska, GWC-6 Wróblewskiego, GWC-9 Pomorska, GWC-15 Adamka,

- remont elewacji zewnętrznej GWC-3 Orzegowska w Bytomiu oraz remont dachu i elewacji zewnętrznej GWC-12 Bema w Bytomiu.

4.3.4 Gazownictwo

Na terenie Bytomia eksploatację sieci gazowej prowadzi Górnośląska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. w Zabrze – Rozdzielnia Gazu w Bytomiu. Długość sieci gazowej (bez przyłączy) w mieście na koniec 2013 r. wynosiła 270,7 km.

Podstawowe dane dot. sieci gazowej w mieście przedstawia poniższa tabela.

Tabela 48 Podstawowe dane dot. sieci gazowej w Bytomiu

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na:				
		31.12. 2009 r.	31.12. 2010 r.	31.12. 2011 r.	31.12. 2012 r.	31.12. 2013 r.
Liczba użytkowników gazu ogółem, w tym:	ilość	53 903	53 673	55 804	55 710	55 718
- gospodarstw domowych	ilość	53 021	52 770	54 883	54 771	54 780
Zużycie gazu ogółem, w tym:	tys. m³	27 590	29 600	28 020	28 054	26 732
- w gospodarstwach domowych	tys. m ³	16 772	17 764	16 953	16 787	16 492

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GSG Sp. z o.o. w Zabrze i PGNiG Gazowni Zabrzeńskiej.

Liczba odbiorców gazu w odniesieniu do 2008 r. wzrosła o 1 506 użytkowników. Zdecydowany udział w ich strukturze stanowiły gospodarstwa domowe, co obrazowo prezentuje poniższy wykres.

Wykres 42 Struktura użytkowników gazu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGNiG Gazowni Zabrzeńskiej.

Zużycie gazu w Bytomiu w 2013 r. zmniejszyło się w stosunku do roku poprzedniego o 1 322 tys. m³, a w porównaniu do 2009 r. o 858 tys. m³. W przypadku gospodarstw domowych wystąpił spadek zapotrzebowania na paliwo gazowe o ok. 295 tys. m³ w stosunku do poprzedniego i o 280 tys. m³ w stosunku do 2009 r.

4.3.5 Telekomunikacja

Potrzeby mieszkańców w zakresie telekomunikacji zaspokaja telefonia przewodowa i bezprzewodowa. W zakresie telefonii przewodowej usługi telekomunikacyjne świadczą m. in. operatorzy: Telekomunikacja Polska S.A. i Netia S.A.

W mieście dostępne są usługi wszystkich operatorów sieci bezprzewodowej działających na terenie naszego kraju, tj. Polskiej Telefonii Cyfrowej S.A. (sieć T-MOBILE), Polskiej Telefonii Komórkowej Centertel Sp. z o.o. (sieć ORANGE), Polkomtel S.A. (PLUS GSM) oraz P4 Sp. z o.o., która jest operatorem sieci PLAY.

W 2013 r. na terenie miasta znajdowały się:

- 3 salony firmowe ORANGE.

- ❑ 3 sklepy firmowe sieci T-mobile.
- ❑ 5 salonów firmowych sieci PLAY.
- ❑ 4 autoryzowane punkty sprzedaży sieci PLUS.

4.3.6 Komunikacja

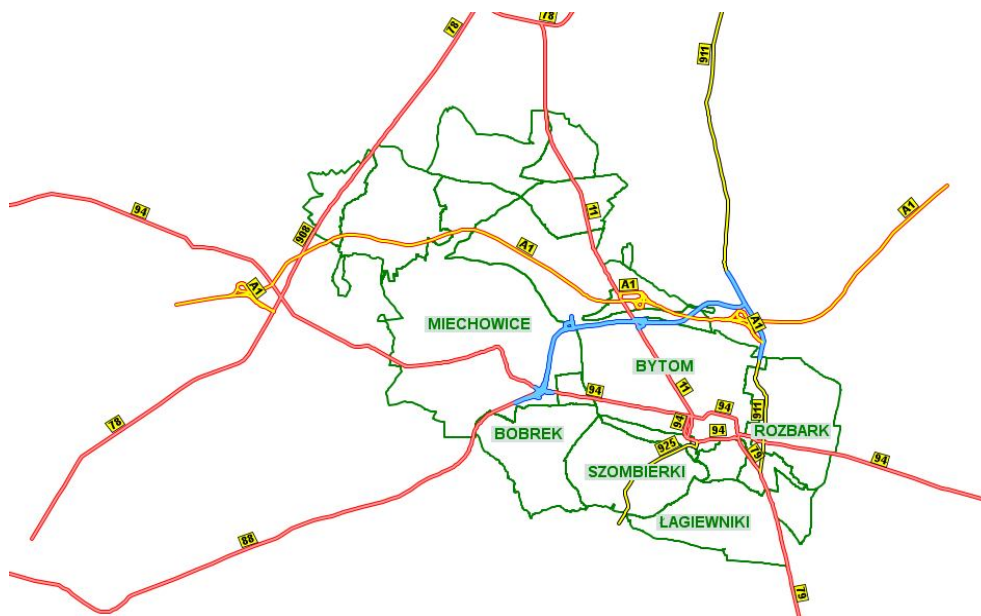
Zarząd nad siecią dróg publicznych oraz nad drogami wewnętrznymi, stanowiącymi własność Gminy lub Skarbu Państwa nie oddanymi we władanie innym podmiotom, placami i ciągami pieszymi w granicach miasta Bytomia, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, sprawuje jednostka budżetowa pod nazwą Miejski Zarząd Dróg i Mostów z siedzibą w Bytomiu.

O dostępności komunikacyjnej Bytomia w dużej mierze decyduje transport drogowy. Bytom jest ważnym węzłem logistycznym z uwagi na przebiegające przez miasto drogi krajowe:

- ❑ DK nr 11 relacji: Kołobrzeg – Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wlkp. – Kluczbork – Lubliniec – Bytom;
- ❑ DK nr 78 relacji: Chałupki – Wodzisław Śl. – Rybnik – Gliwice – Bytom – Katowice – Pyrzowice – Siewierz – Zawiercie – Chmielnik;
- ❑ DK nr 79 relacji: Warszawa – Sandomierz – Kraków – Katowice – Bytom;
- ❑ DK nr 88 relacji: Strzelce Opolskie – Gliwice – Bytom;
- ❑ DK nr 94 relacji: Legnica – Wrocław – Opole – Bytom – Sosnowiec – Olkusz – Kraków.

Dodatkowe połączenia zapewniają drogi wojewódzkie nr 911 oraz 925. Przez Bytom przebiega również autostrada A1 (jej węzeł znajduje się przy ul. Strzelców Bytomskich) oraz obwodnica bytomska (Al. Jana Nowaka Jeziorańskiego), która pozwala na skrócenie przejazdu przez miasto.

Mapa 8 Układ drogowy Bytomia

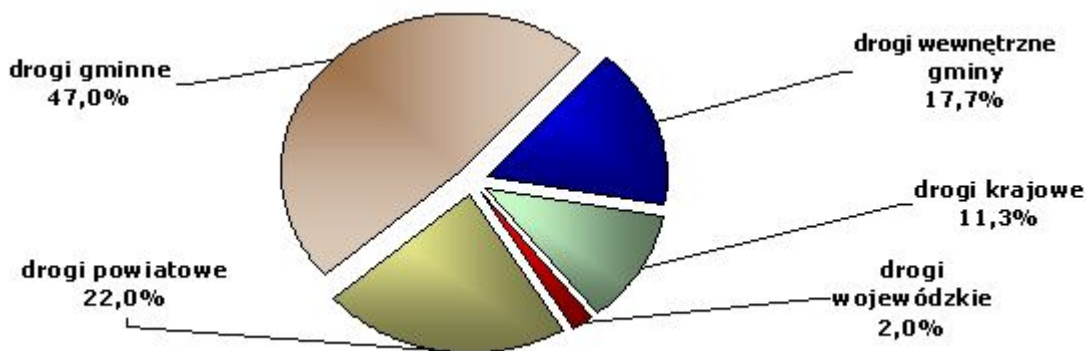
źródło: Internetowy Serwis Bytomskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej

Sieć dróg w Bytomiu stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Długość dróg znajdujących się w granicach miasta wynosiła 255 km, w tym:

- ❑ Krajowe 29 km;
- ❑ Wojewódzkie 5 km;
- ❑ Powiatowe 56 km;
- ❑ Gminne 120 km;
- ❑ Drogi wewnętrzne gminy 45 km.

Zdecydowaną większość sieci drogowej miasta stanowiły drogi gminne i powiatowe, których łączna długość wynosiła 176 km, tj. 69%.

Wykres 43 Struktura dróg w Bytomiu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych MZDiM w Bytomiu

Na infrastrukturę drogową miasta składały się następujące obiekty: 5 mostów, 21 wiaduktów, 3 kładki dla pieszych, 4 przejścia podziemne, 7 przepustów i 2 tunele.

Do ważniejszych przedsięwzięć realizowanych w 2013 r. należą:

- ❑ przebudowa ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej w Bytomiu – etap I,
- ❑ reaktywacja Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej – przebudowa 3 obiektów mostowych kolei wąskotorowej na odcinku od ul. Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu,
- ❑ budowa sygnalizacji drogowej na skrzyżowaniu ulic Al. Jana Pawła II (DW911) – Kędzierzyńska w Bytomiu,
- ❑ remont nawierzchni jezdni ul. Siemianowickiej na odcinku od łącznicy z Al. Jana Pawła II do granicy z miastem Piekary Śląskie oraz na odcinku od łącznicy z Al. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Chorzowską w Bytomiu.

Niesprzyjające warunki atmosferyczne, ciągły wzrost natężenia ruchu wszystkich pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych o dużym tonażu oraz szkody górnicze znacząco wpływają na deformacje nawierzchni zarówno jezdni jak i chodników. Remonty dróg, finansowane ze środków budżetu miasta, w 2013 r. obejmowały 80,66 tys. m² powierzchni jezdni i chodników, z tego: na drogach gminnych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych wyremontowano łącznie 71,83 tys. m² powierzchni jezdni, a na drogach krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych wyremontowano łącznie 8 832 tys. m² powierzchni chodników.

Na terenie miasta funkcjonowała Strefa Płatnego Parkowania, za którą odpowiedzialny był Miejski Zarząd Dróg i Mostów z siedzibą w Bytomiu. Opłatę za parkowanie umieszcza się w parkometrze bądź za pomocą telefonu komórkowego w strefie oznaczonej znakiem D-44 „strefa parkowania”. W strefie tej zabroniony jest postój pojazdu bez wniesienia opłaty, z wyjątkiem postoju pojazdów osób lub jednostek, dla których uznana została zerowa stawka opłaty oraz postoju pojazdów komunikacji publicznej na wyznaczonych dla nich miejscach.

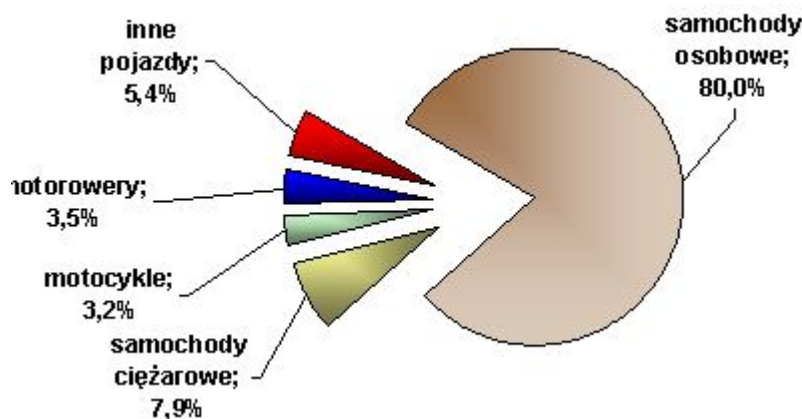
Zgodnie z uchwałą nr XV/204/13 Rady Miejskiej miasta Bytomia z dnia 27 maja 2013 r., ustalono następujące stawki za postój w strefie płatnego parkowania:

- ❑ za pierwszą godzinę - 1,50 zł,
- ❑ za drugą godzinę - 1,80 zł,
- ❑ za trzecią godzinę - 2,10 zł,
- ❑ za czwartą godzinę i każdą kolejną- 1,50 zł.

Parkowanie pojazdów samochodowych w SPP jest płatne w dni robocze (od poniedziałku do piątku) w godzinach od 9.00 do 17.00 z wyjątkiem parkingu pod Urzędem Miejskim na którym opłaty są pobierane w dni robocze w poniedziałki w godzinach od 8.00 do 17.30, a od wtorku do piątku od 8.00 do 15.00. Ponadto wprowadzona została zerowa opłata dla klientów Urzędu Miejskiego na parkingu przy ul. Parkowej pod Urzędem Miejskim przez pierwszą godzinę parkowania, po pobraniu biletu zerowego w parkomacie, z zastrzeżeniem, że bilet zerowy na dany nr rejestracyjny można otrzymać tylko raz dziennie.

Systematycznie wzrasta liczba pojazdów zarejestrowanych na terenie Bytomia. Według stanu na koniec 2013 r. na terenie naszego miasta zarejestrowanych było 88 379 pojazdów, z czego 70 755 pojazdów to samochody osobowe. W stosunku do roku 2009 liczba pojazdów wzrosła o 13 270, tj. o 17,7%. W latach 2009–2013 nie wystąpiły istotne zmiany w strukturze pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu.

Wykres 44 Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Komunikacji UM

Na terenie miasta funkcjonowało 8 stacji kontroli pojazdów oraz 20 ośrodków szkolenia kierowców. Uprawnienia do kierowania pojazdami uzyskało 4 453 osoby, z czego:

- prawo jazdy - 4 453 osoby,
- międzynarodowe prawo jazdy - 61 osób,
- pozwolenia na tramwaj - 40 osób.

4.3.7 Transport publiczny

Komunikacja autobusowa i tramwajowa

Bytom posiada dobrze rozwiniętą sieć połączeń drogowych oraz torowych. Organizatorem komunikacji zbiorowej jest Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w Katowicach. Teren Bytomia obsługiwany jest przez kilkunastu przewoźników z: Gliwic, Jaworzna, Katowic, Piekara Śląskich, Sosnowca, Świerklańca i Tychów.

Komunikację tramwajową na terenie całej aglomeracji realizują Tramwaje Śląskie S.A. Na terenie Bytomia zlokalizowana jest jedna z zajezdni tramwajowych, funkcjonująca w ramach Rejonu Komunikacyjnego nr 3 w Gliwicach.

Mieszkańcy mogli korzystać z 52 linii autobusowych o łącznej długości 86 km i 12 linii tramwajowych o łącznej długości torowisk 23 km, w tym:

- 42 linii autobusowych ponadlokalnych – w tym 3 linii przyspieszonych,
- 10 linii autobusowych lokalnych,
- 10 linii tramwajowych ponadlokalnych,
- 2 linii tramwajowych lokalnych.

Na terenie miasta usytuowanych było 138 przystanków, w tym:

- autobusowych - 86 (utworzony został przystanek przy ul. Legnickiej),
- tramwajowych - 32,
- autobusowo-tramwajowych - 20

Tabela 49 Dane na temat linii tramwajowych, autobusowych oraz przystanków na terenie Bytomia

Wyszczególnienie	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.	2013 r.
Komunikacja autobusowa	49	49	48	48	52
-ponadlokalna	43	43	42	42	42
-lokalna	6	6	6	6	10
Komunikacja tramwajowa	10	10	9	9	12

-ponadlokalna	7	7	7	7	10
-lokalna	3	3	2	2	2
Przystanki	132	132	136	137	138

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Referatu Inżynierii Komunalnej i Transportu UM

Górnośląska Kolej Wąskotorowa

Od połowy XIX w. na terenie Bytomia funkcjonuje Górnośląska Kolej Wąskotorowa (GKW), której operatorem jest Stowarzyszenie Górnośląskich Kolei Wąskotorowych, posiadające licencję na wykonywanie transportu kolejowego. Wzdłuż trasy GKW znajduje się wiele atrakcji turystycznych oraz terenów rekreacyjnych takich jak: kompleks leśny „Dąbrowa Miejska”, Dolomity Sportowa Dolina, Rezerwat Przyrody „Segiet”, Kopalnia Srebra. Górnośląska Kolej Wąskotorowa jest wpisana w Szlak Zabytków Techniki Województwa Śląskiego i jest doskonałym łącznikiem pomiędzy terenami rekreacyjno-turystycznymi znajdującymi się na jej trasie.

W 2013 r. oddane zostały do użytku 3 obiekty mostowe kolei wąskotorowej na odcinku od ulicy Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu, co pozwoliło na podjęcie przewozów kolejowych na trasie: Bytom – Tarnowskie Góry – Miasteczko Śląskie.

Inni przewoźnicy

Stale połączenia lotnicze krajowe i zagraniczne, a także połączenia czarterowe umożliwia znajdujący się w odległości ok. 20 km od Bytomia Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” w Pyrzowicach. Port lotniczy zapewnia regularne połączenia z wieloma miastami Europy i Bliskiego Wschodu oraz połączenia czarterowe z popularnymi kurortami Europy Południowej i Afryki Północnej.

Komunikację pozamiejską realizuje także sieć linii autobusowych PKS, które zapewniają bezpośrednie połączenia z miastami, takimi jak m.in.: Częstochowa, Kłobuck, Kłodzko, Łódź, Nowy Targ, Kraków, Zakopane.

Połączenia autobusowe, w szczególności do krajów europejskich, takich jak: Austria, Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Szwajcaria oraz Wielka Brytania zapewnia przystanek komunikacji międzynarodowej zlokalizowany w Bytomiu przy C.H. Plejada.

Sieć kolejowa PKP zapewnia stałe połączenia z miastami takimi jak, m.in.: Przemyśl, Częstochowa, Gliwice, Katowice, Kraków, Lubliniec, Tarnów, Rzeszów, Poznań, Szczecin oraz Tarnowskie Góry.

4.4. Inwestycje

4.4.1 Inwestycje miasta

Zadania inwestycyjne realizowane są przez gminę ze środków budżetu miasta oraz w oparciu o pozyskane środki zewnętrzne, w tym m.in. z funduszy Unii Europejskiej. W 2013 r. na terenie miasta realizowane były zadania mające na celu poprawę stanu infrastruktury technicznej i drogowej oraz obiektów o charakterze edukacyjnym, sportowym i zdrowotnym, tj.:

❑ Rewitalizacja obiektów byłej KWK Rozbark

Projekt współfinansowany w ramach EFRR w ramach RPO WSL na lata 2007-2013.

W 2013 r. w ramach projektu zrealizowano następujące zadania inwestycyjne:

- w budynku administracyjnym: zakończono realizację wszystkich prac budowlanych. Dostarczone oraz zamontowano wyposażenie obiektu. Obiekt został komisyjnie odebrany i przekazany użytkownikowi tj. Bytomskiemu Teatrowi Tańca i Ruchu Rozbark w dniu 20.12.2013 r.;
- w budynku cechowni: wykonano montaż nowej konstrukcji dachu nad salą zborną, prowadzono prace w zakresie układania płytek podłogowych i ściennych w sanitariatach, przystąpiono do prac wykończeniowych w salach do ćwiczeń i pomieszczeniach biurowo-administracyjnych. Zakończono czyszczenie elewacji i układanie kostki wokół cechowni, przygotowano teren do montażu przesł ogrodzeniowych;
- parking: zakończono wszystkie prace związane z budową parkingu, w tym montaż oświetlenia, dojścia do parkingu, humusowanie przyległego terenu. Parking został komisyjnie odebrany i przekazany w/w użytkownikowi w dniu 20.12.2013 r.;

❑ Przebudowa i budowa budynków mieszkalnych z mieszkaniem socjalnym

- Piekarska 92: Przeprowadzono procedury przetargowe, wyłoniono wykonawcę. Podpisano umowę oraz przekazano plac budowy. Ponadto wykonano roboty rozbiórkowe, położono nowe podłogi, zabudowano ściany płytami gipsowymi, przemurowano i naprawiono kominy oraz

dokonano wymiany stolarki okiennej. Poza tym wykonano nową instalację wentylacyjną, c.o., wod.-kan., gazową, elektryczną;

- Oświęcimska 29-31: Wykonano ocenę stanu technicznego konstrukcji. Przeprowadzono postępowanie przetargowe. Wyłoniono Wykonawcę zadania. Przekazano plac budowy i rozpoczęto realizację robót. Trwały uzgodnienia oraz wykonywanie dokumentacji projektowej.
- ❑ **Termomodernizacja budynku Przedszkola Miejskiego nr 14**
Uzyskano dofinansowanie zadania ze środków WFOŚiGW. Wyłoniono Wykonawcę zadania. Rozpoczęto realizację I etapu robót. Wymieniono stolarkę okienną i drzwiową zewnętrzną, docieplono stropodach wraz z wykonaniem nowego pokrycia z papy termozgrzewalnej oraz wymianą obróbek blacharskich. Wykonano nowe kominy z cegły klinkierowej.
- ❑ **Modernizacja sali gimnastycznej Szkoły Podstawowej 46**
Uzyskano i rozliczono dotację na dofinansowanie zadania ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Rozpoczęto procedurę przetargową w celu wyłonienia wykonawcy robót. Przekazano plac budowy i rozpoczęto realizację zadania. Zrealizowano cały zakres projektowy modernizacji sali gimnastycznej wraz z dodatkowym zakupem i montażem wyposażenia sali.
- ❑ **Modernizacja sali gimnastycznej I Liceum Ogólnokształcącego**
Uzyskano dotację na dofinansowanie zadania ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. Wykonano docieplenie stropu oraz elewację ceglana. Zakończono remont sali sportowej na piętrze. Zamontowano urządzenia sportowe (drabinki przyścienne, tablice do koszykówki z konstrukcjami uchylnymi składanymi w bok na ścianę, słupki do siatkówki wraz z osłonami i stanowiskiem sędziowskim, materace ochronne, tablica wyników sportowych, siedziska z oparciem).
- ❑ **Przebudowa ul. Strzelców Bytomskich na odcinku od ul. Wrocławskiej poprzez rondo autostradowe (A1) przy ul. Dąbrowa Miejska do ul. Długiej w Bytomiu – Etap 1**
Przebudowano odcinek drogi od ronda autostradowego A1 w kierunku centrum o dł. 219,3 m wraz z przebudową uzbrojenia podziemnego.
- ❑ **Reaktywacja Górnośląskiej Kolei Wąskotorowej – przebudowa 3 obiektów mostowych kolei wąskotorowej na odcinku od ul. Składowej do dzielnicy Szombierki w Bytomiu**
Przebudowano 3 wiadukty ze względu na zły stan techniczny. W trakcie realizacji przebudowy uległy zmianie długości i szerokości obiektów. Wydzielono dodatkowo miejsce dla pieszych i rowerzystów. Projekt został zrealizowany i przekazany do eksploatacji.
- ❑ **Budowa sygnalizacji drogowej na skrzyżowaniu ulic Alei Jana Pawła II (DW 911) – Kędzierzyńska**
Projekt został zrealizowany i przekazany do eksploatacji.
- ❑ **Remont nawierzchni jezdni ul. Siemianowickiej na odcinku od łącznicy z Al. Jana Pawła II do granicy z miastem Piekary Śląskie oraz na odcinku od łącznicy z Al. Jana Pawła II do skrzyżowania z ul. Chorzowską w Bytomiu**
Zadanie zostało zrealizowane.

4.4.2 Gospodarka nieruchomościami

Sprzedaż i oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości

Nieruchomości stanowiące własność gminy lub Skarbu Państwa są sprzedawane lub oddawane w użytkowanie wieczyste w drodze przetargu lub w trybie bezprzetargowym. Przetargi na zbycie nieruchomości przeprowadzane są w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 r. w sprawie sposobu i trybu przeprowadzania przetargów oraz rokowań na zbycie nieruchomości. Zastosowanie trybu bezprzetargowego następuje w przypadkach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, w tym m.in. przy zbywaniu nieruchomości na rzecz osoby, której przysługuje pierwszeństwo w jej nabyciu lub sprzedaż następuje na rzecz użytkownika wieczystego nieruchomości.

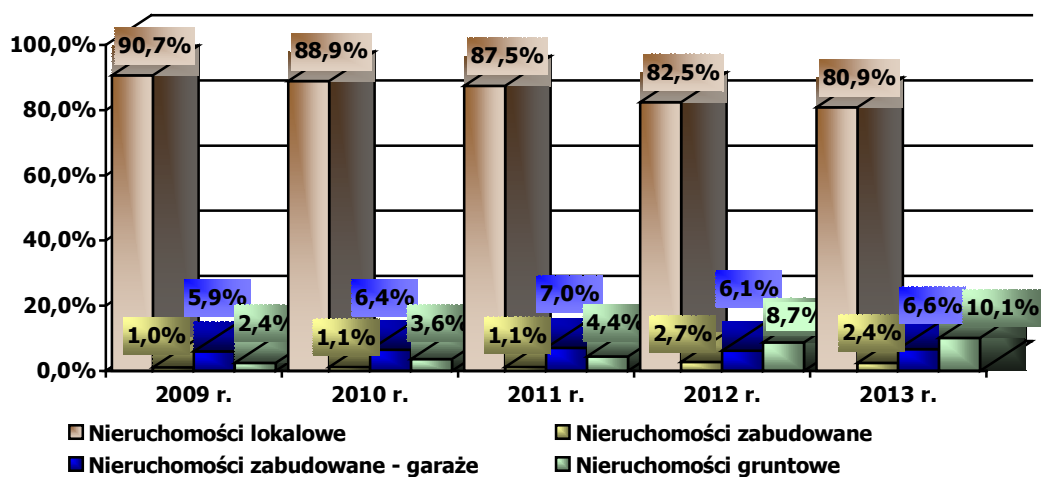
Tabela 50 Sprzedaż nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

Wyszczególnienie	2009 r.		2010 r.		2011 r.		2012 r.		2013 r.	
	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)	Ilość	Łączna wartość sprzedaży (w tys. zł)
Nieruchomości ogółem, w tym:	1 451	20 030,6	1 375	26 661,3	790	16 369,2	554	14 856,0	455	26 685,3
- nieruchomości lokalowe	1 316	12 999,1	1 222	11 350,2	691	9 604,4	457	5 842,5	368	4 305,7
- nieruchomości zabudowane	14	3 728,4	15	6 192,2	9	862,6	15	3 659,6	11	2 918,6
- nieruchomości zabudowane - garaże	86	199,2	88	225,4	55	158,4	34	143,7	30	141,4
- nieruchomości gruntowe	35	3 103,9	50	8 893,4	35	5 743,8	48	5 210,2	46	19 319,6

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2009-2013 sprzedano łącznie ponad 4 625 nieruchomości o łącznej wartości ok. 104,6 mln zł. Największą liczbę sprzedaży odnotowano w 2009 r., tj. 1 451 nieruchomości, zaś największą wartość sprzedaży uzyskano w 2010 r., która wynosiła blisko 26,7 mln zł. Wśród nieruchomości zbytych w 2013 r. 4,8% stanowiły nieruchomości należące do Skarbu Państwa.

Wykres 45 Struktura zbytych nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W strukturze zbytych w latach 2009-2013 nieruchomości dominujący udział stanowiły nieruchomości lokalowe. Zdecydowanie przeważają tu lokale mieszkalne sprzedawane na rzecz dotychczasowego najemcy. Najmniejszy udział w kolejnych latach stanowiły zawsze nieruchomości zabudowane. Ich udział mieścił się w przedziale od 1% do 2,7%.

Nieruchomości nabyte do gminnego zasobu nieruchomości

W 2013 r. do gminnego zasobu nieruchomości nabyto prawo własności lub użytkowania wieczystego 18 działek położonych na terenie miasta o łącznej powierzchni 86 639 m² za kwotę 964,8 tys. zł. Kontrahentami były zarówno osoby fizyczne, jak i prawne, a zakup nieruchomości do zasobu gminy związany był przede wszystkim z regulacjami stanu terenowo-prawnego nieruchomości lub nabyciem ich pod realizację konkretnej inwestycji.

Tabela 51 Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom

Obręb	Kontrahent	2013 r.		
		Ilość	Powierzchnia działek (w m ²)	Wartość (tys. zł)
Ogółem, w tym:	X	18	86 639,0	964,8
Bytom	os. pr.	3	849,0	31,0
	os. fiz.	1	13,0	13,1
Miechowice	os. pr.	3	72 552,0	nieodpłatnie
Bobrowniki	os. fiz.	1	119,0	10,7
Karb	os. fiz.	1	982,0	nieodpłatnie
Rozbark	os. pr.	1	28,0	1,6
Łagiewniki	os. pr.	1	95,0	4,9
Sucha Góra	os. fiz.	1	798,0	nieodpłatnie
Szombierki	os. pr.	4	10 650,0	812,8
Zamłynie	os. pr.	2	553,0	90,7

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

Ponadto do zasobu gminy nieodpłatnie nabyto 6 nieruchomości o łącznej powierzchni 74 383 m².

Tabela 52 Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom w latach 2009-2013

Rok	Ilość nieruchomości	Powierzchnia działek (w m ²)	Wartość (w tys. zł)
Ogółem, w tym:	63	231 361	10 657,6
2009	14	99 072	8 830,6
2010	10	3 356	188,9
2011	6	5 171	185,4
2012	15	37 123	487,9
2013	18	86 639	964,8

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Obrotu Nieruchomościami UM Bytom

W latach 2009-2013 nabyto 63 nieruchomości o łącznej wartości ok. 10,7 mln zł.

4.4.3 Inne inwestycje w mieście

W okresie od stycznia do grudnia 2013 r. wydano łącznie 188 decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, w tym m.in. dot. budowy:

- ❑ 36 budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz 2 budynków mieszkalnych wielorodzinnych,
- ❑ 16 budynków handlowo-usługowych, przy ulicach: Planety, Falistej, Strzelców Bytomskich, Wyszyńskiego,
- ❑ 3 budynków biurowych,
- ❑ 21 budynków garaży i 7 zespołów garażowych,
- ❑ 15 nowych sieci uzbrojenia terenu
- ❑ 4 zmiany zagospodarowania terenu.

Ponadto w tym samym okresie wydano 835 decyzji o pozwoleniu na budowę 848 obiektów, w tym m.in. dot. budowy:

- ❑ 81 budynków mieszkalnych jednorodzinnych,
- ❑ 7 budynków mieszkalnych wielorodzinnych,
- ❑ 2 budynków zamieszkania zbiorowego,
- ❑ 8 budynków biurowych,
- ❑ 21 budynków handlowo-usługowych, w tym:

- pawilonu handlowego przy ul. Witczaka, Ludowej, Strzelców Bytomskich, Frenzla,
- hali handlowej przy ul. Suchogórskiej,
- pawilonu pralni przy ul. Musialika,
- myjni samochodowej przy ul. Puszkina,
- pawilonu stacji diagnostycznej przy ul. Celnej,
- restauracji McDonald's przy ul. Strzelców Bytomskich,
- budynku handlowo-usługowego przy ul. Kruczej – Tramwajarzy, Strzelców Bytomskich, Pomorskiej, Olejniczaka, Frenzla,
- 1 budynku kultury fizycznej, w tym:
 - klubu golfowego z restauracją przy ul. Zabrzeńskiej,
- 3 budynków szpitali i zakładów opieki medycznej, w tym:
 - bloku V Szpitala Specjalistycznego przy ul. Batorego,
 - budynku magazynowego Szpitala Specjalistycznego przy ul. Batorego,
 - przychodni zdrowia przy ul. Reptowskiej, Stolarzowskiej,
- 3 budynków kultu religijnego, w tym:
 - kościoła i budynku parafialnego przy ul. Strzelców Bytomskich,
- 8 budynków przemysłowych i magazynowych, w tym:
 - hali produkcyjno-magazynowej przy ul. Szyby Rycerskie,
 - hali produkcyjnej przy ul. Konstytucji,
 - hali magazynowej przy ul. Kędzierzyńskiej,
- 19 budynków garaży i 2 zespołów garażowych,
- 23 nowych sieci uzbrojenia terenu,
- 14 remontów i przebudów sieci uzbrojenia terenu,
- parkingu przy ul. Reja, Kochanowskiego.

4.4.4 Obsługa inwestorów i oferty inwestycyjne

Zwracając szczególną uwagę na potrzeby i zainteresowania inwestorów gmina Bytom podejmuje szereg działań celem przyciągnięcia ich do Bytomia. Funkcjonująca w strukturach Wydziału Strategii i Funduszy Europejskich obsługa inwestora jest konsekwencją polityki miasta zorientowanej na pozyskanie partnerów gospodarczych, jak również wspieranie istniejących podmiotów gospodarczych. Narzędziami do realizacji polityki gospodarczej są m.in.:

- **Biuro Obsługi Inwestora** – to miejsce, w którym pracownicy przygotowują kompleksową informację o planach zagospodarowania przestrzennego, bazie terenów inwestycyjnych, znajdujących się w zasobach gminy, o ich obecnym stanie i sposobie wykorzystania. Ponadto potencjalni inwestorzy zgłaszający się do bytomskiego Urzędu Miejskiego mają możliwość konsultacji z pracownikami innych wydziałów, tak aby klient nie musiał odwiedzać każdego z osobna w zakresie interesującej go oferty. W 2013 r. COI udzieliło informacji 113 nowym inwestorom poszukującym terenów pod swoje inwestycje lub przedsiębiorcom planującym poszerzenie działalności na terenie Bytomia. Największe zainteresowanie wzbudzały tereny zlokalizowane w centrum Bytomia przeznaczone pod działalność usługową oraz tereny zlokalizowane wzdłuż autostrady A1 w Bytomiu przeznaczone pod działalność produkcyjną i usługową.
- **Portal dla Inwestora wraz z Przewodnikiem dla Inwestora**, to aplikacja znajdująca się na www.bytom.pl, która zawiera informacje o Bytomiu, w tym o otoczeniu biznesowym, atutach inwestycyjnych oraz procedurach związanych z procesem inwestycyjnym (włącznie z dokumentami/ formularzami do pobrania). Istotnym elementem tej aplikacji są wyszukiwarki. Za ich pomocą inwestor może uzyskać zestawienie ofert inwestycyjnych, nieruchomości do zbycia czy wyszukać obszary miasta objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Portal umożliwia również wyszukiwanie nieruchomości wg własnych kryteriów przydatności inwestycyjnej (np. odległość od węzła autostrady, wydanych w pobliżu pozwoleń na budowę, obowiązujących lub będących w przygotowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Dzięki połączeniu aplikacji z planem miasta wyniki wyszukiwania można przeglądać na mapie.
- **Katalog ofert inwestycyjnych** – w skład którego wchodzi nieruchomości gminne przeznaczone m.in. pod działalność produkcyjną i usługową, budownictwo mieszkaniowe, budowę hoteli. W skład katalogu ofert inwestycyjnych wchodziło 14 nieruchomości, w tym 11 nieruchomości

gruntowych i 3 zabudowanych, których różnorodność pod względem wielkości oraz przeznaczenia stała się interesującym elementem promocji miasta wśród potencjalnych inwestorów z kraju i zagranicy. Według stanu na dzień 31.12.2013 r. pośród nich znalazły się:

▪ **Nieruchomości gruntowe:**

- ul. Strzelców Bytomskich – teren po byłej KWK Powstańców Śląskich - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana na terenie przemysłowym, w kształcie wielokąta. Na tym terenie istnieje możliwość lokalizacji obiektów produkcyjnych, logistycznych. Powierzchnia nieruchomości to 29,6 ha.
- ul. Elektrownia – Racjonalizatorów - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, o nieregularnym kształcie, położona w bezpośrednim sąsiedztwie DK 88 oraz Obwodnicy Bytomia, w odległości ok. 4 km od węzła Bytom autostrady A1. Teren przeznaczony jest pod działalność usługowo-produkcyjną, składy i magazyny. Powierzchnia nieruchomości to 23,7 ha.
- ul. Zabrzeńska 112 – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Teren przeznaczony jest pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz usług komercyjnych. Powierzchnia nieruchomości to 21,9 ha.
- ul. Ks. Jana Frenzla – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Miechowice. Teren o nieregularnym kształcie, porośnięty licznymi drzewami i krzewami. Zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz planowaną drogę wewnętrzną. Powierzchnia nieruchomości wynosi 2,42 ha.
- ul. Zabrzeńska - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, zlokalizowana w dzielnicy Szombierki. Teren o nieregularnym i wydłużonym kształcie, zróżnicowany wysokościowo, porośnięty trawami, krzewami i licznymi drzewami. Centralną część działki stanowi skarpa o dużym nachyleniu. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną, usługi komercyjne lub publiczne. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,5 ha.
- ul. Świętochłowicka – nieruchomość niezabudowana położona w dzielnicy Łagiewniki bezpośrednio przy ul. Świętochłowickiej i torowiska tramwajowego. Kształt działki nieregularny i płaski. Na tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. Powierzchnia nieruchomości: 0,3 ha.
- ul. Kędzierzyńska – Jana Pawła II – nieruchomość gruntowa, skomunikowana od ul. Witczaka. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, oraz część pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Powierzchnia nieruchomości: 1,1 ha.
- ul. Dworska – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, produkcyjną, składy i magazyny. Powierzchnia działki wynosi 0,9 ha.
- ul. Korfatego – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, skomunikowanie działki bezpośrednio do ul. Korfatego. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,05 ha.
- ul. Ostatnia – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, położona w Bytomiu Łagiewnikach. Kształt działki regularny, płaski, porośnięty drzewami i krzewami. Przedmiotowy teren przeznaczony jest na tereny usług. Powierzchnia nieruchomości: 0,4 ha.
- ul. Ostatnia (1372/117) – nieruchomość gruntowa, niezabudowana, położona w Bytomiu Łagiewnikach. Kształt działki nieregularny. Przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową (zachodnia część) oraz na budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. Powierzchnia nieruchomości: 0,9 ha.

▪ **Nieruchomości zabudowane:**

- ul. Chorzowska 6 – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, zlokalizowana przy skrzyżowaniu dwóch głównych ulic miasta: Karola Miarki i Chorzowskiej. Budynek 4-kondygnacyjny, podpiwniczony, składający się z 9 lokali mieszkalnych oraz 3 lokali użytkowych. Przedmiotowy teren przeznaczony jest na obsługę urządzeń komunikacji. Powierzchnia nieruchomości: 0,12 ha.
- ul. Chrzanowskiego 17 – nieruchomość zabudowana budynkiem o charakterze usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Budynek 5-kondygnacyjny, podpiwniczony. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,07 ha.
- ul. Piłsudskiego 43 – nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalno-usługowym, zlokalizowana w centrum miasta. Budynek 4-kondygnacyjny, podpiwniczony, z 1 lokalem użytkowym i 3 lokalami mieszkalnymi, wybudowany w 1906 r. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości wynosi 0,05 ha.

- **Wśród nieruchomości katalogu ofert inwestycyjnych wyszczególniono również nieruchomości przeznaczone pod zabudowę hotelową:**
 - ul. Zabrzeńska 112 – nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie wielokąta, częściowo ogrodzony. Dojazd do nieruchomości dobry, drogą utwardzoną o nawierzchni asfaltowej. Teren przeznaczony jest pod lokalizację obiektów produkcyjnych i niektórych usługowych. Powierzchnia nieruchomości to 21,9 ha.
- **Bytomska Baza Nieruchomości** to wirtualny katalog terenów należących do osób fizycznych, prawnych, a także innych jednostek organizacyjnych, które posiadają nieruchomości gruntowe, hale produkcyjno-magazynowe oraz budynki biurowe zlokalizowane w granicach administracyjnych Gminy Bytom i zamierzają je sprzedawać, oddać w użytkowanie wieczyste lub wydźwierać. Nieruchomości takie, w przypadku spełnienia kryteriów określonych w regulaminie BBN na prośbę właściciela zostają zamieszczone na stronie Urzędu Miejskiego w Bytomiu bezpłatnie. W 2013 r. Bytomska Baza Nieruchomości zawierała następujące nieruchomości:
 - ul. Strzelców Bytomskich/Dąbrowa Miejska – nieruchomość zlokalizowana jest w Bytomiu, przy zbiegu ulic Strzelców Bytomskich i Dąbrowy Miejskiej, w bezpośrednim sąsiedztwie Centrum Handlowego M1 i planowanego do realizacji węzła autostrady A1 "Węzeł Bytom". W niedalekim sąsiedztwie znajduje się bytomski odcinek obwodnicy Al. Jana Nowaka-Jeziorańskiego. Część terenu przeznaczona jest do zagospodarowania w kierunku produkcyjno-usługowym i komunikacyjnym. Powierzchnia nieruchomości to 24,76 ha. Właściciel – Mostostal Zabrze S.A.
 - ul. Dąbrowa Miejska i ul. Przy Kopalni Bytom - nieruchomość gruntowa, niezabudowana, teren jest zadrzewiony i zakrzewiony. W tym obszarze istnieje możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej. Powierzchnia nieruchomości to 1,25 ha. Właściciel – Kompania Węgłowa S.A.
 - ul. Piekarska 6-14 – nieruchomość zabudowana, o nieregularnym kształcie, zlokalizowana w centrum Bytomia. Zabudowę stanowią budynki: biurowy (Pocztą Główną), techniczny, składnicy i garażowe – wiaty. Teren przeznaczony jest pod usługi. Powierzchnia nieruchomości to 0,61 ha. Właściciel – Skarb Państwa – użytkownik wieczysty Orange Polska S.A.
 - ul. Wrocławska 32/34 – nieruchomość zabudowana budynkami produkcyjno-biurowymi, zlokalizowana w centrum miasta. Otoczenie stanowi zabudowa zwarta. Plac parkingowy wewnątrz lokalizacji. Teren przeznaczony jest pod wytwórczość, usługi, składy i budownictwo oraz zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,37 ha. Właściciel – Zakłady Odzieżowe Bytom S.A.
 - ul. Dworska (dwie działki) – nieruchomości gruntowe, niezabudowane w kształcie zbliżonym do trapezu. Tereny równe ze spadem w kierunku ulicy Dworskiej. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: autostrada A1, Al. Jana Nowaka-Jeziorańskiego - bytomski odcinek obwodnicy, ogródki działkowe oraz tereny niezagospodarowane. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową, teren zieleni urządzonej oraz drogi klasy zbiorczej. Powierzchnia każdej nieruchomości to 1,1 ha. Właściciel – osoba prywatna.
 - ul. Małgorzatki 8 – nieruchomość zabudowana halą produkcyjno-magazynową. Teren w kształcie zbliżonym do wielokąta, lekko pochylony. Budynek hali dwukondygnacyjny w kształcie litery T o powierzchni 600 m². W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się: Kościół św. Małgorzaty, zabudowa mieszkaniowa. Teren przeznaczony jest pod zabudowę usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,09 ha. Właściciel – osoba prywatna.
 - ul. Popiełuszki 1 - nieruchomość zabudowana, stanowiąca kompleks obiektów – dwie hale produkcyjno-magazynowe, budynek administracyjny oraz budynek biurowy. Teren przeznaczony pod nieruchomości i obiekty przemysłowe. Powierzchnia nieruchomości to 4,5 ha. Właściciel – osoba prywatna.
 - ul. Konstytucji 3 - nieruchomość gruntowa, niezabudowana. Teren w kształcie nieregularnego prostokąta, płaski. Przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Powierzchnia nieruchomości to 0,3 ha. Właściciel – osoba prywatna.
 - ul. Zabrzeńskiej (I) - nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 3,2 ha. Właściciel – Armada Development.
 - ul. Zabrzeńskiej (II) - nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. przedmiotowy teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową. Powierzchnia nieruchomości to 0,8 ha. Właściciel – Armada Development.
 - ul. Zabrzeńskiej (III) - nieruchomość gruntowa niezabudowana. Teren o nieregularnym kształcie, płaski. Teren przeznaczony jest pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, tereny komunikacji, zieleni urządzonej i wód powierzchniowych i śródlądowych, teren zieleni urządzonej i usług sportu i rekreacji. Powierzchnia nieruchomości to 4 ha. Właściciel – Armada Development.

- ul. Szyby Rycerskie 4 - nieruchomość zabudowana budynkiem o charakterze magazynowo-produkcyjnym, położona jest w Bytomiu w dzielnicy Łagiewniki. Powierzchnia nieruchomości to 1,4 ha. Właściciel – CBB Inwestycje Sp. z o.o..

Ponadto gmina Bytom w 2013 r. podejmowała szerokie działania promocyjne ofert inwestycyjnych miasta, poprzez:

- ❑ dystrybucję ofert w wersji wydrukowanej oraz w wersji elektronicznej zainteresowanym inwestorom;
- ❑ zamieszczenie ofert inwestycyjnych na stronach internetowych zajmujących się promocją terenów inwestycyjnych tj.:
 - Portal miejski www.bytom.pl,
 - Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego www.invest-in-silesia.pl,
 - Regionalne Centrum Obsługi Inwestora www.rcoi.pl,
 - Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych www.paiz.gov.pl,
 - Śląskie Centrum Obsługi Inwestora www.invest.slaskie.pl,
 - Szukam Inwestora www.szukam-inwestora.pl,
- ❑ rozprowadzanie ofert inwestycyjnych wśród określonej wcześniej grupy odbiorców docelowych np. sieci hotelowych, deweloperów itp.;
- ❑ udział gminy w krajowych i międzynarodowych targach inwestycyjnych oraz konferencjach.

4.5 Bytomski Park Przemysłowy

Bytomski Park Przemysłowy (BPP) został utworzony przy udziale Gminy Bytom w celu zapewnienia preferencyjnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, w szczególności dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Park został utworzony na terenie po zrestrukturyzowanych Zakładach Górniczo-Hutniczych „Orzeł Biały” dzięki współfinansowaniu przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Budżet Państwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006, Działanie 1.3 „Tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju firm”.

Bytomski Park Przemysłowy to nowoczesny kompleks położony we wschodniej części miasta przy ul. Siemianowickiej 98, bezpośrednio przy drodze krajowej DK 94 Kraków-Wrocław oraz w niewielkiej odległości od autostrady A1, drogi krajowej DK 79 Bytom-Kraków-Warszawa i bytomskiego odcinka Obwodnicy Północnej Aglomeracji Górnośląskiej.

BPP obejmuje obszar o łącznej powierzchni 4,6321 ha wraz z niezbędną infrastrukturą. Na jego terenie znajdują się:

- ❑ 4 hale produkcyjno-magazynowe w systemie modułowym wraz z zaplecami biurowo-socjalnymi o łącznej powierzchni 10 186 m²,
- ❑ budynek zaplecza administracyjno-biurowego o powierzchni 368 m² z salą konferencyjną na 12 osób,
- ❑ drogi wewnętrzne, place utwardzone i parkingi.

Teren uzbrojony jest w sieci: wodociagową, ciepłowniczą, teletechniczną, linie energetyczne oraz kanalizację sanitarną i deszczową wraz z przyłączami.

Park dysponuje wolnymi terenami przeznaczonymi pod realizację inwestycji przedsiębiorców o powierzchni ok. 1,5 ha.

Dla przedsiębiorców Bytomski Park Przemysłowy oferuje nowoczesne powierzchnie produkcyjno-magazynowe z zaplecami biurowo-socjalnymi. Cały teren parku jest ogrodzony, oświetlony, chroniony i monitorowany 24 godziny na dobę, przez siedem dni w tygodniu. Dodatkowo Park oferuje obsługę administracyjno-biurową firm oraz łącza telefoniczne i internetowe.

W 2013 r. z infrastruktury Bytomskiego Parku Przemysłowego korzystało 6 przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie:

- ❑ produkcji konstrukcji stalowych ze stali węglowych i wysokostopowych,
- ❑ recyklingu tworzyw sztucznych,
- ❑ produkcji sygnalizacji ostrzegawczej dla pojazdów uprzywilejowanych,
- ❑ importu i dystrybucji drewna egzotycznego,
- ❑ sprzedaży szyb samochodowych,

- produkcji e-liquidów, papierosów elektronicznych i akcesoriów do e-palenia.

Ww. przedsiębiorcy zatrudniali łącznie 145 osób. W omawianym okresie odnotowano wzrost zatrudnienia w stosunku do roku 2012 o 41 osób.

Od początku działalności spółką zarządzającą Bytomskim Parkiem Przemysłowym była Górnośląska Agencja Promocji Przedsiębiorczości S.A. z siedzibą w Katowicach. W dniu 31.12.2013 r. doszło do podziału GAPP S.A. poprzez przeniesienie części majątku w postaci zorganizowanej części przedsiębiorstwa na rzecz Agencji Rozwoju Lokalnego Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach.

4.6 Otoczenie Biznesu

4.6.1 Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna

Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach, poza parkami przemysłowymi, dają również specjalne strefy ekonomiczne.

W związku z powyższym w 2012 roku gmina Bytom wyraziła wolę włączenia w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (KSSE) prawie 18 hektarowego terenu po byłej KWK Powstańców Śląskich położonego przy ul. Strzelców Bytomskich.

W celu uruchomienia procedury włączenia ww. terenu do KSSE Rada Miejska w Bytomiu podjęła w marcu 2012 r. uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na włączenie do Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej S.A. nieruchomości położonej na terenie Bytomia. Uchwała ta stanowiła załącznik do wniosku złożonego do Ministra Gospodarki o zmianę terenu i granic KSSE S.A.

Włączenie terenu po byłej KWK Powstańców Śląskich w granice Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej będzie impulsem do pobudzenia rozwoju gospodarczego gminy, pozwoli na zwiększenie możliwości zagospodarowania tego przemysłowego obszaru, stworzenie sprzyjających warunków dla lokowania nowych inwestycji i przyciągnięcia potencjalnych inwestorów oraz umożliwi powstanie nowych miejsc pracy dla mieszkańców.

Ponadto w celu aktywizacji gospodarczej tego obszaru w 2012 r. przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu byłej KWK Powstańców Śląskich, ustalenia jego przeznaczenia oraz określenia sposobu zagospodarowania i zabudowy.

Fot. 9 Teren KWK Powstańców Śl.

W Bytomiu jest już nieruchomość, która w 2011 r. została włączona w granice KSSE S.A. Co prawda nieruchomość ta jest własnością spółki 3S Factory z siedzibą w Katowicach, jednak zgodę na jej włączenie w granice KSSE S.A., zgodnie z ustawą o specjalnych strefach ekonomicznych, musieli wyrazić bytomscy radni. Teren ten zlokalizowany jest w dzielnicy Łagiewniki przy ul. M. Adamka i obejmuje obszar 4 340 m². Spółka zamierza na nim zrealizować inwestycję polegającą na rozwoju nowych rozwiązań technicznych i technologicznych poprzez wybudowanie tzw. Data Center, będącego centrum zapasowym największego na Śląsku i jednego z największych w Polsce centrów przetwarzania danych oraz świadczeniu usług w zakresie przechowywania i przesyłu danych w formie elektronicznej.

Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna została utworzona w 1996 r. w celu przyspieszenia procesów restrukturyzacyjnych oraz stworzenia nowych miejsc pracy w regionie. Przedsiębiorcom działającym w strefie przysługują preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Strefą zarządza spółka Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. z siedzibą w Katowicach.

4.6.2 Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej

Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej (BSAG) została powołana 27 maja 2013 r. uchwałą nr XV/201/13 Rady Miejskiej w Bytomiu (Obszar I i II) oraz uchwałą nr XXIII/309/13 Rady Miejskiej w Bytomiu z dnia 25 listopada 2013 r. (Obszar III i IV).

Stworzenie Bytomskiej Strefy Aktywności Gospodarczej miało na celu ożywienie gospodarcze niezagospodarowanych terenów, przyczyni się także do:

- zwiększenia możliwości zagospodarowania terenów objętych BSAG poprzez stworzenie sprzyjających warunków do lokowania nowych inwestycji,
- powstanie nowych miejsc pracy oraz nowych form działalności gospodarczych w BSAG,
- wyprowadzenie poza Śródmieście funkcji produkcyjnej i usługowej, będących dużym generatorem ruchu i, co z tym związane, poprawę jakości życia mieszkańców.

Bytomska Strefa Aktywności Gospodarczej obejmuje 4 obszary o łącznej powierzchni 92 867 m².

- Obszar I położony przy ul. Hajdy, na obrzeżu strefy śródmiejskiej, około 3 km od centrum Bytomia, w bliskiej odległości od bytomskiego odcinka Obwodnicy oraz przy autostradzie A1. Teren można skomunikować do ulicy Hajdy. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się ogródki działkowe, zakłady usługowe, nieużytki i tereny zadrzewione. Teren przeznaczony jest pod działalność w zakresie produkcji, usług, składowania i magazynowania, z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m². Powierzchnia nieruchomości – 32 212 m². Właściciel – gmina Bytom. Obszar I został wydzierżawiony 3 dzierżawcom.

Fot. 10 BSAG - Obszar II

- Obszar II położony na obrzeżu strefy śródmiejskiej, około 3 km od centrum Bytomia, pomiędzy ulicą Hajdy oraz bytomskim odcinkiem Obwodnicy oraz autostrady A1. Teren płaski o nieregularnym kształcie. Można go skomunikować do ulicy Hajdy. W najbliższym otoczeniu nieruchomości znajdują się ogródki działkowe, zakłady usługowe, nieużytki i tereny zadrzewione. Teren przeznaczony jest pod działalność w zakresie produkcji, usług, składowania i magazynowania, z wyłączeniem obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m². Powierzchnia nieruchomości – 28 000 m². Właściciel – gmina Bytom.

- Obszar III położony w rejonie ulic Łagiewnickiej i Dojazd. Skomunikowanie terenu może nastąpić od ul. Dojazd. Teren przeznaczony jest pod:
 - zabudowę usługową, w tym obiekty handlu wielkopowierzchniowego, obiekty sportowe, obiekty produkcyjne nowoczesnych technologii, obiekty usług kultury oraz usług publicznych (działki nr 7871/605, 8287/605, 8288/605 i część wschodnia działki 8019/633);
 - usługi publiczne, tj. administracja, biura, banki, szkolnictwo, dopuszczone są inne usługi zintegrowane z funkcją podstawową (część północno-zachodnia działki 8019/633).Powierzchnia nieruchomości – 23 340 m². Właściciel - Skarb Państwa, użytkowanie wieczyste – gmina Bytom.

- Obszar IV położony przy ul. Dworskiej, skomunikowanie przedmiotowego terenu od ul. Dworskiej. Teren przeznaczony jest pod budowę obiektów usługowych, produkcyjnych oraz składów i magazynów. Powierzchnia: 9 315 m². Właściciel – gmina Bytom.

Fot. 11 BSAG - Obszar IV

Główną zachętą dla potencjalnych inwestorów w BSAG są:

- przygotowane pod względem geodezyjnym i prawnym działki inwestycyjne w atrakcyjnej lokalizacji,
- zgodność przeznaczenia terenów inwestycyjnych z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego,

- ❑ wsparcie prawno-administracyjne ze strony władz samorządowych,
- ❑ ulgi podatkowe związane z podjęciem inwestycji na terenie Bytomia na zasadach określonych w odrębnych uchwałach,
- ❑ atrakcyjne stawki dzierżawy w strefie.

4.6.3 Bytomska Agencja Rozwoju Inwestycji

20 maja 2013 r. został podpisany Akt założycielski Bytomskiej Agencji Rozwoju Inwestycji Sp. z o.o. w wykonaniu Uchwały Rady Miejskiej w Bytomiu nr XII/156/13 z dnia 25 marca 2013 r.

Głównym zadaniem nowego podmiotu jest promocja Bytomia, jako miejsca, w którym warto inwestować m. in. poprzez tworzenie warunków aktywizacji gospodarczej, ułatwianie i optymalizowanie procesu inwestycyjnego oraz przyciąganie inwestycji kreujących nowe miejsca pracy. BARI zajmuje się obsługą inwestorów, wspiera małą przedsiębiorczość i firmy rozpoczynające swoją działalność w Bytomiu. Spółka zarządza jednoosobowy Zarząd, którego działania wspiera czteroosobowy zespół pracowników.

Spółka w 2013 r. udzieliła informacji ok. 60 podmiotom gospodarczym.

Projekty zrealizowane przez Spółkę w 2013 r.:

- ❑ zawarcie umowy między Gminą Bytom a Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych,
- ❑ zakończenie negocjacji w sprawie alokacji na terenie Bytomia „Inkubatora przedsiębiorczości,
- ❑ uruchomienie konsultacji dla przedsiębiorców w zakresie pozyskania funduszy unijnych,
- ❑ Spółka została przyjęta do Bytomskiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz do Regionalnej Izby Gospodarczej w Katowicach.

5. Środowisko

5.1 Uwarunkowania środowiskowe

5.1.1 Morfologia terenu i warunki geologiczne

Teren Bytomia, zgodnie z podziałem Polski na jednostki fizyczno-geograficzne J.Kondrackiego, należy do podprowincji - Wyżyna Śląsko-Krakowska, w skład której, wchodzi Wyżyna Śląska. Do Wyżyny Śląskiej natomiast należą mezoregiony, tj. Wyżyna Katowicka oraz Garb Tarnogórski. W skutek wielu czynników w formie przemysłu i zabudowy rzeźba zatraciła swój pierwotny charakter. Naturalne formy terenu uległy znacznemu przekształceniu, a obok nich powstały nowe wyrobiska, zwałowiska, niecki osiadań oraz sztuczne nasypy i wały. W podłożu dominują utwory triasowe (najstarszy okres ery mezozoicznej) w postaci dolnotriasowych piaskowców, mułowców, dolomitów, margli (skał osadowych) i wapieni, a także środkowotriasowych wapieni oraz dolomitów epigenetycznych (wytworzonych na wskutek dolomityzacji wapieni przez krążących w nich wodach, zawierających magnez). W nadkładzie występują utwory młodsze, nierozpuszczalne w wodzie pozostałości, tzw. eluwia glin zwałowych, a doliny rzeczne wypełniają mułki, piaski i żwiry rzeczne.

5.1.2 Warunki glebowe

Bytom charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem zagospodarowania terenu. Można wyróżnić tu kilka następujących typów gleb:

- ❑ rędziny - gleby na ogół żyzne, jednak z powodu trudności w ich uprawianiu zakwalifikowane są do klasy bonitacyjnej IIIb, IV,
- ❑ zdegradowane rędziny klasy V,
- ❑ brunatne - mało żyzne, wytworzone pod wpływem lasów liściastych lub mieszanych z różnych skał macierzystych zasobnych w wapń i gleby bielcowe charakteryzujące się bardzo kwaśnym odczynem oraz małą zawartością próchnicy, o klasie IVb i V,
- ❑ zabagnione i bagienne z wysokim poziomem wody gruntowej V i VI klasy bonitacyjnej,
- ❑ antropogeniczne – związane są z terenami przemysłowymi, zabudową mieszkaniową oraz sąsiedztwem dróg.

5.1.3 Warunki hydrologiczne

Bytom leży w strefie wododziałowej Wisły i Odry. Do dorzecza Odry należy rzeka Bytomka, a do dorzecza Wisły – rzeka Szarlejka i Potok Segiet. Największym ciekim wodnym w mieście jest

Bytomka – prawostronny dopływ rzeki Kłodnicy – która na całej długości przepływa przez obszary o wysokim stopniu zurbanizowania i uprzemysłowienia. Zasilana jest głównie przez wody kopalniane, zrzuty ścieków przemysłowych, komunalnych i wody deszczowe, które są nadal głównymi źródłami zanieczyszczeń.

W 2013 r. oczyszczalnie ścieków w Bytomiu wyprodukowały 14 604 ton osadów, które zostały zagospodarowane rolniczo przy uprawie roślin przeznaczonych nie do bezpośredniego spożycia lub na paszę oraz do uprawy roślin na kompost.

Tymczasem w ramach działań mających na celu poprawę stanu cieków wodnych na terenie miasta prowadzono, podobnie jak w roku 2012, prace polegające na awaryjnym czyszczeniu i udrażnianiu rowów i przepustów, które to przyczyniły się do poprawy spływu wód opadowych na terenie poszczególnych zlewni, a co za tym idzie poprawiły funkcjonalność samego systemu kanalizacji deszczowej.

5.1.4 Warunki klimatyczne

Bytom zaliczany jest do śląsko-krakowskiej dzielnicy klimatycznej, której cechą jest przewaga oceanicznych mas powietrza nad kontynentalnymi, a bliskość Bramy Morawskiej przyczynia się do niewielkiego wpływu mas powietrza zwrotnikowego. Leży w obrębie typu klimatów podgórskich nizin i kotlin krainy górnośląskiej. Średnia roczna ilość opadów wynosi 732 mm, co powoduje, że wilgotność powietrza na terenie miasta wynosi ok. 75%. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi $+7,7^{\circ}\text{C}$. Najwyższe temperatury powietrza przypadają na lipiec, gdzie średnia temperatura wynosi $+17,7^{\circ}\text{C}$, a najniższe występują w styczniu o wysokości średniej $-2,5^{\circ}\text{C}$. W ciągu roku odnotowuje się 34 dni mroźne oraz 27 dni z temperaturą przewyższającą $+25^{\circ}\text{C}$. Kierunek i prędkość wiatrów tu panujących przyczyniają się do niekorzystnych wpływów emisji pyłowo-gazowych z terenów sąsiadujących.

5.1.5 Szata roślinna i fauna

Wśród terenów zielonych na obszarze Bytomia przeważają kompleksy leśne, stanowiące ok. 20% powierzchni miasta. Drzewostan stanowi głównie sosna i świerk z domieszką buka i innych drzew liściastych. Na terenie Bytomia zachowało się kilka cennych przyrodniczo obszarów wyróżniających się dużą bioróżnorodnością, które bardziej szczegółowo opisane są w podrozdziale 5.1.6 „Obszary cenne przyrodniczo”.

Różnorodność świata zwierzęcego na terenie Bytomia, podobnie jak w przypadku flory, skupia się na obszarach chronionych. Na terenie rezerwatu „Segieł” oraz w Podziemiach Tarnogórsko-Bytomskich wytworzyły się dogodne warunki dla zimowiska nietoperzy. Poza tym w skład gatunkowy fauny wchodzi: chronione chrząszcze, trzmiele, kilka gatunków motyli, płazy, gady i ptaki, a także ssaki, w tym m.in.: lis, dzik i sarna. Bardzo dużą bioróżnorodnością charakteryzuje się także obszar Żabich Dołów. Stwierdzono tutaj występowanie łącznie ok. 130 gatunków ptaków, kilkaset gatunków owadów, 9 gatunków płazów, a także kilkanaście gatunków ssaków, takich jak: jeże, krety, ryjówki aksamitne, nietoperze, zające, piżmaki, karczownik, myszy, szczury wędrowne, nornice, lisy pospolite, kuny domowe, tchórze zwyczajne i łasice.

5.1.6 Obszary cenne przyrodniczo

Do najcenniejszych obszarów przyrodniczych na terenie naszego miasta, ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych należą:

- ❑ Rezerwat Przyrody „Segieł” – został utworzony w celu ochrony lasu bukowego i obejmuje obszar o pow. 24,54 ha leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór. Zbudowany jest z trzech typów buczyn – ciepłolubnej buczyny storczykowej, kwaśnej buczyny niżowej oraz buczyny karpackiej. Poza 15 gatunkami drzew na terenie rezerwatu występuje ponad 100 gatunków krzewów, roślin zielnych i mszaków,
- ❑ Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Żabie Doły” – w którego skład wchodzi obszary o pow. 44,57 ha położone w granicach administracyjnych Bytomia oraz obszary o pow. 173,09 ha położone w granicach administracyjnych Chorzowa. Zespół tworzy kompleks nieużytków, stawów oraz gruntów rolnych stanowiących miejsca gniazdowania nielicznych w skali województwa śląskiego ptaków. Na terenie zespołu zarejestrowano kilkaset gatunków roślin naczyniowych (w tym chronionych) oraz występowanie ssaków reprezentowanych przez gatunki owadożerne, drapieżne i gryzonie,
- ❑ Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Suchogórski Labirynt Skalny” – leżący na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór, w rejonie ulic: Wodczaka, Prywatnej i Obrońców Westerplatte. Celem ochrony

niniejszego zespołu jest zachowanie fragmentu krajobrazu, który powstał na skutek działalności człowieka jak i naturalnej sukcesji przyrodniczej. O objęciu ochroną zdecydowały przede wszystkim jego walory krajobrazowe oraz duże zróżnicowanie flory, wśród której są także rośliny objęte prawną ochroną gatunkową. Nie bez znaczenia jest tu także unikatowa rzeźba terenu powstała przed laty na skutek działalności wydobywczej kopalni dolomitu i żelaziaka brunatnego. Pozostałościami po górnictwie kruszcowym są tam głębokie dolinki, strome grzbiety z wychodniami dolomitu oraz liczne wąwozy, pagórki, kopce i wzniesienia ze stromymi stokami. Ten urozmaicony system licznych niecek, zagłębień i parowów w połączeniu ze stromymi zboczami wielu pagórków i wyniesień terenu tworzy odmienną rzeźbę o wysokich walorach krajobrazowych. Do unikatowych walorów przyrodniczych i krajobrazowych tego terenu należą przede wszystkim: ukształtowanie terenu o zróżnicowanej rzeźbie genezy antropogenicznej, zbiorowisko muraw i lasów grądowych, a także duże zróżnicowanie gatunkowe flory, stanowiące ostoję bioróżnorodności. Na terenie Suchogórskiego Labiryntu Skalnego występuje duże zróżnicowanie flory, wśród której obecne są drzewa i krzewy objęte prawną ochroną gatunkową.

- Stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej „Kamieniołom Blachówka” – gdzie na obszarze chronionego wyrobiska dolomitu obowiązują szczególne przepisy z zakresu ochrony przyrody. Na uwagę zasługują wyloty sztolni, w których gnieździ się 8 gatunków nietoperzy. Ogromnym zagrożeniem dla podziemi i przebywających w niej nietoperzy jest rozwijająca się w ostatnich latach niekontrolowana penetracja podziemi, mimo zabezpieczenia wylotów sztolni metalowymi kratami.

Na terenie naszego miasta znajdują się również parki spacerowo-wypoczynkowe, w tym m.in.:

- Park Miejski im. Franciszka Kachla w Śródmieściu – założony ok. 1840 r. na terenach dawnych wyrobisk górniczych, zajmujący pow. 43 ha,
- Park Fazaniec w Szombierkach – założony w drugiej połowie XIX wieku jako park prywatny na terenach o bardzo specyficznej rzeźbie, wykorzystując istniejący las grądowy z niewielką domieszką dębów, zajmujący pow. 18,1 ha,
- Park Ludowy w Miechowicach – zajmujący pow. 13,95 ha, założony na początku XIX wieku jako park pałacowy. W latach 1840-1850 ogród pałacowy połączono z przylegającym do niego lasem,
- Park Mickiewicza – założony na początku XX wieku, wykorzystując naturalny las, a także ukształtowanie terenu,
- Park Grota w Suchej Górze – założony siłami mieszkańców na wyrobiskach rud na powierzchni ok. 2 ha. Zajmuje pierwsze miejsce w rankingu parków nieobjętych ochroną konserwatorską,
- Park Amendy w Łagiewnikach – na którego terenie znajduje się duży staw oraz ruiny starego kąpieliska.

Parki zajmują obszar o łącznej powierzchni 97 ha, z czego park Ludowy, Miejski i Fazaniec objęte są ochroną Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ze względu na szczególne ukształtowanie ekosystemów parki te wyróżniają się dużymi wartościami przyrodniczymi oraz bogactwem gatunków.

5.1.7 Obszar NATURA 2000

Natura 2000 to spójna sieć obszarów tworzona na terytorium Unii Europejskiej celem zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy poprzez ochronę zagrożonych wyginięciem roślin i zwierząt oraz miejsc ich występowania. Na terenie gminy Bytom występuje Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie”, który stanowi jeden z największych systemów podziemnych na świecie obejmujący 5 sztolni odwadniających oraz liczne szyby i odsłonięcia w kamieniołomach. Powierzchnia tego terenu wynosi 3 490,8 ha i graniczy z obszarem rezerwatu przyrody „Segiet” i stanowiskiem dokumentacyjnym „Kamieniołomem Blachówka”. Położony jest w obrębie następujących gmin: Bytom, Tarnowskie Góry, Radzionków i Zbrosławice. Podziemia tworzą wyrobiska po eksploatacji kruszców metali ciężkich, które powstały w czasie od XII do XX wieku, obejmują ponad 300 km chodników oraz liczne komory i wybierki. Obszar „Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie” stanowią jedno z największych w Europie oraz drugie co do wielkości w Polsce zimowisko nietoperzy, które liczy kilkanaście tysięcy osobników. Obiekt zasiedlany jest przez nietoperze również w okresie letnim. Poza ssakami podziemia zasiedlają między innymi: pajęczaki, skoczogonki, dżdżownice, muchówki i chrząszcze. Przedstawicielami flory są mszaki i paprocie, które występują w strefach przyotworowych podziemi. Wewnątrz podziemi występują formy naciekowe: stalaktyty, stalagmity, stalagnaty, perły jaskiniowe i inne.

5.2 Działania na rzecz ochrony środowiska

W zakresie ochrony środowiska naturalnego na terenie Bytomia podejmowano działania mające na celu:

- ❑ Poprawę gospodarki wodno-ściekowej
W okresie sprawozdawczym Jednostka Realizująca Projekt pn. „Poprawa gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Bytom” kontynuowała przeglądy gwarancyjne kontraktów zrealizowanych w ramach projektu, z udziałem przedstawicieli użytkowników urządzeń i obiektów, zarządcą dróg oraz wykonawcą, celem usunięcia zaistniałych usterek w Okresie Rękojmi za Wady i Gwarancji Jakości.
- ❑ Ochronę przyrody
W zakresie ochrony przyrody zrealizowano następujące zadania:
 - wydano publikację pn. „Bytom. Z natury zielony” ukazującą unikatowe walory przyrodnicze w skali kraju. Mowa tu przede wszystkim o Rezerwacie Segiet, bezpośrednio sąsiadującym z nim stanowiskiem dokumentacyjnym Blachówka oraz leżącym na pograniczu Bytomia i Tarnowskich Gór zespół przyrodniczo-krajobrazowy Suchogórski Labirynt Skalny,
 - utworzono profil publiczny tzw. fanpage, na którym ukazywały się informacje zarówno o terenach chronionych północnych rejonów Bytomia, jak i o Miechowskiej Ostoi Leśnej oraz ciekawostki przyrodnicze miasta.
- ❑ Edukację ekologiczną
W ramach edukacji ekologicznej podjęto następujące działania:
 - wymieniono tablicę informacyjną przy wejściu do rezerwatu Segiet,
 - utworzono ścieżki edukacyjno-przyrodnicze na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego Suchogórskiego labiryntu Skalnego,
 - przeprowadzono edukację ekologiczną dotyczącą Śląskiego Ogrodu Botanicznego,
 - kontynuowano zbiórkę zużytych baterii i akumulatorów małogabarytowych przy współudziale bytomskich szkół i przedszkoli,
 - kontynuowano akcję zbierania przeterminowanych i nieużytecznych leków pn. *Przeterminowane leki oddajemy do apteki*,
 - prowadzono kampanię mającą na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, a przede wszystkim uczniów szkół i przedszkoli, kształtowanie nawyków segregowania odpadów u źródła, wprowadzenie segregacji odpadów na terenie placówek oświatowych,
 - zorganizowano konkursy i projekty.
- ❑ Poprawę gospodarki odpadami
W ramach działań podjętych w zakresie gospodarki odpadami realizowano następujące zadania:
 - zorganizowano odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w ramach nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi,
 - przeprowadzono kampanię informacyjną mającą na celu zapoznanie mieszkańców z zasadami nowego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w gminie, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. W ramach kampanii powstały filmy i spoty edukacyjne, ulotki informacyjne wskazujące zasady segregacji odpadów u źródła oraz częstotliwości odbierania odpadów,
 - na terenie składowiska odpadów komunalnych przy Al. Jana Pawła II nr 10 utworzono Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, do którego mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać powstałe w gospodarstwach domowych odpady, tj.: zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony, przeterminowane leki i chemikalia, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady zielone.

5.3 Eksploatacja górnicza

5.3.1 Zakłady górnicze prowadzące działalność na terenie Bytomia

W 2013 r. na terenie miasta funkcjonowały następujące zakłady górnicze:

- ❑ Kompania Węglowa S.A. Oddział KWK „Bobrek-Centrum” oraz Oddział KWK „Piekary”,
- ❑ Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. Zakład „Kopalnie Węgla Kamiennego w całkowitej likwidacji”,
- ❑ Zakład Górniczy „EKO-PLUS” Sp. z o.o. w Bytomiu.

5.3.2 Wpływ i skutki eksploatacji górniczej – ujęcie dzielnicowe

KWK „Bobrek-Centrum”

□ Śródmieście

W filarze ochronnym śródmieścia eksploatowano ścianą 6 w pokładzie 510 warstwę przyspagową na wysokości 2,4 m z posadzką hydrauliczną. Eksploatacja prowadzona była w rejonie skrzyżowania ulicy Witczaka z ulicą Stawową. Ściana zakończyła bieg w maju w 2013 r.

Kontynuowano również eksploatację pokładu 615 ścianą 1 i 2 z zawalem stropu. Średnia wysokość ścian wyniosła 1,8 m. Eksploatacja tych ścian prowadzona była w rejonie cmentarza komunalnego oraz osiedla Północ. Ściana 1 prowadzona była w filarze ochronnym Śródmieścia Bytomia, natomiast ściana 2 poza filarem. Eksploatacja ściany 2 zakończona została w grudniu 2013 r., natomiast ściana 1 zakończyła bieg w styczniu 2014 roku.

W listopadzie 2013 roku rozpoczęto eksploatację ściany 4 w pokładzie 510 w warstwie przyspagowej na wysokość 2,4 m z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej. Eksploatacja tą ścianą prowadzona jest w rejonie skrzyżowania ulicy Grottgera z ulicą Rudzkiego.

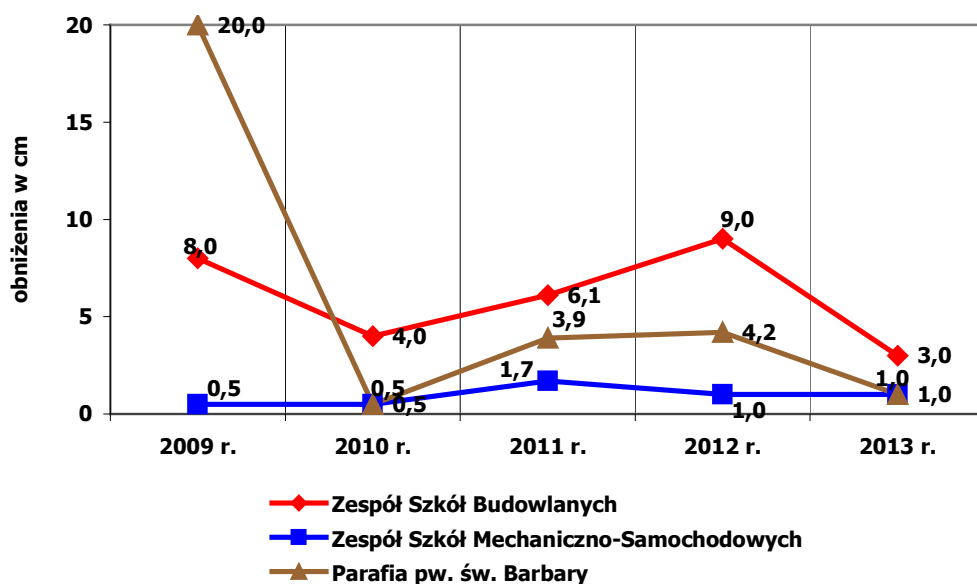
Kontynuowano pomiary geodezyjne (obniżenia jak i odkształcenia poziome) linii obserwacyjnych oraz pomiary wysokościowe wybranych obiektów budowlanych w okresach kwiecień–maj i październik–listopad. Teren Śródmieścia objęto dwoma cyklami pomiarów.

Obniżeniami od października 2012 r. do października 2013 r. objęta została również północna część filara ochronnego Śródmieścia, gdzie izolina obniżeń przebiegała od wartości 2 cm w rejonie ul. Powstańców Śląskich i Sandomierskiej do około 15 cm na terenie Jednostki Wojskowej.

Obniżenia ważniejszych obiektów w 2013 r. wynosiły:

▪ budynek Urzędu Miejskiego	poniżej	1,0 cm
▪ budynek Kąpieliska Krytego	poniżej	1,0 cm
▪ Zespół Szkół Mechanicznych	poniżej	1,0 cm
▪ Zespół Szkół Budowlanych		3,0 cm
▪ Szpital Wojewódzki nr 4 Al. Legionów	poniżej	1,0 cm
▪ Szpital nr 1 ul. Żeromskiego	poniżej	1,0 cm
▪ budynek kościoła Św. Trójcy	poniżej	1,0 cm
▪ budynek kościoła Św. Krzyża	poniżej	1,0 cm
▪ budynek kościoła Św. Barbary		1,0 cm
▪ budynek kościoła Św. Jacka	poniżej	1,0 cm

Wykres 46 Obniżenie wybranych obiektów na przestrzeni lat 2009-2013

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Ekologii UM w Bytomiu

Sumaryczne obniżenia od maja 1949 r. do października 2013 r. wynoszą 7 m i usytuowane są w rejonie budynku przy ul. Piłsudskiego nr 14.

❑ Karb

W rejonie filara ochronnego dzielnicy Karb nie prowadzono w omawianym roku eksploatacji górniczej. Według pomiarów geodezyjnych prowadzonych w okresach rocznych teren dzielnicy (w okresie wrzesień 2012 r. – październik 2013 r.) obniżył się następująco:

▪ skrzyżowanie ul. Kołłątaja z ul. Orkana	20,0 cm
▪ skrzyżowanie ul. Racławickiej z ul. Falistą	15,0 cm
▪ rejon ul. św. Marka	5,0 cm
▪ budynek Szkoły Podstawowej nr 21	10,0 cm
▪ skrzyżowanie ul. Młodzieżowej z ul. Celną	7,0 cm
▪ ul. Łanowa	4,0 cm
▪ skrzyżowanie ul. Falistej z ul. Konstytucji	10,0 cm
▪ skrzyżowanie ul. Miechowskiej z ul. Konstytucji	5,0 cm
▪ budynek kościoła Dobrego Pasterza	1,0 cm

Wartości odkształceń poziomych na podstawie pomiarów długościowych mieszczą się w wartościach I kategorii terenu górniczego.

❑ Miechowice

W filarze ochronnym dzielnicy Miechowice eksploatowano od czerwca 2013 r. warstwę przyspagową pokładu 510 ścianą 30a i 31a na wysokość 2,4 m pomiędzy ul. Lipową, Ogrodową i Frenzla. Zakończenie przedmiotowej eksploatacji planowane jest na koniec 2014 r. Ponadto kontynuowano eksploatację pokładu 503 ścianą nr 4 w rejonie skrzyżowania ulicy Miechowskiej z Al. Jana Nowaka-Jeziorańskiego, która została zakończona w sierpniu 2013 r. Eksploatacje prowadzone były systemem zawałowym.

Pomiary wykonane w okresach półrocznych stwierdziły wystąpienie w okresie roku na powierzchni terenu następujące deformacje:

▪ Plac Szpitalny	10,0 cm
▪ rejon skrzyżowania ul. Matki Ewy i ul. Frenzla	11,0 cm
▪ skrzyżowanie ul. Frenzla z ul. Warszawską	120,0 cm
▪ budynek kościoła Św. Krzyża	8,0 cm
▪ budynek kościoła Bożego Ciała	2,0 cm
▪ rejon kościoła Ewangelicko-Augsburskiego	17,0 cm
▪ Szkoła Podstawowa nr 33	5,0–19,0 cm
▪ ul. Karbowska (część wschodnia)	100,0 cm
▪ ul. Asnyka	150,0 cm
▪ ul. Drobczyka	70,0–160,0 cm
▪ ul. Wysoka	170,0 cm
▪ ul. Feliksa	35,0 cm
▪ rejon skrzyżowania ul. Starej z ul. Frenzla	20,0 cm

Wartości odkształceń poziomych w rejonie prowadzonej eksploatacji mieściły się w granicach dopuszczalnych dla II i III kategorii terenu górniczego. Na pozostałym terenie dzielnicy wartości odkształceń kształtowały się w granicach I kategorii górniczej oraz poniżej tej kategorii.

❑ KWK „Piekary”

W 2013 r. w obrębie miasta Bytomia KWK „Piekary” prowadziła eksploatację pod terenami rolniczymi i nieużytkami położonymi na południe od ulicy Brzezińskiej.

W grudniu 2013 r. kopalnia w granicach miasta Bytomia odstąpiła od dalszej eksploatacji złoża „Bytom II-I”.

❑ Zakład Górniczy „EKO-PLUS”

Zakład Górniczy „EKO-PLUS” w 2013 r. prowadził roboty górnicze polegające na drażeniu chodników przygotowawczych i wydobywczych w północnej części miasta Bytomia na zachód od szlaku PKP Bytom-Tarnowskie Góry, w obrębie zwału 2+8Bp.

Z pozyskanych informacji wynika, że dotychczasowa eksploatacja ujawniła wpływy I kategorii, a obniżenia terenu wyniosły maksymalnie 5 cm.

Powierzchnia terenów zdegradowanych w Bytomiu wynosi 2,53 km², w tym w:

- Miechowicach – 0,55 km²,
- Łagiewnikach – 0,03 km²,
- Karbiu – 0,10 km²,
- Bobrku – 0,27 km²,
- Śródmieściu – 0,40 km²,
- Szombierkach – 1,18 km².

5.3.3 Zadania związane z usuwaniem szkód górniczych

KW S.A. Oddział KWK „Bobrek-Centrum” prowadziła remont w 384 obiektach, w tym awaryjnie w 113 obiektach. Szkody usunięto w budynkach mieszkalnych będących własnością gminy i wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy i osób prywatnych. Koszt napraw w 2013 r. wyniósł 40 486,7 tys. zł.

Wśród ważniejszych obiektów, w których przeprowadzono remonty, wymienić należy:

- ❑ Szkoła Podstawowa nr 21 przy ul. Raławickiej 17,
- ❑ Szkoła Podstawowa nr 33 przy ul. Matki Ewy 9,
- ❑ Gimnazjum nr 8 przy ul. Worpie 14-16,
- ❑ Cmentarz Komunalny przy ul. Kwiatowej,
- ❑ Dom Dziecka nr 1 przy ul. Matki Ewy 5,
- ❑ ZSO przy ul. Powstańców Śląskich 2,
- ❑ ZSO nr 5 przy ul. Nickla,
- ❑ Szkoła CKU i ZSB przy ul. Powstańców 10,
- ❑ Przedszkole Miejskie nr 36 przy ul. Popiełuszki 11,
- ❑ Szpital przy ul. Żeromskiego 7,
- ❑ Budynek mieszkalny przy ul. Podgórznej 2,
- ❑ Rektyfikacje 3 budynków przy ul. Frenzla 38 oraz ul. Pogodnej 11,13.

Kopalnia wypłaciła także jednorazowe odszkodowania za obiekty, których remont ze względów technicznych, bądź ekonomicznych był niecelowy oraz zwracała inwestorom koszty wykonanych zabezpieczeń przed wpływami eksploatacji górniczej. Do ważniejszych zaliczyć należy: zabezpieczenia obwodnicy miasta Bytomia – etap III oraz była zajezdnię autobusową przy ul. Witczaka 135. Poza tym kopalnia prowadziła roboty zabezpieczające i remontowe z tytułu uszkodzeń spowodowanych ruchem zakładu górniczego w obiektach Parafii Ewangelicko-Augsburskiej przy ul. Matki Ewy 1 w Bytomiu Miechowicach.

W 2013 r. SRK S.A. na usuwanie szkód górniczych na terenie miasta wydatkowała dotację z budżetu państwa w wysokości 1,4 mln zł., m.in. na:

- ❑ odwadnianie niecek bezodpływowych na terenie gminy - utrzymanie przepompowni (Dworska ogródki, staw 32, Północna – Zielona, ROD „Kościuszko”, ROD „Łan”, Zachodnia, Karb II, staw 24 wraz z wykonaniem projektów technicznych modernizacji systemów odwadniania),
- ❑ utrzymanie i eksploatacja przepompowni ścieków przy ul. Piłsudskiego, Przelotowej, Łanowej i Technicznej w Bytomiu.

6. Spis map

Mapa 1 Powierzchnia i granice miasta Bytomia	5
Mapa 2 Obszary funkcjonalne województwa i ich ośrodki centralne, w tym obszar funkcjonalny Subregionu Centralnego	16
Mapa 3 Delimitacja obszarów strategicznej interwencji w ramach KSRR w odniesieniu do województwa śląskiego	21
Mapa 4 Obszary wymagające rewitalizacji	22
Mapa 5 Wyniki analizy obiektów i przestrzeni publicznych Śródmieścia Bytomia, na których nastąpi koncentracja działań rewitalizacyjnych	24
Mapa 6 Powierzchnia miasta Bytomia objęta obowiązującymi i będącymi w trakcie przygotowania miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	27
Mapa 7 Gęstość zaludnienia Bytomia w ujęciu dzielnicowym	47
Mapa 8 Układ drogowy Bytomia	118

7. Spis tabel

Tabela 1 Zestawienie dochodów i przychodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł).....	30
Tabela 2 Zestawienie wydatków i rozchodów budżetu miasta według rodzaju zadań (w mln zł).....	32
Tabela 3 Projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.....	35
Tabela 4 Projekty dofinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego.....	36
Tabela 5 Dotacje pozyskane w 2013 r. z innych źródeł.....	37
Tabela 6 Struktura mieszkańców Bytomia wg grup ekonomicznych.....	46
Tabela 7 Zasoby mieszkaniowe w Bytomiu.....	48
Tabela 8 Komunalne zasoby mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2009-2013.....	48
Tabela 9 Wspólnoty Mieszkaniowe w Bytomiu w latach 2009-2013.....	50
Tabela 10 Struktura budynków Wspólnot Mieszkaniowych w 2013 r. wg stanu technicznego.....	50
Tabela 11 Typy i liczba bytomskich szkół publicznych w latach 2009-2013 r.....	53
Tabela 12 Liczba szkół, oddziałów, uczniów i absolwentów.....	54
Tabela 13 Baza lokalowa bytomskich szkół publicznych.....	56
Tabela 14 Pracownie dydaktyczne do kształcenia w zawodach*.....	56
Tabela 15 Wyposażenie szkół i placówek w sprzęt komputerowy*.....	56
Tabela 16 Specjalistyczne wyposażenie szkół i placówek oświatowych.....	57
Tabela 17 Obiekty sportowe w bytomskich szkołach publicznych.....	57
Tabela 18 Uczniowie objęci opieką w świetlicach bytomskich szkół publicznych w latach 2009-2013.....	57
Tabela 19 Zestawienie i podział zajęć pozalekcyjnych w bytomskich szkołach publicznych.....	60
Tabela 20 Działalność bytomskich placówek wychowania pozaszkolnego w roku 2013.....	61
Tabela 21 Typy szkół, liczba oddziałów, słuchaczy oraz absolwentów CKU.....	64
Tabela 22 Niepubliczne placówki oświatowe.....	66
Tabela 23 Wybrane dane dot. funkcjonowania placówek lecznictwa zamkniętego, publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz Pogotowia Ratunkowego w Bytomiu w latach 2009-2013.....	69
Tabela 24 Dane dot. zapadania na choroby społeczne i cywilizacyjne oraz liczby osób hospitalizowanych w latach 2009-2013.....	70
Tabela 25 Kontrole przeprowadzone na terenie Bytomia przez Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w latach 2009-2013.....	73
Tabela 26 Ilość osób, które skorzystały z pomocy oraz liczba wypłaconych świadczeń w ramach pomocy społecznej.....	75
Tabela 27 Świadczenia rodzinne wypłacone w Bytomiu w latach 2009-2013.....	81
Tabela 28 Liczba złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013.....	82
Tabela 29 Wypłacone dodatki mieszkaniowe w latach 2009-2013.....	82
Tabela 30 Porównanie ilości spektakli i widzów w Operze Śląskiej w latach 2009-2013.....	83
Tabela 31 Porównanie frekwencji zwiedzających Muzeum Górnosławskie w latach 2009-2013.....	85
Tabela 32 Obiekty wpisane do rejestru zabytków w latach 2009-2013.....	91
Tabela 33 Zestawienie obiektów sportowych na terenie Bytomia.....	91
Tabela 34 Liczba odnotowanych przestępstw na terenie Bytomia w 2013 r.....	94
Tabela 35 Struktura interwencji Straży Pożarnej na terenie miasta.....	95
Tabela 36 Ilość Fundacji i Stowarzyszeń w Bytomiu.....	99
Tabela 37 Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w latach 2009-2013.....	101
Tabela 38 Liczba przedsiębiorców z uwzględnieniem wielkości zatrudnienia w 2013 r.....	104
Tabela 39 Liczba osób pracujących w Bytomiu.....	104
Tabela 40 Przeciętne miesięczne wynagrodzenie.....	105
Tabela 41 Poziom i struktura bezrobocia rejestrowanego w Bytomiu.....	106
Tabela 42 Bezrobotni nowo rejestrowani i wyłączeni z ewidencji PUP.....	106
Tabela 43 Zawody najczęściej występujące wśród bezrobotnych.....	108
Tabela 44 Zawody najczęściej występujące w ofertach pracy.....	109
Tabela 45 Wybrane dane dotyczące gospodarki wodociągowej w Bytomiu.....	111
Tabela 46 Wybrane dane dotyczące gospodarki ściekowej w Bytomiu.....	112
Tabela 47 Podstawowe dane dot. infrastruktury ciepłej PEC Sp. z o.o.....	115
Tabela 48 Podstawowe dane dot. sieci gazowej w Bytomiu.....	117
Tabela 49 Dane na temat linii tramwajowych, autobusowych oraz przystanków na terenie Bytomia.....	120
Tabela 50 Sprzedaż nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa.....	123
Tabela 51 Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom.....	124
Tabela 52 Nieruchomości gruntowe nabyte do zasobu Gminy Bytom w latach 2009-2013.....	124

8. Spis wykresów

Wykres 1 Struktura i powierzchnia gruntów według sposobu użytkowania	6
Wykres 2 Struktura gruntów według form własności	6
Wykres 3 Wielkość powierzchni miasta objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na przestrzeni lat 2009-2013	26
Wykres 4 Kształtowanie się dochodów i przychodów miasta w latach 2009-2013	29
Wykres 5 Struktura dochodów i przychodów budżetu miasta wg rodzaju	30
Wykres 6 Struktura dochodów budżetu miasta według źródeł pochodzenia	31
Wykres 7 Kształtowanie się wydatków i rozchodów miasta w latach 2009-2013.....	31
Wykres 8 Struktura wydatków budżetu miasta według rodzajów wydatków.....	32
Wykres 9 Wykonanie wydatków budżetowych zadań własnych gminy i powiatu na 1 mieszkańca Bytomia (w złotych) według działów klasyfikacji budżetowej.....	33
Wykres 10 Wydatki i zakupy inwestycyjne w latach 2009-2013.....	33
Wykres 11 Struktura wydatków majątkowych finansowanych ze środków budżetu miasta według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej.....	34
Wykres 12 Struktura wydatków na działalność remontową według podstawowych działów klasyfikacji budżetowej.....	34
Wykres 13 Piramida płci i wieku mieszkańców Bytomia na dzień 31.12.2013 r.	46
Wykres 14 Struktura wiekowa budynków komunalnych w Bytomiu /%/	49
Wykres 15 Struktura budynków mieszkalnych według stanu technicznego	49
Wykres 16 Stopień wyposażenie technicznego lokali mieszkalnych we Wspólnotach Mieszkaniowych (w %)	51
Wykres 17 Liczba przydzielonych lokali mieszkalnych w latach 2009-2013.....	51
Wykres 18 Liczba uczniów kształcących się w bytomskich szkołach publicznych.....	55
Wykres 19 Liczba nauczycieli zatrudnionych w bytomskich szkołach publicznych i placówkach oświatowych na przestrzeni lat 2009-2013.....	59
Wykres 20 Liczba uczestników zajęć stałych prowadzonych przez bytomskie placówki wychowania pozaszkolnego	62
Wykres 21 Ilość niepublicznych placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Bytomia	66
Wykres 22 Wydatki w ramach pomocy społecznej w Bytomiu – zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu, zadania zlecone powiatu na przykładzie lat 2009, 2011, 2013 (w tys. zł).....	75
Wykres 23 Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych w latach 2009-2013	82
Wykres 24 Ilość przestępstw stwierdzonych na przestrzeni lat 2009-2013	94
Wykres 25 Ilość przestępstw kryminalnych stwierdzonych na przestrzeni lat 2009-2013.....	94
Wykres 26 Zmiany wskaźnika wykrywalności przestępstw na przestrzeni lat 2009-2013.....	95
Wykres 27 Ilość odnotowanych wypadków drogowych na przestrzeni lat 2009-2013	95
Wykres 28 Ilość interwencji Straży Pożarnej na przestrzeni lat 2009-2013.....	96
Wykres 29 Ilość kontroli Straży Miejskiej na przestrzeni lat 2009-2013	97
Wykres 30 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Bytomiu w Latach 2009-2013	101
Wykres 31 Spółki z wyłącznym kapitałem krajowym oraz z udziałem kapitału zagranicznego wg prowadzonej działalności, zdefiniowanej zgodnie z PKD 2007	103
Wykres 32 Pracujący w poszczególnych sektorach	105
Wykres 33 Bezrobotni zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bytomiu oraz stopa bezrobocia	106
Wykres 34 Średnioroczny współczynnik rynku pracy	107
Wykres 35 Bezrobotni wg wieku	107
Wykres 36 Bezrobotni według poziomów wykształcenia	107
Wykres 37 Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy.....	108
Wykres 38 Zużycie wody w mieście	112
Wykres 39 Długość sieci kanalizacyjnej.....	113
Wykres 40 Struktura odpadów przyjętych na składowisko	114
Wykres 41 Struktura odbiorców PEC Sp. z o.o. według zamówionej mocy cieplnej.....	115
Wykres 42 Struktura użytkowników gazu.....	117
Wykres 43 Struktura dróg w Bytomiu.....	119
Wykres 44 Struktura pojazdów zarejestrowanych w Bytomiu.....	120
Wykres 45 Struktura zbytych nieruchomości będących własnością Gminy i Skarbu Państwa	123
Wykres 46 Obniżenie wybranych obiektów na przestrzeni lat 2009-2013.....	135

9. Spis ilustracji

Rysunek 1 Zakładane efekty realizacji strategii.....	9
Rysunek 2 Efekt synergii – relacje pomiędzy wskazanymi efektami w pierwszym horyzoncie czasowym	10
Rysunek 3 Elementy strategii rozwoju Subregionu Centralnego	12
Rysunek 4 Osie rozwojowe Subregionu Centralnego	13
Rysunek 5 Powiązania celów strategicznych z osiami rozwoju Subregionu Centralnego.....	13
Rysunek 6 Typologia obszarów funkcjonalnych wymagających interwencji na poziomie krajowych dokumentów.....	20
Rysunek 7 Plakat promujący wydarzenie	28
Rysunek 8 Logo ORSIP	28

10. Spis fotografii

Fot. 1 Warsztaty strategiczne z przedsiębiorcami.....	10
Fot. 2 Spotkanie Podregionu Bytomskiego w Starostwie Powiatowym w Tarnowskich Górach.....	18
Fot. 3 Konferencja prasowa dot. OSI, wrzesień 2013.....	22
Fot. 4 Prezentacja doświadczeń Bytomia z wykorzystania RFSC.....	45
Fot. 5 Projekt "Otwórzcie drzwi - my otwieramy serca".....	77
Fot. 6 Festyn z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.....	80
Fot. 7 Zawodnicy V Bytomskiego Półmaratonu.....	92
Fot. 8 Silesian Skate Show Part II – rolki.....	93
Fot. 9 Teren KWK Powstańców Śląskich.....	129
Fot. 10 BSAG – Obszar II.....	130
Fot. 11 BSAG - Obszar IV.....	130